

كتاب العرفان

1001 HADİS

■ İbadet ve Ahlâk ile ilgili ■

Muhammed Es'ad Erbilî

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

İSTANBUL 1410/1989

KENZÜ'L-İRFAN HAKKINDA

Mutasavvıfların hadis ilmi ve hadis rivayetiyle ilgili çalışmaları, tasavvufun zuhuru-ruha tekaddüm eden asırlara kadar uzanır. Tasavvuf tabakatının ilklerinden sayılan Süle-mî'nin **Tabakatu's-süfiyye**'sinde hayatı hakkında bilgi verilen 100'den fazla süfînin ya-rıdan çoğunun hadis ilmi, ya da hadis rivayetiyle meşgul olduğu görülmektedir. Tarikat kurucusu ilk mutasavvıflardan Ahmed er-Rifâî, Abdulkadir Geylânî, Şihâbuddin Süh-reverdî, İbn Arabî ve Sadreddin Konevî gibi mutasavvıfların hadis ilmiyle meşgul oldu-ğu bilinmektedir. Mutasavvıfların hadislerden seçmeler yaparak derledikleri kırk hadisler ve tasavvufî hadis şerhi faaliyetleri, asrımıza kadar devam etmiştir. Nitekim geçen as-rın büyük mutasavvıflarından bir kısmı, aynı zamanda muhaddistir. Ve bu konuda eser sahibidir. Ahmed Ziyaüddin Gümüşhânevî ile Ömer Ziyâeddin Dağistanî, bunlara ör-nek olarak zikredilebilir.

Elinizdeki **Kenzu'l-İrfan** adlı eser, konularına göre tasnif edilmiş 1001 hadis ter-comesidir ve son devir mutasavvıflarından Nakşî-Halidî şeyhi M. Es'ad Erbilî (ö. 1931)'ye aiddir. Daha çok ibâdet ve ahlâk konularındaki hadislerden derlenen bu eser, müellifi hayatta iken eski harflerle iki defa tab'edilmiştir. (İstanbul, 1317, 1327.)

Yeni harflerle de müteaddid neşirleri bulunan **Kenzü'l-İrfân**, Türk okuyucusu tarafın-dan büyük bir hüsn-i kabûle mazhar olmuştur. Nitekim Üstad Necip Fazıl Kısakürek, eser ve müellifi hakkında şunları söylemektedir: "Es'ad Efendi'nin **Kenzu'l-İrfan** isimli eserinde aslı metne ve Osmanlıca'ya büyük bir sadakat ve hâkimiyet müşâhade ettiğimizi be-lirtmek borcundayız... Şiirlerine gelince, bunlar, Şeyh Es'ad Efendi'nin bir hassâsiyet ve şiir kabiliyetine mâlik bulduklarına işâret.." (bkz. **Son Devrin Din Mazlumları**, İs-tanbul 1988, s. 169-170).

Mektûbat ve **Risâle-i Es'adiyye** adlı eserlerini neşrettiğimiz müellifin **Kenzu'l-İrfân** adlı eseri, okuyucularımız tarafından sık sık aranıp sorulmakta idi. Okuyucularımızdan gelen bu ısrarlı talepler üzerine, üslûbunu bozmadan, fakat günümüz insanının da istifa-de edebileceği bir şekilde eseri yeniden neşre hazırlamaya karar verdik. Hadislerin Türkçe tercemesini aynen koruyarak anlaşılması zor kelime ve terkipleri parantez için-de bugünkü karşılıklarıyla açıkladık. Mütercimim asıl nüshada parantez içinde gösterdiklerini ise tırnak içine alarak orijinal metni korumaya çalıştık. Bu duruma göre, paran-tez içinde gösterilen kelimeler yok sayıldığında, ya da okunmadığı takdirde okuyucu, asıl metin ile karşı karşıya gelmiş olacaktır. Parantez içi açıklamalarda kelime ya da terkiplerin lügat manasından çok metinde kastedilen manayı esas aldık. Arapça olan, bölüm başlıklarını aynen muhafaza ederek hemen altına günümüz Türkçesiyle karşılı-ğını gösterdik.

Hadislerin metinlerini Arapça aslıyla dizdirdik ve eserden ilmî seviyede bir istifade sağlanması maksadıyla hadislerin tahrifini yaptırдық.

Hadisler öncelikle el-Mu'cemu'l-müfehres li elfâzi'l-hadisi'n-nebevi'den yararlanılarak Buhârî, Müslim, Ebû Davud, Tirmizî, Nesâî, İbn Mâce, Dârimî, Muvatta ve Ahmed b. Hanbel'in Müsned'inde yer almışlarsa, bu durum aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

Buhârî, Ebû, Davud, Tirmizî, İbn Mâce, Dârimî ve Nesâî için bölüm adından sonra verilen rakam, bab numarasıdır: Meselâ, Buhârî, edeb 15. denmişse, bu Sahih-i Buhârî'nin Kitabü'l-edebe bölümünün 15. babı demektir.

Müslim ve Muvatta için bölüm adından sonra verilen rakam hadis numarasıdır. Meselâ Müslim, imâre 40 denilmişse bu, Sahih-i Müslim'in kitabü'l-imâre bölümünün 40. hadisi demektir.

Ahmed b. Hanbel'in Müsned'i için Ahmed b. Hanbel, I, 375 denilmişse, bu, birinci cildin 375. sayfası demektir.

Concordance diye meşhur olmuş bulunan hadis mucemi vasıtasıyla kaynaklarına işaret edilemeyen hadisler için, cild ve sayfaları verilmek suretiyle aşağıdaki eserlerden yer gösterilmiştir.

el-Hakim el-Neysâbüri, el-Müstedrek, I-IV, Beyrut, tarihsiz.

Ebû Nuaym, Hilyetu'l-evliyâ, L-X, Mısır 1932

İbn Hibban, Sahih (el-İhsan bi tertibi Sahih İbn Hibban), Beyrut, 1987

el-Heysemi, Mecmeu'l-Zevâid, Beyrut, 1967

el-Beyhâkî, es-Sünenü'l-kübrâ, Haydarabâd, 1344

Deylemî, Müsned (el-Firdevs bi me'sûri'l-hitâb); I-V, Beyrut, 1986

el-Münâvî, Kunûzu'l-hakâik, Kahire 1285

el-Münâvî, Feyzu'l-kadir şerhu'l-Cami'i's-sağir, Mısır, 1938

es-Suyûtî, el-Câmiu's-sağir, Mısır, 1321

el-Aclûnî, Keşfu'l-hafâ ve müzîlu'l-ilbâs, Beyrut, tarihsiz

Ali el-Muttakî, Kenzu'l-ummâl, Haydarabad, 1312-1314

ed-Dârekutnî, Sünen, I-IV, Medine, 1966

İbn Hacer, el-Metâlibu'l-âliye, Kuveyt 1973

Hakim et-Tirmizî, Nevâdiru'l-usûl İstanbul, 1294

Kenzu'l-irfân'ın orijinal tercümesinde yer alan bazı anlaşılması zor kelime ve terkiplerin günümüz Türkçesinde kullanılan karşılıklarını koyarak tercümenin anlaşılır hale gelmesini sağlayan Doç.Dr. H.Kâmil Yılmaz'a, hadislerin yukarıda zikredilen kaynaklardan tahririni yapan M.Ü. İlahiyat Fakültesi Hadis Yüksek Lisans öğrencileri, Ayhan Tekinîş, Allcan Tatlı ve Mustafa Saro'a burada teşekkür etmeyi yayinevimiz bir borç bilmektedir.

Erkam Yayınları

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على سيدنا محمد
وعلى آله وصحبه اجمعين.

MUKADDİME

Şu bedâyi'-hâne-i âlemde (Cenâb-ı Hakk'ın san'at evi olan dünyada) cevher-i insaniyyeti (insanlık cevherini) şa'saa-dan eyleyen (parlatan) ne kadar ahlâk-ı hamîde (güzel ahlâk) ve evsâf-ı cemîle (hoş sıfatlar) var ise cümlesi ummân-ı irfan (ma'rifet deryâsı) olan Peygamber-i zî-şân Efendimiz hazretlerinden alınmış ve tercemelerle bütün cihana dağılmış iken maârif-i islâmiyyeden (islâmî bilgiden) bî-behre (nasipsiz) nev-residegân-ı zamandan (çağımızın yeni yetmelerinden) bazıları gûyâ menba-ı mâârif, (ilim ve marifetin kaynağı) ecâribde (ecnebilerde, batıda) imiş zu'm-ı fâsidine (bozuk ve yanlış zannına) düştüklerini vakit vakit işitir, müteessir olurum.

Bir gün şu zehâb-ı bâtilı (yanlış görüşü) iki genç lisânından bizzat dahi işitmekle ol-bâbdaki (o konudaki) teessürâtım (üzüntüm) arttı. Binâenaleyh nihâyeti vahim olan bu gibi efkâr-ı sakîmeden (sakat düşüncelerden) ihvan-ı dinimizi (din kardeşlerimizi) kurtarmak üzere Nebiyy-i muşâr ileyh Efendimiz hazretlerinin ehâdis-i şerîfelerinden (değerli ve mübârek sözlerinden) seâdet-i dîniyye ve dünyeviyeyi müştemil ve müstekmil binbir (1001) kadarını cem' ve tertîbe (toplayıp derlemeye) başladım.

Semâ-i saltanatın (saltanat semâsının) hurşid-i rahşânı (parlak güneşi) sultan-ı selâfîn-i cihân (cihan padişahlarının padişâhı) veliyy-i ni'met-i bî-îmtinân (minnetsiz bir şekilde nimetlerimizin sâhibi) es-Sultanu'l-Gâzî "Abdulhamîd" hân-i sâni -eyyedehullahu Teâlâ- (Allah Teâlâ kendisini güçlendirip yüceltsin), Efendimiz hazretlerinin sâye-i mâârif ser-mâye-i hilâfet-penâhîlerinde (hilâfet zamanında) ikmâl ve itmâmına (tamamlamaya) muvaffak oldum.

Ümid ederim ki, **Kenzü'l-irfân** ser-levhasıyla (adıyla) tab' ve neşredilen (basılıp yayına sunulan) şu eser-i acizânemi mütâlâa edenler, artık ahlâk-ı hamîdenin menbâi (kaynağı) ve ulûm-i maârifin (ilim ve mârifetin) mecmaı (toplanıp birleştiği yer) dîn-i mübin-i islâm olduğunu tasdik ve her türlü hallerini irâdât-ı ilhâm-gâyât-ı Cenâb-ı Risâlet-penâhî'ye (Cenâb-ı Peygamber'in ilhâm dolu düşünce ve iradelerine) tatbik ile ilmen ve amelen seâdet-i darây'n'e (iki cihân saâdetine) vâsıl olurlar. Ve minellahi't-tevfik (Başarı Allah'tan).

Muhammed Es'ad Erbilî

باب فضل البِسْمِلة
Besmele'nin fazîleti

١ - بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ مِفْتَاحُ كُلِّ كِتَابٍ .

1- Bircümle kütüb-i semâviyyenin (ilâhî kitapların) miftâhı(anahtarı) besmele-i şerîfedir.⁽¹⁾

٢ - كُلُّ أَمْرٍ ذِي بَالٍ لَمْ يُبْدَأْ فِيهِ بِبِسْمِ اللّٰهِ فَهُوَ أَقْطَعُ .

2- Umûr-ı meşrûanın (meşrû işlerin) her hangisi olur ise olsun besmele-i şerîfe ile bed'olunmazsa (başlanmazsa) behresiz (nasipsiz, güdük) olur.⁽²⁾

٣ - إِذَا وَقَعَتْ فِي وَرْطَةٍ فَقُلْ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللّٰهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیْمِ فَإِنَّ اللّٰهَ تَعَالَى يَصْرِفُ بِهَا مَا يَشَاءُ مِنْ أَنْوَاعِ الْبَلَايَا .

1- Münâvi, Künûzü'l-hakâik, s. 52.

2- bk. Dârekutnî, Sünen, I, 229.

3- Bir vartaya (tehlikeye) düştüğün vakit “Bismillahirrahmânirrahîm ve lâ havle velâ kuvvete illâ billâhi'l-Âliyyi'l-Azîm”e devam etmeli; zîra Cenâb-ı Allah bunların şerefiyle belâ ve mesâibin envânı (musîbetlerin her türlüünü) def'eder.

٤ - مَنْ أَرَادَ أَنْ يُنَجِّهَهُ اللَّهُ تَعَالَى مِنْ تِسْعَةِ عَشَرَ زَبَانِيَةً فَلْيَقْرَأْ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ .

4- Cehennemnin başlıca memurları bulunan ondokuz zebâniyenin ta'zîbinden (azâb etmesinden) necat bulmasını (kurtulmasını) arzu eden kimse besmele-i şerîfeye devam etsin.

٥ - مَا مِنْ أَحَدٍ يَقْصِدُ دُحُولَ الْبَيْتِ إِلَّا وَتَبِعَهُ الشَّيْطَانُ فَإِنْ دَخَلَ الْبَيْتَ فَقَالَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ يَقُولُ الشَّيْطَانُ لَا مَدْخَلَ لِي فِي هَذَا الْبَيْتِ .

5- Sizden bir kimse evine girmek murad edince bir şeytan ol hâne-ye girmek için kendisini takîb eder. Lâkin hâneye girerken besmele-i şerîfeyi okur ise şeytan “Benim için bu hâneye medhal (girecek yer) yoktur” diye me'yûsen (ümitsiz olarak) avdet eder (geri döner).⁽⁵⁾

باب فضل الحمد لله

Elhamdu lillâh'ın fazîleti

٦ - كُلُّ أَمْرٍ ذِي بَالٍ لَا يُبْدَأُ فِيهِ بِالْحَمْدِ لِلَّهِ فَهُوَ أَقْطَعُ .

6- Umûr-ı meşrûaya (meşrû işlere) “el-Hamdu lillâh” ile ibtidâ olunmazsa (başlanmazsa) hayır ve bereketi maktû olur (kesilir).⁽⁶⁾

٧ - الْحَمْدُ عَلَى النِّعْمَةِ أَمَانٌ لِرِوَالِهَا .

5- bk. Müslim, eşribe, 103; Ebû Dâvud, etime 15.

6- Dârekutnî, I, 229; ibn Mâce, nikah 19; Ebû Dâvud, edeb 18; ibn Hibban, Sahih, I, 102.

7- Cenâb-ı Hakk'ın in'âmına (ihsânına) hamd ve senâ, insanı nimetin zevâlinden (yok olmasından) mahfuz eder (korur).⁽⁷⁾

٨ - الْحَمْدُ لِلَّهِ رَأْسُ الشُّكْرِ مَا شَكَرَ اللَّهُ عَبْدٌ لَا يَحْمَدُهُ .

8- "Elhamdu lillâh" demek şükürlerin başıdır. Hamd ve senâ etmeyen kimse, Hakk'a şükretmemiş olur.⁽⁸⁾

٩ - أَفْضَلُ الذِّكْرِ الْحَمْدُ لِلَّهِ .

9- Cenâb-ı Hakk'ı senâ etmek için "el-Hamdu lillâh" demek zikirlerin efdalidir.⁽⁹⁾

باب فضل الصلوة على النبي

Peygamberimiz'e salât'ın fazîleti

١٠ - مَنْ ذَكَرْتُ عِنْدَهُ فَلْيُصَلِّ عَلَيَّ فَإِنَّهُ مَنْ صَلَّى عَلَيَّ مَرَّةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ عَشْرًا .

10- Bir kimse nezdinde ismim zikrolunduğu halde, bana salât ü selâm göndersin. Tahkîka (gerçekten) bana bir kerre salât gönderenlere Cenâb-ı Allah on defa rahmet eder.⁽¹⁰⁾

١١ - الصَّلَاةُ عَلَى النَّبِيِّ أَفْضَلُ مِنْ عِتْقِ الرَّقَابِ .

11- Efdal-i kâinât Efendimiz'e salât u selâm göndermek abd (köle) âzâd etmekten efdaldır.⁽¹¹⁾

١٢ - مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ رَاضِيًا فَلْيُكْثِرِ الصَّلَاةَ عَلَيَّ .

7- Münâvî, Künûzü'l-hakâik s. 65.

8- Münâvî, Künûzü'l-Hakaik, s. 65

9- bk. İbn Mâce, edeb 55.

10- Ebû Nuaym, Hilye, I, 224.

11- Münâvî, Kunûzü'l-hakâik, s. 85.

12- Cenâb-ı Allah'a râziyen (hoşnud olarak) mulâkî olmak (kavuşmak) arzusunda bulunanlar bana çokça salât göndersinler.

۱۳ - إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِي أَكْثَرُهُمْ عَلَى صَلَوةٍ .

13- Tahkika (gerçekten) sizden bana en yakın olan kimse beni çokça salât u selâm ile yâd edenlerdir. ⁽¹³⁾

۱۴ - لِلْمُصَلِّي عَلَى نُورٍ عَلَى الصِّرَاطِ وَمَنْ كَانَ عَلَى الصِّرَاطِ مِنْ أَهْلِ النُّورِ لَمْ يَكُنْ مِنْ أَهْلِ النَّارِ .

14- Bana salât gönderenlere Cenâb-i Hakk sırat köprüsü üzerinde bir nûr ihsân eder. Ehl-i nûr ise ehl-i nârdan (cehennemliklerden) olmayacağı bedîhîdir (açıktır). ⁽¹⁴⁾

۱۵ - أَكْثَرَكُمْ عَلَى صَلَوةٍ أَكْثَرَكُمْ أَزْوَاجًا فِي الْجَنَّةِ .

15- Sizden cennette en ziyâde hûri kazanan kimse bana çokça salât u selâm gönderenlerdir.

۱۶ - مَنْ صَلَّى عَلَيَّ مَرَّةً وَاحِدَةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ عَشْرَ مَرَّاتٍ

16- Bir kerre bana salât gönderenlere Cenâb-ı Allah on defa rahmet eder. ⁽¹⁶⁾

۱۷ - مَنْ عَسْرَتْ عَلَيْهِ حَاجَةٌ فَلْيَكْثِرْ بِالصَّلَاةِ عَلَيَّ فَإِنَّهَا تَكْشِفُ الْهُمُومَ وَالْغُمُومَ وَالْكَرُوبَ وَتَكْثِرُ الْأَرْزَاقَ وَتَقْضِي الْحَوَائِجَ .

17- Husûl-i matlabında (gayesini gerçekleştirmede) dūcâr-ı usret olan (zorluğa düşen) kimse bana çokça salât u selâm göndersin. Tahkika (gerçekten) salât u selâm, izâle-i gumûm (sıkıntıların giderilmesi) ve teksîr-i erzâk (rızkın çoğaltılması) ve hall-i müşkilât (müşkillerin çözülmesi) için bir vesîledir.

13- ibn Hibban, Sahih, II, 132.

14- ibn Hibban, Sahih, II, 142.

16- Ebû Davûd, vitr 26; Dârimî, rikak 58.

باب ماجاء في الاسلام والايان

İslâm ve İman

١٨- الْإِسْلَامُ أَنْ تَشْهَدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَتُقِيمَ
الصَّلَاةَ وَتُؤْتِيَ الزَّكَاةَ وَتَصُومَ رَمَضَانَ وَتَحِجَّ الْبَيْتَ إِنْ اسْتَطَعْتَ إِلَيْهِ سَبِيلًا

18- İslâmiyet kelime-i şehâdetle, edâ-yı savm (oruç tutmak) ve salat (namaz kılmak) ve erbâb-ı servet (zenginler) için ifâ-yı hacc (hacca gitmek) ve zekâtтан ibarettir.⁽¹⁸⁾

١٩ - الْإِسْلَامُ يَجِبُ مَا كَانَ قَبْلَهُ .

19- Hukuk-ı ibâd (kul hakkı) müstesnâ olduğu halde dîn-i islâm, Zaman-ı küfürdeki (kâfirlik dönemindeki) mâsiyeti (günahı) imhâ (yok eder).⁽¹⁹⁾

٢٠ - الْإِيمَانُ مَعْرِفَةٌ بِالْقَلْبِ وَقَوْلٌ بِاللِّسَانِ وَعَمَلٌ بِالْأَرْكَانِ .

18- Ebû Dâvud, sünne 16; Nesâî, iman 5, 6; ibn Mâce, fiten 12; Ahmed b. Hanbel, I, 27, 51, II, 107.

19- Ahmed b. Hanbel, IV, 199, 204, 205.

20- İman-ı kâmil, kalb ile mârifet (Hakk'ı tanımak), lisan ile ikrar, cevârih ve âzâ ile amel eylemekten ibârettir. (20)

٢١ - الْإِيمَانُ بِالْقَدْرِ يُذْهِبُ الْهَمَّ وَالْحُزْنَ .

21- Kadere îman etmek, hüznün ve kederi giderir. (21)

٢٢ - الْإِيمَانُ عَفِيفٌ عَنِ الْمَحَارِمِ عَفِيفٌ عَنِ الْمَطَامِعِ .

22- İmân-ı kâmil, haramdan tama'dan müberrâdır (uzaktır). (22)

٢٣ - الْإِيمَانُ وَالْعَمَلُ قَرِينَانِ لَا يُصْلِحُ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا إِلَّا مَعَ صَاحِبِهِ

23- İmân ile amel yek-diğeriyle mütekarin ve mütelâzımdır (birbirinden ayrılmayan iki arkadaştır). Binâen aleyh îman amelsiz, yahud amel imânsız bir işe yaramaz. (23)

٢٤ - لَيْسَ الْإِيمَانُ بِالْتَمَنَّى وَلَا بِالتَّحَلَّى وَلَكِنْ هُوَ مَا وَقَرَ فِي الْقَلْبِ وَصَدَّقَهُ الْعَمَلُ .

24- İman ne temennâ (temennî) ve arzû ile ve ne de zâhirde kendini kavlen (sözle) ne fiilen evliyâullah'a benzetmekle olur. Velâkin müminin îmanı öyle bir şeydir ki kalbinde yer tutmuş ola ve ibâdeti de onu tasdik ede. (24)

٢٥ - الْإِيمَانُ مَعْرِفَةٌ بِالْقَلْبِ وَإِقْرَارٌ بِاللِّسَانِ وَعَمَلٌ بِالْأَرْكَانِ .

25- İmân kalb ile bilip lisan ile ikrar ve âzâ ve cevârihle (organlarla) amel ve ibadet eylemektir. (25)

٢٦ - الْإِيمَانُ قَوْلٌ وَعَمَلٌ وَيَزِيدُ وَيَنْقُصُ .

26- İman kavli (söz) ve amel (iş)dir. Zâid ve nakıs olabilir (artıp eksi-

20- İbn Mâce, mukaddime 9.

21- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 156.

22- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 156.

23- Suyûti, el-Câmiûs-sağîr, I, 127.

24- Suyûti, el-Câmiûs-sağîr, II, 140.

25- bk. İbn Mâce, mukaddime 9.

lebilir). Yâni herkesin îmânı amel ve ibâdeti nisbetindedir. (26).

٢٧ - لَا يَقْبَلُ اللَّهُ إِيْمَانًا بِلَا عَمَلٍ وَعَمَلًا بِلَا إِيْمَانٍ .

27- Cenâb-ı Allah amelsiz îmanı, ve îmânsız ameli kabûl buyurmaz.

باب فى النية

Niyet

٢٨ - إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ .

28- Amel ve ibâdetle me'cûr olmak (sevap kazanmak) hulûs-i niyyete (temiz bir niyyete) mütevakkıftır (bağlıdır). (28)

٢٩ - مَنْ آتَى فِرَاشَهُ وَهُوَ يَتَوَى أَنْ يَقُومَ يُصَلِّيَ مِنَ اللَّيْلِ فَعَلَبَتْهُ عَيْنُهُ حَتَّى يُصْبِحَ كَتَبَ لَهُ مَأْتَوَى وَكَانَ تَوَمُّهُ صَدَقَةً عَلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ .

29- Bir kimse teheccüd namazına kalkmak niyyetiyle yatağa yatıp sonra nevm galebe ederek (uyku ağır basarak) uyanamazsa niyyeti nisbetinde me'cûr olur (sevap kazanır). Uykusu ise Cenâb-ı Hakk tarafından kendisine bir tasadduk (ikram) olur. (29)

٣٠ - نِيَّةُ الْمُؤْمِنِ خَيْرٌ مِنْ عَمَلِهِ وَعَمَلُ الْمُنَافِقِ خَيْرٌ مِنْ نِيَّتِهِ .

30- Müminlerin niyyetleri amellerinden ve münafıkların da amelleri niyyetlerinden hayırlıdır. (30)

٣١ - إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُعْطِي الدُّنْيَا عَلَى نِيَّةِ الْأَجْرَةِ .

31- Saâdet-i uhreviyye (âhîret mutluluğu) için ibadet ve tâatta bul-

26- bk. Buhârî, iman 1; ibn Mâce, mukaddime 9.

27- Munâvî, Künûzû'l-hakâik, s. 182.

28- Buhârî, bedü'l-vahy 1, itk 6, menâkibü'l-ensâr 43, talak 11; Müslim, imâre 155; Ebû Dâvud, talâk 11; İbn Mâce, zühd 26; Tirmizî, fedâilü'l-cihad 16; Nesâî, tahâre 59.

29- İbn Mâce, ikâme 177; bk. Ebû Dâvud, tatavvu 20.

30- Suyûtî, el-Câmiûs-sağır, II, 194.

nanların Cenâb-ı Hakk saâdet-i dünyeviyyesini (dünya mutluluğunu) da
ihsan buyurur. (31)

٣٢ - رَبِّ صَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ صِيَامِهِ إِلَّا الْجُوعُ وَرَبِّ قَائِمٍ لَيْسَ
لَهُ مِنْ قِيَامِهِ إِلَّا السَّهْرُ .

32- Nice oruç tutan kimse vardır ki açlıktan başka bir şey istifâde
edemez. Ve nice kaim kimseler (namaz kılanlar) vardır ki uykusuzluk-
tan gayrı bir menfaat bulamaz. Yâni amel hüsn-i niyyete (iyi ve sağlam
bir niyyete) tâbi olmalıdır. (32)

٣٣ - النَّيَّةُ الْحَسَنَةُ تُدْخِلُ صَاحِبَهَا الْجَنَّةَ .

33- Cenâb-ı Allah'ın tahsîl-i rızâsı (hoşnudluğunu kazanmak) için bes-
lenen niyyet, hasene (iyilik) sâhibini cennete dahil eyler. (33)

باب فضل الصدق والاخلاص في العمل

Amelde sıdk ve ihlâsın fazîleti

٣٤ - اٰخْلِصُوا اَعْمَالَكُمْ لِلّٰهِ فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يَقْبَلُ اِلَّا مَا خُلِصَ لَهُ .

34- Amel ve ibâdetinizi riyâdan, sivâdan (gösterişten) hâlis ediniz.
Yoksa Cenâb-ı Hakk kabûl buyurmaz. (34)

٣٥ - اِنَّ الْعَبْدَ اِذَا صَلَّى فِي الْعَلَانِيَةِ فَاحْسَنَ وَصَلَّى فِي السِّرِّ فَاحْسَنَ
قَالَ اللّٰهُ تَعَالٰى هٰذَا عَبْدِيْ حَقًّا .

35- Tahkika (gerçekten) bir kul namazını gerek alenen ve gerekse
sırran (gizlice) edâ eylediği esnâda âdâb ve erkânını sünen-i seniyye-
ye (sünnete) tevfiik ederse (uygun yaparsa) Cenâb-ı Allah: “Hakka ki
(şüphesiz) bu benim kulumdur” buyurur. (35)

31- ibn Hibban, Sahih, III, 150.

32- ibn Mâce, sıyâm 21; bk. Beyhakî, es-Sünenü'l-kübrâ, IV, 270.

33- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 156.

34- bk. Nesâî, cihâd 24; Ahmed b. Hanbel, IV, 126; bk. Darekutnî, I, 51.

35- ibn Mâce, zühd 20.

٣٦ - إِنَّ الصُّدْقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَصُدَّقُ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ صِدْقًا وَإِنَّ الْكِذْبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَكْذِبُ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَابًا .

36- Tahkika (şüphesiz) doğru söylemek insanı hayra, hayr ise cennete îsâl eder (götürür). İnsan doğruyu iltizam ettikçe (doğru söylemeye devam ettikçe) indallah (Allah katında) "sıddîk" olur. Kezâlik (aynı şekilde) kizb (yalan) insanı fıska (günahkârlığa), fısk ise nâr'a (cehenneme) îsâl eder (götürür). İnsan kizbi iltizam edince indallah "kezzâb" (yalancı) yazılır. ⁽³⁶⁾

٣٧ - تَمَامُ الْبِرِّ أَنْ تَعْمَلَ فِي السِّرِّ عَمَلَ الْعَلَانِيَةِ .

37- Ecir ve mesûbatın (sevapların) mükemmeli halvette (tenhâda) yapılan ibâdetle dahî nâs (halk) içinde yapılan ibadet gibi itinâ ve dikkat eylemektir. ⁽³⁷⁾

٣٨ - مَنْ أَخْلَصَ لِلَّهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا ظَهَرَتْ يَنْبِيعُ الْحِكْمَةِ مِنْ قَلْبِهِ عَلَى لِسَانِهِ .

38- Bir kimse zâhir ve bâtını (içini ve dışını) tanzif ve tathir ile (temizleyerek) kırk gün hâlisane Cenâb-ı Allah için amel ve ibâdet ederse kalbi menba-ı hikmet (hikmet pınarı) olup lisânından zülâl-i mârifet (marifet) tatlı suyu cereyana (akmaya) başlar. ⁽³⁸⁾

٣٩ - أَخْلَصْ دِينَكَ يَكْفِكَ الْعَمَلُ الْقَلِيلَ .

39- İbâdetini riyâ (gösteriş) ve garaz ve ivazdan (dünyevî maksat ve hesaplardan) hâlis et! O hâlde az bir amel senin için kâfidir. ⁽³⁹⁾

36- İbn Hibban, Sahih, I, 246; Beyhakî, es-Sünenü'l-kübrâ, X, 243.

37- Münâvî, Künûzu'l-hakâik, s. 58.

38- Ebû Nuaym, Hilye, V, 189.

39- Ebû Nuaym, Hilye, I, 224.

٤٠ - إِنَّ اللَّهَ لَا يَقْبَلُ مِنَ الْعَمَلِ إِلَّا مَا حُلِّصَ لَهُ .

40- Tahkîka (şüphesiz) Cenâb-ı Allah, amel ve ibâdeti kabûl buyurmaz. Riyâ (gösteriş) ile garaz ve ıvazdan (dünyevî maksat ve hesaplardan) hâlis olmadıkça. ⁽⁴⁰⁾

٤١ - الْإِحْسَانُ أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ .

41- İhsan; yâni en güzel bir hizmet Cenâb-ı Allah'ı görür gibi kemâl-i teeddüle (edebе yakışır tarzda) ibadette bulunmaktır. Gerçi sen O'nu göremiyorsan, muhakkaktır ki O seni görüyor. ⁽⁴¹⁾

٤٢ - لَا يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتَّىٰ يَكُونَ قَلْبُهُ وَلِسَانُهُ سَوَاءً .

42- Lisân ile kalb bir olmadıkça hiçbir kul mümin-i kâmil olamaz. ⁽⁴²⁾

٤٣ - يَفْضَلُ عَمَلُ السِّرِّ عَلَىٰ عَمَلِ الْعَلَانِيَةِ سَبْعِينَ ضِعْفًا .

43- Riyâdan vareste (uzak) olduğu cihetle sırren (gizlice) vuku bulan amel ve ibadetin ecri cehren (açıktan) yapılandan yetmiş kat ziyâdedir. ⁽⁴³⁾

40- bk. Nesâî, cihad 24; Ahmed b. Hanbel, IV, 126.

41- Buhârî, tefsîru sûreti'l-lokman 2, iman 37; Müslim, iman 57; Ebû Dâvud, sünne 16; Tirmizî, imân 4; İbn Mâce, mukaddîme 9; Ahmed b. Hanbel, I, 27, 51, 53, II, 107, 426.

42- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 177.

43- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 192.

باب ماجاء فى النظافة وفضل السواك
Temizlik ve misvâk kullanmanın fazîleti

٤٤ - السَّوَاكُ يَزِيدُ الرَّجُلَ فَصَاحَةً .

44- Misvâk istimali (kullanılması) fesâhati tezyîd eder (artırır).⁽⁴⁴⁾

٤٥ - صَلَاةٌ بِسِوَاكٍ أَفْضَلُ مِنْ سَبْعِينَ صَلَاةً بِغَيْرِ سِوَاكٍ .

45- Misvâk ile (misvâk kullanılarak abdest alınıp) edâ olunan namazın, misvaksiz kılınan namaz üzerine fazlı (üstünlüğü) pek çoktur, demektir.⁽⁴⁵⁾

٤٦ - السَّوَاكُ يُطَيِّبُ الْفَمَ وَيُرِضِي الرَّبَّ .

46- Misvâk ağzın rayihasını (kokusunu) tatyîb ettiğı (güzelleştirdiğı) gibi, Cenâb-ı Allah'ın dahî rızâsını mûcib olur.⁽⁴⁶⁾

44- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 80.

45- Beyhakî, es-Sünenü'l-kübrâ, I, 38.

46- bk. ibn Hibban, Sahih, II, 201; ibn Hacer, el-Metâlibü'l-âliye, I, 23.

٤٧ - النَّظَافَةُ تَدْعُو إِلَى الْإِيمَانِ .

47- Nezâfete (temizliğe) riâyet ve müdâvemet (devamlı olarak itinâ göstermek) insanı kemâl-i îmana (tam ve sağlam bir inança) davet eder.⁽⁴⁷⁾

باب ماجاء في الوضوء

Abdest

٤٨ - إِذَا تَوَضَّأَ أَحَدُكُمْ فَهُوَ فِي صَلَاةٍ مَا لَمْ يُحَدِّثْ .

48- Sizden; yâni müminlerden bir kimse dâimâ abdestli bulunmak niyetiyle abdest alır ise abdesti bozulmadıkça namazda bulunmuş gibi me'cûr olur (sevap kazanır).⁽⁴⁸⁾

٤٩ - تَعَوَّذُوا بِاللَّهِ مِنْ وَسْوَاسَةِ الْوُضُوءِ .

49- Abdest alırken vesâvis-i şeytaniyyeden (şeytanın vereceği evhâm ve vesveselerden) Cenâb-ı Hakk'a sığınınız. Yâni vesveseyi takîb etmeyiniz.⁽⁴⁹⁾

٥٠ - مَنْ تَوَضَّأَ عَلَى طَهْرٍ كُتِبَ لَهُ عَشْرُ حَسَنَاتٍ .

50- Sünnet-i seniyyeye tebean (tâbi olarak) abdesti olduğu halde tekrar abdest alan kimseye on hasenat (sevap) verilir.⁽⁵⁰⁾

٥١ - الْوُضُوءُ عَلَى الْوُضُوءِ نُورٌ عَلَى نُورٍ .

51- Abdest üzerine abdest almak, nûr üzerine nûr kabilindedir.⁽⁵¹⁾

47- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 155.

48- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 9.

49- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 57.

50- Beyhakî, es-Sünenü'l-kübrâ, I, 62, Ebû Dâvud, tahare 32; Tirmîzî, tahâre 42; ibn Mâce, tahâre 73.

51- Aclûnî, keşfü'l-hafâ, II, hadis no: 2898.

باب صلوة الفرائض وتركها وفضل الجماعة

Farz namazlar ve cemâatin fazîleti

٥٢ - لِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمٌ وَعِلْمُ الْإِيمَانِ الصَّلَاةُ .

52- Herşeyin bir alâmeti vardır. İmânın alâmeti ise namazdır. ⁽⁵²⁾

٥٣ - أَوَّلُ مَا يُحَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الصَّلَاةُ فَإِنْ صَلَحَتْ صَلَحَ لَهُ سَائِرُ عَمَلِهِ وَإِنْ فَسَدَتْ فَسَدَ سَائِرُ عَمَلِهِ .

53- Yevm-i kıyamette (kıyamet gününde) muhâsebe-i ibâd (kulların hesaba çekilmesi) namazdan bed' olunur (başlar). Bu hesap doğru ve-
rilirse âmâl-i sâirenin de kabûlüne yardımı olur. Aksi takdirde kadiyye
(hüküm) ber-aks (tersine) olur. ⁽⁵³⁾

٥٤ - تَأْكُلُ النَّارُ ابْنَ آدَمَ إِلَّا أَثَرَ السُّجُودِ .

52- bk. Tirmîzî, İman 9.

53- Tirmîzî, salât 188; Ebû Dâvud, salât 145; Nesâî, salât 9, tahrim 2; bk. İbn Mâce, ikâme 202.

54- Nâr-ı cahîm (cehennem ateşi) müstahîk-ı azâb olan (azâbı hakk eden) müminlerin vücudunu yakar. Fakat Cenâb-ı Hakk'a secde ederken yere musâdif olan (değen) âzâyaya dokunamaz. (54)

۵۵ - بَيْنَ الرَّجُلِ وَبَيْنَ الشَّرْكِ وَالْكَفْرِ تَرْكُ الصَّلَاةِ .

55- İnsan ile küfür beyninde (arasında) yalnız terk-i salât (namaz kılmamak) vardır. Yâni namazı terketmek insanı küfre yaklaştırır. (55)

۵۶ - صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ تَفْضُلُ صَلَاةِ الْفَذِّ بِخَمْسٍ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً .

56- Cemaatla edâ olunan namazın ecri münferiden (tek başına) kılınan namazın ecrinden yirmi beş derece efdaldır (daha fazîletlidir). (56)

۵۷ - لَيَسْتَهَيِّنَنَّ رِجَالٌ عَنْ تَرْكِ الْجَمَاعَةِ أَوْ لِأَحْرَقَنَّ يَوْمَهُمْ .

57- Cemaata devam etmeyenler nedâmet etmezlerse (pişmanlık duyup tevbe etmezlerse) elbette evlerini yakarım. Yâni harîk (yangın) terk-i cemaat edenlere dünyada bir cezâ-yı âdildir (ilâhî adaletin bir cezâsıdır). Bu hadîs-i şerîfin bir mu'cize-i bahire (apaçık bir mucize) olduğu herkesce müsellemler (kabûl edilmiş,) olsa gerektir. Zîrâ zamanımızda câmii ve cemaatı terkedenler çoğaldığından harîk (yangın) vukuu da hemen o nisbette çoğalıyor. (57)

۵۸ - مَنْ صَلَّى الْعِشَاءَ فِي جَمَاعَةٍ فَكَأَنَّمَا قَامَ نِصْفَ لَيْلِهِ وَمَنْ صَلَّى الصُّبْحَ فِي جَمَاعَةٍ فَكَأَنَّمَا صَلَّى اللَّيْلَ كُلَّهُ .

58- Bir kimse yatsı namazını cemaatle kılsa o gecenin nisfini (yarısını) ibadetle geçirmiş, kezâlik (aynı şekilde) sabah namazını cemaatle kılsa geceyi kâmil (bütünüyle) namaz ile ihyâ etmiş (değerlendirmiş) gibi olur. (58)

54- bk. Buhârî, ezan 129, rikak 52, tevhid 24; Müslim, iman 299, ibn Mâce, zühd 38.

55- Müslim, imân 134; Tirmizî, iman 9; ibn Mâce, ikâme 77; Dârimî, salât 29.

56- Buhârî, ezan 30; Müslim, mesâcid 249; Nesâî, imâre 42.

57- ibn Mâce, mesâcid 17; Nesâî, cum'a 2.

58- Müslim, mesâcid 260; Ebû Dâvud, salât 47; Tirmizî, mevâkit 50.

٥٩ - مَنْ لَمْ تَنْهَهُ صَلَاتُهُ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ لَمْ يَزِدْ مِنَ اللَّهِ إِلَّا بُعْدًا .

59- Bir kimsenin kıldığı namaz, kendisini menhiyyattan men'etmezse (kötülüklerden alıkoymazsa) o kimse için Cenâb-ı Allah'ın rahmetinden uzaklaşmadan başka bir fayda vermez. (59)

٦٠ - لِأَصْلُوَّةٍ بِحَضْرَةِ طَعَامٍ .

60- Taâm (yemek) hazır olduğu bir zamanda edâ edilen namaz nakıstır (eksiktir). Meğer ki vaktin fevtinden (kaçırılmasından) korkula. (60)

٦١ - الْإِسْلَامُ أَحْوَجُ إِلَى الْجَمَاعَةِ مِنَ الْجَمَاعَةِ إِلَى الْإِسْلَامِ .

61- Kuvvet bulmak için dîn-i islâmın cemâata olan ihtiyacı, sevâb almak için müminlerin cemaate olan ihtiyâcından ziyâdedir. (61)

٦٢ - بَيْنَ الْعَبْدِ وَالشَّرْكِ تَرْكُ الصَّلَاةِ .

62- Abd ile (kul ile) şirk beyninde (arasında) terk-i salat (namazı terketme) vardır. Yâni salât terkedilince abd (kul) müşrik gibi olur. (62)

٦٣ - مَنْ تَرَكَ الصَّلَاةَ لَقِيَ اللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانٌ .

63- Namazını terkeden kimse vefat edince Cenâb-ı Allah'ı gadab sıfatıyla bulur. (63)

٦٤ - مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَسْكُنَ بِحُبُوحَةِ الْجَنَّةِ فَلْيَلِزِمِ الْجَمَاعَةَ .

64- Cennetin vasatında (ortasında) oturmasını arzu eden kimse cemaat namazından ayrılmasın. (64)

59- bk. Ahmed b. Hanbel, II, 371, 441.

60- Müslim; mesâcid 67.

61- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 50.

62- bk. Müslim, iman 134; Ebû Dâvud, sünne-15; Tirmizî, imân 9; ibn Mâce, ikâme 17.

63- bk. Ebû Nuaym, Hilye, VII, 254.

64- bk. Tirmizî, fiten 7.

٦٥ - مَنْ لَمْ يُصَلِّ فَلَا دِينَ لَهُ .

65- Namaz kılmayan kimse hiçbir din ihtiyar etmemiş gibidir. (65)

باب ماجاء في الصلوة المسنونة

Sünnet namazlar

٦٦ - أَفْضَلُ الصَّلَاةِ بَعْدَ الْمَكْتُوبَةِ الصَّلَاةُ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ .

66- Ferâizden (farzlardan) sonra namazların efdali geceleri kılınan teheccüd namazıdır. (66)

٦٧ - مَنْ حَافَظَ عَلَى شَفَعَةِ الضُّحَى غُفِرَتْ لَهُ ذُنُوبُهُ وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ .

67- Salât-ı duhâ'ya (kuşluk namazına) devam edenin günah-ı sağıresi (küçük günahları) mağfur olur (bağışlanır)-velev ki deniz köpüğü kadar çok olsun. (67)

٦٨ - مَنْ صَلَّى فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ رَكْعَةً تَطَوُّعًا بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ .

68- Bir gün bir gecede oniki rekat sünnet-i müekkedeye devam eden kimse için Cenâb-ı Allah cennette bir köşk halk eder (hazırlar). (68)

٦٩ - مَنْ صَلَّى قَبْلَ الْعَصْرِ أَرْبَعًا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَى النَّارِ .

65- Beyhakî, es-Sünenü'l-kübrâ, III, 366.

66- Müslim, siyâm 202, 203; Ebû Dâvud, savm 55; Tirmizî, mevâkit 207, 45; Nesâî, kıyâmü'l-leyl 6.

67- Ebû Dâvud, vitr 24; Tirmizî, deâvât 59; Nesâî, sehv 96; ibn Mâce, ikâme 187, edeb 56.

68- Tirmizî, salât 189; ibn Mâce, ikâme 187; Müslim, müsâfirîn 101, 102, 103; Ebû Dâvud, tavvu 1.

69- İkinci namazından mukaddem (önce) dört rekât sünnet namazına devam edenleri Cenâb-ı Allah nâr ile muazzeb etmez (cehennem azâbına sokmaz).⁽⁶⁹⁾

۷۰ - مَنْ صَلَّى سِتَّ رَكَعَاتٍ بَعْدَ الْمَغْرِبِ قَبْلَ أَنْ يَتَكَلَّمَ غُفِرَ لَهُ
بِهَا ذُنُوبُ خَمْسِينَ سَنَةً .

70- Akşam namazından sonra kable't-tekellüm (dünya kelâmı konuşmadan) altı rekât sünnet kılmaya devam edenlerin elli senelik günah-sağiresi (küçük günahları) mağfur olur (bağışlanır).⁽⁷⁰⁾

۷۱ - مَنْ تَرَكَ سُنَّتِي فَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الْخَاسِرِينَ .

71- Sünnetimi terkeden kimse indallah (Hakk katında) hâsirîn gürû-hundan (zarara uğrayanlar tâifesinden) olur.⁽⁷¹⁾

69- bk. Tirmîzî, salât 201; Nesâî, imâme 65.

70- Tirmîzî, mevâkit 204.

71- bk. Tirmîzî, kader 17; Dârimî, mukaddime 22, 16.

باب فضل رمضان ومطلق الصوم

Ramazan ve orucun fazîleti

٧٢ - اِنْبَسَطُوا فِي التَّفَقَّةِ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ فَاِنَّ التَّفَقَّةَ فِيهِ كَالْتَفَقَّةِ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ .

72- Ramazan-ı şerifte nafakalarınızı vüs'atlendiriniz (çok kimseyi yedirip içiriniz) . Zira bu tevsî (nafakayı çoğaltıp yedirip içirme işi) mevki-muhârebede (savaş alanında) aç kalan gâzîleri doyurmak kadar câlib-i ecir ve sevâbdır (ecirli ve sevâbı bol) bir iştir. ⁽⁷²⁾

٧٣ - اِذَا دَخَلَ شَهْرُ رَمَضَانَ فَتَحَتْ اَبْوَابُ الْجَنَّةِ وَغُلِقَتْ اَبْوَابُ جَهَنَّمَ وَسُلْسِلَتِ الشَّيَاطِينُ .

73- Ramazân-ı şerifin dühûlüyle (girmesiyle) nüzûl-i rahmet için cennet kapıları küşâd (açıldığı) ve menâhîden ictinab (yasaklardan sakınma) sebebiyle ebvâb-ı cehennem (cehennem kapıları) mesdûd olduğu (kapandığı) gibi şeytanlar da zincir ile bağlı ve mahbûs olurlar (habso-

72- Suyûtî, el-câmiûs-sağîr, I, 110.

lunurlar). Şurası da şâyân-ı beyandır (açıklanmalıdır) ki fazâil-i mezkûre (bu sayılan fazîletler) oruçlarını şer-i şerîfe tatbikeden (İslamî emirlere uygun olarak tutan) hürler içindir. Yoksa nefse esîr (köle) olanlar ve levki şeyâtîn (şeytanlar) mahbûs olsun yine mazhar-ı hayr olamazlar.⁽⁷³⁾

٧٤ - سَيِّدُ الشُّهُورِ شَهْرُ رَمَضَانَ وَأَعْظَمُهَا حُرْمَةً ذُو الْحِجَّةِ .

74- Ayların efdali (en fazîletlisi) Ramazan-ı şerîf ve ziyâdemuhteremi ise Zilhicce'dir.⁽⁷⁴⁾

٧٥ - صَوْمُ أَوَّلِ يَوْمٍ مِنْ رَجَبٍ كَفَّارَةٌ ثَلَاثِ سِنِينَ وَالثَّانِي كَفَّارَةٌ سِتِّينَ وَالثَّلَاثُ كَفَّارَةٌ سَنَةٍ ثُمَّ كُلُّ يَوْمٍ شَهْرًا .

75- Receb-i şerîf'in birinci gününde oruç tutmak üç senelik ve ikinci günü sâim (oruçlu) olmak iki senelik ve yine şehri-i mezkûrun (bu ayın) üçüncü günü oruçlu bulunmak bir senelik günah-ı sağîre (küçük günahlara) keffâret olur. Bunlardan sonra beher günü bir aylık sağîr (küçük) günâhın afv ve mağfiretine (bağışlanmasına) medar olur.⁽⁷⁵⁾

٧٦ - صَوْمُ يَوْمِ عَرَفَةَ تُكْفَرُ سِتِّينَ مَاضِيَةً وَمُسْتَقْبَلَةً وَصَوْمُ عَاشُورَاءَ يُكْفَرُ سَنَةً مَاضِيَةً .

76- Yevm-i arefede (arefe gününde) oruç tutmak mâzî ve müstakbelden birer senenin günah-ı sağîresine (küçük günahına) keffâret olur. Savm-ı Âşûre (Aşure gününün orucu) ise yalnız geçmiş olan bir senelik günâhına keffâret olur.⁽⁷⁶⁾

٧٧ - الصَّائِمُ فِي عِبَادَةِ مَا لَمْ يَعْتَبْ مُسْلِمًا أَوْ يُؤَدِّهِ .

77- Sâim (oruçlu) olan kimse bir mümini gıybet veyahut ezâ ve cefâ etmedikçe iftar edinceye kadar ibâdettedir.⁽⁷⁷⁾

73- Buhârî, savm 5, bedü'l-halk 11; Müslim, siyam 2; Nesâî, siyâm 4, 5.

74- Suyûtî, el-câmiûs-sağîr, II, 37.

75- Suyûtî, el-câmiûs-sağîr, II, 48.

76- Ahmed b. Hanbel, V, 296, 297, 304, 128.

77- Suyûtî, el-Câmiûs-sağîr, II, 51.

٧٨ - عَجِّلُوا الْإِفْطَارَ وَأَخْرُوا السُّحُورَ .

78- İftarda taaccül (acele), sahûr için tehir ediniz (sahuru imsak vaktine doğru geciktiriniz).⁽⁷⁸⁾

٧٩ - مَنْ صَامَ رَمَضَانَ وَاتَّبَعَهُ سِتًّا مِنْ شَوَّالٍ كَانَ كَصَوْمِ الدَّهْرِ .

79- Bir kimse Ramazan-ı şerîf'i sâim (oruçlu) olup sitte-i Şevvâl'i (Şevval'den altı günü) dahî ona tabi ederse (oruçlu geçirirse) seneyi kâmilin (baştan sona) oruç tutmuş gibi olur.⁽⁷⁹⁾

٨٠ - مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ .

80- Ramazan-ı şerîfte sıdk ve yakîn ile (hakkını vererek) oruç tutanlar, namazlarını terketmeksizin salât-ı terâvihi (teravih namazını) da edâ etseler günâh-ı sağîreleri (küçük günahları) mağfûr olur (bağışlanır).⁽⁸⁰⁾

٨١ - مَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ .

81- Kadir gecesini sıdk ve yakîn ile (hakkını vererek) ihyâ eden mümin-i kâmilin günâh-ı sağîreleri (küçük günahları) mağfûr olur (bağışlanır).⁽⁸¹⁾

٨٢ - مَنْ وَجَدَ تَمْرًا فَلْيُفِطِرْ عَلَيْهِ وَمَنْ لَا فَلْيُفِطِرْ عَلَى الْمَاءِ فَإِنَّهُ طَهُورٌ .

82- Sâim (oruçlu) olan kimse hurma ile iftar etsin, bulamadığı hâlde su ile iftar eylesin ki su tahûrdur (temizdir).⁽⁸²⁾

٨٣ - لَيْسَ فِي الصَّوْمِ رِيَاءٌ .

78- Tirmîzî, savm 13; ibn Mâce, sıyâm 24; Dârimî, savm 11.

79- ibn Mâce, sıyam 33; Tirmîzî, savm 52, 45, 53; Müslim, sıyam 204.

80- Buhârî, iman 27; Müslim, müsâfirîn 173, 174; Ebû Dâvud, ramazan 1; Tirmîzî, savm 1; Nesâî, kıyâmü'l-leyl 3, sıyam 39; ibn Mâce, ikâme 173, sıyam 2.

81- Buhârî, iman 27, 25, 28, 35, savm 6, terâvih 1; Müslim, müsâfirîn 173, 176; Ebû Dâvud, ramazan 1; Tirmîzî, savm 1; Nesâî, sıyâm 39; ibn Mâce, sıyam 2, 39.

82- Ebû Dâvud, savm 21; Tirmîzî, zekat 26; Nesâî, sıyam 28; ibn Mâce, sıyam 25.

83- Savmda (oruçta) riya tasavvur olunmaz. ⁽⁸³⁾

٨٤ - مَنْ صَامَ سِتًّا بَعْدَ الْفِطْرِ فَكَأَنَّمَا صَامَ الدَّهْرَ .

84- İyd-i fitrdan (Ramazan bayramından) sonra altı gün oruç tutan kimse o seneyi kâmilen (baştan sona) oruç tutmuş gibi olur. ⁽⁸⁴⁾

83- Münâvî, Künûzü l-hakâik, s. 125.

84- bk. ibn Mâce, sıyam 33; Tirmizî, savm 52, 45.

باب الزكّات ومانعيه

Zekât ve zekatı terkedenler

٨٥ - حَصَّنُوا أَمْوَالَكُم بِالزَّكَاةِ وَدَاوُوا مَرَضَاتِكُمْ بِالصَّدَقَةِ وَأَعِدُّوا
لِلْبَلَاءِ الدُّعَاءَ .

85- İ'tâ-yı zekât ile (zekâtını vermek sûretiyle) malınızı muhâfaza, fu-
karâyâ tasadduk ile (fakirlere sadaka vererek) hastalarınızı tedâvi, duâ
ve tazarru (yalvarma) ile belâ ve mesâibi (musîbetleri) redd (def') edi-
niz. ⁽⁸⁵⁾

٨٦ - مَانِعُ الزَّكَاةِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِي النَّارِ .

86- Malının zekâtını i'tâ etmeyen (vermeyen) yevm-i kıyâmette (kı-
yâmet gününde) nâr-ı cahîmdedir (cehennem ateşindedir). ⁽⁸⁶⁾

٨٧ - الْمُعْتَدِي فِي الصَّدَقَةِ كَمَا نَعِيهَا .

85- Münâvî, Kunûzû'l-hakâik, s. 63.

86- Suyûtî, el-Câmiûs-sağîr, II, 160.

87- Malının zekâtını müstahakkı olmayana (zekât düşmeyen kimseye) veren, zekât vermemiş gibi olur. ⁽⁸⁷⁾

٨٨ - تَمَامُ إِسْلَامِكُمْ آدَاءُ الزَّكَاةِ .

88- İslâmiyyetinizin kemâli (tam oluşu) edâ-yı zekâta mütevakkıftır (zekât vermenize bağlıdır). ⁽⁸⁸⁾

٨٩ - مَا تَقَصَّتْ زَكَاةً مِنْ مَالٍ .

89- Re's-i maldan (sermayeden) zekâtın ihrâcı (çıkarılıp verilmesi) serveti tenkis etmez (azaltmaz). Yâni bir kimse malının zekâtını verirse bereketini tezyîd etmiş olur. ⁽⁸⁹⁾

٩٠ - مَانِعُ الزَّكَاةِ يُطَوَّقُ بِشُجَاعٍ أَسْوَدٍ .

90- Zekât vermeyenlerin boyunlarına yevm-i kıyamette (kiyâmet gününde) halka gibi siyah bir yılan geçirilir. ⁽⁹⁰⁾

٩١ - مَنْ صَلَّى صَلَاةً وَلَمْ يُؤَدِّ الزَّكَاةَ فَلَا صَلَاةَ لَهُ .

91- Zekât vermeyenlerin kıldıkları namaz, şâyân-ı kabûl (kabûl edilmeye lâyık) olamaz. ⁽⁹¹⁾

٩٢ - لَا يَقْبَلُ اللَّهُ الْإِيمَانَ وَالصَّلَاةَ إِلَّا بِالزَّكَاةِ .

92- Cenâb-ı Hakk, zekât vermeyenlerin îmân ve salâtını (namazını) kabûle şâyân buyurmaz. ⁽⁹²⁾

87- Tirmizî, zekat 19; Ebû Dâvud, zekat 5; ibn Mâce, zekat 14.

88- Münâvî, Künûz'ül-hakâik, s. 58.

89- Müslim, birr 69; Tirmizî, birr 82; Dârimî, zekat 34.

90 bk. Buhârî, savm 3 ; ibn Mâce, savm 2.

91- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 143.

92- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 183.

باب ماجاء فى الحج والعمرة والحجر الاسود

Hacc, Umre ve Hacer-i Esved

٩٣ - حُجُّوا فَإِنَّ الْحَجَّ يَغْسِلُ الذُّنُوبَ كَمَا يَغْسِلُ الْمَاءُ الدَّرَنَ .

93- Hacc ediniz; zâhirdeki kirleri su izâle ettiği gibi, günahları dahî hacc-ı şerîf imhâ eder. ⁽⁹³⁾

٩٤ - الْحَاجُّ فِى ضَمَانِ اللَّهِ مُقْبِلًا وَمُدْبِرًا .

94- Huccâc-ı zevî'l-ibtihâc (hacc sevincine erenler) zehâb ve iyâblarında (gidiş-gelişlerinde) Cenâb-ı Allah'ın hıfz ve himâyesindedir. ⁽⁹⁴⁾

٩٥ - الْحَجُّ الْمَبْرُورُ لَيْسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلَّا الْجَنَّةُ .

95- İhtilât-ı mehârimden masûn kalan (yasaklarından sakınılarak yapılan) hacc için cennetten başka bir cezâ (karşılık) yoktur. ⁽⁹⁵⁾

93- Suyûtî, el-Câmiûs-sağîr, I, 151.

94- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 64.

95- Buhârî, umre 1; Müslim, hacc 437; Tirmizî, hacc 2, 88; Nesâî, hacc 3, 5, 6; ibn Mâce, menâsik 3.

٩٦ - الْحَجْرُ الْأَسْوَدُ مِنَ الْجَنَّةِ وَكَانَ أَشَدَّ بَيَاضاً مِنَ التَّلْجِ حَتَّى
سَوَّدَتْهُ حَطَايَا أَهْلِ الشَّرْكِ .

96- Haceru'l-esved, Cennetten gelmedir. Kardan beyaz olduğu halde ehl-i şirkin (müşriklerin) günahından müteessiren (etkilenerek) siyahlanmıştır. ⁽⁹⁶⁾

٩٧ - مَنْ حَجَّ فَرَّارَ قَبْرِى بَعْدَ وَفَاقِى كَانَ كَمَنْ زَارَنِى فِى حَيَاتِى .

97- Bir kimse hacc eder ve ba'de hû (arkasından) kabrimi ziyaret eyerse hayatımda beni ziyâret etmiş gibi olur. ⁽⁹⁷⁾

٩٨ - الْحَجُّ مِنَ الْجِهَادِ .

98- Şer'-i şerîfe muvafık (islâmî esaslara uygun) olan hacc , cihad-dan ma'düddur (sayılmıştır). ⁽⁹⁸⁾

٩٩ - الْعُمْرَةُ هِىَ الْحَجُّ الْأَصْغَرُ .

99- Umre, hacc-ı asgar (küçük hacc) demektir. ⁽⁹⁹⁾

١٠٠ - مَنْ حَجَّ وَلَمْ يَزُرْنِى فَقَدْ جَفَانِى .

100- Bir kimse hacc ettikten sonra beni ziyaret etmezse bana cefâ etmiş olur. ⁽¹⁰⁰⁾

96- Buhârî, hacc 56; Tirmizî, hacc 35, 43, kıyâme 15; Nesâî, menâsik 145; İbn Mâce, menâsik 27.

97- Dârekutnî, Sünen, II, 278; Beyhakî, es-Sünenü'l-kübrâ, V, 246.

98- Buhârî, cihâd 62; İbn Mâce, menâsik 44; Nasâî, hacc 4.

99- Dârekutnî, Sünen, II, 285.

100- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 140.

باب ماجاء في فضل ابى بكر الصديق

H. Ebû Bekir'in fazîleti

١٠١ - أَبُو بَكْرٍ خَيْرُ النَّاسِ إِلَّا أَنْ يَكُونَ نَبِيًّا

101- Nebî müstesnâ olduğu halde Ebû Bekir herkesten efdaldır. ⁽¹⁰¹⁾

١٠٢ - أَبُو بَكْرٍ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُ وَأَبُو بَكْرٍ أَحْيَى فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

102- Ebû Bekir benden, ben Ebû Bekir'denim. Ebû Bekir, dünya ve âhirette kardeşimdir. ⁽¹⁰²⁾

١٠٣ - مُرُّوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ .

103- Ebû Bekir es-Siddîk'a deyiniz imam olup nâs'a (halka) namaz kıldırsın. *Bu hadîs-i şerîf dahî Hazret-i Siddîk'ın hilâfetine işaret olan hadislerdendir.* ¹⁰³

101- Suyûfî, el-Câmius-sağîr, I, 6.

102- Tirmizî, menâkib 20; Buhârî, fedâilü's-sahâbe 5.

103- Dârekutnî, Sünen, I, 398; ibn Hibban, Sahih, III, 280, IX, 14.

١٠٤ - أَوَّلُ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّيِّ أَبِي بَكْرٍ .

104- Ümmetimden en evvelcennetedâhil olan (giren) Ebû Bekir'dir.
(104)

١٠٥ - النَّاسُ كُلُّهُمْ يُحَاسِبُونَ إِلَّا أَبِي بَكْرٍ .

105- Yevm-i kıyamette herkesle hesap görülür, ancak Ebû Bekir müsteşnâdir. (105)

باب ماجاء في فضل ابى بكر وعمر

Ebû Bekir ve Ömer'in fazileti

١٠٦ - أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ سَيِّدَا كَهُولِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ
إِلَّا النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ .

106- Enbiyâ ve mürselin (nebî ve rasûl peygamberler) müstesnâ oldukları halde Ebû Bekir ve Ömer cennette bulunan bilcümle kamillerin (bütün büyüklerin) seyyididirler. (106)

١٠٧ - أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ السَّمْعِ وَالْبَصَرِ مِنَ الرَّأْسِ .

107- Ebû Bekir ve Ömer benim için başa nisbetle semi ve basar (göz ve kulak) gibi aziz ve mühimdirler. (107)

١٠٨ - عَلِيٌّ وَفَاطِمَةُ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ أَهْلِي وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ أَهْلُ
اللَّهِ وَأَهْلُ اللَّهِ خَيْرٌ مِنْ أَهْلِي .

108- İmam Alî ve Fatıma ve Hasan ve Hüseyin benim ehlimdir ve Ebû Bekir ve Ömer ehlullahdır. Ehlullah ise benim ehlimden efdaldır.

104- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 47.

105- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 155.

106- Tirmizî, menâkib 16; ibn Mâce, mukaddime 11; Ahmed b. Hanbel, I, 80.

107- bk. Tirmizî, menâkib 16.

۱۰۹ - اِقْتَدُوا بِالَّذِينَ مِنْ بَعْدِي أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرُ .

109- Benden sonra gelen hulefâma (halifelerime) iktidâ ediniz (uyunuz). Onlar Ebû Bekir ve Ömer'dir. ⁽¹⁰⁹⁾

۱۱۰ - اِنَّ اللّٰهَ اَيَّدَنِيْ بِاَرْبَعَةٍ وُزَرَآءٍ اِثْنَيْنِ مِنْ اَهْلِ السَّمَاۗءِ جِبْرِیْلَ وَمِیْكَائِیْلَ وَاِثْنَيْنِ مِنْ اَهْلِ الْاَرْضِ اَبِیْ بَكْرٍ وَعُمَرَ .

110- Cenâb-ı Allah beni vüzerâ-i erbaa (dört yardımcı) ile müeyyed buyurdu (güçlendirdi). İkiisi ehl-i semâdan (gök ehlinden) yâni Cebrâîl ve Mîkâil ve ikisi de ehl-i arzdan (yeryüzü halkından) yâni Ebû Bekir ve Ömer hazarâtıdır. ⁽¹¹⁰⁾

۱۱۱ - حُبُّ اَبِیْ بَكْرٍ وَعُمَرَ مِنْ الْاِيْمَانِ وَبُغْضُهُمَا كُفْرٌ .

111- Ebû Bekir es-Sıddık ve Ömeru'l-Faruk -radiyallahu teâlâ anhümâ- Efendilerimiz hazarâtına muhabbet (sevgi) îmandan olup buğzları (onları sevmemek ve nefret) ise küfürdür. ⁽¹¹¹⁾

۱۱۲ - سَيِّدُ كُھُولِ اَهْلِ الْجَنَّةِ اَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَاَنَّ اَبَا بَكْرٍ فِی الْجَنَّةِ مِثْلُ الثُّرَيَّا فِی السَّمَاۗءِ .

112- Ehl-i cennet (cennet halkının) kâmillerinin (ileri gelenlerinin) seyidi (efendisi) Ebû Bekir ve Ömer hazarâtıdır. Tahkika (şüphesiz) Ebû Bekir cennet ehli meyanında (arasında) semâda süreyyâ yıldızı gibi parlaktır. ⁽¹¹²⁾

۱۱۳ - مَا قَدَّمْتُ اَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ وَلَكِنَّ اللّٰهَ قَدَّمَهُمَا .

113- Benden sonra hilâfetin Ebû Bekir ve ondan sonra Ömer hazarâtına intikali için vuku bulan işâretlerim kendiliğimden olmadı. Belki Cenâb-ı Allah bu iki zâtı sâirlerine takdim buyurdu (diğerlerinin önüne geçirdi). *Bunun hikmeti ise bâr-ı nübüvvet-i Muhammediyye'yi (Pey-*

109- Tirmizî, menâkıb 16, 37; ibn Mâce, mukaddime 11; Ahmed b. Hanbel, V, 382, 385.

110- bk. Tirmizî, menâkıb 16.

111- bk. Ahmed b. Hanbel, V, 285, VI, 7.

112- bk. Tirmizî, menâkıb 16, 37 ibn Mâce, mukaddime 11; Ahmed b. Hanbel, I, 80.

gamberimizin peygamberlik yükünü) münhasıran (özellikle) müşârun ileyhima (adı geçen bu iki) efendilerimizin hâmil ve hâiz olması (taşıyıp yüklenmesi) ve bâr-ı nübüvvet (peygamberlik yükü), bâr-ı velâyetin (velilik yükünün) fevkında (üstünde) bulunmasıdır.⁽¹¹³⁾

۱۱۴ - الْحَلِيفَةُ مِنْ بَعْدِي أَبُو بَكْرٍ ثُمَّ عُمَرُ ثُمَّ يَقَعُ الْإِخْتِلَافُ .

114- Benden sonra makam-ı hilâfet Ebû Bekir'in, ve ondan sonra Ömer'indir. Bunlardan sonra ihtilâf zuhûr eder.⁽¹¹⁴⁾

باب في فضل عمر

Hz. Ömer'in fazileti

۱۱۵ - إِنْ اللَّهُ جَعَلَ الْحَقَّ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ وَقَلْبِهِ .

115- Cenâb-ı Allah, kelime-i hakkı Hazret-i Ömer'in lisan ve kalbinden cârî buyurdu (Hazret-i Ömer hak lisâniyla konuşur).⁽¹¹⁵⁾

۱۱۶ - الْحَقُّ (وَفِي رَوَايَةٍ) الصِّدْقُ مَعَ عُمَرَ حَيْثُ كَانَ .

116- Hakk "yahut" sıdk (doğruluk) Ömer ile dir. Nerede olursa olsun.⁽¹¹⁶⁾

۱۱۷ - لَوْ كَانَ بَعْدِي نَبِيٌّ لَكَانَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ .

117- Eğer benden sonra bir nebî olaydı Ömer ibnu'l-Hattâb olurdu.⁽¹¹⁷⁾

۱۱۸ - مَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ عَلَى رَجُلٍ خَيْرٍ مِنْ عُمَرَ .

113- Suyûtî, el-Câmiu's-sağîr, II, 153.

114- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 69

115- Tirmîzî, menâkıb 17, 19; ibn Mâce, mukaddime 11; Ebû Dâvud, imâre 18.

116- Suyûtî, el-Câmiüs-sağîr, I, 157.

117- Bk. Buhârî, edeb 109; ibn Mâce, cenâiz 27.

118- Hazret-i Ömer'den hayırlı bir zât üzerine güneş doğmamıştır. [Bu hadis-i şerif, İmam Ömer'in zaman-ı hilâfetlerinde (halifeliği döneminde) nâil olacakları makamı tebşîrdir (müjdelemedir). Yoksa Hazret-i Sıddîk'ın ondan efdal olduğu ahâdis-i şerife ile müsbettir (sabit olmuştur).]⁽¹¹⁸⁾

۱۱۹ - اللَّهُمَّ اعِزَّ الدِّينَ بِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ .

119- Allah'ım, dîn-i İslâm'ı Ömer ibnu'l-Hattâb ile azîz et ⁽¹¹⁹⁾

۱۲۰ - رِضَاءُ اللَّهِ رِضَاءُ عُمَرَ وَرِضَاءُ عُمَرَ رِضَاءُ اللَّهِ .

120- Cenâb-ı Allah'ın rızâsı Ömer'in, Ömer'in rızâsı Allah'ın rızâsıdır. ⁽¹²⁰⁾

۱۲۱ - عُمَرُ مَعِيَ وَأَنَا مَعَ عُمَرَ وَالْحَقُّ مَعَ عُمَرَ حَيْثُ كَانَ .

121- İmam Ömer benimle'dir. Ben dahî onunlayım. Hak ise her nerede olursa olsun Ömer'den ayrılmaz. ⁽¹²¹⁾

۱۲۲ - لَوْ لَمْ أُبْعَثْ فِيكُمْ لَبِيعْتُ عُمَرَ فِيكُمْ .

122- Eğer içinizde ben vazîfe-i risâletle (peygamberlik göreviyle) basolunmasaydım (gönderilmeseydim) bu vazîfe İmam Ömer'e tevdi olunurdu (verilirdi). ⁽¹²²⁾

باب في فضل عثمان

Hz. Osman'ın fazîleti

۱۲۳ - عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ وَليُّي فِي الدُّنْيَا وَوَلِيِّي فِي الْآخِرَةِ .

118- Hâkim, Müstedrek, III, 90.

119- Tirmîzî, menâkib 17; ibn Mâce, mukaddime 11.

120- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 75.

121- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 92.

122- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 124.

123- Osman bin Affân hazretleri dünyada ve âhirette herkesten ziyâde bana karîbdir (yakındır).⁽¹²³⁾

١٢٤ - عُثْمَانُ أَحْيَى أُمَّتِي وَأَكْرَمُهَا .

124- İmam Osman hazretleri ümmetimde hayâ ve sehâ ile mevsûf olanların (cömertlik sıfatı taşıyanların) birincisidir.⁽¹²⁴⁾

İzahı: İmam müşarun ileyh (Adı geçen halife) yalnız kölelerinden iki bin dört yüz neferini fî-sebilillah (Allah yolunda) âzâd buyurduğu mervidir (rivayet olunmaktadır).

١٢٥ - لِكُلِّ نَبِيٍّ رَفِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَرَفِيقِي فِيهَا عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ .

125- Cennette her nebî için bir refik-i mahsûs (özel arkadaşı) var. Benim de refikim Osman bin Affân'dır.⁽¹²⁵⁾

١٢٦ - لَيَدْخُلَنَّ بِشَفَاعَةِ عُثْمَانَ سَبْعُونَ أَلْفًا كُلُّهُمْ قَدِ اسْتَوْجَبُوا النَّارَ الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ .

126- Cehenneme müstahak olanlardan yetmiş bin şahıs, Hazret-i Osman'ın şefaatiyle bilâ-hisâb (hesap görmeden) cennete dâhil olurlar (girerler).⁽¹²⁶⁾

١٢٧ - عُثْمَانُ رَفِيقِي مَعِيَ فِي الْجَنَّةِ .

127- İmam Osman, cennette benimledir ve refikimdir.⁽¹²⁷⁾

باب في فضل علي

Hz. Ali'nin fazileti

١٢٨ - أَنَا مَدِينَةُ الْعِلْمِ وَعَلِيٌّ بَابُهَا فَمَنْ أَرَادَ الْعِلْمَ فَلْيَأْتِ الْبَابَ .

123- Suyûtî, el-Camiu's-sağîr, II 61

124- İbn Mâce, Mukaddime, 11; Ahmed b. Hanbel, I, 74, III, 184, 281; Ebû Nuaym, Hilye, I, 56.

125- Tirmizî, menâkıb, 18; İbn Mâce, mukaddime 11.

126- Suyûtî, el-Câmiu's-sağîr, II, 140.

127- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 88.

· 128- Ben ilmin medînesiyim (şehriyim), İmam Ali de kapısıdır. İlimi isteyen kapısına müracaat etsin.⁽¹²⁸⁾

İzahı: Bu hadis-i şerif, İmam Ali hazretlerinin ulûm-i dîniyyede (dîni ilimlerde) olan hazz-ı vâfirini (büyük hissesini) isbât ediyor, mesâil-i dîniyyeden bir mes'ele için Hazret-i Muâviye'ye müracaat olunduğu sırada: "İmam Alî hazretlerine müracaat ediniz, zîra benden â'lemdir (daha bilgilidir)" cevâbını verirdi.

۱۲۹ - ذِكْرُ عَلِيٍّ عِبَادَةٌ .

129- İmam Alî hazretlerinin fazâil ve menakıbını (fazilet ve menkıbelerini) zikrelemek, yahut hakkında: -radiyallahu anh- söylemek ibadettir. (129)

İzahı: "Esmâullah'ın mâadâsı (Allah'ın isimlerinden başkasıyla) zikrolunmaz" diye itirâz olunmasın; zîra " ذِكْرُ الصَّالِحِينَ كَفَّارَةٌ " (salihleri anmak keffarettir), " تَنْزِيلُ الرَّحْمَةِ عِنْدَ ذِكْرِ الصَّالِحِينَ . " (salihlerin anıldığı yere rahmet iner.) gibi ahâdîs-i şerife dahî bu mânâyı müeyyiddir (teyid eder).

۱۳۰ - عَلِيٌّ أَخِي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

130- İmam Alî, dünyada ve âhirette kardeşimdir. ⁽¹³⁰⁾

۱۳۱ - عَلِيٌّ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى إِلَّا أَنَّهُ لِأَنبِيِّ بَعْدِي .

131- İmam Alî'nin bana olan nisbeti Hârûn'un Mûsâ -aleyhisselâm- 'a olan nisbeti gibidir. Şu kadar var ki benden sonra kimse için nübüvvet olamaz (peygamberlik yoktur). ⁽¹³¹⁾

İzahı: Bu hadîs-i şeriften anlaşılan nisbet, nisbet-i nübüvvet veyahut kendinden sonra intikal-i hilâfet (halîfeliğin Alî'ye intikali) değildir. Zîrâ Hârûn -aleyhisselâm-, Mûsâ -aleyhisselâm-'dan evvel dâr-ı ukbâya (âhirete) teşrif buyurmuşlardır. Belki maksad-ı Risalet penâhileri (Peygamberimiz'in bu sözden maksadı) Tebük gazâsına teşriflerinde İmam Ali

128- Tirmizî, me-nâkıb 20.

129- Suyûtî, el-Câmiu's-sağîr, II, 20.

130- Suyûtî, el-Câmiûs-sağîr, II, 69.

131- Buhârî, Fedâilü ashâbîn-nebî 3; Tirmizî, menâkıb 20; ibn Mâce, mukaddime 11; Ahmed b. Hanbel, I, 170.

hazretlerini istihlâf buyurdıkları mânâdır (O'nu yerine vekil bırakması-
na işârettir).

۱۳۲ - عِنْوَانُ صَحِيفَةِ الْمُؤْمِنِ حُبُّ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ .

132- Müminin sahîfe-i âmalinin (amel defterinin) alâmeti İmam Ali hazretlerinin muhabbetidir.⁽¹³²⁾

۱۳۳ - مَنْ أَحَبَّ عَلِيًّا فَقَدْ أَحَبَّنِي وَمَنْ أَبْغَضَ عَلِيًّا فَقَدْ أَبْغَضَنِي .

133- Bir kimse Ali'yi severse beni sevmiş olur. Ve Ali'ye buğz eden bana buğzetmiş olur.⁽¹³³⁾

۱۳۴ - حُبُّ عَلِيٍّ حَسَنَةٌ لَا تَضُرُّ مَعَهَا سَيِّئَةٌ .

134- İmam Ali hazretlerinin muhabbeti öyle bir güzel şeydir ki onun sâhibine günah zarar veremez. Yâni günah işlemez ki zarar versin. *Binâen aleyh ahkam-ı şer'iyye (islâmî hükümler) hılâfında hareket edenlerde biliniz ki İmam Muşarun ileyh'in (İmam Ali'nin) muhabbeti yoktur.*⁽¹³⁴⁾

۱۳۵ - عَادَى اللَّهُ مَنْ عَادَى عَلِيًّا .

135- İmam Ali hazretlerine adâvet eden (düşmanlık besleyen) kimseye Cenâb-ı Allah aduvv (düşman) olsun! *Lâkin ictihâd üzerine olan ihtilâf-ı ashâba (sahâbilerin görüş ayrılığına) adâvet itlak olunamaz (düşmanlık denilemez).*⁽¹³⁵⁾

۱۳۶ - عَلِيٌّ وَشِيعَتُهُ هُمُ الْفَائِزُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

136- İmam Ali hazretleriyle kavlen ve fiilen (söz ve davranışla) etbâ ve ensârı olanlar (O'nun yolundan gidip O'na yardım edenler) yevm-i kıyamette faiz ve ihsân-ı ilâhiyyeyi haizdirler (kıyamet gününde kurtuluşu ererek ilâhî ihsanlara kavuşacaklardır).⁽¹³⁶⁾

132- Ebû Nuaym, Hilye, VIII, 235.

133- Hâkim, Müstedrek, III, 135.

134- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 62.

135- bk. İbn Mâce, mukaddime 11; Ahmed b. Hanbel, I, 118, 119.

136- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 62.

۱۳۷ - النَّظَرُ إِلَى وَجْهِ عَلِيٍّ عِبَادَةٌ .

137- İmam Ali hazretlerinin vech-i şeriflerine (mübarek yüzüne) bakmak ibâdet makamına kaimdir (ibadet yerine geçer).⁽¹³⁷⁾

باب ماجاء في فضل الحسن والحسين

Hasan ve Hüseyin'in fazileti

۱۳۸ - أَنَا نَبِيٌّ مَلَكَ فَسَلَّمَ عَلَيَّ نَزَلَ مِنَ السَّمَاءِ لَمْ يَنْزِلْ قَبْلَهَا فَبَشَّرَنِي أَنَّ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ سَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَأَنَّ فَاطِمَةَ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ .

138- Bir melek semâdan birinci defa olarak bana gelip selâm verdi. Hasan ile Hüseyin, şebâb-ı ehl-i cennetin (cennetlik gençlerin) seyyidleri (efendileri) ve Fatımatu'z-Zehrâ nisâ-i ehl-i cennetin (cennetlik kadınların) seyyidesi (efendisi) olduğunu tebşîr eyledi (müjdeledi).⁽¹³⁸⁾

۱۳۹ - أَحَبُّ أَهْلِ بَيْتِي إِلَى الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ .

139- Ehl-i beyt'im meyânında (arasında) ziyâde sevdiğim Hasan ve Hüseyin'dir.⁽¹³⁹⁾

۱۴۰ - إِنْ أُنِي هَذَا سَيِّدٌ وَلَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يُصَلِّحَ بِهِ بَيْنَ فِتْنَتَيْنِ عَظِيمَتَيْنِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ .

140- Tahkika (şüphesiz) benim bu mahdumum (oğlum) yâni Hasan-radiyallahu anh- büyük bir zattır. Me'mûl ederim ki (umarım ki) Cenâb-ı Hak iki azîm (büyük) ordu içinde tekevvin edecek (oluşacak) olan münâzaayı bununla ıslah buyursun.⁽¹⁴⁰⁾

137- Ebû Nuaym, Hilye; V, 58.

138- Tirmizî, menâkıb 30; ibn Mâce, mukaddime 11; Ahmed b. Hanbel, I, 80, III, 62.

139- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 5.

140- Buhârî, sulb 9; fedâilü ashâbîn-nebî, 22, fiten 20; Ebû Dâvud sünne 12, mehdî 8; Tirmizî, menâkıb 30; ibn Mâce, cum'a 27.

İzahı: Vakıa İmam Muşarun ileyh (Hasan) hazretlerinin zaman-ı hilâfetlerinde (halîfeliği döneminde)ve taht-ı kumandasında (komutası altında) bulunan kırk-elli bin kadar asker ile Hazret-i Muâviye'ye tâbi olan asâkir-i kesire (kalabalık askerler) arasında muhârebe vukuuna ramak kalmış iken (nerede ise birbirlerine girecekleri sırada) İmam Hasan - radiyallahu anh- Efendimiz uhdesindeki hilâfeti Hazret-i Muâviye'ye terkederek âteş-i fitneyi itfâya (fitne ateşini söndürmeye) inâyet buyurmuşlardır (yardımcı olmuşlardır).

۱۴۱ - مَنْ أَحَبَّ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ فَقَدْ أَحَبَّنِي وَمَنْ أَبْغَضَهُمَا فَقَدْ أَبْغَضَنِي .

141- Hazret-i Hasan ile Hazret-i Hüseyin'i seven tahkika (gerçekten) beni sevmiş ve onlara buğz eden (nefret edip sevmeyen) muhakkak bana buğz etmiş olur. ⁽¹⁴¹⁾

۱۴۲ - مَنْ أَحَبَّ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ فَقَدْ أَحَبَّنِي .

142- Hasan ve Hüseyin'i seven kimse muhakkak beni sevmiş olur. ⁽¹⁴²⁾

باب فضل فاطمة الزهراء

Hz. Fâtımatu'z-Zehrâ'nın fazîleti

۱۴۳ - أَحَبُّ أَهْلِ آلِي فَاطِمَةَ .

143- Ehl-i beyt'im meyânında (arasında) en ziyade sevdiğim Fâtımâ'dır. ⁽¹⁴³⁾

۱۴۴ - سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ أَرْبَعٌ مَرِيَمُ وَفَاطِمَةُ وَخَدِيجَةُ وَآسِيَةُ .

144- Cennet hanımlarının ekâbiri (büyükleri) dördtür. Onlar: Meryem ve Fatıma ve Hatice ve Âsiye hazârâtıdır. ⁽¹⁴⁴⁾

141- ibn Mâce, mukaddime 11.

142- bk. ibn Mâce, mukaddime 11.

143- bk. ibn Mâce, cenâiz 64.

144- bk. Tirmizî, menâkıb,30; ibn Mâce, mukaddime 11.

١٤٥ - فَاطِمَةُ بَضْعَةٌ مِنِّي فَمَنْ أَعْظَبَهَا أَعْظَبَنِي .

145- Fâtımatu'z-Zehrâ benden bir cüzdür. O'nu gadaplandırıran beni gadaplandırmış (öfkelen-dirmiş) olur. ⁽¹⁴⁵⁾

١٤٦ - فَاطِمَةُ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ إِلَّا مَرْيَمُ .

146- Hazret-i Meryem müstesnâ olduğu hâlde Fâtımatu'z-Zehrâ cennet kadınlarının büyüğüdür. ⁽¹⁴⁶⁾

باب فِي فَضْلِ عَائِشَةَ

Hz. Âişe'nin fazîleti

١٤٧ - أَحَبُّ النَّسَاءِ إِلَيَّ عَائِشَةُ وَمِنَ الرَّجَالِ أَبُوهَا .

147- Nisvan (hanımlar) içinde ziyâde sevdiğim Âişe, ricâlden (erkeklerden) ise pederi olan Hazret-i Sıddıktır. ⁽¹⁴⁷⁾

١٤٨ - أَحَبُّ النَّاسِ إِلَيَّ عَائِشَةُ .

148- Nasın (insanların) bana en sevgilisi Âişe-i Sıddîka'dır. ⁽¹⁴⁸⁾

١٤٩ - عَائِشَةُ زَوْجَتِي فِي الْجَنَّةِ .

149- Âişe-i Sıddîka, cennette refîkamdır (eşimdir). ⁽¹⁴⁹⁾

145- Buhârî, fedâilü's-sahâbe, 12, 16, 29, nikah 109; Müslim, fedâilü's-sahâbe 93, 94; Ebû Dâvud, nikah 12; Tirmizî, menâkıb 60; ibn Mâce, nikah 56.

146- bk. Buhârî, fedâilü ashâbîn-nebî 29; Tirmizî, menâkıb 30.

147- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 6.

148- Ebû Nuaym, Hilye, IV, 332; bk. Nesâî, uşretü'n-nisâ 1.

149- bk. Tirmizî, menâkıb 62.

باب ماجاء فى تعظيم الاصحاب والاصهار
وكف اللسان فى حقهم

Ashâba saygı ve onlara dil uzatmama

١٥٠ - دَعْوَالِي أَصْحَابِي فَوَالَّذِي تَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ أَنْفَقْتُمْ مِثْلَ جَبَلِ أُحُدٍ
ذَهَبًا مَا بَلَغْتُمْ عَمَلَهُمْ .

150- Sahâbemi bana terkediniz. Nefsim kendi yedinde (elinde) olan Cenâb-ı Allah'a kasem ederim ki fukarâ ve duafâ'ya (fakir ve düşkün-
lere) cebel-i Uhud sikletinde (Uhud dağı ağırlığında)altın infak etseniz
onların amelinin sevâbı gibi bir sevâba nâil olamazsınız. ⁽¹⁵⁰⁾

١٥١ - دَعْوَالِي أَصْحَابِي وَأَصْهَارِي فَمَنْ آذَانِي فِي أَصْحَابِي
وَأَصْهَارِي آذَاهُ اللَّهُ تَعَالَى يَوْمَ الْقِيَمَةِ .

150- Buhârî, fedâilü ashâbîn-nebî 5; Müslim, fedâilü's-sahabe 222-221; Ebü Dâvud, sünne 16;
Tirmizî, mehkâb 58; ibn Mâce, mukaddime 11.

151- Ashâbımı ve ashârımı (hısımlarımı) bana terkediniz. Onların aleyhinde itâle-i lisân ile (dil uzatarak) bana eziyyet verenleri yevm-i kıyâmette (kıyâmet gününde) Cenâb-ı Allah muazzeb buyursun (cezalandırsın).⁽¹⁵¹⁾

۱۵۲ - سَيِّدُ الشُّهَدَاءِ حَمَزَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ .

152- Şehidlerin büyüğü Hazret-i Hamza bin Abdulmuttalib'dir.⁽¹⁵²⁾

۱۵۳ - سَيِّدُ الشُّهَدَاءِ جَعْفَرُ بْنُ أَبِي طَالِبٍ .

153- Şühedânın (şehidlerin) büyüğü İmam Alî hazretlerinin biraderi olan Câfer bin Ebî Tâlib'dir.⁽¹⁵³⁾

۱۵۴ - لَعْنَ اللَّهِ مَنْ سَبَّ أَصْحَابِي .

154- Ashâbımdan birine sebb ve şetm edene (sayıp sövene) Cenâb-ı Hakk lânet etsin.⁽¹⁵⁴⁾

۱۵۵ - مَنْ سَبَّ أَصْحَابِي فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ .

155- Ashâbımdan birini sebb ve şetmedenlere (sayıp sövenlere) Cenâb-ı Allah ile melâike-i kiram ve cemî-i nâsın (bütün insanların) lâneti olsun.⁽¹⁵⁵⁾

۱۵۶ - أَسْخَىٰ أُمَّتِي مُعَاوِيَةَ بْنَ أَبِي سُفْيَانَ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ هَادِيًا مَهْدِيًّا .

156- Ümmetim meyanında (arasında) en sahî (cömerd) olan Muâviye'dir. Yâ Rabbi Muâviye'yi hâdî ve mehdî (hidâyet rehberi) kıl!

۱۵۷ - اللَّهُمَّ عَلِّمْ مُعَاوِيَةَ الْحِسَابَ وَالْكِتَابَ وَقِهِ الْعَذَابَ .

151- bk. Müslim, fedâilü's-sahâbe 221, 222; Ebû Dâvud, sünne 16.

152- Hâkim, Müstedrek, III, 195.

153- Suyûtî, el-Câmiûs-sağîr, II, 37.

154- Buhârî, fedâilü ashâbîn-nebî 5; Müslim, fedâilüs-sahâbe 221, 222; Ebû Dâvud, sünne 10, Tirmizî, menâkıb 58.

155- Beyhakî, es-Sünenü'l-kübrâ, VI, 372.

157- Yâ Rabbi ilm-i hesap ve kitabı Muâviye'ye tâlim (öğret) ve kendisini azâb-ı âhiretten (âhîret azâbından) muhâfaza buyur (koru)! (157)

١٥٨ - إِنَّ شِرَارَ أُمَّتِي أَجْرُوهُمْ عَلَى أَصْحَابِي .

158- Tahkika (şüphesiz) ümmetimin en ziyâde edepsizi ashâb-ı kiramımın aleyhinde itale-i lisâna (dil uzatmaya) cür'et ve cesâret eden eşîrrâdır (kötülerdir). (158)

١٥٩ - حَفِظَ اللَّهُ مَنْ حَفِظَنِي فِي أَصْحَابِي .

159- Ashâbımda kadir ve haysiyetimi muhâfaza edenleri Cenâb-ı Hakk muhâfaza buyursun; yâni onlara isnâd edilen şeref benden muktebes bulunmağla (alınmış olmakla) hakikatte bana isnâd eylemektir. Kezâlik (bunun gibi) onları ta'n ve teşnî eylemek (haysiyetlerine dil uzatmak) dahî mânen bana aiddir. (159)

١٦٠ - سَأَلْتُ اللَّهَ لِأَصْهَارِي الْجَنَّةَ فَأَعْطَانِيهَا الْبَتَّةَ .

160- Damadlarımla kaim-peder ve kaim birâderlerim (kayınpeder ve kayınbiraderlerim) gibi zevcâtıma (zevcelerime) karâbeti (yakınlığı) bulunanların cennete dühûlleri (girmeleri) için Cenâb-ı Hakk'a tazarru ve niyâz eyledim. Cenâb-ı Hakk dahî kabûlüyle beni mesrûr eyledi. (160)

١٦١ - شِرَارَ أُمَّتِي أَجْرُوهُمْ عَلَى صَحَابِي .

161- Ümmetimin en edepsizi ashâb-ı kiramımın aleyhinde itâle-i lisâna (dil uzatmaya) cür'et eden eşîrrâdır (kötülerdir). (161)

١٦٢ - شَفَاعَتِي مُبَاحَةٌ إِلَّا عَلَى مَنْ سَبَّ أَصْحَابِي .

162- Şefaâtım ümmetimden herbirine şâmindir, yalnız ashâbımı sebb ve şetm edenler (sayıp sövenler) mahrumdur. (162)

157- İbn Hibban, Sahih, IX, 170.

158- bk. Ebû Nuaym, Hilye, II, 183.

159- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 64.

160- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 77.

161- Ebû Nuaym, Hilye, II, 183.

162- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 81.

١٦٣ - مَنْ حَفِظَنِي فِي أَصْحَابِي وَرَدَ عَلَيَّ حَوْضِي .

163- Ashâbıma ihtirâm ile şan ve şerefimi muhâfaza eden kimse cennetdeki havuzumdan su içer; yâni etmeyen içmez. Zira dînimizin esası bulunan âyet-i kerîme ve ahâdîs-i şerîfe onlardan rivâyet olunduğu cihetle onlara isnâd-ı fisk (fâsıklık isnâdı) ancak dîn-i mübînin ibtâline (ortadan kaldırılmasına), teşne (çok istekli) olan bir zındıktan beklenilir.⁽¹⁶³⁾

١٦٤ - لَا تَمَسَّ النَّارُ مُسْلِمًا رَأَى أَوْ رَأَى مَنْ رَأَى .

164- Nâr-ı cahîm (cenennem ateşi) dokunmaz şol bir müslime ki beni görmüş; yahud beni göreni görmüş ola.⁽¹⁶⁴⁾

باب ماجاء في تعظيم السلطان

Sultana saygı

١٦٥ - أَلْسُلْطَانُ ظِلِّ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ أَكْرَمَهُ أَكْرَمَهُ اللَّهُ وَمَنْ أَهَانَهُ أَهَانَهُ اللَّهُ .

165- Hükümdar yeryüzünde Cenâb-ı Allah'ın zillidir (gölgesidir). Evâmirine (emirlerine) itâat ve inkıyâd edeni Cenâb-ı Allah aziz ve hilâfî hâlinde bulunanları zelîl eyler.⁽¹⁶⁵⁾

١٦٦ - مَنْ أَجَلَّ سُلْطَانَ اللَّهِ أَجَلَّهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ .

166- Cenâb-ı Allah'ın sultanını iclâl edeni (yücelteni) Cenâb-ı Allah yevm-i kıyâmette (kıyâmet gününde) iclâl ve i'lâ eder (yüceltir).⁽¹⁶⁶⁾

١٦٧ - مَنْ أَهَانَ سُلْطَانَ اللَّهِ أَذَلَّهُ اللَّهُ .

163- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 140.

164- Tirmîzî, menâkıb 56.

165- Beyhakî, es-Sünenü'l-kübrâ, VII, 164.

166- Tirmîzî, fiten-47; Ahmed b. Hanbel, V, 42, 49.

167- Sultan-ı islâm'a (islâm padişâhına) hürmet etmeyi Cenâb-ı Allah zelil eyler. (167)

١٦٨ - السُّلْطَانُ ظِلُّ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ عَشَّهُ ضَلَّ .

168- Hükümdar, fakara ve zuafânın (fakir ve düşkünlerin) âsâyiş ve istirahatı için Cenâb-ı Hak'ın yeryüzünde sâyesidir (gölgesidir). Ona hile ve hiyânet eden dalâlette kalır. (168)

١٦٩ - إِنَّ أَفْضَلَ عِبَادِ اللَّهِ عِنْدَ اللَّهِ مَنْزِلَةٌ يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِمَامٌ عَادِلٌ رَفِيقٌ .

169- Tahkîka (şüphesiz) yevm-i kıyamette (kıyamet gününde) indalâh (Hakk katında) efdal-i ibâd (kulların en fazîletlisi) refik ve şefik (yumuşak tabiatlı ve merhametli) olan imam-ı âdildir (âdil devlet başkanıdır). (169)

١٧٠ - دُعَاءُ السُّلْطَانِ سَبَبُ الْغُفْرَانِ .

170- Hükümdâr-ı islâm'ın (islâm padişâhının) muvaffakiyet ve muzafferiyeti için duâ etmek, sebep-i mağfirettir (bağışlanma vesilesidir). (170)

١٧١ - مَنْ يُطِيعِ الْأَمِيرَ فَقَدْ أَطَاعَنِي وَمَنْ يَعُصِ الْأَمِيرَ فَقَدْ عَصَانِي .

171- Emîru'l-müminîn'e (müminlerin başına) itaat eden kimse tahkîka (gerçekten) bana itaat ve ona mâsiyet eden (başkaldıran) kimse bana isyân etmiş olur. (171)

167- Tirmizî, fiten 47; Ahmed b. Hanbel, V, 42, 49.

168- bk. Beyhâkî, es-Sünenü'l-kübrâ, VII, 164.

169- Tirmizî, ahkâm 4.

170- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 77.

171- Buhâri, ahkam, 1; cihad, 109; Müslim, imâre, 32, 53; Nesâî, bey'at, 27; ibn Mâce, cihad, 39.

باب فضل الورع والتقوى واهله

Takva, verâ ve ehli

١٧٢ - إِزْهَدْ فِي الدُّنْيَا يُحِبُّكَ اللَّهُ وَازْهَدْ فِيمَا فِي أَيْدِي النَّاسِ يُحِبُّكَ النَّاسُ .

172- Dünya muhabbetini kalbinden çıkar ki Cenâb-ı Allah'ın mahbûbu (sevgilisi) olasın. Nasın (halkın) elindeki emvâlden (mallardan) tamını kes ki nâs (insanlar) seni sevsin. ⁽¹⁷²⁾

١٧٣ - أَكْرَمُ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ أَنْفَاهُمْ .

173- İndallah (Hakk katında) nâsın (insanların) mükerrem ve muhteremi takvâ ve tâatı çok olan kimsedir. ⁽¹⁷³⁾

١٧٤ - إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الْعَبْدَ التَّقِيَّ الْغَنِيَّ الْخَفِيَّ .

172- İbn Mâce, zühd, 1.

173- Buhârî, enbiyâ, 14.

174- Gınâ ve servet (zenginlik) ve takvâ ve tâat ve rıfk ve şefkat gibi evsâf-ı cemîleyi câmi olan (güzel sıfatları kendinde toplayan) ibâdını (kullarını) Cenâb-ı Hakk sever. (174)

۱۷۵ - مَنْ اتَّقَى اللَّهَ وَقَاهُ كُلَّ شَيْءٍ .

175- Cenâb-ı Allah kendine mu'tî olan kimseyi herşeyden mahfûz eder (korur). (175)

۱۷۶ - اَلتَّقْوَى هُنَا وَاَشَارَ اِلَى صَدْرِهِ .

176- Aleyhi's-salâtu ve's-selâm Efendimiz kalb-i şeriflerine işâretle "takva buradadır" buyurmuşlardır. (176)

۱۷۷ - رَكَعَتَانِ مِنْ وَرَعٍ اَفْضَلُ مِنْ اَلْفِ مِنْ مُخْلِطٍ .

177- A'mâl-i sâliha'dan (sâlih amelden) ayrılmayan kimsenin iki rekât namazı, âmâl-i mahlûta ashâbının (iyi ile kötü ameli karışık kimselerin) bin rekât namazından efdaldır. (177)

۱۷۸ - مَنْ ارَادَ عِزًّا بِاَلْعَشِيرَةِ فَلْيَتَّقِ اللَّهَ .

178- Kavim ve kabilesi olmadığı hâlde izzet ve rif'at (şeref ve yücelik) arzu edenler takvâ ve tâata devam etsinler. (178)

۱۷۹ - هَلِ الْعَاقِلُ اِلَّا مَنْ يُطِيعُ اللَّهَ وَيَتَّقِيهِ .

179- Cenâb-ı Allah'a mu'tî' (itâatkâr) ve muttaki olandan başka kimse âkil (gerçek akıllı) değildir. (179)

174- Müslim, zühd, 11; Ahmed b. Hanbel, I, 168, 177.

175- Suyûtî, el-Câmius-sağîr, II, 166.

176- Müslim, birr, 32; Tirmizi, birr 18; Ahmed b. Hanbel, II, 277, 360.

177- Münâvî, Künûzu'l-hakaik, s. 75.

178- Münâvî, Künûzu'l-hakaik, s. 136.

179- Münâvî, Künûzu'l-hakaik, s. 162.

باب ماجاء في فضل امته

Muhammed Ümmetinin fazileti

١٨٠ - اتقوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ فَإِنَّهُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ .

180- Mümin-i kâmilin (gerçek müminin) firasetinden hazer ediniz (sakininiz); zîra kalbindeki nûr-i ilâhî ile esrârınızı (sırlarınızı) keşfedeceği ağıleb ihtimâldir (büyük ihtimâldir).⁽¹⁸⁰⁾

١٨١ - أُمَّتِي أُمَّةٌ مُّبَارَكَةٌ لَا يُدْرَى أَوَّلُهَا خَيْرٌ أَوْ آخِرُهَا .

181- Ümmetim mübarek bir ümmettir. Ashâb-ı kiram, tâbiîn ve tebe-i tabiîn (ashâbdan başlayarak birbirini izleyen üç nesil) müstesnâ olduğu halde ricâl-i ümmetin (bu ümmetin erlerinin) eslâf ve ahlâfından (öncekilerinden ve sonrakilerden) hangisi hayırlı olduğu bilinemez.⁽¹⁸¹⁾

Yâni velâyet ve uluvv-i derecâtı (velilik ve yüce dereceleri) sadr-ı evvelde (ilk devirlerde) bulunan evliyâ-i kirama hasr (tahsis etmek) câiz olamaz. Çünkü Cenâb-ı Hakk, hiçbir zamanda füyûzâtını kulları üzerinden eksik eylemez.

180- Tirmizi, tefsîru sûre 15, 6.

181- bk. Tirmizî, âdâb, 81.

١٨٢ - يَقُولُ النَّارُ لِلْمُؤْمِنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ جُزْيًا مُؤْمِنٌ فَقَدْ أَطْفَأَ نُورَكَ
لَهْبِي .

182- Yevm-i kıyamette (kıyamet gününde) sırat köprüsünden geçiri-
lirken nâr-ı cahîm (cehennem ateşi): “Geç ya mümin, senin nûrun be-
nim ateşimi söndürüyor” diyerek mümin-i kâmil’e hitâb eder.

١٨٣ - مَثَلُ أُمَّتِي مَثَلُ الْمَطَرِ لَا يُدْرِي أَوَّلُهُ خَيْرٌ أَمْ آخِرُهُ .

183- Ümmetimin kümmelîni (seçkinleri) yağmur gibidir. Evvelinden mi,
âhırından mı nâs (insanlar) hangisinden ziyâde müstefîd olacağı (da-
ha çok faydalanacağı) mâlûm değildir. ⁽¹⁸³⁾

١٨٤ - الْمُؤْمِنُ أَكْرَمُ عَلَى اللَّهِ مِنْ بَعْضِ الْمَلَائِكَةِ .

184- Mümin-i kâmil olan kimse indallah (Hak katında) bazı melâike-
den efdaldir. ⁽¹⁸⁴⁾

١٨٥ - الْإِسْلَامُ يَعْلُو وَلَا يُعْلَى عَلَيْهِ .

185- İslâmiyet dâimâ âlî ve gâlibdir, mağlûb olmaz. ⁽¹⁸⁵⁾

١٨٦ - كُلَّمَا طَالَ عُمُرُ الْمُسْلِمِ كَانَ خَيْرًا لَهُ .

186- Müminlerin ömrü uzadıkça hakkında hayırlı olur. ⁽¹⁸⁶⁾

١٨٧ - مَنْ أَكْرَمَ أَخَاهُ الْمُؤْمِنَ فَإِنَّمَا يُكْرِمُ اللَّهَ .

187- Bir kimsé din kardeşine ikram ederse Cenâb-ı Hakk’a ikrâm et-
miş olur. ⁽¹⁸⁷⁾

183- Tirmizi, âdâb, 81.

184- ibn Mâce, fiten, 6.

185- Buhârî, cenâiz, 79.

186- bk. Ahmed b. Hanbel, V, 267.

187- Münâvî, Küriûzu'l-hakâik, s. 137.

باب ماجاء في فضل العلماء

Âlimlerin fazileti

١٨٨ - اِتَّبِعُوا الْعُلَمَاءَ فَإِنَّهُمْ سِرَاجُ الدُّنْيَا وَمَصَابِيحُ الْآخِرَةِ .

188- Ulema-i âmilîne iktidâ ediniz (ilmiyle âmil olan âlimlere uyunuz). Zira taayyuş-i dünyevî (dünyevî yaşantınız) ve necât-ı uhreviyyeniz (âhi-retteki kurtuluşunuz) için sülûk ettiğiniz tarîkin (tuttuğunuz yolun) münevviridirler (aydınlaticısıdırılar).⁽¹⁸⁸⁾

١٨٩ - اَكْرَمُوا الْعُلَمَاءَ فَإِنَّهُمْ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ فَمَنْ أَكْرَمَهُمْ فَقَدْ أَكْرَمَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ .

189- Ulema-i âmilîne (ilmiyle âmil olan âlimlere) izaz ve ikrâm ediniz (saygı ve ikrâmda bulununuz). Zira onlar tebliğ-i ahkâm-ı ilâhi hususunda (ilâhî hükümleri tebliğ konusunda) verese-i enbiyâdırılar (peygamberlerin mirâsçısıdırılar). Onlara ikrâm eden Cenâb-ı Allah ve Rasûlüne ikrâm etmiş olur.⁽¹⁸⁹⁾

188- Aclûni, Keşfü'l-hafa, I, hadis no: 62.

189- Buhâri, ilim, 10; Ebû Dâvud, ilim, 1; ibn Mâce, mukaddime, 17; Dârimi, mukaddime, 32.

١٩٠ - بَيْنَ الْعَالِمِ وَالْعَابِدِ سَبْعُونَ دَرَجَةً .

190- Âlim-i âmilin (ilmiyle âmil olan alimin) âbid-i câhil (bilgisiz ibâdet düşkünü) üzerine yetmiş derece fazl u meziyeti (fazîlet ve üstünlüğü) vardır. ⁽¹⁹⁰⁾

١٩١ - صِنْفَانِ مِنَ النَّاسِ إِذَا صَلَّحَا صَلَّحَ النَّاسُ وَإِذَا فَسَدَا فَسَدَ النَّاسُ الْعُلَمَاءُ وَالْأَمْرَاءُ .

191- Nâsdan (insanlardan) iki sınıf vardır ki, salâhları (sağlam ve sâlih oluşları) salâh-ı âmmeyi (umûmun sağlam oluşunu), fesâdları fesâd-ı âmmeyi (umumun bozulmasını) mûcib olur. Onların biri ulemâ (âlimler), diğeri ümerâdır (idârecilerdir).

١٩٢ - فَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِ عَلِيٍّ عَلَى أُمَّتِي .

192- Âlim-i âmilin (ilmiyle âmil alimin) âbid üzerine fazlı (üstünlüğü) benim ümmetim üzerine olan fazlım gibidir. ⁽¹⁹²⁾

١٩٣ - فَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ عَلَى سَائِرِ الْكَوَاكِبِ .

193- Âlim-i âmilin (ilmiyle âmil âlimin) âbid üzerine olan fazlı (üstünlüğü) ondört gecelik ayın, yıldızlar üzerine olan fazlı gibidir. ⁽¹⁹³⁾

١٩٤ - فَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى غَيْرِهِ كَفَضْلِ النَّبِيِّ عَلَى أُمَّتِهِ .

194- Alim-i âmilin (ilmiyle âmil âlimin) sâirleri (diğerleri) üzerine olan fazlı (üstünlüğü) nebînin ümmeti üzerine olan fazlı gibidir. ⁽¹⁹⁴⁾

190- Suyûti, el-Câmiu's-sağîr, I, 129.

192- Tirmizî, ilim, 19; ibn Mâce, mukaddime 17; Dârimi, mukaddime, 29.

193- Ebû Dâvûd, ilim 1; Tirmizî, ilim 19; ibn Mâce, mukaddime, 32.

194- Ebû Dâvud, ilim, 1; Tirmizî, ilim 19; ibn Mâce, mukaddime, 32.

١٩٥ - مَثَلُ الْعَالِمِ الَّذِي يُعَلِّمُ النَّاسَ الْخَيْرَ وَيَنْسِي نَفْسَهُ كَمَثَلِ
السَّرَّاجِ يُضِيءُ لِلنَّاسِ وَيُحْرِقُ نَفْسَهُ .

195- Umûr-ı hayriyyeyi (hayırlı işleri) nâsa tâlim (insanlara öğreterek) ve nefsinı unutup mahrum eden âlim bir muma benzer ki, kendini yakıp âlemi tenvir eder (aydınlatır).⁽¹⁹⁵⁾

١٩٦ - عَالِمٌ يُتَنَفَّعُ بِعَمَلِهِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ عَابِدٍ .

196- İlminden istifâde olunan bir âlim bin âbiddeden hayırlıdır.⁽¹⁹⁶⁾

١٩٧ - فَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى النَّاسِ كَفَضْلِ أَبِي بَكْرٍ عَلَى أُمَّتِي .

197- Âlim-i âmilin (ilmiyle âmil olan âlimin) avâm (sıradan halk) üzerine olan fazl u meziyyeti (fazilet ve üstünlüğü) Ebû Bekir'in ümmetim üzerine olan fazl u meziyyeti gibidir.⁽¹⁹⁷⁾

١٩٨ - مَنْ وَقَرَ عَالِمًا فَقَدْ وَقَرَ رَبَّهُ .

198- Bir âlim-i âmili (ilmiyle âmil olan âlimi) tâzîm ve tevkîr eden (saygı gösteren) mümin Cenâb-ı Hakk'ı tevkîr etmiş olur.⁽¹⁹⁸⁾

١٩٩ - تَوَمُّ الْعَالِمِ عِبَادَةً وَنَفْسُهُ تَسْبِيحٌ .

199- Âlimin uykusu sıhhat ve ibâdetine medâr olmak niyetiyle olduğu için ibâdet ve nefesi tesbîhtir.⁽¹⁹⁹⁾

٢٠٠ - النَّظَرُ إِلَى وَجْهِ الْعَالِمِ عِبَادَةٌ .

200- Âlim-i âmilin (ilmiyle âmil olan âlimin) yüzüne bakmak ibâdet makamına kâim olur (ibâdet yerine geçer).⁽²⁰⁰⁾

195- Suyûti, el-camiu's-Sagir, II, 160.

196- Mûnavi, Kûnûzu'l-hakâik, s. 88.

197- Mûnavi, Kûnûzu'l-hakâik, s. 96.

198- Dârimi, fi tevkîfi ulemâ, mukaddime 37.

199- Mûnavi, Kûnûzu'l-hakâik, s. 154.

200- Mûnavi, Kûnûzü'l-hakâik, s. 155.

٢٠١ - وَقَرُّوا عُلَمَاءَ أُمَّتِي فَإِنَّهُمْ نُجُومُ الْأَرْضِ .

201- Ümmetimin ulemâsını (âlimlerini) tâzîm ve tevkîr ediniz (hürmet ve saygı gösteriniz). Zirâ onlar yeryüzünün kevâkibidirler (yıldızlarıdır).⁽²⁰¹⁾

٢٠٢ - إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْأَمْرَاءَ إِذَا خَالَطُوا الْعُلَمَاءَ .

202- Tahkika (şüphesiz) ulemâ ile muhabbet ve ihtilât eden (onları severek görüşen) ümerâyı (idârecileri) Cenâb-ı Allah sever.⁽²⁰²⁾

باب ماجاء في الفقه والفقهاء

Fıkıh ve fakihler

٢٠٣ - إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ دِعَامَةً وَدِعَامَةٌ هَذَا الدِّينِ الْفِقْهُ ، وَالْفَقِيهُ الْوَاحِدُ أَشَدُّ عَلَى الشَّيْطَانِ مِنْ أَلْفِ عَابِدٍ .

203- Tahkika (gerçekten) herşeyin bir esâsı vardır. Bu dîn-i mübînin (yüce dînin) esası ise ilm-i şerîattır (fıkıh ilmidir). Binâenaleyh müteşerri (şeriate bağlı fakih) bir âlimin vücûdu şeytan için bin âbidin vücûdundan ağırdır.⁽²⁰³⁾

٢٠٤ - مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ .

204- Cenab-ı Allah bir kimsenin hayrını murad ederse o kimseyi mesâil-i şer'iiyyeye (dînî konulara) âlim eder.⁽²⁰⁴⁾

٢٠٥ - أَلْتَفَّقَهُ فِي الدِّينِ حَقَّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ .

201- Münâvî, Kunûzü'l-hakâik, s. 163.

202- Münâvî, Kunûzü'l-hakâik, s. 32.

203- ibn Mâce, mukaddime, 17; Tirmizi, ilim 19.

204- Buhâri, ilim, 10; i'tisam. 10; Müslim, imaret 175, zekât 98, 100 Tirmizi, ilim 4; ibn Mâce, mukaddime 17

205- Cenâb-ıHakk'ın evâmîr ve nevâhîsini (emir ve yasaklarını) ulemâ ve fukahâdan (âlim ve fakihlerden) öğrenmek herbir müslime farzdır. (205)

٢٠٦ - فَقِيَهُ وَاحِدٌ أَشَدُّ عَلَى الشَّيْطَانِ مِنْ أَلْفِ عَابِدٍ .

206- Şeytan, ulûm-i şer'iyeye (dînî ilimlere) âlim olan bir zattan korktuğu kadar bin âbîdden (ibadete düşkün kimseden) korkmaz. (206)

٢٠٧ - مَجْلِسُ فِقْهِ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ .

207- Mesâil-i şer'iyenin (dînî konuların) müzâkeresi için teşekkül eden bir mecliste (oluşan bir toplantıda) hazır bulunmak bir sene ibâdet eylemekten efdaldır. (207)

باب ماجاء في طالب العلم

İlim öğrenmek

٢٠٨ - طَالِبُ الْعِلْمِ أَفْضَلُ عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

208- Dîn-i mübîne hizmet maksadıyla ilmi taleb ve tahsil edenler in-dallah (Hakk katında) mücâhid fî-sebîillâh'dan (Allah yolunda savaşılan mücâhîdden) efdaldır. *Zîra onlar, cihanın cemî-i cihâtında (bütün yörelerinde) bulunan muhâlifîni (dîne karşı olanları) seyf-i mânevî ile mağlûb etmeye, muhârebelerdeki mücâhidin (mücâhidler) ise bir cemâat-i mahsûsayı mukabeleye (belli bir topluluğa karşı koymaya) çalışmaktadır.* (208)

٢٠٩ - طَالِبُ الْعِلْمِ طَالِبُ الرَّحْمَةِ . طَالِبُ الْعِلْمِ رُكْنُ الْإِسْلَامِ .

وَيُعْطَى أَجْرُهُ مَعَ النَّبِيِّينَ .

205- Mûnavî, Kûnûzu'l-hakâik, s. 60.

206- Darekûlnî, sûnen, III, 79.

207- Mûnavî, Kûnûzü'l-hakâik, s. 132.

208- Suyûtî, el-Camiu's-sagir, II, 56.

209- Tâlib-i ilim, tâlib-i rahmettir (ilim öğrenen rahmete talib olan kimse demektir, çünkü ilim) islâmın rûknüdür. Bunlara ecir ve mesûbât (sevâb) enbiyâ-yı izam ile (büyük peygamberlerle) beraber verilir. ⁽²⁰⁹⁾

باب فضل العلم İlimin fazîleti

٢١٠ - خَيْرُ سُلَيْمَانُ بَيْنَ الْمَالِ وَالْمُلْكِ وَالْعِلْمِ فَاخْتَارَ الْعِلْمَ فَأُعْطِيَ الْمُلْكَ وَالْمَالَ لِاخْتِيَارِهِ الْعِلْمَ .

210- Cenâb-ı Allah, Hazret-i Süleyman -aleyhisselâm-'ı mal ve mülk ve ilim beyninde muhayyer buyurdu (zenginlik, sultanlık ve ilim arasında serbest bıraktı). Nebîyy-i muşârun ileyh (adı geçen Süleyman Peygamber) hazretleri tercihan ilmi ihtiyar ettiği için (ilmî diğerlerine üstün görerek onu seçtiği için) mülk (sultanlık) ve mala dahî nâil oldu. ⁽²¹⁰⁾

٢١١ - لِكُلِّ شَيْءٍ طَرِيقٌ وَطَرِيقُ الْجَنَّةِ الْعِلْمُ .

211- Herşeye vusûl için bir tarîk (ulaşmak için bir yol) vardır. Cennetin tarîkı ise ulûm-i dîniyyedir (dîni ilimlerdir). ⁽²¹¹⁾

٢١٢ - الْعِلْمُ ضَالَّةُ الْمُؤْمِنِ مِنْ حَيْثُ وَجَدَهُ أَحَدَهُ .

212- İlim ve irfan müminin kaybolmuş bir metardır (malıdır). Nerede bulursa alır. ⁽²¹²⁾

٢١٣ - الْعِلْمُ خَزَائِنُ وَمَفَاتِيحُهَا السُّؤَالُ .

213- İlim hazînedir, anahtarı ise suâldir (sormaktır). ⁽²¹³⁾

209- Suyûti, el-câmiu's-sagîr, II, 56.

210- Suyûti, el-câmiu's-sagîr, II, 12.

211- Suyuti, el-câmiu's-sagîr, II, 13.

212- bk. Tirmizi, ilim 19; ibn Mace, zühd 15.

213- Ebû Nuaym, Hilye, III, 192.

باب ماجاء في طلب العلم وتعليمه

İlim öğrenmek ve öğretmek

٢١٤ - أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ أَنْ يَتَعَلَّمَ الْمَرْءُ الْمُسْلِمُ عِلْمًا ثُمَّ يُعَلِّمَهُ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ .

214- Ulûm-i dîniyyeyi teallum ettikten (dînî ilimleri öğrendikten) sonra din kardeşlerini dahî tâlim etmek (onlara öğretmek) sadakâtın efdalidir (sadakaların en fazîletlisidir). (214)

٢١٥ - طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ .

215- İmân ve islâmın erkân ve şerâitini (rükün ve şartlarını) ve Cenâb-ı Hakk'ın evâmîr ve nevâhîsini (emir ve yasaklarını) öğrenmek herbir müslime farzdır. (215)

٢١٦ - مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ لِلَّهِ تَكَفَّلَ اللَّهُ بِرِزْقِهِ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ .

216- Allah için ilmi talep edenlerin (öğrenenlerin) rızıklarını Cenâb-ı Allah memûl olunmadık mahallerden tekeffül etmiştir (umulmadık yerlerden garanti etmiştir). (216)

٢١٧ - كَلِمَةٌ حِكْمَةٌ يَسْمَعُهَا الرَّجُلُ خَيْرٌ لَهُ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ .

217- İlmullah'dan (Allah'ın ilminden) bir kelimenin istimâi (dinlenip duyulması) insan için bir sene ibâdetten efdaldır. (217)

٢١٨ - مَنْ تَعَلَّمَ عِلْمًا لِيُبَاهِيَ بِهِ أَدَخَلَهُ اللَّهُ جَهَنَّمَ .

218- Fahr ve mubâhât (başkalarına övünüp böbürlenmek) için bir ilmi taallüm eden (öğrenen) kimseyi Cenâb-ı Hakk, cehennemine dâhil eder. (218)

214- Buhâri, nafaka, 2; Müslim, zekat, 95; Ebû Dâvud, zekat, 39; Nesâî, zekat 6; ibn Mâce, edeb 3.

215- ibn Mâce, mukaddime, 17.

216- Suyûtî, el-Câmiu's-Sagîr, II, 182.

217- bk. ibn Mâce, mukaddime, 23; Dârîmi, mukaddime, 24; Ahmed b. Hanbel, I, 19.

218- Ebû Nuaym, Hilye, VII, 96.

٢١٩ - مَنْ كَانَ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ كَأَنَّ الْجَنَّةَ فِي طَلْبِهِ .

219- Ulûm-i dîniyyeye (dînî ilimlere) tâlib olan kimseye cennet tâlib olur. (219)

٢٢٠ - لَا يَسْتَحِي الشَّيْخُ أَنْ يَجْلِسَ إِلَى الشَّابِّ فَيَتَعَلَّمَ مِنْهُ .

220- İhtiyarlar umûr-i dîniyyelerini (dînî işlerini) öğrenmek için fâzıl olan gençlerin huzûrunda oturmaktan sıkılmasınlar. (220)

٢٢١ - لَا يَسْتَحِي الشَّيْخُ أَنْ يَتَعَلَّمَ الْعِلْمَ كَمَا لَا يَسْتَحِي أَنْ يَأْكُلَ الْخُبْزَ .

221- İhtiyârlar yemekten sıkılmadıkları gibi, taallûm-i ilimden (ilim öğrenmekten) dahî sıkılmasınlar. (221)

باب ماجاء في علماء السوء

Kötü âlimler

٢٢٢ - أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَمَةِ عَالِمٌ لَمْ يَنْفَعَهُ عِلْمُهُ .

222- Yevm-i kıyamette (kıyamet gününde) eşedd-i azâb ile (azâbın en şiddetlisiyle) muazzeb olan (azâb görecek olan) ilmiyle müntefi olmayan (ilmi kendisine fayda sağlamamış bulunan) alimdir. (222)

٢٢٣ - كَاتِمُ الْعِلْمِ يَلْعَنُهُ كُلُّ شَيْءٍ حَتَّى الْحَوْثُ فِي الْبَحْرِ وَالطَّيْرُ فِي السَّمَاءِ .

223- Ulûm-i dîniyyeyi muhtac olandan saklayan ulemâyâ (dînî ilimleri ihtiyâcı olanlara öğretmeyen âlimlere) denizdeki balıklara ve semâdaki kuşlara varıncaya kadar herşey lânet okur. (223)

219- Mûnâvî, Kûnûzu'l-hakâik, s. 146.

220- Mûnâvî, Kûnûzü'l-hakâik, s. 181.

221- Mûnâvî, Kûnûzu'l-hakâik, s. 181.

222- Heysemî, Mecmeu'z-zevâid, I, 185.

223- Suyûti, el-Câmiu's-sagir, II, 94.

٢٢٤ - مَنْ إِزْدَادَ عِلْمًا وَلَمْ يَزِدْ فِي الدُّنْيَا زُهْدًا لَمْ يَزِدْ مِنَ اللَّهِ إِلَّا بُعْدًا .

224- Bir kimse ilmini tezyîd eder de (arttırır da) zühd ve kanaati tezyîf de gayret etmezse Cenâb-ı Hakk'a uzak kalmadan başka bir şey kazanamaz. (224)

٢٢٥ - مَنْ سُئِلَ عَنْ عِلْمٍ فَكَتَمَهُ الْجَمَّ يَلْجَأُ مِنْ نَارٍ .

225- Kendisinden suâl edilen (sorulan) bir mes'eleyi ehlinden ketmedip (gizleyip) cevâbını vermeyen âlimin ağzına nâr-ı cahîmden (cehennem ateşinden) bir gem vurulur. (225)

باب ماجاء في الفتوى والقضاء من غير علم

Bilmeden fetvâ ve hüküm vermek

٢٢٦ - أَجْرُكُمْ عَلَى الْفِتْيَا أَجْرُكُمْ عَلَى النَّارِ .

226- Sizden nâr-ı cahîme (cehennem ateşine) en ziyâde cesûr olan kimse ilm-i yakîni (sağlam bilgisi) olmaksızın mesâil-i şer'iyeyi iftâyâ cür'et eyleyendir (dînî mes'elelerde fetvâ vermeye cesâret gösterendir). (226)

٢٢٧ - قَاضِيَانِ فِي النَّارِ وَقَاضٍ فِي الْجَنَّةِ .

227- İlimi olmayan kadı ile, ilmi olduğu halde ilmiyle amel etmeyen kadı, ikisi de cehennemde, ilmiyle beraber haktan ayrılmayan kadı dahî cennettedir. (227)

٢٢٨ - مَنْ أَقْبَى بَعِيرٍ عِلْمٍ لَعَنَتْهُ مَلَائِكَةُ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ .

224- Suyûti, el-Câmiu's-Sagîr, II, 169.

225- Ebû Dâvud, ilim, 9; Tîrmizi, ilim, 3; Ahmed b. Hanbel, I, 431; II, 263, 296; ibn Mâce, ahkam, 3

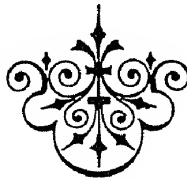
226- Dârimî, sünen, mukaddime 20.

227- Ebû Dâvud, akdiyye, 2; ibn Mâce, ahkam, 3.

228- Mesâli-i şer'iyeye ilmi lâhık olmadıkça (dînî konularda yeterli ilmi bulunmadığı halde) bir mes'elede kendiliğinden fetvâ veren kimseye semâvât ve arzinde (göklerde ve yerlerde) mevcûd olan melâike lânet eder. ⁽²²⁸⁾

۲۲۹ - مَنْ أَفْتَى النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ لَعَنَتْهُ الْمَلَائِكَةُ .

229- Bilâ-ilim mesâil-i şer'iyeye fetvâ veren (bilgisi olmadan dînî konularda ahkâm kesen) kimseye melâike lânet okur. ⁽²²⁹⁾

228- Suyûti, el-Câmiu's-sagir, II, 172.

229- Hakim, Müstedrek, I, 126.

باب ماجاء في قراءة القرآن وفضل القرآن

Kur'ân ve Kur'an okumanın fazileti

٢٣٠ - أَحْسَنُ النَّاسِ قِرَاءَةَ الَّذِي إِذَا قَرَأَ رَأَيْتَ أَنَّهُ يَخْشَى اللَّهَ .

230- Kelâm-ı Kadîm'i (Kur'ân-ı Kerîm'i) kıraat edenlerin ahseni (okuyanların en güzeli) esnâ-i kıraatta (kıraat sırasında) Cenâb-ı Hakk'tan havf ve haşyetini (korktuğunu) gördüğün kimsedir. ⁽²³⁰⁾

٢٣١ - أَحْسِنُوا الْأَصْوَاتَ بِالْقُرْآنِ .

231- Tilâvet-i Kur'an'ı (Kur'ân okumayı) terfî-i hurûf (harflerin hakkını vererek), tefekkür-i mânâ (mânâsını düşünerek) ve terfîk-ı asvât ile (sesinizi de ona katarak) tezyîn ediniz (güzelleştirip süsleyiniz)! "Mânâ ale'l-kalbidir (mânâ batınî mânâdır). Beş hadis sonraya müracaat oluna!" (Hadis Nu: 237)⁽²³¹⁾

٢٣٢ - إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ أَنْ يُحَدِّثَ رَبَّهُ فَلْيَقْرَأِ الْقُرْآنَ .

230- Suyûti, el-Câmiu's-Sagîr, I, 13.

231- bk. Buhâri, tevhîd, 52; Ebû Davud, vitr, 20; Nesâî, iftitah, 83; ibn Mâce, ikâme, 176.

232- Sizden birisi Cenâb-ı Hakk ile münâcât ve mükâlemeyi (O'na yalvarıp O'nunla konuşmayı) severse huzûr-i kalb ile Kur'an okusun.
(232)

٢٣٣ - أَشْرَافُ أُمَّتِي حَمَلَةُ الْقُرْآنِ وَأَصْحَابُ اللَّيْلِ .

233- Ümmetimin eşrefi (en şerefli) Kur'an'ın ahkâm-ı celfesiyle âmil ve tilâvetine muvâzıb olan (devam eden) huffâz (hafızlar) ile salât-ı teheccüd (teheccüd namazı) ve zikir için geceleri ihyâ edenlerdir. (233)

٢٣٤ - سَيِّدُ الْكَلَامِ الْقُرْآنُ .

234- Lisândan cârî olan (dilden dökülen) bilcümle sözlerin efdali Kur'an-ı Şerîf'tir. (234)

٢٣٥ - أَفْضَلُ عِبَادَةِ أُمَّتِي تِلَاوَةُ الْقُرْآنِ نَظْرًا .

235- Ümmetimin efdal ibâdeti Mushaf-ı Şerîf'e bakarak tilâvet-i Kur'an eden kimsedir. (235)

٢٣٦ - إِقْرَأِ الْقُرْآنَ مَا نَهَاكَ فَإِذَا لَمْ يَنْهَكَ فَلَسْتَ تَقْرَأُهُ .

236- Kur'an-ı Şerîf'in evâmîr ve nevâhîsiyle (emir ve yasaklarıyla) âmil olarak Kur'an'ı tilâvet et, yoksa tilâvet etmemiş olursun. (236)

٢٣٧ - حُسْنُ الصَّوْتِ زِينَةُ الْقُرْآنِ .

237- Hüsni-savt (güzel ses) Kur'an'ın bir nevi zînetidir ki tesîrini tezyîd eyler (artırır). (237)

٢٣٨ - فَضْلُ الْقُرْآنِ عَلَى سَائِرِ الْكَلَامِ كَفَضْلِ الرَّحْمَنِ عَلَى سَائِرِ خَلْقِهِ .

232- Ebû Nuaym, Hilye, VII, 99.

233- Suyûti, el-Câmiu's-Sagîr, I, 43.

234- Suyûti, el-Câmiu's-Sagîr, II, 37.

235- Suyûti, el-Câmiu's-Sagîr, I, 50.

236- Suyûti, el-Câmiu's-Sagîr, I, 52.

237- Buhârî, fedâilu'l-Kur'an, 31; Ebû Nuaym, Hilye, IV, 236.

238- Kur'ân-ı Azîmu's-şân'ın sâir kelâm (diğer sözler) üzerine olan fazîleti Halik'in (Yaratan'ın) mahlûku (yaratığı) üzerine olan fazlı (üstünlüğü) gibidir.⁽²³⁸⁾

۲۳۹ - مَنْ قَرَأَ فِي لَيْلَةٍ مِائَةَ آيَةٍ لَمْ يُكْتَبْ مِنَ الْغَافِلِينَ .

239- Âyât-ı Kur'âniyye'den (Kur'ân âyetlerinden) bir gecede yüz âyet okuyan kimse gafilîn gürûhundan mâdûd olmaz (gafiller zümresinden sayılmaz.)⁽²³⁹⁾

۲۴۰ - مَنْ قَرَأَ يَاسٍ كُلَّ لَيْلَةٍ غُفِرَ لَهُ .

240- Her gece Yâsîn-i Şerîf'i kıraat eden (okuyan) mümin-i kâmilin günâh-ı sağâiri mağfûr olur (bağışlanır).⁽²⁴⁰⁾

۲۴۱ - مَنْ قَرَأَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ أَلْفَ مَرَّةٍ فَقَدِ اشْتَرَى نَفْسَهُ عَنِ النَّارِ .

241- İhlâs-ı Şerîf'i (İhlâs sûresini) bin defa kıraat eden (okuyan) mümin-i kâmil, nefsinî nâr-ı cahimden (Cehennem ateşinden) kurtarmış olur.⁽²⁴¹⁾

۲۴۲ - مَنْ دَامَ عَلَى قِرَاءَةِ يَاسٍ كُلَّ لَيْلَةٍ فَمَاتَ مَاتَ شَهِيدًا .

242- Yâsîn-i Şerîf'i her gece kıraate (okumaya) devam eden kimse vefat ederken şehîd olarak vefat eder.⁽²⁴²⁾

۲۴۳ - مَنْ قَرَأَ سُورَةَ الْوَاقِعَةِ كُلَّ لَيْلَةٍ لَمْ تُصِيبْهُ فَاقَةٌ أَبَدًا .

243- Her gece "İzâ Vakaa" (Vâkıât) sûresini tilâvet eden (okuyan) kimseye fakr-ı hâl (fakirlik) teveccüh etmez (gelmez).⁽²⁴³⁾

238- Buhâri, fedailu'l-Kur'ân, 17; Tirmîzî, sevabı Kur'an, 14.

239- İbn Hacer, el-Metalibu'l-âliye, III, 282.

240- İbn Hibban, sahih, IV, 121; İbn Hâcer, el-Metalibu'l-âliye, III, 361.

241- Suyûtî, el-Câmiu's-Sagîr, II, 185.

242- Münâvi, Künûzu'l-hakâik, s. 140.

243- İbn Hacer, el-Metalibü'l-âliye, III, 383.

٢٤٤ - إِذَا وَضَعْتَ جَنْبَكَ عَلَى الْفِرَاشِ وَقَرَأْتَ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ وَقُلَّ
هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ فَقَدْ آمَنْتَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ إِلَّا الْمَوْتَ .

244- Uyku için yatağa yatarken evvelâ (önce) Fâtiha, sâniyen (ikinci olarak) İhlâs-ı Şerîf'i okuduğun halde mevtten (ölümünden) başka herşeyden emîn olursun.⁽²⁴⁴⁾

٢٤٥ - سُورَةُ تَبَارَكَ هِيَ الْمَانِعَةُ مِنَ عَذَابِ الْقَبْرِ .

245- Tebâreke sûresinin kirâatına devâm eylemek azâb-ı kabirden (kabir azabından) emin olmaklığı istilzâm eder (gerektirir).⁽²⁴⁵⁾

باب ماجاء في بعض الاذكار والاوراد

Базы evrâd ve ezkâr

٢٤٦ - أَكْثَرُ مِنْ لَأَحْوَالٍ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ كَنْزِ الْجَنَّةِ .

246- "Lâ-havle ve lâ-kuvvete illâ billâh" zikrini çok ediniz. Zira cennet hazînesinin mücevherâtındandır.⁽²⁴⁶⁾

٢٤٧ - اللَّهُمَّ اكْفِنِي بِحَلَالِكَ عَنْ حَرَامِكَ وَأَعِنِّي بِفَضْلِكَ عَمَّنْ
سِوَاكَ .

247- Edâ-yı deyn için (borcumu ödemek için) ilâhî, mâl-i helâl ile (helâl mal ile) beni haramdan ve mahz-ı fazlınla (fazl u ihsanıyla) mâsivâdan müstağnî buyur.⁽²⁴⁷⁾

Bu hadîs-i şerîfe devam eden kimse ne kadar borcu olursa olsun tesviyesine (ödemeye) muvaffak olur. Meğer ki Cenâb-ı Hakk'ın âsî ve mücrim kullarından olsun.

244- Suyûtî, el-Câmiu's-Sagîr, I, 36.

245- Suyûtî, el-Câmiu's-Sagîr, II, 36.

246- bk. Tirmizî, deavât, 57, 119; Ahmed b. Hanbel, V. 156.

247- Tirmizî, duâ, 110.

٢٤٨ - حَسْبِيَ اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ أَمَانٌ لِكُلِّ خَائِفٍ .

248- Kuvvet-i îman ve îykan ile (güçlü bir îman ve yakin duygusuyla) bu zikir-i şerîfin tekrar ve tilâvetine devam olursa mal ve can üzerine nüzûlü (gelmesi) melhûz (muhtemel) olan mesâib ve mehâlikten (musîbet ve tehlikelerden) insanı mahfûz eder (korur).⁽²⁴⁸⁾

٢٤٩ - سَيِّدُ الْإِسْتِغْفَارِ أَنْ يَقُولَ اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لِأَلِةِ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي
وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ
مَا صَنَعْتُ أَبُوؤُا لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَأَبُوؤُا بِنَدْبِي فَاعْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ
الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ .

249- Bir kimse bu istiğfârı sâdk ve îykan ile (sağlam bir îman ve samîmiyetle) sabah okuyup gününde (o gün) vefat ederse veyahut akşam üstü okuyup gecesi vefat eylerse tahkîka (şüphesiz) ehli-cennettir.⁽²⁴⁹⁾

٢٥٠ - كَلِمَاتُ الْفَرَجِ لِأَلِةِ إِلَّا اللَّهُ الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ لِأَلِةِ إِلَّا اللَّهُ الْعَلِيُّ
الْعَظِيمُ لِأَلِةِ إِلَّا اللَّهُ رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ .

250- Bu zikir-i şerîfe müdavemet olunursa (devam edilirse) bi-iznillâhi tealâ sedâid ve mesâib (güçlük ve musibetler) ferah ve ferece (sevinç ve neş'e) mübeddel olur (dönüşür).⁽²⁵⁰⁾

٢٥١ - لِأَحْوَالٍ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ دَوَاءٌ مِنْ تِسْعَةِ وَتِسْعِينَ دَاءً أَيْسَرُهَا اللَّهُمَّ .

251- Bu kelime-i tayyibe doksan dokuz illete devâ olur ki en hafifi hüzün ve kederdir.⁽²⁵¹⁾

٢٥٢ - بِاسْمِكَ رَبِّي وَضَعْتُ جَنْبِي فَاعْفِرْ لِي ذَنْبِي .

248- Suyûtî, el-Câmiu's-Sagîr, I, 152.

249- Buhârî, deavât, 2, 16; Tirmizî, deavât, 15 Nesâi, istiâre, 57.

250- Suyûtî, el-Câmiu's-Sagîr, II, 130.

251- Suyûtî, el-Câmiu's-Sagîr, II, 209.

252- Uykü için yatağa girildikte bu zikr-i şerîfi vird eylemek sünnet-i seniyyedir.⁽²⁵²⁾

باب فضيلة الذكر والفكر

Zikir ve fikrin fazîleti

٢٥٣ - إِذَا مَرَرْتُمْ بِرِيَاضِ الْجَنَّةِ فَارْتَعُوا قَالُوا وَمَا رِيَاضُ الْجَنَّةِ قَالَ
جَلْقَ الذِّكْرَ .

253- “Cennet bahçesine uğradığınız hâlde fevâkihinden (meyvelerinden) tenâvül ediniz (alıp yiyiniz)” buyurulmasıyla (cennet bahçesinden maksad ne idiği sahâbe-i kiram tarafından istizâh olundukta (îzâh olunması istendiğinde) “zikrullah için teşekkül eden (oluşan) halka olduğu” beyân buyurulmuştur.⁽²⁵³⁾

٢٥٤ - أَفْضَلُ الْإِيمَانِ أَنْ تَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ مَعَكَ حَيْثُ مَا كُنْتَ .

254- Tarîka-i aliyyede mer’iyyü’l-icrâ bulunan (tarîkatlarda icrâ edilmekte olan) zikirlerden “murakabe-i maiy” nâmıyla mâruf olan (bilinen) zikre işâret buyurulan işbu hadîs-i şerîfin mânâsı îmânın efdali her nerede olursa olsun Cenâb-ı Allah seninle hâzır ve her hâline nâzır bulunduğunu bilmektir.⁽²⁵⁴⁾

٢٥٥ - أَفْضَلُ الذِّكْرِ لِإِلَهِ إِلَّا اللَّهُ وَأَفْضَلُ الدُّعَاءِ الْحَمْدُ لِلَّهِ .

255- Kelime-i tevhîd, asl-ı îmanı tevîd eylediği (îmanın esâsını teşkil ettiği) için zikirlerin ekmeli ve Cenâb-ı Hakk’ı tahmîd (hamd etme), niam-i Samedâniyye’yi tezyîde (Allah’ın nimetlerini artırmaya) medâr (vesîle) olduğu için duâların efdalidir.⁽²⁵⁵⁾

252- Ebû Dâvud, edeb, 38; Tirmizi, deavât, 20.

253- Tirmizi, deavât, 82.

254- Suyûtî, el-Câmiu’s-Sagîr, I, 49.

255- ibn Mace, edeb, 55; Ebû Nuaym, Hilye, X, 387.

٢٥٦ - أَفْضَلُ الْعِبَادِ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ الذَّاكِرُونَ اللَّهَ كَثِيرًا .

256- Yevm-i kıyamette (kıyamet gününde) indallah (Hakk katında) efdal-i ibâd (kulların en faziletlisi) olan kimse Cenâb-ı Hakk'ı dünyada çok zikretmiş olandır.⁽²⁵⁶⁾

٢٥٧ - أَكْثَرُوا ذِكْرَ اللَّهِ حَتَّى يَقُولُوا مَجْنُونٌ .

257- Cenâb-ı Hakk'ın kesret-i zikriyle (çok çok anarak) o derece mest ve medhûş olunuz ki (kendinizden geçiniz ki) münafikîn (münafıklar) sizi mecnûn (deli) zannetsinler.⁽²⁵⁷⁾

٢٥٨ - إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ سَقَالَةً وَأَنَّ سَقَالََةَ الْقُلُوبِ ذِكْرُ اللَّهِ وَمَا مِنْ

شَيْءٍ أَنْجَى مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَلَوْ أَنْ تَضْرِبَ بِسَيْفِكَ حَتَّى يَنْقَطِعَ .

258- Tahkika (gerçekten) herşeye cilâ verecek bir âlet var, kalbin cilâsı ise zikrullahdır. Azabdan necât (kurtulmak) için zikrullah gibi bir şey olamaz velev ki seyfin (kılıcın) kırılıncaya kadar fi-sebîlillâh muhârebe edesin.⁽²⁵⁸⁾

٢٥٩ - تَنَامُ عَيْنَايَ وَلَا يَنَامُ قَلْبِي .

259- Benim gözlerim uyur, lâkin kalbim uyumaz. Yâni zikrullahtan bir lâhza (bir ân) gâfil olmaz.⁽²⁵⁹⁾

٢٦٠ - خَيْرُ الذِّكْرِ الْحَفِيُّ وَخَيْرُ الرِّزْقِ مَا يَكْفِي .

260- Zikrin ekmeleli hafî (gizli) ve rızkın efdali mikdar-ı kâfî (yetecek kadar) olandır.⁽²⁶⁰⁾

256- bk. ibn Hacer, el-metalibu'l-âliye, II, 232.

257- Ahmed b. Hanbel, III, 68, 71.

258- Suyûtî, el-Câmiu's-Sagîr, I, 99.

259- Buhâri, teheccüd, 16; teravîh, 1; Müslim, müsafirin, 125; Ebû Dâvûd, tahâre, 79; Tirmîzi, mevâkit, 208; Nesâi, leyl, 36.

260- Münâvi, Künûzü'l-hakaik, s. 67.

İzâhı: Burada zikr-i hafiden maksad, zikr-i kalbidir; zîra: كَلٌّ يَبْرُجُ جَاوِزَ الْأَعْيُنِ شَاعٍ (iki kişinin dışına taşan her gizli şey şayi olur, yayılır) mâ-sadakınca lisânen olunan bir zikir hiç olmazsa insanın sağ ve solunda bulunan meleklerle mülâzemetindeki (onunla beraber bulunan) şeytan tarafından işitileceğinden zikr-i hafî değildir.

٢٦١ - ذِكْرُ اللَّهِ شِفَاءُ الْقُلُوبِ .

261- Kalpte Cenâb-ı Hakk'ı zikir, hased, riyâ, kibir gibi emrâz-ı kalbiyyeyi (kalp hastalıklarını) izâle için ayn-i şifâdir (şifânın ta kendisidir).⁽²⁶¹⁾

٢٦٢ - الذِّكْرُ خَيْرٌ مِنَ الصَّدَقَةِ .

262- Zikir sadakadan efaldir.⁽²⁶²⁾

٢٦٣ - الشَّيْطَانُ يَلْتَقِمُ قَلْبَ ابْنِ آدَمَ فَإِذَا ذَكَرَ اللَّهُ حَنَسَ عِنْدَهُ وَإِذَا نَسِيَ اللَّهَ اِلْتَقَمَ قَلْبَهُ .

263- Şeytan benî Âdem'in (İnsanoğlunun) kalbine icrâ-yı nüfûz için (nüfûz etmek için) istilâ eder, lâkin kalb, Cenâb-ı Allah'ı zikredince me'yûsen (ümitsiz olarak) geri çekilir, nisyan ederse (unutursa) istilâ eder (onu etkisi altına alır).

٢٦٤ - قَالَ اللَّهُ تَعَالَى يَا بَنِي آدَمَ إِنَّكَ مَا ذَكَرْتَنِي شَكَرْتَنِي وَإِذَا مَأْسَيْتَنِي كَفَرْتَنِي .

264- Cenâb-ı Allah buyurmuştur ki: "Ey benî Adem (insanoğlu) beni zikrettikçe şükürümü ifâ etmiş ve beni unuttukça hakkımı unutmuş olursun".⁽²⁶⁴⁾

٢٦٥ - مَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ عَلَى ذِكْرِ اللَّهِ فَتَفَرَّقُوا عَنْهُ إِلَّا قِيلَ لَهُمْ قُومُوا مَغْفُورًا لَكُمْ مِنْ أَجْلِ الذِّكْرِ .

261- Münâvî, Künûzu'l-hakâik, s. 72.

262- Münâvî, Künûzu'l-hakâik, s. 73.

264- Ebû Nuaym, Hilye, IV, 338, 303.

265- Hiçbir cemâat zikrullah için cem'olup dağılmadı ki zikirlerine sebep Cenâb-ı Hakk tarafından afv ve mağfiret ile tebşîr olunmasın (bağışlanma ile müjdelenmesin).⁽²⁶⁵⁾

٢٦٦ - مَنْ أَكْثَرَ ذِكْرَ اللَّهِ فَقَدْ بَرَّءَ مِنَ التَّفَاقِقِ .

266- Kesret-i muhabbetten (aşırı sevgiden) nâşi (dolayı) Cenâb-ı Allah'ı kalbinden çıkarmayan kimse nifaktan (münafıklıktan) kurtulur.⁽²⁶⁶⁾

٢٦٧ - مَنْ أَكْثَرَ ذِكْرَ اللَّهِ أَحَبَّهُ اللَّهُ تَعَالَى .

267- Çok zikreden kimseyi Cenâb-ı Allah sever.⁽²⁶⁷⁾

٢٦٨ - الذِّكْرُ خَيْرٌ مِنَ الصِّيَامِ .

268- Zikir, farz olmayan oruçtan efaldir.⁽²⁶⁸⁾

٢٦٩ - قَالَ اللَّهُ مَنْ شَعَلَهُ ذِكْرِي عَنْ مَسْئَلَتِي أَعْطَيْتُهُ قَبْلَ أَنْ يَسْئَلَنِي .

269- Cenâb-ı Allah buyurmuştur ki: "Bir kul benim zikrimle işğal eylesesinden dolayı kendi ihtiyâcâtının talebini unutursa ben, o kuluma kendisi istemezden evvel in'âm ve ihsân ederim."⁽²⁶⁹⁾

٢٧٠ - لِأَعِبَادَةٍ كَالْتَّفَكُّرِ .

270- Cenâb-ı Hakk'ın niam-i celîlesini (nimetlerini) ve ahvâl-i âhireti (âhiretin durumunu) tefekkür gibi bir ibâdet olamaz.⁽²⁷⁰⁾

٢٧١ - عَوَّدُوا قُلُوبَكُمْ التَّرَقُّبَ .

271- Zikir-i murakabeyi kalbiniz için âdet ittihâz ediniz (kalplerinizi murakabeye alıştırmınız)!⁽²⁷¹⁾

265- Suyûti, el-Câmiu's-Sagîr, II, 147.

266- Suyûti, el-Câmiu's-Sagîr, II, 173.

267- Suyûti, el-Câmiu's-Sagîr, II, 173.

268- Münâvi, Kûnûzu'l-hakâik, s. 73.

269- Tirmîzi, Sevabu'l-Kur'ân, 25; Dârimî, fedailu'l-Kur'ân, 6.

270- Münâvi, Kûnûzu'l-hakâik, s. 175.

271- Münâvi, Kûnûzu'l-hakâik, s. 92.

باب فضيلة الجهاد وجهاد النفس

Cihâd ve nefse cihâdın fazileti

٢٧٢ - أَقْرَبُ الْعَمَلِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يُقَارِبُهُ شَيْءٌ .

272- Cenâb-ı Allah'ın rahmetini celb için en müessir (etkili) amel, cihâd fî-sebilillâh'dır (Allah yolunda cihâddır) ki, efdaliyette ona bir şey takarrüb edemez.⁽²⁷²⁾

٢٧٣ - أَوَّلُ جَيْشٍ مِنْ أُمَّتِي يَرْكَبُونَ الْبَحْرَ قَدْ أَوْجَبُوا .

273- Ümmetimden en evvel deryâda cihâd eden fırka tahkika (gerçekten) cennet ve mağfireti kazandılar. *Bu şerefe Hazret-i Muâviye mazhar olmuştur.*⁽²⁷³⁾

٢٧٤ - الْجَنَّةُ تَحْتَ ظِلَالِ السُّيُوفِ .

272- Suyûti, el-Câmiu's-Sagîr, I, 53.

273- Buhârî, cihad, 93.

274- Cennet, hîn-i muhârebede (savaş sırasında) guzât-ı muvahhidînin (tevhid ehli gâzîlerin) istimâl ettikleri (kullandıkları) kılınçların sâyesi (gölgesi) altındadır.⁽²⁷⁴⁾

۲۷۵ - الْمُجَاهِدُ مَنْ جَاهَدَ نَفْسَهُ .

275- Hakikatte mücâhid, nefs-i emmâresiyle mücâhede eden kim-sedir.⁽²⁷⁵⁾

۲۷۶ - الْحَرْبُ خُدَعَةٌ .

276- Muhârebe için en ziyâde lâzım olan istimâl-i hud'adır (hîle yapmaktır).⁽²⁷⁶⁾

Yâni fenn-i harbi bilmeyen kimse hasmına mağlûb olur.

۲۷۷ - مَنْ جَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ .

277- Fî-sebîlillâh mücâhid olanları Cenâb-ı Hakk, cennete dâhil eder.⁽²⁷⁷⁾

274- Buhârî, cihad, 22. 113; Müslim, cihad, 20; Ebû Dâvud, cihad, 89; Tirmizî, fedailü'l-cihad, 23.

275- Tirmizî, fedailü'l-cihad, 2; Ahmed b. Hanbel, VI, 20.

276- Buhârî, cihad, 157; menâkıb, 25; Müslim, cihad, 18, 19; Ebû Dâvud, cihad, 92; Tirmizî, cihad, 5.

277- Münâvî, Künûzu'l-hakâik, s. 139.

باب ماجاء في فضل الولي وعلامته

Velinin alâmeti ve fazîleti

٢٧٨ - أَبِي اللَّهِ أَنْ يَجْعَلَ لِلْبَلِيِّ سُلْطَانًا عَلَى بَدَنِ عَبْدِهِ الْمُؤْمِنِ .

278- Cenâb-ı Hakk'ın sıyânetiyle (korumasıyla) belâ ve musîbet âbid (ibâdeteye düşkün)olan mümin-i kâmilin kalbini zikir ve fikirden men'eyleyemez⁽²⁷⁸⁾

٢٧٩ - فِي كُلِّ قَرْنٍ مِنْ أُمَّتِي سَابِقُونَ وَهُمْ الْبُدْلَاءُ وَالصَّادِقُونَ بِهِمْ يُسْقَوْنَ وَبِهِمْ يُرْزَقُونَ وَبِهِمْ يُدْفَعُ الْبَلَاءُ عَنْ أَهْلِ الْأَرْضِ .

279- Her karnda (her asırda) benim ümmetimde sâbikun (önde gelenler) vardır ki bunlara bûdelâ ve siddîkun ıtlak olunur (söylenir). Haklarındaki inâyet ve merhamet-i ilâhiyye o kadar mebzûldur ki (boldur ki) sizler de o sâyede yer ve içersiniz. Ve ehl-i arz (yeryüzü halkı) için vukuu mutasavver olan (tasavvur olunan) belâ ve mesâib (musîbetler) onlarla def' ve ref' olur demektir.⁽²⁷⁹⁾

278- Suyûti, el-Câmiu's-Sagîr, I, 5.

279- Münavi, Kûnûzü'l-hakâik, s. 98.

٢٨٠ - أَوْلِيَاءُ اللَّهِ الَّذِينَ إِذَا رُؤُوا ذَكَرَ اللَّهُ .

280- Cenab-ı Hakk'ın velîleri onlardır ki görüldükte Allah hâtıra gelir. İllâ meğer ki gören kimsenin dünyadan başka bir arzusu olmasın.⁽²⁸⁰⁾

٢٨١ - عَلامَةُ أِبْدَالِ أُمَّتِي أَنَّهُمْ لَا يَلْعَنُونَ شَيْئاً أَبَداً .

281- Mahlûkattan hiçbir şeye lânet etmemek makam-ı velâyette (velîlik makamında) bulunan ebdâlinin (abdalların) alâmetidir.⁽²⁸¹⁾

٢٨٢ - عَلامَةُ حُبِّ اللَّهِ حُبُّ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَلامَةُ بُغْضِ اللَّهِ بُغْضُ ذِكْرِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ .

282- Cenâb-ı Allah'a muhabbetin alâmeti zikrullah'ı sevmek ve buğzunun (sevmemenin) alâmeti zikrullah'ı sevmemektir.⁽²⁸²⁾

٢٨٣ - أَلَاوَابُ الَّذِي يَذْكُرُ ذُنُوبَهُ فِي الْخَلَاءِ فَيَسْتَغْفِرُ اللَّهَ .

283- Evvâb şol kimselere denilir ki Allah ile kendi beyninde (arasında) geçmiş günahlarını tezekkürle (düşünüp hatırlayarak) tevbe ve istiğfârda buluna.⁽²⁸³⁾

٢٨٤ - يَقُولُ اللَّهُ لِلدُّنْيَا أُخْدِمِي مَنْ خَدَمَنِي .

284- Cenâb-ı Allah dünyaya "Bana hizmet edenlere hizmet et!" diye ferman buyurur (emreder)⁽²⁸⁴⁾

280- Suyûtî, el-Camîu's-Sagîr, I, 113.

281- Münâvî, Künûzu'l-hakâik, s. 89.

282- Münâvî, Künûzu'l-hakâik, s. 89.

283- Münâvî, Künûzu'l-hakâik, s. 51.

284- Münâvî, Künûzu'l-hakâik, s. 192.

باب ماجاء في الامر بالمعروف والعدل
على الخير والنصيحة

Emr bi'l-mâruf ve hayra delâlet

٢٨٥ - أَلَا مِرُّ بِالْمَعْرُوفِ كَفَاعِلِهِ .

285- Ef'âl-i müstahseneyi (güzel işleri) emredenler o fiilin fâili gibi me'cûr olurlar.⁽²⁸⁵⁾

٢٨٦ - خِيَارُ أُمَّتِي مَنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ تَعَالَى وَحَبَّبَ عِبَادَهُ إِلَيْهِ .

286- Nâsin ber-güzîdesi (insanların seçkini) âlemi ibâdât ve tâata teşvik edip o sûretle ibâdı (kulları) Mâbûduna sevdirmeye gayret eden kim-sedir.⁽²⁸⁶⁾

٢٨٧ - دَلِيلُ الْخَيْرِ كَفَاعِلِهِ (وفي رواية) الدَّالُّ عَلَى الْخَيْرِ كَفَاعِلِهِ .

285- bk. Tirmîzî, ilîm, 14.

286- Suyûti, el-Câmiu's-Sagîr, II, 8.

287- Umûr-i hayriyyeye delâlet eden (hayırlı işlerde yol göstericilik yapan) kimse o hayrı işleyen gibi me'cûr olur.⁽²⁸⁷⁾

۲۸۸ - إِنَّ أَحَبَّ عِبَادِ اللَّهِ إِلَيْهِ أَنْصَحُهُمْ لِعِبَادِهِ .

288- Tahkika (şüphesiz) Cenâb-ı Hakk'ın kulları içinde en ziyâde sevdiği kimse nâsa (insanlara) nasîhat edenlerdir.⁽²⁸⁸⁾

۲۸۹ - حَبِّبُوا اللَّهَ عَلَى عِبَادِهِ يُحِبُّكُمْ اللَّهُ .

289- Cenâb-ı Allah'ı ibadına (kullarına) sevdiniz ki, Allah sizi sevsin.⁽²⁸⁹⁾

Yâni Cenâb-ı Hakk'ın dünyada ihsân ettiği âzâ ve cevârih (organlar), sıhhat ve âfiyet, rızık ve maişet gibi tâdâdi adîmü'l-îmkân olan (sayılması mümkün olmayan) niam-i gûnâ-gûn (çeşit çeşit nimetler) ile mev't (ölüm), kabir, haşir (kabirden kalkış), hesâb, sırat hengâmelerinde mü'minîn (müminler) için mev'ûd (vaad olunan) ve muntazar olan (beklenen) merâhim-i celîlesini (yüce merhametini) gâfil bulunan kullarına ihtâr ve tizkâr ederek (hatırlatıp uyararak) muhabbetlerini celbe sa'y ve gayret ediniz.

۲۹۰ - لَأَنَّ يَهْدِي اللَّهُ عَلَى يَدَيْكَ رَجُلًا خَيْرَ لَكَ مِمَّا ظَلَعْتَ عَلَيْهِ .

الشَّمْسُ .

290- Cenâb-ı Allah seninle bir şahsa hidâyet ederse senin için ondan hâsil olacak ecir ve mesûbat (sevap) o kadar büyüktür ki üzerine şems tulû eden (güneş doğan) eşyânın kâffesinden (hepsinden) hayırlıdır.⁽²⁹⁰⁾

۲۹۱ - قَالَ اللَّهُ أَحَبُّ مَا تَعَبَّدَنِي بِهِ عَبْدِي النَّصْحُ لِي .

287- Tirmizî, İlim, 14.

288- Münâvî, Künûzu'l-hakaik, s. 36.

289- Münâvî, Künûzu'l-hakaik, s. 63.

290- Buhârî, cihad, -102; megâzî, 38; Müslim, fedailu's-sahabe, 35

291- Cenâb-ı Allah buyurmuştur ki: "Kulumun bana en ziyâde makbûl bir ibâdeti hâlisân li-vechillâh (yalnız Hakk rızâsı için) nâsa (insanlara) nasihat eylemektir.⁽²⁹¹⁾

باب ماجاء في فضل الشاب التائب

Tevbe-kâr gencin fazîleti

٢٩٢ - إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الشَّابَّ التَّائِبَ.

292- Tahkika (şüphesiz) Hakk -celle ve alâ- hazretleri genç olan tevbe-kârları sever.⁽²⁹²⁾

٢٩٣ - إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الشَّابَّ الَّذِي يُفْنِي شَبَابَهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ .

293- Tahkika (gerçekten) Allah Teâlâ ve Tekaddes hazretleri şol bir genci sever ki müddet-i şebabını (gençliğini) takvâ ve tâat-ı Bârî (Allah'a takvâ ile itâat) yolunda ifnâ etmiş (geçirmiş) olsun.⁽²⁹³⁾

٢٩٤ - فَضْلُ الشَّابِّ الْعَابِدِ الَّذِي تَعَبَّدَ فِي صِبَاهُ عَلَى الشَّيْخِ الَّذِي تَعَبَّدَ بَعْدَ مَا كَبُرَتْ سِنُّهُ كَفَضْلِ الْمُرْسَلِينَ عَلَى سَائِرِ النَّاسِ .

294- Gençliklerinde ibâdet eden nev-civânların (gençlerin) ihtiyarlıktan sonra ibâdete başlayanlar üzerine olan fazlı (üstünlüğü) mürselînin (peygamberlerin) sâir-nâs (diğer insanlar) üzerine olan fazlı gibidir.⁽²⁹⁴⁾

٢٩٥ - إِنَّ اللَّهَ يُيَاهِي بِالشَّابِّ الْعَابِدِ الْمَلَأِيكَةِ .

295- Tahkika (şüphesiz) Cenâb-ı Allah ibâdete devam eden gençleri melâike-i kirama gösterip onlarla mübâhât; yâni izhâr-ı meserret ve

291- Ebû Nuaym, Hilye, VIII, 175.

292- bk. Tirmizî, zühd, 53; Ahmed b. Hanbel, II, 429.

293- Tirmizî, zühd, 53; Ahmed b. Hanbel, II, 429.

294- Suyûtî, el-Camiu's-Sâgîr, II, 79.

295- bk. Ebû Nuaym, Hilye, VIII, 216.

azamet eyler (onların hâinden hoşlanıp meleklerle karşı onlarla iftihâr eder).⁽²⁹⁵⁾

٢٩٦ - مَا مِنْ شَيْءٍ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنْ شَابٍّ تَائِبٍ .

296- Cenab-ı Hakk'ın yanında tevbe-kâr olan gençlerden sevgili bir şey yoktur.⁽²⁹⁶⁾

باب ماجاء في فضل الشهداء

Şehidlerin fazîletleri

٢٩٧ - شَهِيدُ الْبَرِّ يُغْفَرُ لَهُ كُلُّ ذَنْبٍ إِلَّا الدِّينَ وَالْأَمَانَةَ وَشَهِيدُ الْبَحْرِ يُغْفَرُ لَهُ كُلُّ ذَنْبٍ وَاللِّدِينَ وَالْأَمَانَةَ .

297- Berren (karada) mücâhede edip şehâdet şerbetini nûş edenlerin (içenlerin) günâhı, düyûnât ve emânât (borçları ve üzerlerindeki emaneleri) gibi hukuk-ı naş (kul hakkı) müstesnâ olduğu hâlde mağfûr olur (bağışlanır). Gazâ-yı bahrîde (deniz muhârebesinde) şehid olanlara gelince zimmetlerinde olan hukuk-ı nâs dahî afv ve mağfiret olarak onu Cenâb-ı Hakk hazîne-i gaybindan îfâ ve ihsân eder.⁽²⁹⁷⁾

٢٩٨ - شَهِيدُ الْبَحْرِ مِثْلُ شَهِيدِ الْبَرِّ .

298- Bahren (denizde) şehîd olanların ecir ve mesûbatı (sevâbı), berren (karada) şehid olanların ecir ve mesûbatının iki katıdır.⁽²⁹⁸⁾

٢٩٩ - الطَّاعُونَ شَهَادَةٌ لِكُلِّ مُسْلِمٍ .

299- Taûn ile vefât eden her bir müslim şehiddir.⁽²⁹⁹⁾

296- Münâvi, Künuzu'l-hakaik, s. 131.

297- ibn Mâce, cihad, 10.

298- ibn Mâce, cihad, 10.

299- Buhârî, cihad, 30, tıb, 30; Müslim, imâre, 166; Nesâî, cenâiz, 112.

٣٠٠ - الطَّعْنُ وَالطَّاعُونَ وَالْهَدْمُ وَآكُلُ السَّبْعِ وَالْعَرْقُ وَالْحَرْقُ
وَالْبَطْنُ وَذَاتُ الْجَنْبِ شَهَادَةٌ .

300- Zulmen âlât-ı câriha (kesici âletlerle) katl (öldürülen), tâûn ve ebniyenin hedmi (binâların yıkılması) sibâin ekli (yirtici hayvanların yemesi) gark (boğulma) ve hark-ı ishâl (ishâl sebebiyle için kuruyup yanması), zâtu'l-cenbhastalıkları, bunların kâffesi (hepsi) vesîle-i şehâdettir (şehîd olarak ölmeye sebep olur). Yâni bunların biriyle vefat eden müslim, cemâat-i şühedâya iltihâk eder.⁽³⁰⁰⁾

٣٠١ - الشَّهِيدُ لَا يَجِدُ الْمَمَّ الْقَتْلِ إِلَّا كَمَا يَجِدُ أَحَدُكُمْ مَسَّ الْقُرْصَةِ .

301- Saff-ı harbde (harp safında) şehîd olan kimse maktûl olduğundan dolayı elem-i katli (ölüm acısını) duymaz. Ancak sizden birisinin âzâsı parmak ile sıkılırken ne kadar zahmet görürse bu dahî o kadar zahmet hisseder.⁽³⁰¹⁾

٣٠٢ - مَوْتُ الْعَرِيبِ شَهَادَةٌ .

302- Gurbette vefat edenler şehiddir.⁽³⁰²⁾

٣٠٣ - الْبَطْنُ وَالْعَرْقُ شَهَادَةٌ .

303- Batın hastalığıyla (karın ağrısıyla) olsun mağrukan (boğularak) olsun vefat edenler şehiddir.⁽³⁰³⁾

٣٠٤ - الْحُمَّى شَهَادَةٌ .

304- Hummâ ile vefât edenler şehiddir.⁽³⁰⁴⁾

٣٠٥ - الشَّهِيدُ يَشْفَعُ فِي سَبْعِينَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ .

300- bk. Buhârî, cihad, 30; Müslim, imâre, 164; Tirmizî, cenaiz, 65.

301- Darîmi, Sünen, cihad, 16.

302- ibn Mace, cenâiz, 61.

303- Nesâi, cihad, 48; ibn Mâce, cihad, 17.

304- Münâvî, Künûzu'l-hakâik, s. 66.

305- Her bir şehîd ehl-i beytinden yetmiş kimse için şefa'at etmeye mezûndur (yetkilidir).⁽³⁰⁵⁾

٣٠٦ - مَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا كَفَّرَ اللَّهُ لَهُ كُلَّ ذَنْبٍ .

306- Mazlûmen (haksız yere) katlolunanların (öldürülenlerin) kâffe-i zûnûbu mağfur olur (bütün günahları bağışlanır).⁽³⁰⁶⁾

باب ماجاء في فضل حفظ الحديث ونقله

Hadîs ezberlemek ve nakletmenin fazîleti

٣٠٧ - مَنْ أَدَّى إِلَى أُمَّتِي حَدِيثًا لِيُقَامَ بِهِ سُنَّةٌ أَوْ تُنْتَلَمَ بِهَا بِدْعَةٌ فَهُوَ فِي الْجَنَّةِ .

307- Hılâf-ı şeriat (şeriate aykırı) bid'atlardan birinin def'i veyahut sünnet-i seniyyemden birinin icrâsı için ahâdis-i şerîfemden birini üm-mettime tebliğ eden zât cennettedir.⁽³⁰⁷⁾

٣٠٨ - مَنْ حَفِظَ عَلَى أُمَّتِي أَرْبَعِينَ حَدِيثًا مِنْ سُنَّتِي أَدْخَلْتُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِي شَفَاعَتِي .

308- Tezkiye-i nefis (nefsi arıtmaya) tathîr-i kulûb-i nâs'a (insanların kalplerini temizlemeye) muîn (yardımcı) olan ahâdis-i şerîfemden üm-metine tebliğ için kırk hadîs hıfz (ezberleyip) ve mahallinde (yerinde) sarfeden kimseyi yevm-i kıyâmette (kıyâmet gününde) şefâat-ı mahsû-sama dâhil ederim (şefa'atıma erdiririm).⁽³⁰⁸⁾

٣٠٩ - مَنْ حَمَلَ مِنْ أُمَّتِي أَرْبَعِينَ حَدِيثًا بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فَقِيهًا عَالِمًا .

305- Ebû Davûd, cihad, 26.

306- bk. Nesâi, tahrîm, 22.

307- Ebû Nuaym, Hılye, X, 44.

308- Ebû Nuaym, Hılye, IV, 189.

309- Ümmetimden kırk hadîs-i şerîfi hâmil ve hâfız olan (öğrenip belleyen) kimseyi Cenâb-ı Allah yevm-i kıyâmette (kiyâmet gününde) fukahâ-yı kirâm (seçkin fakihler), ulemâ-yı izâm (büyük âlimler) zümresinde haşreder.⁽³⁰⁹⁾

۳۱۰ - إِنَّهُ لَا بَأْسَ بِالْحَدِيثِ قَدَّمَتْ فِيهِ أَوْ أَخَّرَتْ إِذَا أَصَبْتَ مَعْنَاهُ .

310- Tahkika (gerçekten) hadîs-i şerîfi rivâyet ederken mânâ bozulmamak şartıyla kelimatın (kelimelerin) takdîm ve tehirinde (öne geçmesinde, sonra gelmesinde) beîs yoktur.

باب ماجاء في من قال في القرآن والحديث من غير علم

Bilmeden Kur'an ve hadis hakkında söz söylemek

۳۱۱ - إِنَّ هَذَا الْعِلْمَ دِينٌ فَانظُرُوا عَمَّنْ تَأْخُذُونَ دِينَكُمْ .

311- Tahkika (şüphesiz) tefsîr ve hadis gibi ulûm-i mühimme (önemli ilimler) üzerine mübtenî olan (binâ olunan) ahkâm-ı fer'iyye-i şer'iyye (şerîatin fer'î hükümleri) dîninizdir. Böyle bir emr-i mühimmi (önemli bir işi) ahzededeğiniz (alıp öğreneceğiniz) kimselere dikkat ediniz! *Yâni kemâl-i ilim ve amel ile zâhir ve bâtını mâmur olmayanlara (sağlam bir ilim ve amelle içini ve dışını onarmamış bulunanlara) emniyet ve ictidâ (güvenip uymak) câiz olamaz.*⁽³¹¹⁾

۳۱۲ - مَنْ قَالَ فِي الْقُرْآنِ بِغَيْرِ عِلْمٍ فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ .

312- Ulûm-i arabiyye'de âlim olmayan (Arapça olan âlet ilimleriyle dînî ilimleri bilmeyen) kimse âyât-ı Kur'âniyye'ye (Kur'ân âyetlerine) mâ-nâ verirse nâr-ı cahîmden (cehennem ateşinden) kendisine yer hazırlasın.⁽³¹²⁾

309- bk. Ebû Nuaym, Hilye, IV, 189.

311- Darimî, sünen, mukaddime, 38.

312- bk. Buhârî, ilim, 38; Ahmed b. Hanbel, I, 323, 327.

۳۱۳ - مَنْ قَالَ فِي الْقُرْآنِ بِرَأْيِهِ فَاصَابَ فَقَدْ أَخْطَأَ .

313- Ulûm-i arabiyye'ye müstenid olmaksızın (arapça olan dînî ilimlere dayanmadan) kendi reyîyle (görüşüyle) Kur'ân-ı Kerîm'e mânâ veren kimse isâbet etse bile tahkika (gerçekten) hata etmiş olur.⁽³¹³⁾

۳۱۴ - مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ .

314- Söylemediğim bir hadîsi amden (kasden) bana isnâd edip rivâyet eden kimse kendisine nâr-ı cahîmden (cehennem ateşinden) yer hazırlasın.⁽³¹⁴⁾

۳۱۵ - مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ فَهُوَ فِي النَّارِ .

315- Söylemediğim hadîsi bana isnâd eden nâr-ı cahîmdedir (cehennemdedir).⁽³¹⁵⁾

۳۱۶ - لَا تَأْخُذُوا الْحَدِيثَ إِلَّا عَمَّنْ تُجِيزُونَ شَهَادَتَهُ .

316- Şehâdeti makbûl (şâhidliği geçerli) yâni adâletle mevsûf olmayan (adâlet sıfatı taşımayan) kimseden hadîs-i şerîfimi ahz ve kabûl etmeyiniz (dinleyip öğrenmeyiniz).⁽³¹⁶⁾

۳۱۷ - مَنْ فَسَّرَ الْقُرْآنَ بِرَأْيِهِ فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ .

317- Âyat-ı Kur'âniyye'ye (Kur'ân âyetlerine) kendi reyîyle mânâ veren kimse cehennemden kendisine yer hazırlasın.⁽³¹⁷⁾

313- Tirmizî, tefsîr, 1; Ebû Davud, ilim, 5.

314- Buhârî, ilim, 38; cenâiz, 33; Müslim, iman, 112; zühd, 72; Ebu Dâvud, iman, 1; Tirmizî, fiten, 70, tefsîr, 1; menakıb, 19; İbn Mâce, mukaddime, 4, 23.

315- Buhârî, ilim, 38.

316- Suyûtî, el-Camiu's-Sagîr, II, 205.

317- bk. Buhârî, ilim, 38.

باب ماجاء في فضل مكة والمدينة المنورة

Mekke ve Medine'nin fazileti

٣١٨ - رَمَضانُ بِالْمَدِينَةِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ رَمَضانٍ فِيما سِواها مِنَ الْبُلدانِ
وَجُمُعَةٌ بِالْمَدِينَةِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ جُمُعَةٍ فِي ما سِواها مِنَ الْبُلدانِ .

318- Medine-i Münevvere'de bir Ramazan-ı şerîfi tutmak, bilâd-i sâirenin (diğer beldelerin) bin ramazanından, kezâlik (aynen onun gibi) bir cuma namazını orada edâ etmek bilâd-ı sâirenin (diğer beldelerin) bin cumasından efdaldır.⁽³¹⁸⁾

٣١٩ - صَلَاةٌ فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ مِائةٌ أَلْفِ صَلَاةٍ وَصَلَاةٌ فِي
مَسْجِدِي أَلْفِ صَلَاةٍ وَفِي بَيْتِ الْمُقَدَّسِ خَمْسُ مِائةٍ صَلَاةٍ .

319- Beyt-i şerîfde (Kâbede) edâ olunan salâtın (namazın) biri mahâll-i sâiredeki (diğer yerlerdeki) namazların yüz binine ve benim mescidimde kılınan namazın biri kezalik (aynı şekilde) başka yerlerde kılınan namazların binine ve Beyt-i Makdis'te (Kudûs'teki Mescid-i Aksâ'da) edâ edilen salâtın (kılınan namazın) biri dahi sâir mahallerde kılınan namazların beşyüzüne muâdildir (denktir).⁽³¹⁹⁾

318- Suyûtî, el-Câmiu's-Sagîr, II, 26.

319- Müslim, hacc, 505, 510; Tirmizî, salat, 126; Nesâî, mesâcid, 4, 7; hacc, 122.

۳۲۰ - مَاءُ زَمْزَمَ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ .

320- Zemzem suyu ihlâs ve yakîn ile içilirse her derde devâdır.⁽³²⁰⁾

۳۲۱ - مَا بَيْنَ بَيْتِي وَمَنْبَرِي رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ .

321- Minberim ile hânemin beyni (evimin arası) cennet bahçelerinden bir bahçedir.⁽³²¹⁾

۳۲۲ - مَنْ زَارَ قَبْرِي وَجَبَتْ لَهُ شَفَاعَتِي .

322- Kabrimi ziyaret eden kimseye şefaatom vâcib olur.⁽³²²⁾

۳۲۳ - مَنْ طَافَ بِالْبَيْتِ سَبْعًا وَصَلَّى رَكَعَتَيْنِ كَانَ كَعَتَقِ رَقَبَةٍ .

323- Beyt-i şerifi (Kabeyi) yedi defa tavâf edip iki rekât da namaz kılan kimse bir köle âzâd etmiş gibi me'cûr olur (sevap kazanır).⁽³²³⁾

۳۲۴ - مَنْ طَافَ بِالْبَيْتِ خَمْسِينَ مَرَّةً خَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ .

324- Elli defa Beyt-i mükerrem'i tavâf eden kimse anasından yeni doğmuş gibi günahsız olur.⁽³²⁴⁾

۳۲۵ - النَّظَرُ إِلَى الْكَعْبَةِ عِبَادَةٌ .

325- Kâbe-i Muazzama'ya nazar etmek ibâdettir.⁽³²⁵⁾

۳۲۶ - مَنْ زَارَ قَبْرِي بَعْدَ مَوْتِي كَانَ كَمَنْ زَارَنِي فِي حَيَاتِي .

326- Vefatımdan sonra kabrimi ziyâret eden mümin hayatımda beni ziyâret etmiş gibi olur.⁽³²⁶⁾

320- Suyûti, el-Camiu's-Sagîr, II, 147.

321- Buhâri, mescidi Mekke, 5; mescidi Medine, 2; itisam, 16; Tirmizî, menakıb, 67; Nesâf, me sacid, 7.

322- ibn Hacer, el-Metalibu'l-âliye, I, 371.

323- Nesâf, menasık, 134.

324- bk. Buhâri, hacc, 63; Müslim, hacc, 206, 207; Tirmizî, hacc, 41, 109; ibn Mâce, menasık, 32.

325- Suyûti, el-Câmiu's-Sagîr, II, 195.

326- Beyhakî, es-Sünenü'l-kübra, V, 245.

باب ماجاء في الشفاعة

Şefâat

٣٢٧ - شَفَاعَتِي لِأَهْلِ الْكِبَائِرِ مِنْ أُمَّتِي .

327- Enbiyâ-yı sâireden (diğer peygamberlerden) fazla olarak kendime mahsûs bir şefaât var ki ümmetimden günâh-ı kebîre (büyük günâh) ashâbını (sâhiplerini) onunla yâd ederim (hatırlarım). *Bu şefâat günahkârların bir kısmını dahî dühûlden (girdikten) sonra nâr-ı cahîm den (cehennem ateşinden) halâs eyler (kurtarır).*

شَفَاعَتِي مُبَاحَةٌ إِلَّا مَنْ سَبَّ أَصْحَابِي (Şefâatim ashabıma sövenlerden başkalarına mubahtır) hadîs-i şerîfinden gaflet olunmaya.⁽³²⁷⁾

٣٢٨ - شَفَاعَتِي لِأَهْلِ الذُّنُوبِ مِنْ أُمَّتِي .

328- Şefâatim ümmetimin müznibi (günahkârları) içindir.⁽³²⁸⁾

٣٢٩ - شَفَاعَتِي لِأُمَّتِي مَنْ أَحَبَّ أَهْلَ بَيْتِي .

327- Ebû Dâvûd, Sünne, 21; Tirmizî, kıyame, 11; ibn Mace, zühd, 37.

328- bk. Ebû Dâvûd, Sünne, 21; Tirmizî, kıyame, 11.

329- Şefâat-i mahsusam (özel şefâatim) ümmetimden ehl-i beytime muhabbet edenler içindir. (329)

Mâlûm ola ki, ehl-i beyte muhabbet onların amel ve ibâdetlerine ittibâ eylemektir (uymaktır). Yoksa kavli-i mücerred (sadece söz) yâhud maâzallah sâir (diğer) ashâb-ı kirâma adâvet mânâsına değildir. Zira şeker gibi tatlı olan muhabbet-i ehl-i beyt (ehl-i beyi sevgisi) sümm (zehir) gibi muzır ve mühlik (zararlı ve tehlikeli) olan buğz-ı ashâb (sahâbîlerden nefret) ile karışırsa şüphesiz zarardan başka bir faydayı müntic olamaz (meydana getiremez).

۳۳۰ - لَيُخْرَجَنَّ قَوْمٌ مِنْ أُمَّتِي مِنَ النَّارِ بِشَفَاعَتِي يُسْمُونَ الْجَهَنَّمِيِّينَ .

330- Ümmetimden bir kavim cehenneme dâhil olduktan sonra şefaatim sayesinde çıkarlar ki bu kavim "cehennemî" tesmiye olunurlar (bunlara cehennemî adı verilir). (330)

۳۳۱ - يَشْفَعُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ ثَلَاثَةٌ الْأَنْبِيَاءُ ثُمَّ الْعُلَمَاءُ ثُمَّ الشُّهَدَاءُ .

331- Yevm-i kıyamette üç fırka (kıyamet gününde üç grup) şefaata eder. Bunların **birincisi** enbiyâ -aleyhimüsselâm- (peygamberler), **ikincisi** ilmiyle amel olan ulemâ-i kirâm , **üçüncüsü** saff-ı harbde vefat eden şühedâ-i zevi'l-ihtirâmdır (saygıdeğer şehidlêrdir). (331)

۳۳۲ - إِنْ قَوْمًا يَخْرُجُونَ مِنَ النَّارِ بِالشَّفَاعَةِ .

332- Tahkika (şüphesiz) bir kavim cehennemden şefâat sayesinde çıkarlar. (332)

باب ماجاء في حق الدعاء

Duâ

۳۳۳ - إِذَا وَقَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ الْعَظِيمِ فَقُولُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ .

329- Suyûfî, el-Camiu's Sagîr, II, 42.

330- Buhârî, rıkak, 51; Müslim, iman, 318; Ebû Dâvûd, Sünne. 21; Tirmizî. cehennem. 1: ibn Mâce, zühd, 37.

331- ibn Mâce, zühd, 37.

332- bk. Buhârî, rıkak, 51; Müsâra, iman, 318.

333- Müşkilât-ı azîmeye dūçâr olduğunuz (büyük bir sıkıntıya düştüğünüz) zaman "Hasbunallah ve ni'me'l-Vekîl" zikr-i cemîline devâm ediniz.⁽³³³⁾

۳۳۴ - إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الْمُلْحِينَ فِي الدُّعَاءِ .

334- Duâ ve tazarru zamanında ziyâde ilhâh ve isrâr edenleri Cenâb-ı Hakk sever.⁽³³⁴⁾

۳۳۵ - إِذَا دَعَا الْعَبْدُ بِدَعْوَةٍ فَلَمْ تُسْتَجَبْ كُتِبَ لَهُ حَسَنَةٌ .

335- Eğer bir kul Cenâb-ı Hakk'tarı birşey istirhâm eyler de merâmına (arzûsuna) nâil olmazsa Cenab-ı Allah onun için bir sevâb yazar.⁽³³⁵⁾

۳۳۶ - دُعَاءُ الْوَالِدِ لِوَلَدِهِ كَدُعَاءِ النَّبِيِّ لِأُمَّتِهِ .

336- Bir babanın oğlu için duâsı, bir peygamberin ümmeti hakkındaki duâsı gibi makbûldür.⁽³³⁶⁾

۳۳۷ - دُعَاءُ الْأَخِ لِأَخِيهِ بِظَهْرِ الْعَيْبِ لَا يُرَدُّ .

337- Dîn karındaşı hakkında giyâbî olarak yapılan duâ dergâh-ı ıca-betten (kabûl olunma kapısından) reddolunmaz (geri çevrilmez).⁽³³⁷⁾

۳۳۸ - دُعَاءُ الْمُحْسِنِ إِلَيْهِ لِلْمُحْسِنِ لَا يُرَدُّ .

338- Ni'met-dîdelerin (nimete ermişlerin) in'âm ediciler (nimeti verenler) hakkındaki duâ-yı hayrı (hayır duâsı) reddolunmaz.⁽³³⁸⁾

۳۳۹ - الدُّعَاءُ بَيْنَ الْأَذَانِ وَالْإِقَامَةِ مُسْتَجَابٌ فَادْعُوا .

339- Ezân ile ikamet beyninde (arasında) olunan duâ müstecâb olur (kabûl edilir), o meyanda (o esnâda) duâ ediniz.⁽³³⁹⁾

333- Suyûtî, el-Câmiu's-Sagîr, I, 37.

334- Suyûtî, el-Câmiu's-Sagîr, I, 76.

335- Suyûtî, el-Câmiu's-Sagîr, I, 25.

336- bk. İbn Mâce, dua, 11.

337- Ebû Dâvud, vitr, 29.

338- Suyûtî, el-Câmiu's-Sagîr, II, 16.

339- Tirmizî, salat, 44, deâvât , 128; Ebû Dâvud, salat, 35, cihad 39.

٣٤٠ - الدُّعَاءُ مَحْجُوبٌ عِنْدَ اللَّهِ حَتَّى يُصَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ .

340- Aleyhi's-salâtü ve's-selâm Efendimiz'le ehl-i beytine salât ü selâm okunmadıkça olunan duâ makam-ı icâbete (kabûl makamına) vâsıl olamaz.⁽³⁴⁰⁾

İzahı:

Duânın kabûlü için bir takım şartlar daha vardır ki, duâ eden kimse duânın bidâyet ve nihâyetiyle vasatında dahî salât ü selâmı tekrâr etmeli, duâdan akdem tasadduk (duâdan önce sadaka vermek) veyahut zikir ve fikir ve namaz gibi bir hayır işte bulunmalı, Cenâb-ı Hakk'a hamd ve senâ etmeli, hulûs-i kalb, nezâfet, tahâret, istikbâl-i kıble, ızhâr-ı meskenet (âcizliğini Hakk'a arzetmek), tezellül (düşkünlüğünü kabûl), tazarru ve enbiyâ ve evliyâyâ tevessül, günahkâr ve mücrim olduğunu itirâf ve ikrâr ile tevbe ve istiğfar edip ekl-i haramdan (haram yemekten), ictinâb etmeli (sakınmalı). Şu sûretle vâki olacak deavât-i hayriyenin kabûlü için iştibâh olunamaz (kabûlünde şüphe olmaz). Bunu da ilâve edelim ki, nasın (insanların) bâzısı her ne kadar Cenâb-ı Hakk'ın kazâ ve kaderine rızâ gösterip sükût eylemek cihetini duâ üzerine tercih etmişlerse de ekser muhakkıkîn (tahkik ehli âlimlerin çoğu) masâlih-i dünyeviyye ve uhreviyye (dünya ve âhiret işleri) esbâbdan müterettib olduğu (sebeplere bağlı olarak meydana geldiği) ve duâ-yı müstecâb (kabûle şâyân bir duâ) ise sebeplerin biri bulunduğunu beyân ile duâ-yı terketmek, kazâyâ rızâ göstermek fikriyle yemek yememek şiddet-i şitâda (soğuk kış mevsiminde) elbise giymemek, hastalıkta ilaç, muhârebede silâh istimâl etmemek (kullanmamak) gibi bir takım harekât-ı nâ-meşrûayı (meşrû olmayan hareketleri) irtikâb kabilinden olur, demişlerdir. Husûsiyle duâ, ızhâr-ı ihtiyac (hâcetini açıkça söyleme) ve Cenâb-ı Hakk'a ilticâ (sığınma) olduğu için müstakillen bir ibâdet makamına kaim olacağından (yerine geçeceği) şu hâlde lisânen duâ eylemek ve kalben Cenâb-ı Hakk'ın kazâ ve kaderine râzî ve teslim olmak evlâ ve ercâhtır (daha iyi ve tercihe şâyândır).

٣٤١ - ضَعَّ أَصْبَعَكَ السَّبَابَةَ عَلَى ضِرْسِكَ ثُمَّ أَقْرَأْ آخِرَ يَسِّن .

341- Ağrıyan dişin üzerine şehâdet parmağını koyup Yâsîn-i şerîf'in

340- Suyûti, el-Camiu's-Sagir, II, 17.

âhirini yâni ^{أَوْلَمَ يَرِ الْإِنْسَانَ} âyet-i kerîmesini nihâyetine kadar okumalı. Bi-iznillahi Teâlâ (Allah'ın izniyle) şifâyâb olur (şifâ bulur).⁽³⁴¹⁾

۳۴۲ - ضَعَّ يَمِينِكَ عَلَى الْمَكَانِ الَّذِي تَشْتَكِي فَاَمْسَحْ بِهَا سَبْعَ مَرَّاتٍ
وَقُلْ اَعُوذُ بِعِزَّةِ اللَّهِ وَقُدْرَتِهِ مِنْ شَرِّ مَا اَجِدُ فِي كُلِّ مَسْحَةٍ .

342-Sağ elini vücudundan rahatsız olan mahalle (yere) vaz' edip (ko-yup) yedi defa mesh ve mesihde ^{مَا أَجِدُ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ} duasını tilâvet etmeli (okumalı).Bi-iznillah (Allah'ın izniyle)şifâ bulur.⁽³⁴²⁾

۳۴۳ - قَالَ اللَّهُ تَعَالَى مَنْ لَا يَدْعُونِي اَغْضَبُ عَلَيْهِ .

343- Cenâb-ı Allah buyurur ki: Bir abd (kul), ellerini kaldırıp benden taleb etmezse ona gadâb ederim. Zîra bu hâl ya gafletinden veyahut kibrinden ileri gelir.⁽³⁴³⁾

۳۴۴ - لَنْ يَنْفَعَكَ حَذْرٌ مِنْ قَدْرِ وَلَكِنَّ الدُّعَاءَ يَنْفَعُ مِمَّا نَزَلَ وَمِمَّا لَمْ
يَنْزَلْ فَعَلَيْكُمْ بِالْدُّعَاءِ عِبَادَ اللَّهِ .

344- Hazer (kaçınmak), kaderi def'edemez. Lâkin sulehânın (sâlih kulların) duâsı nüzûl etmiş ve edecek (inmiş ve inecek) olan belâ ve musîbeti def' ve ref'e (ortadan kaldırmaya) medâr (vesîle) olur. Öyle olunca, ey Allah'ın kulları duâ ediniz.⁽³⁴⁴⁾

۳۴۵ - مَعَ كُلِّ خَتْمَةٍ دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ .

345- Kur'ân-ı Azîmü'ş-şân her ne vakit hatmolunursa akâbinde (sonunda) olunan bir duâ müstecâbdır (kabûle lâyıık olur).⁽³⁴⁵⁾

۳۴۶ - سَأَلْتُ اللَّهَ أَنْ لَا يَقْبَلَ دُعَاءَ حَبِيبٍ عَلَيَّ حَبِيبِهِ .

346- Bir kimsenin sevgilisi aleyhinde olan duâsının adem-i kabûlünü (kabûl buyrulmamasını) Cenâb-ı Hakk'tan istirhâm eyledim.⁽³⁴⁶⁾

341- Münâvî, Künuzu'l-hakâik, s. 86.

342- Suyûtî, el-Câmius's-Sagîr, II, 55.

343- Münâvî, Künuzu'l-hakâik, s. 99.

344- Ahmed b.Hanbel, V, 234.

345- Suyûtî, el-Camiu's-Sagîr, II, 162.

346- Münâvî, Künuzu'l-hakâik, s. 77.

٣٤٧ - مَنْ صَلَّى فَرِيضَةً فَلَهُ دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ .

347- Bir farz namazını huşû ile edâ eden kimsenin o namazın akabinde (sonunda) vâkı olacak bir duâsı müstecâb olur (kabûl olunur).⁽³⁴⁷⁾

باب ماجاء في دعوة المظلوم

Mazlûm'un duâsı

٣٤٨ - اِتَّقُوا دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ فَإِنَّهَا تَصْعَدُ إِلَى السَّمَاءِ كَأَنَّهَا شُرَارَةٌ .

348- Mazlûmun duâsından hazer ediniz (sakininiz). Zîrâ sûr'at-i seyr'-de (hızlılıkta) şirare (şimşek) gibi semâ-yı icâbete (kabûl olunma makamına) suûd eder (yükselir).⁽³⁴⁸⁾

٣٤٩ - دُعَاءُ الْمَظْلُومِ مُسْتَجَابَةٌ وَإِنْ كَانَ فَاجِرًا .

349- Mazlûmun duâsı makbûldür, velev fâsık (günahkâr) olsun.⁽³⁴⁹⁾

347- Münâvî, Künûzu'l-hakâik, s. 143.

348- Hâkim, Müstedrek, I, 29.

349- bk. Buḥârî, cihad, 180; Tirmizî, deavat, 47.

باب ماجاء فى الصدقة

Sadaka

٣٥٠ - اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَبِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ .

350- Sadaka ile nâr-ı cahîm'den (cehennem ateşinden) hazer ediniz (korununuz). Velev bir hurmanın nısfı (yarısı) ile olsun. Ona da mâlik değilseniz kulûb-i nâs'ı (insanların gönüllerini) tatyib (hoş) edecek bir kelime-i tayyibe ile (güzel ve hoş sözle) olsun tasadduk ve takvâda bulununuz.⁽³⁵⁰⁾

٣٥١ - أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ أَنْ تَصَدَّقَ وَأَنْتَ صَاحِبٌ شَاحِحٌ تَأْمُلُ الْعَيْشَ وَتَحْشَى الْفَقْرَ وَلَا تُثْمِلَ حَتَّى إِذَا بَلَغْتَ الْحُلُقُومَ قُلْتَ لِفُلَانٍ كَذَا وَلِفُلَانٍ كَذَا أَلَا وَقَدْ كَانَ لِفُلَانٍ .

351- Sadâkatın (sadalaların) efdali (en fazîletlisi) vücûdun sâlim (sağlam), mâlin mahbûb (sevilen), imtidâd-ı hayât me'mûl olduğu (hayatın devamının umulduğu) ve fakru zarurettten korkulduğu bir zamanda bilâ- te'hîr (geciktirmeden) tasadduk ettiğin bir maldır. Can

350- Buhârî, edeb 34; zekat, 10; Müslim, zekat, 66, 67, 68, 70; Tirmizi, kıyâme, 1, Zühd, 37; Ne sâi, zekat, 63, 64; İbn Mace, mukaddime, 13, zekat, 28.

hulkuma (boğaza) gelinceye kadar imhâl edip (geciktirip) de o vakit: "Filâna şu kadar ve filâna şu kadar" deme ki, o anda ister istemez mal senin değil, gösterdiğiri, kimselerindir.⁽³⁵¹⁾

٣٥٢ - إِنَّ الصَّدَقَةَ لِتَطْفِيءَ غَضَبَ الرَّبِّ وَتَدْفَعُ مِيتَةَ السُّوءِ .

352- Tahkika (gerçekten) tasadduk, Cenâb-ı Hakk'ın gadabını itfâ (söndürür) ve insanı seâdetle ibka ile sû-i hâtîmeden (kötü sondan) muhâfaza eyler.⁽³⁵²⁾

٣٥٣ - أَنْفِقْ يَا بِلَالُ وَلَا تَحْشَ مِنْ ذِي الْعَرْشِ إِقْلَالًا .

353- Yâ Bilâl, i'tâ ve infak et! Cenâb-ı Hakk'ın lütfuyla emvâline (mallarına) noksan âriz olacağından korkma!⁽³⁵³⁾

٣٥٤ - تَصَدَّقُوا فَإِنَّ الصَّدَقَةَ فِكَائِكُمْ مِنَ النَّارِ .

354- Tasadduk ediniz (sadaka veriniz)! Zîrâ sadaka sizi nâr-ı cahîmden (cehennem ateşinden) fikâk yâni halâs eder (kurtarır).⁽³⁵⁴⁾

٣٥٥ - صَدَقَةُ الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ تَزِيدُ فِي الْعُمْرِ وَتَمْنَعُ مِيتَةَ السُّوءِ .

355- Müslim kimsenin sadakası tezyîd-i ömrü (ömrün artmasını) mucib olduğu (gerektirdiği) gibi sû-i hâtîmeden de muhâfaza eder.⁽³⁵⁵⁾

٣٥٦ - الصَّدَقَةُ تَمْنَعُ سَبْعِينَ نَوْعًا مِنْ أَنْوَاعِ الْبَلَاءِ أَهْوَنُهَا الْجُدَامُ وَالْبَرَصُ .

356- Sadaka yetmiş nevi belâyı men'eder. Bunların hafifi cüzâm ve baras (alatenlilik) illet-i meşhûrasıdır (ünlü hastalığıdır).⁽³⁵⁶⁾

٣٥٧ - إِنَّ الصَّدَقَةَ تَقَعُ فِي يَدِ اللَّهِ قَبْلَ أَنْ يَأْخُذَهَا السَّائِلُ .

351- Müslim, zekat, 93; Nesâî, zekat 60, vesâyâ, 1; ibn Mâce, vesâyâ, 4.

352- Tirmizî, zekat, 28.

353- Suyûti, el-Camiu's-Sagîr, I, 111.

354- Ebû Nuaym, Hilye, X, 40.

355- bk. Tirmizî, zekat, 28; Ahmed b. Hanbel, III, 502, 503.

356- Suyûti, el-Camiu's-Sagîr, II, 52.

357- Tahkîka (gerçekten) sadakayı, sâil (ihtiyac sahibi) ahzetmeden (almadan) Cenâb-ı Hakk, yed-i kudretiyle (kudret eliyle) kabûl edip ah-zeder (alır).⁽³⁵⁷⁾

٣٥٨ - الصَّدَقَةُ أَفْضَلُ مِنَ الصِّيَامِ وَالصِّيَامُ جُنَّةٌ مِنَ النَّارِ .

358- Sadaka savmdan (oruçtan) efdaldır. Savm ise insanı nâr-ı ca-hîmden (cehennem ateşinden) vikâye (korumak) için kalkan makamın-dadır.⁽³⁵⁸⁾

باب ماجاء في فضل تسرير المؤمنين

Mümini sevindirmeğe dâir

٣٥٩ - أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى بَعْدَ الْفَرَائِضِ إِدْخَالُ السُّرُورِ عَلَى الْمُسْلِمِ .

359- Edâ-yı ferâizden (farzların yerine getirilmesinden) sonra Cenâb-ı Hakk'ın ziyâde sevdiği amel müslim bir kimsenin kalbini mesrûr eyle-mektir (sevindirmektir).⁽³⁵⁹⁾

٣٦٠ - مَنْ أَدْخَلَ عَلَى مُؤْمِنٍ سُرُوراً فَقَدْ سَرَّنِي .

360- Bir mümin kalbini mesrûr eden (sevindiren) kimse, beni mes-rur etmiş (sevindirmiş) olur.⁽³⁶⁰⁾

357- Münâvî, Künûzu'l-hakâik, s. 34.

358- Münâvî, Künûzu'l-hakâik, s. 85.

359- Suyûtî, el-Câmiu's-Sagîr, I, 11.

360- Münâvî, Künûzu'l-hakâik, s. 135.

باب ماجاء فى فضل تكريم المسافر

Misâfire ikramın fazîleti

٣٦١ - إِذَا آتَاكُمْ الزَّائِرُ فَآكْرِمُوهُ .

361- Ziyâret maksadıyla gelen misafirlerinize ikrâm ediniz.⁽³⁶¹⁾

٣٦٢ - إِذَا دَخَلَ الضَّيْفُ عَلَى الْقَوْمِ دَخَلَ بِرِزْقِهِ وَإِذَا خَرَجَ خَرَجَ بِمَغْفِرَةٍ ذُنُوبِهِمْ .

362- Bir kavme misâfir geldikte rızkıyla gelir. Gittikte o kavmin sebebi- mağfireti olarak gider.⁽³⁶²⁾

٣٦٣ - حَقُّ الضَّيْفِ حَقٌّ وَاجِبٌ .

363- Misâfire hürmet ve riâyet vâcibdir.⁽³⁶³⁾

٣٦٤ - الضَّيْفُ يَأْتِي بِرِزْقِهِ وَيَرْتَحِلُ بِذُنُوبِ الْقَوْمِ .

361- bk. ibn Mâce, edeb, 19.

362- bk. Ahmed b. Hanbel, II, 380.

363- bk. Buhârî, savm, 54; ibn Mâce, edeb, 5.

364- Misâfir rızkıyla beraber gelir. Ve hâne sâhibinin günahını afva vesîle olarak gider.⁽³⁶⁴⁾

٣٦٥ - مَنْ أَكْرَمَ غَرِيْبًا فِي غُرْبَتِهِ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ .

365- Gurbetine (garibliğine) acıyıp garibe ikram eden kimse için cennet vâcib olur.⁽³⁶⁵⁾

٣٦٦ - مَنْ تَبَسَّمَ فِي وَجْهِ الْغَرِيْبِ ضَحِكَ اللَّهُ لَهُ .

366- Kalbî nâşâd (üzüntülü) olan garibe güleç yüz gösterenleri Cenâb-ı Hakk taltif buyurur.⁽³⁶⁶⁾

٣٦٧ - نُهِيَ عَنِ التَّكْلِيفِ لِلضَّيْفِ .

367- Misâfir için tâkat hâricinde olan tekellûf (sıkıntıya girerek hazırlık) menhîdir (yasaklanmıştır).⁽³⁶⁷⁾

باب ماجاء في فضل الكرم والجود

Kerem ve cömerdliğin fazileti

٣٦٨ - إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى كَرِيْمٌ يُحِبُّ الْكَرَمَ وَيُحِبُّ مَعَالِيَ الْأَخْلَاقِ وَيُكْرَهُ سَفْسَافَهَا .

368- Cenâb-ı Allah kerîmdir, kerem sâhiplerini ve âlî-cenâbları (cömerdleri) sever, denî ve alçak tabiatta bulunanlardan ikrâh eder.⁽³⁶⁸⁾

٣٦٩ - الْجَنَّةُ دَارُ الْأَسْحِيَاءِ .

369- Cennet ashiyânın (cömertlerin) hânesidir (evidir).⁽³⁶⁹⁾

364- Mûnavî, Kûnuzu'l-hakaik, s. 82.

365- Mûnavî, Kûnuzu'l-hakaik, s. 137.

366- Mûnavî, Kûnuzu'l-hakaik, s. 138.

367- bk. Buhârî, edeb, 86.

368- Tirmizî, edeb, 41.

369- Suyuti, el-Carniu's-Sagîr, I, 150.

٣٧٠ - اَلْسَخَاءُ خُلِقَ اللهُ اَلْاَعْظَمَ .

370- Cûd (cömerdlik) ve kerem Cenâb-ı Allah'ın ızam-ı sıfatındandır (sıfatlarının büyüklereindir).⁽³⁷⁰⁾

٣٧١ - مَنْ صَنَعَ اِلَى اَحَدٍ مِنْ اَهْلِ بَيْتِي يَدًا كَافَاةً عَلَيْهَا يَوْمَ الْقِيَمَةِ .

371- Ehl-i beytimden birine kavlen (sözlü) ve fiilen ihsan eden kimseye yevm-i kıyâmette (kayamet gününde) mükâfât ederim.⁽³⁷¹⁾

٣٧٢ - سَتَرَ اَخَاهُ الْمُسْلِمَ فِي الدُّنْيَا فَلَمْ يَفْضِحْهُ سَتَرَهُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ .

372- Müslim karındaşının çıplak olduğunu görüp setr ile âlemde rüs-vây etmeyen (utandırmayan) kimsenin Cenâb-ı Allah yevm-i kıyâmette (kiyâmet gününde) ayıplarını setreder (örter).⁽³⁷²⁾

٣٧٣ - جُودُوا يَجِدِ اللهُ عَلَيْكُمْ .

373- Cûd (cömerdlik) ve sehâ ile mevsûf olunuz ki, Cenâb-ı Allah hakkınızda cûd ile muâmele buyursun.⁽³⁷³⁾

٣٧٤ - اَلْسَخِيُّ الْجَهُولُ اَحَبُّ اِلَى اللهِ مِنَ الْعَالِمِ الْبَخِيلِ .

374- Sehî (cömerd) olan bir câhil, indallah (Allah katında) bahîl (pinti) olan bir âlimden efdaldır.⁽³⁷⁴⁾

٣٧٥ - قَالَ اللهُ تَعَالَى اَنْفِقْ اَنْفِقْ عَلَيْكَ .

375- Cenâb-ı Hakk buyurmuştur ki, sen infak et, ben de sana infak edeyim.⁽³⁷⁵⁾

370- Suyûtî, el-Camiu's-Sagîr, II, 39.

371- Suyûtî, el-Camiu's-Sagîr, II, 181.

372- Buhârî, mezâlim, 3; Müslim, birr, 58, 72; Ebû Dâvûd, edeb, 38, 60; Tirmizî, hudud, 3; birr, 19; ibn Mace, mukaddime, 17.

373- Münâvî, Künuzü'l-hakâik, s. 61.

374- bk. Tirmizî, birr, 40.

375- Münâvî, Künuzu'l-hakâik. s. 98.

٣٧٦ - لَجَاهِلٌ سَخِيٌّ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ عَائِدٍ بَخِيلٍ .

376- Sahî (cömerd) olan bir câhil, elbette bahîl (pinti) olan bir abid-
den indallah (Allah katında) daha makbûldür.⁽³⁷⁶⁾

٣٧٧ - مَنْ طَلَبَ مَحَبَّةَ النَّاسِ فَلْيُنْزِلْ مَالَهُ .

377- Nâs'ın (insanların) mahabbetini arzû eden kimse malını bezle-
dip (dağıtıp) ihsan eylesin.⁽³⁷⁷⁾

376- Tirmizi, birr, 40.

377- Mûnavî, Kûnuzü'l-hakâik, 144.

باب ماجاء فى الرزق

Rızık

٣٧٨ - إِنَّ الرُّزُقَ لَيَطْلُبُ الْعَبْدَ أَكْثَرَ مِمَّا يَطْلُبُهُ أَجَلُهُ .

378- Tahkika (gerçekten) erzak (rıziıklar), insanı ecelinden daha ziyâde arar. Ve nerede olursa olsun sâhibini bulur.⁽³⁷⁸⁾

٣٧٩ - الرُّزُقُ أَشَدُّ طَلْبًا لِلْعَبْدِ مِنْ أَجَلِهِ .

379- Rızık ecelinden ziyâde sâhibini arar, nerede olsa bulur.⁽³⁷⁹⁾

٣٨٠ - لَوْ أَنَّ ابْنَ آدَمَ هَرَبَ مِنْ رِزْقِهِ كَمَا يَهْرُبُ مِنَ الْمَوْتِ لَأَذْرَكَهُ رِزْقُهُ كَمَا يُدْرِكُهُ الْمَوْتُ .

380- Benî Âdem (insanoğlu) ecelinden kaçtığı gibi rızıktan da kaçsa ecel, her nerede olsa onu bulduğu gibi rızıkta kendisini arar, bulur.⁽³⁸⁰⁾

378- Suyuti, el-Camiu's-Sagır, I, 81.

379- Suyûti, el-Camiu's-Sagır, II, 27.

380- Suyuti, el-Camiu's-Sagır, II, 234.

٣٨١ - إِنَّ اللَّهَ يُنْزِلُ الرِّزْقَ عَلَى قَدَرِ الْمُوْتَةِ .

381- Tahkika (gerçekten) Cenâb-ı Allah, herkesin rızkını tekâlfî, yâni âilesinin killet ve kesreti nisbetinde indirir.⁽³⁸¹⁾

٣٨٢ - الرِّزْقُ يَطْلُبُ الْعَبْدَ كَمَا يَطْلُبُهُ آجَلُهُ .

382- Rızık, ecel gibi Cenâb-ı Allah'ın ibâdını (kullarını) arar, nerede olsa bulur.⁽³⁸²⁾

٣٨٣ - لَوْ فَرَّ أَحَدُكُمْ مِنْ رِزْقِهِ لَأَدْرَكَهُ كَمَا يُدْرِكُهُ الْمَوْتُ .

383- Sizden bir kimse rızıkından fîrar etse bile rızık, mevt gibi kendisini bulur.⁽³⁸³⁾

باب ماجاء في ذم التسئل

Dilenmenin kötülüğü

٣٨٤ - إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَبْغُضُ السَّائِلَ الْمُلْحِفَ .

384- Cenâb-ı Allah, harîs ve muacciz olan (baş ağrıtan) sâilleri (dilencileri) buğzeder.⁽³⁸⁴⁾

٣٨٥ - لَوْ يَعْلَمُ صَاحِبُ الْمَسْئَلَةِ مَالَهُ فِيهَا لَمْ يَسْئَلْ .

385- Sâiller (dilenciler) tesâülde (dilenmede) olan züill ve hakareti bilselerdi, dünyada hiçbir sâil tesâül etmezdi.⁽³⁸⁵⁾

٣٨٦ - مَنْ سَأَلَ مِنْ غَيْرِ فَقْرٍ فَإِنَّمَا يَأْكُلُ الْجُمَرَ .

386- Fakr ve ihtiyaçı olmaksızın tese'ül eden kimsenin ahz ve tenâvül ettiği (eline aldığı) şey, ateştir.⁽³⁸⁶⁾

381- Münâvî, Kunûzu'l-hakaik, s. 32.

382- Münâvî, Kunûzu'l-hakaik, s. 76.

383- Münâvî, Kunûzu'l-hakaik, s. 123.

384- Münâvî, Kunûzu'l-hakaik, s. 31.

385- Münâvî, Kunûzu'l-hakaik, s. 124.

386- Ahmed b. Hanbel, IV. 165.

۳۸۷ - مَنْ كَانَ لَهُ قُوَّةٌ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ لَمْ يَحِجَّلْ لَهُ أَنْ يَسْأَلَ النَّاسَ .

387- Üç günlük kut'a (azığa) mâlik olan kimse için dilenmek helâl olmaz.⁽³⁸⁷⁾

باب ماجاء في ذم البخل

Cimrilğin kötülüğü

۳۸۸ - إِنَّ السَّيِّدَ لَا يَكُونُ بَخِيلًا .

388- Tahkika (gerçekten) seyyid (efendi) olan, bahîl (cimri) olmaz; yâni buhl (cimrilik) ile büyüklük olamaz.⁽³⁸⁸⁾

۳۸۹ - الشَّحِيحُ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ .

389- Bahîl (cimri) olan kable'l-azâb (azâbdan önce) cennete dâhil olmaz.⁽³⁸⁹⁾

۳۹۰ - قَسَمَ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ بَخِيلٌ .

390- Bahillerin (cimrilerin) bilâ-azâb cennete giremeyeceklerine, Cenâb-ı Allah yemîn etmiştir.⁽³⁹⁰⁾

۳۹۱ - لَا تَجْتَمِعُ خَصَلَتَانِ فِي مُؤْمِنٍ الْبُخْلُ وَالْكَذِبُ .

391- Buhl (cimrilik) ve kizb (yalan) sıfatları, îman ile cem' olmaz; yâni bu sıfatlar, mümin-i kâmilde bulunmaz.⁽³⁹¹⁾

۳۹۲ - إِنَّ اللَّهَ يَبْغُضُ الْبَخِيلَ فِي حَيَاتِهِ السَّخِيَّ عِنْدَ مَوْتِهِ .

387- Münâvî, Künûzu'l-hakâik, s. 146.

388- Münâvî, Künûzu'l-hakâik, s. 34.

389- bk. Nesai, cihad, 8.

390- Münâvî, Künûzu'l-hakâik, 100.

391- Tirmizi, birr, 41.

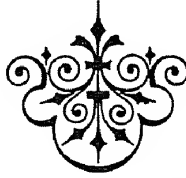
392- Tahkika (gerçekten) hâl-i sıhhat ve hayatında bahîl olup da maraz-ı mevtime (ölüm hastalığında) sehâvet gösterenlere Cenâb-ı Allah, buğzeder.⁽³⁹²⁾

٣٩٣ - لَمْ يَلْجِ الْجَنَّةَ شَحِيحٌ .

393- Bahîl kimse, bilâ-azâb (azâb görmeden) cennete dühûl edemez (giremez).⁽³⁹³⁾

٣٩٤ - لَا يَجْتَمِعُ الْإِيمَانُ وَالشُّحُّ فِي قَلْبِ رَجُلٍ أَبَدًا .

394- İmân-ı kâmil ile buhl (cimrilik) bir kimsenin kalbinde kat'iyen ictimâ eylemez (bir arada bulunmaz).⁽³⁹⁴⁾

392- Münavi, Kûnuzü'l-hakâik, s. 31.

393- Münavi, Kûnuzü'l-hakâik, s. 122.

394- Nesâî, cihad, 8; Ahmed b. Hanbel, II, 256.

باب ماجاء في بعض النصح

Bâzi ögütler

٣٩٥ - إذا أبردتم إليّ بريداً فأبعثوه حسنَ الوجهِ حسنَ الاسمِ .

395- Bana elçi gönderdiğiniz hâlde hilkatı (yaratılışı) güzel, ismi güzel birisini gönderiniz.⁽³⁹⁵⁾

٣٩٦ - إذا رأيتمُ الحريقَ فكبروا فإنَّ التكبيرَ يُطفئهُ .

396- Bir harîk' (yangın) vukuunu gördüğünüz halde "Allahü Ekber" diyerek tekrar tekrar tekbir alınız; zîrâ tekbîr, harîkı (yangını) itfâ eder (söndürür).⁽³⁹⁶⁾

٣٩٧ - استعِدِّ لِلْمَوْتِ قَبْلَ نُزُولِ الْمَوْتِ .

397- Pençe-i mevt'e (ölümün eline) düşmezden evvel, tevbe, istiğfar ve redd-i mezâlim (haksız muâmelelerini düzeltmek) gibi mukaddimât (ön hazırlıklar) ile mevte (ölüme) hazırlan!⁽³⁹⁷⁾

395- Suyûtî, el-Camiu's-Sagîr, I, 15.

396- Suyûtî, el-Camiu's-Sagîr, I, 27.

397- Suvûtî, el-Camiu's-Sagîr, I, 40.

٣٩٨ - اطع كل امير وصل خلف كل امام ولا تسين احدا من اصحابي .

398- Her zamanın hükümdarına itaat et! Ve her bir imamın arkasında namaz kıl! Ve ashâbımdan hiçbirisini sebb ve şetm etme (sövüp sayma)!⁽³⁹⁸⁾

٣٩٩ - اعلموا انه ليس منكم الا مال وارثه احب اليه من ماله مالك ما قدمت ومال وارثك ما اخرت .

399- Biliniz ki sizden bir ferd yoktur, illâ vârisin malını kendi malından ziyâde sever, Hâl-i hayatında tasadduk ettiğin şeyler, kendi mülkündür ki, ba'de'l-mevt (ölümden sonra) semeresini (meyvesini) iktitaf edersin (koparırsın). Senden sonraya terkettiğin mal ise veresenindir (vârislerindir).⁽³⁹⁹⁾

٤٠٠ - افضل امتي الذين يعملون بالرخص .

400- Ümmetimin efdali ruhsat-ı şer'iyye (şer'î ruhsat) ile âmil olan kimsedir. Yâni halka karşı ızhâr-ı salâh ve takvâ (sâlih ve takvâ sâhibi görünme) fikr-i mücerrediyile (düşüncesiyle) bir takım tekâlif-i şakka'ya (zorluklara) müdâvim olanlar (devâm edenler) tehlike-i riyâdan (riyâ tehlikesinden) vâreste (uzak) olamaz.⁽⁴⁰⁰⁾

٤٠١ - الهوا والعبوا فانى اكره ان يرى فى دينكم غلظة .

401- Dâire-i şer'iattan (şer'iat sınırından) hârice çıkmamak şartıyla birbirinizle mahabbet ve lâtife ediniz; zîrâ dîninize gılgat ve şiddet (sertlik ve kabalık) isnâdını sevmem.⁽⁴⁰¹⁾

٤٠٢ - اذكروا الفاجر بما فيه يحذرهُ الناس .

402- Fusekayı (fâsıkları) irtikâb ettikleri fısklarıyla zikrediniz ki nâs

398- Suyûtî, el-Câmiu's-Sagîr, I, 44.

399- Nesâî, vesâyâ, 1.

400- bk. Ahmed b. Hanbel, II, 208.

401- Süyûtî, el-Câmiu's-Sagîr, I, 63.

(insanlar) şerr ve şeâmetlerinden (kötülüklerinden) ictinâb etsin (sakın-
sın).⁽⁴⁰²⁾

٤٠٣ - اتَّقُوا الْمَجْدُومَ كَمَا يَتَّقِي الْأَسَدُ .

403- Arslandan nasıl kaçarsanız cüzzâm illetine mübtelâ olmuş (cüz-
zâm hastalığına yakalanmış) kimseden öylece kaçınız.⁽⁴⁰³⁾

٤٠٤ - أَنْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَا تَنْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَكُمْ
فَهُوَ أَجْدَرُ أَنْ لَا تَزْدُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ .

404- Servet ve gınâda (zenginlikte) mâ-dünunuza (kendinizden aşağı-
da olanlara) nazar ediniz (bakınız). Fevkinizde olan ağniyâya (sizden
yukarda bulunan zenginlere) bakmayınız ki içinde bulunduğunuz nî-
meti tasgîr etmeyesiniz (küçük görmeyesiniz); yâni bu yüzden dâreyn'de
(dünyada ve âhirette) muazzeb olmayasınız (azâba uğramayasınız).⁽⁴⁰⁴⁾

٤٠٥ - تَعْرِفْ إِلَى اللَّهِ فِي الرَّحَاءِ يَعْرِفَكَ فِي الشَّدَّةِ .

405- Dünyanın geniş vakitlerinde; yâni sıhhat ve servet, âsâyîş ve
emniyyet gibi esbâb-ı istirâhat mükemmel olduğu bir zamanda Cenâb-ı
Hakk'a ibâdât ve tâat ile kendini takdim et ki, mudâyakalı (dar) bir za-
manda seni lutf ile yâd buyursun.⁽⁴⁰⁵⁾

٤٠٦ - خَيْرٌ جُلَسَائِكُمْ مَنْ ذَكَرَكُمُ اللَّهُ تَعَالَى رُوِيَتْهُ وَزَادَ فِي عَمَلِكُمْ
مَنْطِقُهُ وَذَكَرَكُمُ الْآخِرَةَ عَمَلُهُ .

406- Rufeka ve cülesânızın (arkadaş ve yoldaşlarınızın) hayırlısı şol
kimsedir ki rüyeti (görülmesi) Cenâb-ı Allah'ı size zikrettire (hatırlata).
Sözleri amel ve ibâdetinizi tezyîd ede (artıra)! Fiili yevm-i ahireti (âhiret
günü) hatırıza getire!⁽⁴⁰⁶⁾

402- Suyûtî, el-Câmiu's-Sağîr, II, 3.

403- el-Müttekî, Kenzü'l-ummâl, X, hadîs no: 28331.

404- Ebû Nuaym, Hilye, V, 60.

405- Ahmed b. Hanbel, I, 307.

406- el-Müttekî, Kenzü'l-ummâl, IX, hadîs no: 24764, 24820.

٤٠٧ - رَبِّ عَابِدِ جَاهِلٍ وَرَبِّ عَالِمٍ فَاجِرٍ فَاحْذَرُوا الْجُهَالَ مِنَ الْعِبَادِ
وَالْفَجَارَ مِنَ الْعُلَمَاءِ .

407- Nice âbid-i câhil (bilgisiz ibadet ehli kimseler) var ki, şeytana maskaradır. Ve nice âlim-i fâsik (günahkâr âlim) var ki ilmiyle muazzebdir (azaba uğrayacaktır). Bunlardan hazer ediniz.⁽⁴⁰⁷⁾

٤٠٨ - سَافِرُوا تَصِحُّوا .

408- Sefer ediniz, sıhhatinizi mûcibdir.⁽⁴⁰⁸⁾

٤٠٩ - سَافِرُوا مَعَ ذَوِي الْجُدُودِ وَالْمَيْسِرَةِ .

409- Ahlâk-ı hamîde (güzel ahlak) sâhibi olan ağniyâ-yı şâkirin (şükür ehli zenginler) ile sefer ediniz.⁽⁴⁰⁹⁾

Bundan maksad-ı Nebevî (Peygamberimiz'in kasdı) hâl-i seferde insân-ı kâmile lâzım olan bilcümle hâl ve harekâtı öğrenmek içindir.

٤١٠ - أَطِعْ رَبِّكَ تُسَمَّى عَاقِلًا وَلَا تَعْصِهِ تُسَمَّى جَاهِلًا .

410- Cenâb-ı Allah'a mufl ol ki, âkil (akıllı) denmeye şâyân (lâyık) olasın. Ve Cenâb-ı Allah'a mâsiyette (isyanda) bulunma ki câhil teşmiye olunmayasın (cahil adını almayasın)!⁽⁴¹⁰⁾

٤١١ - كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ أَوْ عَابِرُ سَبِيلٍ وَعَدَّ نَفْسَكَ مِنْ
أَهْلِ الْقُبُورِ .

411- Dünyada garîb, yahud bir yolcu gibi ol! Nefsini ehl-i kubûrdan (ölülerden) say!⁽⁴¹¹⁾

٤١٢ - مَنْ أَكْرَمَ فَاسِقًا فَقَدْ آعَانَ عَلَى هَدْمِ الْإِسْلَامِ .

407- el-Müttekî, Kenzû'l-ummâl, IX, hadis no: 24847.

408- Ahmed b. Hanbel, II, 280.

409- el-Müttekî, Kenzû'l-ummâl, VI, hadis no: 17472, 18471.

410- Ebû Nuaym, Hilye, VI, 345.

411- Tirmizî, zühd 25; ibn Mâce, zühd 3; Ahmed b. Hanbel, II, 41, 343.

412- Fasık'a ikrâm eden kimse islâmiyyetin hedmine (yıkılmasına) muâvenet (yardım) etmiş olur.⁽⁴¹²⁾

٤١٣ - كُلُّ أُمَّتِي يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ أَبِي .

413- Ümmetimin cümlesi cennete dâhil olur, ancak bana itaat etmeyenler; yâni onlar itaatsizlikleriyle mütenâsib (uygun) bir zaman için nâr-ı cahîm (cehennem ateşi) ile muazzeb olurlar.⁽⁴¹³⁾

٤١٤ - مَنْ دَفَنَ ثَلَاثَةً مِنَ الْوَلَدِ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ النَّارَ .

414- Bir kimse, üç evlâd defnederse Cenab-ı Allah azâb-ı cahîmi (cehennem azâbını) ona haram eder.⁽⁴¹⁴⁾

٤١٥ - مَنْ لَبَسَ الْحَرِيرَ فِي الدُّنْيَا لَمْ يَلْبَسْهُ فِي الْآخِرَةِ .

415- Sâfi ipekten mâmûl (yapılmış) libas giyenler âhirette onu giyemezler.⁽⁴¹⁵⁾

٤١٦ - خَيْرُ الْمَجَالِسِ مَا اسْتُقْبِلَ بِهِ الْقِبْلَةَ .

416- Oturulacak mahallerin (yerlerin) ahseni (en güzeli) şol bir mahaldir ki insanı kibleye teveccüh etsin (yöneltsin).⁽⁴¹⁶⁾

٤١٧ - كَفَى بِالشَّيْبِ وَاعْظًا .

417- Vaaz (öğüt) için ihtiyarlık kâfidir.⁽⁴¹⁷⁾

٤١٨ - مَلْعُونٌ مَنْ لَعِبَ بِالشَّطْرُنْجِ .

418- Satranç oynayanlar, Allah'ın rahmetinden mahrumdur.⁽⁴¹⁸⁾

٤١٩ - مَنْ لَعِبَ بِالنَّرْدِ فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ .

412- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 137.

413- Buhârî, el-i'tisam, 2.

414- Heysemî, Mecmâû'z-zevâid, III, 7.

415- Ahmed b. Hanbel, I, hadis no: 46.

416- Münâvî, künûzü'l-hakâik, s. 68.

417- Deylemî, Müsned, hadis no: 4869.

418- Deylemî. Müsned, hadis no: 6391.

419- Nerd (tavla) ile lâ'b eden (oyun oynayan) Cenâb-ı Allah ile Ra-sûlüne isyan etmiş olur.⁽⁴¹⁹⁾

٤٢٠ - هَجْرُ الْمُسْلِمِ أَخَاهُ كَسْفِكَ دَمِهِ .

420- Bir müslimin bir müslim ile terk-i tekellümü (konuşmaması) ka-nını dökmek gibidir.⁽⁴²⁰⁾

٤٢١ - لَا يَحِلُّ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ .

421- Bir mümin için din kardeşiyle üç günden ziyâde terk-i tekellüm (konuşmamak) helâl olmaz.⁽⁴²¹⁾

٤٢٢ - عَدْلُ سَاعَةٍ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سِتِّينَ سَنَةٍ .

422- Bir saat icra-yı adalet (adaletle iş görmek) altmış senelik iba-detten hayırlıdır.⁽⁴²²⁾

٤٢٣ - يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قُرَاءُ أُمَّتِي قَبْلَ أَغْنِيَائِهِمْ بِسَبْعِينَ عَامًا .

423- Ümmetimin fukarası, ağniyasından (zenginlerinden) yetmiş sene mukaddem (önce) dâhil-i cennet olur (cennete girer).⁽⁴²³⁾

٤٢٤ - حُمَى لَيْلَةٍ كَفَّارَةٌ سَنَةٍ .

424- Bir gecenin humması (ateşli hastalığı) bir senenin günah-ı sa-girine (küçük günahına) keffarettir.⁽⁴²⁴⁾

419- Ebû Dâvud, edeb 56; İbn Mâce, edeb 43; Muvatta', rüya 6; Ahmed b. Hanbel, I, 394, 397, 400.

420- Deylemî, Müsned, hadis no: 7006 (farklı kelimeyle rivâyet edilmiştir).

421- Buhârî, edeb 57, 62, isti'zan 9; Müslim, birr 23, 25, 26; Ebû Dâvud, edeb 47; Tirmizî, birr 21, 24; İbn Mâce, mukaddime, 7; Ahmed b. Hanbel, I, 176, 183, III, 110, 165, 199, 209, 225, IV, 20, 327, 328.

422- Deylemî, Müsned, hadis no: 4135 (farklı kelimeyle rivâyet edilmiştir).

423- bk. Ahmed b. Hanbel, III, 224

424- Münâvî, künûzü'l-hakâik, s. 64.

باب ماجاء في اختلاف الامة واجتماعهم

Ümmetin ittifak ve ihtilâfı

٤٢٥ - اِخْتِلَافُ أُمَّتِي رَحْمَةٌ .

425- Fukahâ (fakihler) ve müctehidîn-i izam (büyük islâm âlimleri) me-yânındaki (arasındaki) ihtilâf, tevsî-i dâire-i şerîat'a (şeriat dairesini genişletmeye) ve teshîl-i muâmelât-ı ümmet'e (ümmetin dîni muâmelelerini kolaylaştırmaya) medâr (vesîle) olduğundan mahz-ı rahmettir (rahmetin ta kendisidir.)⁽⁴²⁵⁾

٤٢٦ - اِخْتِلَافُ أَصْحَابِي رَحْمَةٌ .

426- Ashâbım beynindeki (arasındaki) ihtilâf, rahmettir.⁽⁴²⁶⁾

٤٢٧ - لَا تُجْتَمِعُ أُمَّتِي عَلَى الضَّلَالَةِ .

427- Ulemâ-i ümmetim (ümmetimin âlimleri) hakk olmayan bir şeyde ittifak etmez.⁽⁴²⁷⁾

425- el-Mütteki, Kenzû'l-ummal, X, Hadis no: 28686.

426- Münâvî, Künûzû'l-hakâik, s. 7.

427- bk. İbn Mâce, fiten 8.

باب تعظیم الاكابر
Büyüklere saygı

٤٢٨ - إِذَا آتَاكُمْ كَرِيمٌ قَوْمٍ فَآكْرِمُوهُ .

428- Size kavmin (toplumun) ehl-i salâh ve takvâsından (takva ve sâlih amel sâhiplerinden) bir zat geldikte ona ikram ediniz.⁽⁴²⁸⁾

٤٢٩ - قَوْمُوا إِلَى سَيِّدِكُمْ .

429- Büyüklerinize tâzîmen kıyam ediniz (saygı için ayağa kalkınız).⁽⁴²⁹⁾

٤٣٠ - مِنْ إِجْلَالِ اللَّهِ إِكْرَامُ ذِي الشَّيْبَةِ الْمُسْلِمِ .

430- Sinni (yaşı) kemâle ermiş bir mümini ikrâm etmek, Cenâb-ı Hakk'ı tâzim etmektir.⁽⁴³⁰⁾

باب ماجاء في بر الوالدين
Ana-babaya iyilik

٤٣١ - إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَزِيدُ فِي عُمَرِ الرَّجُلِ بِيْرِهِ وَالِدَيْهِ .

431- Vâlideyn'e (ana-babaya) hizmet ve itaat ve ihsan sebebiyle Cenâb-ı Allah insanın ömrünü müzdâd buyurur (artırır). *Yâni vücûduna sıhhat, kalbine vüs'at (ferahlık) ihsân eder de enfâs-ı ma'dûdesini (sayılı nefeslerini) az bir zamanda ikmâl eylemez.*⁽⁴³¹⁾

٤٣٢ - بِرُّ الْوَالِدَيْنِ يُجْزِي عَنِ الْجِهَادِ .

428- Hâkim, Müstedrek, IV, 292.

429- İbn Hibban, Sahih, IX, 87.

430- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 133.

431- el-Müttekî, Kenzû'l-ummal, XVI, hadis no: 45467.

432- Vâlideyn'e (ana-babaya) kavlen (sözlü) ve fiilen ihsân eylemek, fi-sebîlillah (Allah yolunda) cihaddâ bulunmak kadar faideyi mûcib olur (gerektirir).⁽⁴³²⁾

٤٣٣ - بِرُّ الْوَالِدَيْنِ يَزِيدُ فِي الْعُمْرِ وَالْكَذِبُ يَنْقُصُ الرِّزْقَ وَالِدَعَاءُ يُرُدُّ الْقَضَاءَ .

433- Vâlideyn'e (ana-babaya) ihsan ömrü tezyîd (artırır), kizb rızkı tenkis (azaltır), duâ-i hayr, kazâları reddeder (savuşturur).⁽⁴³³⁾

٤٣٤ - ثَلَاثَةٌ لَا يَنْفَعُ مَعَهُنَّ عَمَلُ الشَّرْكِ بِاللَّهِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ وَالْفِرَارُ مِنَ الرَّحْفِ .

434- Üç şey vardır ki onlarla amel ve ibâdet müfid (faydalı) olamaz. Birincisi Cenâb-ı Allah'a şîrk, ikincisi mümin olan ebeveyn'e (ana-babaya) isyan, üçüncüsü saff-ı harbden firardır (savaşta cepheden kaçmaktır).⁽⁴³⁴⁾

٤٣٥ - الْجَنَّةُ تَحْتَ أَقْدَامِ الْأُمَّهَاتِ .

435- Cennete dühûl (girmek), validelere (analara) tevâzu ve itaat ve istihsâl-i rızâları (hoşnudluklarını kazanmak) için hâk-i pâylerine (ayaklarına) kapanmakla olur.⁽⁴³⁵⁾

٤٣٦ - رِضَاءُ الرَّبِّ فِي رِضَاءِ الْوَالِدَيْنِ وَسَخَطُهُمَا فِي سَخَطِهِمَا .

436- Cenâb-ı Allah'ın rızâsı, ebeveynin rızâsında, gadabı da gadablarında.⁽⁴³⁶⁾

٤٣٧ - مَنْ أَحْزَنَ وَالِدَيْهِ فَقَدْ عَقَّهْمَا .

437- Bir kimse vâlideyninin (ana-babasının) mahzûniyetini (üzülme-

432- Hâkim, Müstedrek, I, 188, 189.

433- bk. Hâkim, Müstedrek, I, 188, 189.

434- el-Müttekî, Kenzû'l-ummal, XVI, hadis no: 43824, 43937.

435- Deylemî, Müsne'd, hadis no: 2611.

436- bk. Ebû Nuaym, Hilye, VIII, 215; Hâkim, Müstedrek, IV, 152.

sini) mûcib (gerektirecek) harekette bulunursa günah-ı kebîre (büyük günah) sâhibi olur.⁽⁴³⁷⁾

٤٣٨ - الْعَبْدُ الْمُطِيعُ لِوَالِدَيْهِ وَلِرَبِّهِ فِي أَعْلَى عِلِّيِّينَ .

438- Ebeveynine (ana-babasına) ve hâlikına (yaratıcısına) mütî (ita-
atkâr) olan abd (kul), cennet-i âlâyı illiyyîndedir (cennetin en yüce ma-
kamlarındadır).⁽⁴³⁸⁾

٤٣٩ - نَظَرَ الرَّجُلُ إِلَى وَالِدَيْهِ حُبًّا لَهُمَا عِبَادَةٌ .

439- Ebeveynine (ana-babasına) muhabbetle nazar etmek (bakmak)
evlâd için ibâdet makamındadır.⁽⁴³⁹⁾

باب ماجاء في حق الاولاد

Evlâdın ana-baba üzerindeki hakkı

٤٤٠ - اتَّقُوا اللَّهَ وَاعْدِلُوا فِي أَوْلَادِكُمْ .

440- Cenab-ı Hakk'tan korkunuz, in'âm ve ihsân husûsunda evlâdî-
nız beyninde (arasında) adâlet ediniz.⁽⁴⁴⁰⁾

٤٤١ - ادَّبُوا أَوْلَادَكُمْ عَلَى ثَلَاثِ حِصَالٍ حُبِّ نَبِيِّكُمْ وَحُبِّ أَهْلِ
بَيْتِهِ وَقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ .

441- Evlâdlarınızı peygamberinize ve ehl-i beytine ve kirâat-i Kur'-
an'a mahabbet gibi üç hasletle terbiye ediniz.⁽⁴⁴¹⁾

٤٤٢ - مَنْ وُلِدَ لَهُ ثَلَاثَةٌ أَوْلَادٍ فَلَمْ يُسَمِّ أَحَدَهُمْ مُحَمَّدًا فَقَدْ جَهِلَ .

437- el-Müttekî, Kenzû'l-ummal, XVI, hadis no: 45537, 45548.

438- el-Müttekî, Kenzû'l-ummal, XVI, hadis no: 45480.

439- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 153:

440- Müslim, hîbe 13.

441- el-Müttekî, Kenzû'l-ummal, XVI, hadis no: 45409.

442- Bir kimsenin üç mahdumu (oğlu) olur da birisini olsun "Muhammed" ism-i şerîfiyle tesmiye etmezse cehâlet etmiş olur.⁽⁴⁴²⁾

٤٤٣ - الْوَلَدُ مِنْ رِيْحَانِ الْجَنَّةِ .

443- Veleidin (çocuğun) kokusu cennette bulunan "reyhân" kokusunu andırır, demektir.⁽⁴⁴³⁾

٤٤٤ - رَحِمَ اللَّهُ وَالِدًا أَعَانَ وَلَدَهُ عَلَى بَرِّهِ .

444- Cenâb-ı Allah, şol pedere (o babaya) merhamet buyursun ki, evlâdına umûr-i hayriyye (hayırlı işler) için muâvenet eder (yardımcı olur).⁽⁴⁴⁴⁾

٤٤٥ - حَقُّ الْوَلَدِ عَلَى الْوَالِدِ أَنْ يُحَسِّنَ إِسْمَهُ وَأَنْ يُحَسِّنَ آدَبَهُ .

445- Evlâdın pederleri üzerindeki hakları, güzel bir isim ile tevsîm (isimlendirip) ve âdâb-ı islâmiyye ile kendilerini te'dîb ve ta'lîm etmektedir (eğitmek ve yetiştirmektir).⁽⁴⁴⁵⁾

باب ماجاء فى نفقة الرجل على اهله

Çoluk çocuk nafakası

٤٤٦ - إِذَا أَتَقَّقَ الرَّجُلُ عَلَى أَهْلِهِ نَفَقَةً وَهُوَ يَحْتَسِبُهَا كَأَنَّ لَهُ صَدَقَةً

446- Bir kimse tasadduk niyyet-i hayriyyesi (iyiniyeti) ile israf etmesizin ehl u iyâline (çoluk çocuğuna) infak ederse (nafaka verirse) niyyeti nisbetinde me'cûr olur. (sevab kazanır).⁽⁴⁴⁶⁾

٤٤٧ - أَوَّلُ مَا يُوضَعُ فِي مِيزَانِ الْعَبْدِ نَفَقَتُهُ عَلَى أَهْلِهِ .

442- bk. Hâkim, Müstedrek, IV, 336.

443- el-Müttekî, Kenzû'l-ummal, XVI, hadis no: 44422.

444- Deylemî, Müsned, hadis no: 3216.

445- Deylemî, Müsned, hadis no: 2670.

446- Buhârî, iman 41, nafakât 1; Müslim, zekat 49; Nesâî, zekat 60; Dârimî, istizan 35; Ahmed b. Hanbel, II, 2, 4, IV, 120, 122, V, 273.

447- Kulun mîzân-ı hasenatına (iyilik kefesine) en evvel vaz'olunan (konan) şey, ehl ü iyâline verdiği nafakadır.⁽⁴⁴⁷⁾

٤٤٨ - شَرُّ النَّاسِ الْمُضَيِّقُ عَلَى أَهْلِهِ .

448- Nâs'ın fenâsı (insanların kötüsü) iktidarı olduğu halde ehl ü iyâlinin (çoluk çocuğunun) maîşetini tazyik eden (dar tutan) kimsedir.⁽⁴⁴⁸⁾

٤٤٩ - لَيْسَ مِنَّا مَنْ وَسَّعَ اللَّهُ عَلَيْهِ ثُمَّ قَتَرَ عَلَى عِيَالِهِ .

449- Cenâb-ı Allah, vüs'at-i rizk (rizık bolluğu) ihsan ettikten sonra iyâlini tazyik ile (sıkarak) îâşe eden (geçim sağlayan) kimse, ümmet-i kâmilemizden (seçkin ümmetimizden) değildir.⁽⁴⁴⁹⁾

٤٥٠ - نَفَقَةُ الرَّجُلِ عَلَى أَهْلِهِ صَدَقَةٌ .

450- Bir insanın kendi ehlü iyâline (çoluk çocuğuna) verdiği nafakası sadaka makamındadır.⁽⁴⁵⁰⁾

باب ماجاء في حق الاقارب

Akrabalık hakları

٤٥١ - الْأَكْبَرُ مِنَ الْإِخْوَةِ بِمَنْزِلَةِ الْأَبِ .

451- Biraderlerin (erkek kardeşlerin) dînen ve ilmen büyük olanı peder makamındadır.⁽⁴⁵¹⁾

٤٥٢ - خِدْمَتِكَ زَوْجِكَ صَدَقَةٌ .

452- Zevcine(kocana) ettiği hizmet sadakadır.⁽⁴⁵²⁾

447- Deylemî, Müsned, hadis no: 18.

448- Heysemî, Mecmâü'z-zevâid, VIII, 25.

449- el-Müttekî, Kenzü'l-ummal, XVI, hadis no: 44950.

450- Buhârî, iman 41, nafakât 1; Müslim, zekat 49; Nesâî, zekat 60; Dârimî, istizan 35; Ahmed b.Hanbel, II, 2, 4, IV, 120, 122, V, 273.

451- el-Müttekî, Kenzü'l-ummal, XVI, hadis no: 45472.

452- el-Müttekî, Kenzü'l-ummal, XVI, hadis no: 45138.

Bu hadîs-i şerîf, fakr hâlinde dolayî sadaka veremediği için dil-hûn ve mahzun olan (içi kanağlayıp üzülen) bir hatuna hitâben îrâd buyu - rulmuştur.

٤٥٣ - الْخَالُ وَالِدٌ مِّنْ لِأَوَالِدِ لَهُ .

453- Pederî olmayan bir çocuk için dayısı peder makamındadır.⁽⁴⁵³⁾

٤٥٤ - الْخَالَةُ بِمَنْزِلَةِ الْأُمِّ .

454- Hâle, yâni vâlidenin hemşîresi (ananın kızkardeşi olan teyze), insanın vâlidesi makamındadır.⁽⁴⁵⁴⁾

٤٥٥ - الْخَالَةُ وَالِدَةٌ وَالْعَمَّةُ وَالِدَةٌ .

455- Vâlidenin ve pederin hemşîreleri (teyze ve halalar) vâlide ma - kamındadır.⁽⁴⁵⁵⁾

٤٥٦ - الْعَمُّ وَالِدٌ .

456- İnsanın amcası, pederî makamındadır.⁽⁴⁵⁶⁾

باب ماجاء فى حق الجيران

Komşuluk hakkı

٤٥٧ - لِلْجَارِ حَقٌّ .

457- Komşunun komşu üzerinde azîm (büyük) hakkı vardır.⁽⁴⁵⁷⁾

٤٥٨ - مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُحْسِنِ إِلَى جَارِهِ .

453- Deylemî, Mûsned, hadis no: 3026.

454- Buhârî, sulh 6, megâzî 43; Ebû Dâvud, talâk 35; Tirmizî, birr 6; Dârimî, ferâiz 38.

455- el-Müttekî, Kenzü'l-ummâl, XI, hadis no: 30380.

456- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, hadis no: 1770; el-Müttekî, Kenzü'l-ummâl, XVI, hadis no: 45470.

457- el-Müttekî, Kenzü'l-ummâl, IX, hadis no: 34906.

458- Allah'a ve yevm-i kıyâmete îmanı olan kimse komşusuna ihsân etsin.⁽⁴⁵⁸⁾

٤٥٩ - حَدُّ الْجَوَارِ أَرْبَعُونَ دَارًا .

459- Komşuların haddi (sınırı) kırk hânedir. *Yâni bunun hâricine (dışına) komşu denilemez.*⁽⁴⁵⁹⁾

٤٦٠ - لَيْسَ الْمُؤْمِنُ الَّذِي يَشْبَعُ وَجَارُهُ جَائِعٌ .

460- Komşusu aç ve kendisi tok olan bir merhametsiz, mümin-i kâmil (gerçek mümin) olamaz.⁽⁴⁶⁰⁾

٤٦١ - مَا آمَنَ مَنْ بَاتَ جَارُهُ جَائِعًا .

461- Komşusunun yiyecek bulamayıp da aç olarak yattığını bildiği halde muâvenette (yardımda) bulunmayan bir ganî (zengin) kemâl-i îmân (gerçek iman) ile mevsûf (nitelenmiş) değildir, demektir.⁽⁴⁶¹⁾

باب ماجاء في من قضى حاجة اخيه المسلم وخدمه

Kardeşinin ihtiyâcını görmek

٤٦٢ - مَنْ قَضَى لِأَخِيهِ الْمُسْلِمِ حَاجَةً كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ كَمَنْ حَجَّ وَعَتَمَرَ .

462- Din kardeşinin dünyevî ve uhrevî bir müşkilini (sıkıntısını) halleden kimse için hacc ve umre gibi bir sevab yazılır.⁽⁴⁶²⁾

٤٦٣ - مَنْ يَكُنْ فِي حَاجَةِ أَخِيهِ يَكُنْ اللَّهُ فِي حَاجَتِهِ .

458- Müslim, İman 74, 76, 77; İbn Mâce, edeb 4; Dârimî, et'ime 11; Ahmed b. Hanbel, II, 174, 267, 433, 463, IV, 31, VI, 384, 385.

459- el-Müttekî, Kenzü'l-ummâl, IX, hadis no: 24895.

460- el-Müttekî, Kenzü'l-ummâl, IX, hadis no: 24904.

461- el-Müttekî, Kenzü'l-ummâl, IX, hadis no: 24906; Heysemî, Mecmâüz-zevâid, VIII, 167, (değişik rivâyet)

462- el-Müttekî, Kenzü'l-ummâl, XV, hadis no: 43053.

463- Şol bir kimse ki din kardeşinin ihtiyacını def'eyler, Cenâb-ı Allah da o kimsenin hâcâtını (ihtiyaçlarını) revâ eder (giderir).⁽⁴⁶³⁾

٤٦٤ - اللَّهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا دَامَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ الْمُسْلِمِ .

464- Bir kul, din kardeşinin muâvenetinde (yardımında) buldukça Cenâb-ı Allah da o kula muâvenet buyurur.⁽⁴⁶⁴⁾

٤٦٥ - خَادِمُ الْقَوْمِ أَعْظَمُهُمْ أَجْرًا .

465- Kavmin hâdimi (hizmetkârı) sevâb almak için cümlesinin fevkindedir (üstündedir).⁽⁴⁶⁵⁾

٤٦٦ - مَنْ قَطَعَ رَجَاءً مَنِ التَّجَا إِلَيْهِ قَطَعَ اللَّهُ رَجَائَهُ .

466- Kendisine ilticâ edenlerin (sığınanların) ricâsını kat'eyleyenin (yerine getirmeyenin) ricâsını Cenab-ı Allah tervîc eylemez (kabûl buyurmaz).⁽⁴⁶⁶⁾

باب ماجاء في اطعام الطعام

Yemek yedirmek

٤٦٧ - مَنْ أَطْعَمَ مُسْلِمًا جَائِعًا أَطْعَمَهُ اللَّهُ ثَمَارَ الْجَنَّةِ .

467- Bir kimse aç bir mümini doyursa Cenâb-ı Allah da o kimseyi cennet meyveleriyle doyurur.⁽⁴⁶⁷⁾

٤٦٨ - إِنَّ مِنْ مُوجِبَاتِ الْمَغْفِرَةِ إِطْعَامُ الْمُسْلِمِ .

463- Buhârî, mezâlim 3, ikrah 7; Müslim, birr 58; Ebû Dâvud, edeb 38; Tirmizî, hudut 3; Ahmed b. Hanbel, IV, 104.

464- Müslim, zikir 37, 38; Ebû Dâvud, edeb 60; Tirmizî, hudut 3, kurân 10; ibn Mâce, mukâddime 17; Ahmed b. Hanbel, II, 202, 296, 500, 514.

465- Münâvî, Künûzû'l-hakâik, s. 69.

466- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, hadis no: 2573.

467- bk. Ebû Dâvud, zekat 41; Tirmizî, kıyame 18; Ahmed b. Hanbel, III, 14

468- Tahkika (gerçekten) müslimi it'âm (Müslümana yemek yedirmek) mağfireti istilzâm eder (gerektirir).⁽⁴⁶⁸⁾

٤٦٩ - خِيَارُكُمْ مَنْ أَطْعَمَ الطَّعَامَ .

469- Sizin ber-güzîdeniz (hayırlınız) it'âm-ı taâm eden (yemek yediren) kimsedir.⁽⁴⁶⁹⁾

٤٧٠ - طَعَامُ السَّخِيِّ دَوَاءٌ وَطَعَامُ الشَّحِيحِ الْبَخِيلِ دَاءٌ .

470- Sahî'nin (cömerdin) taâmı devâ, bahilin (cimrinin) ise dâ'dır (derddir).⁽⁴⁷⁰⁾

٤٧١ - مَا عَمَلٌ أَفْضَلَ مِنْ إِشْبَاعِ كَبِدِ جَائِعَةٍ .

471- Aç bir karnı doyurmaktan efdal, bir amel ve ibâdet olamaz.⁽⁴⁷¹⁾

٤٧٢ - مَنْ ذَبَحَ لِضَيْفٍ ذَبِيحَةً كَانَتْ فَدَاهُ مِنَ النَّارِ .

472- Misâfirine ikrâmen bir koyun zebheden (kesen) mümin için o koyun nârdan fidyeye necât (kurtuluş fidyesi) olur.⁽⁴⁷²⁾

٤٧٣ - لَا يُحَاسَبُ الْعَبْدُ عَلَى مَا أَكَلَهُ مَعَ إِخْوَانِهِ .

473- İhvân ile ekl edilen (yenilen) taâm için yevm-i kıyâmette (kiyâmet gününde), insan ile hesap görülmez.

٤٧٤ - رَبِّ طَاعِمٍ شَاكِرٍ أَعْظَمُ أَجْرًا مِنْ صَائِمٍ قَائِمٍ .

474- Ramazan-ı şerîf müstesnâ olmak üzere, nice oruç olmayan kimse vardır ki, fukarâyı it'âm (yedirmek) ve zuafâ'yı infak (zayıflara ikramda

468- bk. Müslim, İman 151; Ahmed b. Hanbel, III, 391; Tirmizî, deavât 97, vitr 17; İbn Mâce, ikâme 189.

469- Buhârî, vekâlet 5, 6, istikrâz 4, 6, 7, menâkıb 68, edeb 38, 39; Müslim; müsâkât 118, 123, fedâil 68; Ebû Dâvud, nikah 46, buyu' 11; Tirmizî, buyu' 73, ridâ 11, birr 47; Nesâî, buyu' 64, 103; İbn Mâce, mukaddime 16, ezan 5, nikah 50, fiten 64, zühd 4; Dârimî, nikah 34, buyu' 89; Ahmed b. Hanbel, II, 161, 472, VI, 459.

470- Deylemî, Müsned, hadis no: 3954 (kelime ferkiyle rivâyet edilmiştir).

471- Deylemî, Müsned, hadis no: 6347 (kelime ferkiyle rivâyet edilmiştir).

472- el-Müttekî, Kenzû'l-ummâl, VI, hadis no: 25853.

bulunmak) sebebiyle gündüz sâim (oruç tutan) ve gece kaim olan (namaz kılan) âbidlerden ziyâde me'cûr olur (sevab kazanır).⁽⁴⁷⁴⁾

باب ماجاء في بعض الآداب

Bir takım âdâb

٤٧٥ - أَنْزِلُوا النَّاسَ مَنَازِلَهُمْ .

475- Nâs'a (insanlara) hâl ve şanlarıyla mütenâsib (uygun) mahaller gösteriniz; yâni mecâlis ve mahâfilde (toplantılarda) olsun, meşy u harekette (yol yürürken) bulunsun Efâdilînin (fazîletli insanların) haklarını kaybetmeyiniz; herkese lâyük olan muâmeleyi icrâ ediniz.⁽⁴⁷⁵⁾

٤٧٦ - تَصَافَحُوا يُذْهِبِ الْغِلَّ عَنْ قُلُوبِكُمْ .

476- Musafaha ediniz, kalplerinizdeki buğz ve adâveti (düşmanlığı) giderir.⁽⁴⁷⁶⁾

Musafaha, hîn-i mülâkatta (buluşma ve kavuşmaânında) yek-diğerinin (birbirinin) elini tutup öpmek veyahud hafifçe sıkmak demektir.

٤٧٧ - رَأْسُ الْعَقْلِ الْمُدَارَاةُ .

477- Aklın başı nâs ile (insanlarla) mülâyemet (yumuşak muâmele) ve hüsn-i muâşeretdir (iyi geçinmedir).⁽⁴⁷⁷⁾

٤٧٨ - أَلْسِرٌ أَفْضَلُ مِنَ الْعَلَانِيَةِ وَالْعَلَانِيَةُ أَفْضَلُ لِمَنْ أَرَادَ الْإِقْتِدَاءَ بِهِ .

478- Hafî (gizli) olan amel ve ibâdet, celî (açık) olandan efaldır. Lâkin nâs (insanlar), onu görüp iktidâ etsinler (uysunlar) fikriyle alenen yapılan ibadet daha efaldır.⁽⁴⁷⁸⁾

474- el-Müttekî, Kenzû'l-ummâl, II, hadis no: 620 (farklı bir kelimeyle...)

475- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, hadis no: 229.

476- Muvatta, hüsnü'l-hulk 16.

477- el-Müttekî, Kenzû'l-ummâl, III, hadis no: 7170.

478- Deylemî, Müşned, hadis no: 3572.

479- Vaad, borç gibidir.⁽⁴⁷⁹⁾

٤٧٩ - الْعِدَّةُ دَيْنٌ .

٤٨٠ - مَا حَاكَ فِي صَدْرِكَ فَدَعُهُ .

480- Niyet eylediğin bir iş için kalbinde havf (korku) ve tereddüd olursa o işi yapmamalı.⁽⁴⁸⁰⁾

٤٨١ - مُدَارَاةُ النَّاسِ صَدَقَةٌ .

481- Kavlen ve fiilen nâs (insanlar) ile hoş geçinmek ve mülâtafe eylemek (şakalaşmak) sadakadır.⁽⁴⁸¹⁾

٤٨٢ - مِنْ الْبِرِّ أَنْ تُصِلَ صَدِيقَ أَبِيكَ .

482- Pederinin ahbabını ziyâret hasenâttandır (sevaplı işlerdendir).⁽⁴⁸²⁾

٤٨٣ - الْمَجَالِسُ بِالْأَمَانَةِ .

483- Mecâlîste (toplantılarda) cereyân eden sözler mektûm (gizli) tutulmalıdır.⁽⁴⁸³⁾

٤٨٤ - تَبَسُّمُكَ فِي وَجْهِ أَخِيكَ صَدَقَةٌ .

484- İhvân-ı dîn'e (dîn kardeşlerine) karşı tebessüm ve izhâr-ı ferah eylemek (sevgi ve sevinçle muâmele etmek) sadakadır.⁽⁴⁸⁴⁾

٤٨٥ - تَعَلَّمُوا الشُّعْرَ فَإِنَّهُ يُعْرَبُ أَلْسِنَتِكُمْ .

485- Eş'âr-ı arabîyyeyi (arap şiirlerini) ve belki şiir için lâzım olan şeyleri taallüm ediniz (öğreniniz). Zira inşâd-ı şiir (şiir söylemek için) istih-sâli lâzım gelen (elde edilmesi gereken) mukaddimâtın (ön hazırlıkların) tahsîli lisânınızı fasîh eyler, demektir.⁽⁴⁸⁵⁾

479- Deylemî, Mûsned, hadis no: 4228.

480- Ahmed b. Hanbel, V, 252, 256.

481- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, hadis no: 2272.

482- Heysemî, Mecmâü'z-zevâid, VII, 147.

483- Ebû Dâvud, edeb 32; Tirmizî, birr 39.

484- Tirmizî, birr 36.

485- Deylemî, Mûsned, hadis no: 2239.

٤٨٦ - جَزَاءُ الْغَنِيِّ مِنَ الْفَقِيرِ النَّصِيحَةُ وَالِدُّعَاءُ .

486- İhsan sâhibi olan ağniyânın (zenginlerin) fukarâ tarafından mü-kâfatı nush ve pend (nasîhat ve öğüt) ile duâ-yı hayr eylemektir (hayır duâ etmektir).⁽⁴⁸⁶⁾

٤٨٧ - الشُّرْبُ مِنْ فَضْلِ الْمُؤْمِنِ شِفَاءٌ .

487- Müminin me'kûlat ve meşrûbâtından (yiyip içtiği şeylerden) fazla kalanını yemek ve içmek şifâdır.⁽⁴⁸⁷⁾

٤٨٨ - الْعِدَّةُ دَيْنٌ وَيَلِّ لِمَنْ وَعَدَ ثُمَّ أَخْلَفَ .

488- Vaad borçtur. Veyl (yazık) şol kimseye ki vaad eyler de sonra bir mâni-i şer'î (meşrû bir engel) bulunmaksızın îfâ etmez (vaadini yerine getirmez).⁽⁴⁸⁸⁾

٤٨٩ - كَلَّمُوا النَّاسَ بِمَا يَعْرِفُونَ وَدَعُوا مَا يُنْكِرُونَ .

489- Nâs'a (insanlara) anlayabilecekleri mertebede söz söyleyiniz. İnkârlarını mûcib olacak (anlayamayacakları) sözlerden sarf-ı nazar ediniz (sakınınız).⁽⁴⁸⁹⁾

٤٩٠ - مَنْ صَنَعَ إِلَيْكُمْ مَعْرُوفًا فَكَافَتْهُ .

490- Size iyilik edenlere mükâfât ediniz (mukabil iyilikte bulununuz).⁽⁴⁹⁰⁾

٤٩١ - لَا يُلَامُ الرَّجُلَ عَلَى حُبِّ قَوْمِهِ .

491- Bir kimse kavim ve kabilesine muhabbet etmekle (sevgi beslemekle) levm olunmaz (kınanmaz).⁽⁴⁹¹⁾

486- el-Mütteki, Kenzü'l-ummal, VI, hadis no: 16827.

487- el-Mütteki, Kenzü'l-ummal, IX, hadis no: 26143. (farklı bir şekilde rivâyet edilmiştir).

488- Deylemî, Müsned, hadis no: 4228.

489- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 109.

490- Nesâî, zekat 72; Ebû Dâvud, zekat 38, edeb 108; Ahmed b. Hanbel, II, 68, 99, 127.

491- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 183.

باب ماجاء في صفات المؤمنين

Müminlerin özellikleri

٤٩٢ - الْمُؤْمِنُ يَأْلِفُ وَالْأَخِيرَ فِيمَنْ لَا يَأْلِفُ وَلَا يُؤْلَفُ .

492- Mümin olanlar, ehl-i îman ile ülfet ederler. Müminler ile râbita-i ülfetten (dostluk bağından) munkati olanlarda (kopmuş bulunanlarda) hayır yoktur.⁽⁴⁹²⁾

٤٩٣ - الْمُؤْمِنُ يَسِيرُ الْمَوْنَةَ .

493- Müminin nâs (insanlar) üzerinde külfet ve meşakkati (yük ve ağırlığı) az olur.⁽⁴⁹³⁾

٤٩٤ - الْمُؤْمِنُ الَّذِي يُخَالِطُ النَّاسَ وَيَصْبِرُ عَلَىٰ أَذَاهُمْ أَفْضَلُ مِنَ الْمُؤْمِنِ الَّذِي لَا يُخَالِطُ النَّاسَ وَلَا يَصْبِرُ عَلَىٰ أَذَاهُمْ .

494- Vaaz ve nasîhat için nâs (insanlar) ile ihtilat edip (onların arası-na karışıp) ezâ ve cefalarına sabır ve tahammül eden âlim ve âbid ihtiyâr-

492- Ahmed b. Hanbel, II, 400, V, 335.

493- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, hadis no: 2691; Deylemî, Müsned, hadis no: 6555.

i inzivâ hasebiyle (yalnızlığı seçerek) kimseye faydası dokunmayan su-
lehâdan (sâlihlerden) efdaldır.⁽⁴⁹⁴⁾

٤٩٥ - الْمُؤْمِنُ أَكْرَمُ عَلَى اللَّهِ مِنْ بَعْضِ الْمَلَائِكَةِ .

495- Mümin-i kâmil olanlar indallah (Allah katında)bâzı melaikeden
efdaldır.⁽⁴⁹⁵⁾

٤٩٦ - الْمُؤْمِنُ هَيِّنٌ لَيْنٌ .

496- Mümin-i kâmil vakur (vakarlı) ve umûru (işleri) sehl ve kolay
olur.⁽⁴⁹⁶⁾

٤٩٧ - لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ .

497- Bir kimse kendi nefsi için arzu ettiği ecir ve mesûbât (sevâbı)
din kardeşi için dahî arzû etmedikçe mümin-i kâmil (olgun müslüman)
olamaz.⁽⁴⁹⁷⁾

٤٩٨ - الْمُؤْمِنُ حُلُوٌّ يُحِبُّ الْحَلَاوَةَ .

498- Mümin, iman sebebiyle tatlıdır. Binâenaleyh tatlıya meyyaldır
(tatlıyı sever).⁽⁴⁹⁸⁾

٤٩٩ - الْمُؤْمِنُ لَيْنٌ تَخَالَهُ مِنَ اللَّيْنِ أَحْمَقُ .

499- Müminin mülâyemeti (yumuşaklığı) o kadar ziyâde olur ki ken-
disini görünce "ahmak" zannedersin.⁽⁴⁹⁹⁾

٥٠٠ - مَنْ رَغِبَ عَن سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي .

494- İbn Mâce, fiten 23; Tirmîzî, kıyâmet-55; Ahmed b. Hanbel, II, 43, V, 365.

495- İbn Mâce, fiten 6.

496- Deylemî, Müsned, hadis no: 6541.

497- Müslim, iman 71, 76; Buhârî, iman 7; Muvatta', kıyâme 59; Nesâî, imân 19, 33, İbn Mâce,
mukaddime 9; Dârimî, rikak 29; Ahmed b. Hanbel, III, 176, 177, 206, 207, 251, 272, 225,
278, 289, IV, 233, 236.

498- Deylemî, Müsned, hadis no: 6551.

499- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, hadis no: 2674.

500- Sünnet-i seniyyeme tebeyyet etmeyen (uymayan) benden değildir.⁽⁵⁰⁰⁾

٥٠١ - مِنْ حُسْنِ إِسْلَامِ الْمَرْءِ تَرْكُهُ مَا لَا يَغْنِيهِ .

501- Lüzumsuz kavl (söz) ve fiili terkeylemek insanın hüsn-i islâmiyyetine (müslümanlığının güzelliğine) delildir.⁽⁵⁰¹⁾

باب ماجاء في الشكر

Şükür

٥٠٢ - الْإِيمَانُ نِصْفَانِ نِصْفَانِ فِصْفٌ فِي الصَّبْرِ وَنِصْفٌ فِي الشُّكْرِ .

502- İmân-ı kâmil iki nisftir (yarımdır). Bunların birisi irtikâb-ı menâhî'den (yâsakların işlenmesinden) imtinâ (sakinmek, sabır) ve diğeri imtisal-i evâmir (emirlere uymak) ve itâat-i ilâhîden ibâret olan şükürdedir.⁽⁵⁰²⁾

٥٠٣ - أَشْكُرْكُمْ لِلَّهِ أَشْكُرْكُمْ لِلنَّاسِ .

503- Cenâb-ı Allah'a ziyâde şükreden kimseniz, iyilik gördüğü zata ziyâde şükredendir.⁽⁵⁰³⁾

٥٠٤ - أَلْتَحَدَّثُ بِالنَّعْمَةِ شُكْرًا .

504- Cenâb-ı Hakk'ın in'âm ve ihsânını ikrar (dile getirmek) şükürdür.⁽⁵⁰⁴⁾

500- Buhârî, nikah 1; Müslim, nikah 5; Nesâî, nikah 4; Dârimî, nikah 3; Ahmed b. Hanbel, II, 158, III, 241, 259, 285, V, 409.

501- Buhârî, iman 31; Nesâî, iman 10; Tirmîzî, zühd 11; ibn Mâce, fiten 12; Muvatta, hüsnü'l-hulk 3, Ahmed b. Hanbel, I, 201.

502- Deylemî, Müsned, hadis no: 378.

503- Deylemî, Müsned, hadis no: 1455 (değişik lafızla rivâyet edilmiştir).

504- Ahmed b. Hanbel, VI, 278, 375.

باب ماجاء في القناعة والتوكل والرضا

Kanâat, tevekkül ve rızâ

٥٠٥ - الْقَنَاعَةُ مَالٌ لَا يَنْفَدُ .

505- Cenâb-ı Hakk'ın verdigine kanaat, tükenmez bir maldır.⁽⁵⁰⁵⁾

٥٠٦ - لَوْ أَنَّكُمْ تَوَكَّلْتُمْ عَلَى اللَّهِ حَقَّ تَوَكُّلِهِ لَرَزَقَكُمْ كَمَا تَرَاقُ الطَّيْرُ .

506- Cenâb-ı Allah'a hakkıyla tevekkül etseniz kuşları merzûk ettiği (rıziklandırdığı) gibi sizi de merzûk eder.⁽⁵⁰⁶⁾

٥٠٧ - مَنْ رَضِيَ مِنَ اللَّهِ بِالْيَسِيرِ مِنَ الرِّزْقِ رَضِيَ اللَّهُ مِنْهُ بِالْقَلِيلِ
مِنَ الْعَمَلِ .

507- Bir kimse Cenâb-ı Hakk'ın ihsan buyurduğu az bir rızka râzi olursa Cenab-ı Hakk da o kimseden az bir amel ve ibâdetle razı olur.⁽⁵⁰⁷⁾

٥٠٨ - مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَكُونَ أَقْوَى النَّاسِ فَلْيَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ .

508- Herkesten kavî olmasını arzu eden kimse Cenâb-ı Hakk'a tevekkül etsin.⁽⁵⁰⁸⁾

٥٠٩ - خَيْرُ الْمُؤْمِنِينَ الْقَانِعُ وَشَرُّهُمْ الطَّامِعُ .

509- Müminlerin sâlihi kani' ve kötüsü tâmi' (tama'kâr) olandır.⁽⁵⁰⁹⁾

٥١٠ - عِزُّ الْمُؤْمِنِ إِسْتِغْنَاؤُهُ عَنِ النَّاسِ .

510- Müminin izzet ve rif'ati (şeref ve yüceliği) nâs'dan istiğnâsıdır (halka karşı müstağni davranmasıdır).⁽⁵¹⁰⁾

505- Deylemî, Müsned, hadis no: 4699.

506- Tirmizî, zühd 33; Ahmed b. Hanbel, I, 30, 52, ibn Mâce, zühd 14.

507- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, hadis no: 2487.

508- el-Müttekî, Kenzû'l-ummal, III, hadis no: 5686.

509- Deylemî, Müsned, hadis no: 2885.

510- Ebû Nuaym, Hilye, VIII, 338.

٥١١ - الْغِنَاءُ الْيَأْسُ مَا فِي أَيْدِي النَّاسِ .

511- Gınâ-yı hakiki (gerçek zenginlik) nâs'ın. (halkın) malından kat'î-tama etmektir (halkın malına tama etmemektir).⁽⁵¹¹⁾

٥١٢ - الْقَنَاعَةُ كَنْزٌ لَا يُفْنَى .

512- Kanaat, tükenmez bir hazînedir.⁽⁵¹²⁾

٥١٣ - مَنْ رَضِيَ بِقِسْمَةِ اللَّهِ اسْتَعْنَى .

513- Cenâb-ı Hakk'ın taksîmine râzî olan kimse gınâ-yı kalbe (gönül zenginliğine) mâlik olur.⁽⁵¹³⁾

٥١٤ - مَنْ قَنَعَ بِمَارِزِقٍ دَخَلَ الْجَنَّةَ .

514- Cenâb-ı Hakk'ın verdiği rizka kanaat eden mümin cennete dâhil olur (girer).⁽⁵¹⁴⁾

٥١٥ - قَيْدٌ وَتَوَكَّلٌ .

515- Deveni bağla, Cenâb-ı Hakk'a da mütevekkil ol, *yâni emvâli (malı) muhâfaza tevekküle halel vermez.*⁽⁵¹⁵⁾

باب ماجاء في فضل الرفق والمرحمة

Şefkat ve merhametin fazîleti

٥١٦ - إِرْحَمُوا مَنْ فِي الْأَرْضِ يَرْحَمَكُم مَّن فِي السَّمَاءِ .

516- Yeryüzünde bulunan fukarâ ve zuafâya (düşkünlere) merhamet ediniz ki, gökte olan melâike-i kiram da size merhamet edip hakkınızda duâ-i hayr etsinler, demektir.⁽⁵¹⁶⁾

511- el-Müttekî, Kenzû'l-ummal, III, hadis no: 6121.

512- Deylemî, Müsned, hadis no: 4699.

513- Münâvî, Künûzû'l-hakâik, 141.

514- el-Müttekî, Kenzû'l-ummal, III, hadis no: 17241.

515- bk. Tirmîzî, kıyâme 60. *

516- Tirmîzî, birr 16.

٥١٧ - الرَّفْقُ رَأْسُ الْحِكْمَةِ .

517- Rifk ve şefkat; yâni nâs (halk) ile mülâyemet ve lütuf ve merhamet eylemek akıl ve hikmetin başıdır.⁽⁵¹⁷⁾

٥١٨ - أَحَبُّ بُيُوتِكُمْ إِلَى اللَّهِ بَيْتٌ فِيهِ يَتِيمٌ مُكْرَمٌ .

518- Cenâb-ı Allah'ın ziyâde sevdiği hâne şol bir hânedir ki, onun içinde ihsan ve i'zâz ile bir yetim beslenilir; yâni bir yetimi hânesine alıp da ikram ve i'zâz ile büyütüp besleyenleri Cenâb-ı Hakk ziyâde sever.⁽⁵¹⁸⁾

٥١٩ - سَيِّدُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ .

519- Kavmin (toplumun) muhterem ve mükerremi (saygı-değer olanı) Cenâb-ı Allah'ın rızası için kavmine hizmet eden kimsedir.⁽⁵¹⁹⁾

٥٢٠ - لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يَرْحَمْ صَغِيرَنَا وَلَمْ يُوقِرْ كَبِيرَنَا .

520- Küçüğümüze merhamet, büyüğümüze hürmet ve itaat etmeyenler ümmet-i kâmilemizden (seçkin ümmetimizden) değildir.⁽⁵²⁰⁾

٥٢١ - مَنْ أَدَّلَ عِنْدَهُ مُؤْمِنٌ فَلَمْ يَنْصُرْهُ وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَى أَنْ يَنْصُرَهُ
أَدَّلَهُ اللَّهُ عَلَى رُؤْسِ الْأَشْهَادِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ .

521- Bir mümine yapılan zillet ve hakareti görüp de men'ine muktedir iken (engel olmaya gücü yettiği hâlde) muâvenette (yardımda) bulunmayanları Cenâb-ı Hakk, mahşerde zelil eder, demektir.⁽⁵²¹⁾

٥٢٢ - مَنْ أَرَادَ أَنْ تُسْتَجَابَ دَعْوَتُهُ وَأَنْ تُكْشَفَ كُرْبَتُهُ فَلْيُفْرَجْ عَنْ مُعْسِرِهِ .

522- Her kim ki duâlarının kabûlünü ve gumûm ve hümûmunun (gam

517- Deylemî, Müsned, hadis no: 3298.

518- el-Müttekî, Kenzü'l-ummal, III, hadis no: 5930.

519- Deylemî, Müsned, hadis no: 3473.

520- Tirmizî, birr 15; Ahmed b. Hanbel, I, 257, II, 207.

521- Ahmed b. Hanbel, VI, 256.

ve sıkıntısının) def' ve ref'ini murâd ederse sıkıntıda bulunanların im-
dadına yetişsin.⁽⁵²²⁾

۵۲۳ - مَنْ لَا يُرْحَمُ لَا يُرْحَمُ .

523- Merhamet etmeyenlere merhamet olunmaz; yâni nâs'a (halka)
rahm ve şefkat etmeyen kimseye Cenâb-ı Hakk merhamet etmez.⁽⁵²³⁾

۵۲۴ - لَا تُنَزَّعُ الرَّحْمَةُ إِلَّا مِنْ شَقِيٍّ .

524- Bir kalbden merhamet eksik olmaz. Meğer ki o kalbin sâhibi
şakî olsun (şakavet sıfatı sâhibidir).⁽⁵²⁴⁾

۵۲۵ - الرَّاحِمُونَ يَرْحَمُهُمُ الرَّحْمَنُ .

525- Fukarâ ve zuafâyâ (düşkünlere) merhamet edenlere Cenâb-ı
Hakk, merhamet eder.⁽⁵²⁵⁾

۵۲۶ - الرَّفْقُ يُمِّنُ وَالْحَرَقُ شُؤْمٌ .

526- Rıfk (şefkat) insan için müteyemmen (uğurlu) ve mes'ûd oldu-
ğu gibi aksi olan huşûnet (sertlik) dahî mûcib-i şeâmetidir (uğursuzluk
sebebidir).⁽⁵²⁶⁾

۵۲۷ - مَنْ سَتَرَ عَوْرَةَ أَخِيهِ سَتَرَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ .

527- İksâ-yı libas ile (elbise giydirerek) din karındaşının avretini set-
reden (örten) kimsenin avretini yevm-i kıyâmette Cenâb-ı Allah setr bu-
yurur (örter).⁽⁵²⁷⁾

۵۲۸ - مَنْ لَمْ يَرْحَمْ النَّاسَ لَمْ يَرْحَمْهُ اللَّهُ .

522- Ahmed b. Hanbel, VI, 23.

523- Buhârî, edeb 18, 27; Müslim, fedâil 65; Ebû Dâvud, edeb 145; Tirmizî, birr 12, Ahmed b.
Hanbel, II, 228, 241, 269, 514.

524- Ebû Dâvud, edeb 58; Tirmizî, birr 16; Ahmed b. Hanbel, II, 301, 442, 461, 539.

525- Ebû Dâvud, edeb 58; Tirmizî, birr 16.

526- el-Mütteki, Kenzû'l-ummal, III, hadis no: 5447, 5448.

527- bk. Buhârî, mezâlim 3; Müslim, birr 58, 72, zikr 38; Ebû Dâvud, edeb, 38, 60; Tirmizî, hudut
3, birr 19, Kurân 10; ibn Mâce, mukaddime 17, hudut 5, Ahmed b. Hanbel, III, 91, 252, 296,
389, 404, 500, 514, 522, IV, 62, 45, 104. V, 375.

528- Nâs'a (halka) merhamet etmeyenlere Cenâb-ı Hakk merhamet buyurmaz.⁽⁵²⁸⁾

٥٢٩ - وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا الرَّحِيمُ .

529- Cenâb-ı Allah'a kâsem ederim ki, kimse bilâ-azâb (azâb görmeden) cennete giremez, illâ ki rahîm (merhamet sâhibi) olsun.⁽⁵²⁹⁾

٥٣٠ - كُنْ لِلرَّامِلَةِ كَالزَّوْجِ الصَّالِحِ .

530- Dul ve bî-kes (kimsesiz) kadınlara muâvenette zevc-i sâlih (iyi bir eş) gibi olunuz.

٥٣١ - كُنْ لِلْيَتِيمِ كَالأَبِ الرَّحِيمِ .

531- Yetimlere gayet rahîm ve şefîk (merhametli ve şefkatli) olan پدر gibi olunuz, demektir.⁽⁵³¹⁾

باب الحلم

Yumuşakbaşlılık

٥٣٢ - أَلْحَلِيمُ سَيِّدٌ فِي الدُّنْيَا وَسَيِّدٌ فِي الآخِرَةِ .

532- Halim (yumuşakbaşlı) olanlar dünyada ve âhirette büyük ve muhteremdirler.⁽⁵³²⁾

٥٣٣ - كَادَ أَلْحَلِيمُ أَنْ يَكُونَ نَبِيًّا .

533- Yâni hilim (yumuşakbaşlılık) nübüvete karib bir fazîlettir (peygamberliğe yakın bir özelliştir).⁽⁵³³⁾

528- bk. Buhârî, tevhid 2; Müslim, fedâil 66; Tirmizî, birr 16, zühd 48; Ahmed b. Hanbel, IV, 358, 360, 361, 365, 366.

529- Deylemî, Müsned. hadis no: 7067.

531- Heysemî, Mecmâü'z-zevâid VIII, 163.

532- el-Müttekî, Kenzü'l-ummal, XIII, hadis no: 581.

533- el-Müttekî, Kenzü'l-ummal, III, hadis no: 5813, XVI, Hadis no: 44123.

باب ماجاء في الحياء

Hayâ

٥٣٤ - أَوْصِيكَ أَنْ تَسْتَحْيِيَ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى كَمَا تَسْتَحْيِي مِنَ الرَّجُلِ الصَّالِحِ مِنْ قَوْمِكَ .

534- Kavim ve kabilendeki bir racül-i sâlihten (sâlih bir zattan) hayâ ettiğin gibi her hâline vâkif olan Cenâb-i Hakk'tan da hayâ ile hafî ve celfî (gizli ve âşikâr) bir günâ fenâliğa tecâsür etmemek (cesâret etmemek) için sana vasiyyet eylerim.⁽⁵³⁴⁾

٥٣٥ - الْحَيَاءُ وَالْإِيمَانُ مَقْرُونَانِ لَا يَفْتَرِقَانِ إِلَّا جَمِيعًا .

535- Hayâ ile îman-ı kâmil mütelâzimidir; yek-diğerinden ayrılmaz; yani biri gidince öteki de kalmaz.⁽⁵³⁵⁾

٥٣٦ - مَنْ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ النَّاسِ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ اللَّهِ .

536- Nas'dan (halktan) hayâ etmeyen Cenâb-ı Allah'dan da hayâ etmez.⁽⁵³⁶⁾

٥٣٧ - الْحَيَاءُ مِنَ الْإِيمَانِ .

537- Hayâ îmandandır.⁽⁵³⁷⁾

٥٣٨ - رَأْسُ الْعَقْلِ بَعْدَ الْإِيمَانِ بِاللَّهِ الْحَيَاءُ وَحُسْنُ الْخُلُقِ .

538- Aklın başı ba'de'l-îman (îmandan sonra) hayâ ile hüsn-i huluktur (güzel huydur).⁽⁵³⁸⁾

534- Deylemî, Mûsned, hadis no: 1749.

535- el-Mütteki, Kenzû'l-ummal, III, hadis no: 5759.

536- el-Mütteki, Kenzû'l-ummal, III, hadis no: 5777.

537- Buhârî, îman, 16, 3, edeb 77; Müslim, îman 57, 59; Ebû Dâvud, sünne 14; Tirmîzî, birr 56, 80, îman 7; Nesâî, îman 16, 27; ibn Mâce, mukaddime 9, zühd 17; Muvatta, hüsnü'l-hulk 10; Ahmed b. Hanbel, II, 56, 147, 292, 414, 442, 501.

538- Beyhakî, es-Sünenü'l-kübrâ, X, 109 (farklı lafızla rivâyet edilmiştir). Deylemî, Mûsned, hadis no: 2257.

539- Hayâ ve hicâbın azlığı alâim-i küfürdendir (küfür alâmetlerindedir).⁽⁵³⁹⁾

باب في السكينة والوقار

Sekînet ve vakar

٥٤٠ - تَعَلَّمُوا الْعِلْمَ وَتَعَلَّمُوا السَّكِينَةَ وَالْوَقَارَ وَتَوَاضَعُوا لِمَنْ تَعَلَّمُونَ مِنْهُ فَإِنَّ الْعِلْمَ لَا يُنَالُ إِلَّا بِالتَّوَضُّعِ .

540- Ulûm-i şer'iyye'yi (dînî ilimleri) ve ona lâzım olan vakarî tahsîl ediniz ve ilmi ahzettığınız (aldığınız) zâta tevâzuda bulununuz. Çünkü tevazu olmadıkça ilme vusûl olamaz (ulaşamaz).⁽⁵⁴⁰⁾

٥٤١ - سُرْعَةُ الْمَشْيِ تُذْهِبُ بِهَاءَ الْمُؤْمِنِ .

541- Serî yürümek, insanın vakarını izâle eder (yok eder).⁽⁵⁴¹⁾

٥٤٢ - يَا أَيُّهَا النَّاسُ عَلَيْكُمْ بِالسَّكِينَةِ وَالْوَقَارِ .

542- Ey insanlar, vakar ve haysiyetinizi muhâfaza ediniz.⁽⁵⁴²⁾

539- el-Müttekî, Kenzû'l-ummal, III, hadis no: 5790.

540- Deylemî, Mûsneđ, hadis no: 2238.

541- Deylemî, Mûsneđ, hadis no: 3508.

542- Buhârî, hacc 94, iman 42, ezan 21; Müslim, hacc 267; Ebû Dâvud, menâsik 63; Tirmizî, hacc 54; Nesâî, menâsik 203, 204, 215, 219; Dârimî, salât 59, menâsik 59; Ahmed b. Hanbel, I, 21, 244, 269, 277, VI, 201, 202, 207, 379.

باب فضل الصبر ودم العجلة

Sabrın fazîleti, acelenin kötülüğü

٥٤٣ - اِنْتَظِرُ الْفَرَجَ بِالصَّبْرِ عِبَادَةٌ .

543- Mesâib (musîbet) zâmanında sabr ile inâyet-i Bârî'ye intizar (Cenâb-ı Hakk'ın yardımını beklemek) ibadettir.⁽⁵⁴³⁾

٥٤٤ - الْاِثْمَةُ مِنَ اللّٰهِ تَعَالٰى وَالْعَجَلَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ .

544- Umûrda teennî (işlerde acele etmeden ağır davranmak) Cenâb-ı Hakk'tan ve acele ise şeytanın ilkaâtındandır (onun telkîniyle olur).⁽⁵⁴⁴⁾

٥٤٥ - اَلتَّوَدُّةُ فِي كُلِّ شَيْءٍ خَيْرٌ اِلَّا فِي عَمَلِ الْاٰخِرَةِ .

545- Teennî(ağır ve tedbirli hareket) her şeyde güzeldir,yalnız âhirette müteallık amel ve ibâdette mûstahsen olan (güzel olan) isti'câldir (acele davranmaktır).⁽⁵⁴⁵⁾

543- bk. Tirmizî, deavât 110.

544- Tirmizî, birr 66.

545- Hâkim, Müstedrek, I, 64.

٥٤٦ - مَنْ اسْتَعْجَلَ أَخْطَأَ .

546- Umûr-ı hayriyye (hayırlı işler) müstesnâ olduğu halde her işte acele eden hata eder.⁽⁵⁴⁶⁾

٥٤٧ - إِنَّ اللَّهَ يُنْزِلُ الصَّبْرَ عَلَى قَدْرِ الْبَلَاءِ .

547- Tahkika (gerçekten) Cenâb-ı Allah, sabrı belâ ve musîbet nisbetinde ihsân eder.⁽⁵⁴⁷⁾

٥٤٨ - إِنَّ الصَّبْرَ الْجَمِيلَ الَّذِي لِأَشْكُوهُ فِيهِ .

548- Tahkika (gerçekten) sabr-ı cemîl (sabrın güzel olanı) şol bir kimsenin sabrıdır ki hâlınden kimseye şikâyet etmez.⁽⁵⁴⁸⁾

٥٤٩ - الصَّبْرُ عَلَى الْبَلَاءِ عِبَادَةٌ .

549- Belâ ve musîbet üzerine sabır ve tahammül edip Cenâb-ı Hakk'ın nehy buyurduğu (yasakladığı) kavil ve fiili irtikâb etmemek (işlememek) ibâdettir.⁽⁵⁴⁹⁾

٥٥٠ - الصَّبْرُ مِفْتَاحُ الْفَرَجِ وَالرُّهُدُ غِنَا الْأَبَدِ .

550- Sabır ve tahammül, ferah ve sürûrun (sevincin) anahtarı olduğu gibi, zühd ve kanâat dahî gınâ-yı ebedîdir (dâimî zenginliktir).⁽⁵⁵⁰⁾

٥٥١ - الصَّبْرُ كَنْزٌ مِنْ كُنُوزِ الْجَنَّةِ .

551- Sabır, cennet hazînelerinden bir hazinedir.⁽⁵⁵¹⁾

546- el-Müttekî, Keñz'ul-ummal, III, hadis no: 7667.

547- Münâvî, Künûz'ül-hakâik, s. 33.

548- Münâvî, Künûz'ül-hakâik, s. 34.

549- ibn Mâce, fiten 23.

550- Deylemî, Müsned, hadis no: 3844.

551- Deylemî, Müsned, hadis no: 1589.

باب ماجاء في التدبير والاستشارة والاستخارة

Tedbir, istişâre ve istihâre

٥٥٢ - إِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَفْعَلَ أَمْرًا فَتَدَبَّرْ عَاقِبَتَهُ فَإِنْ كَانَ خَيْرًا فَاْمُضِ بِهِ
وَإِنْ كَانَ شَرًّا فَانْتِهِ .

552- Bir işe başlamak istediğin zaman, âkıbetini tefekkür edip hayır ve sevâbı câlib ise (gerekteyiriyorsâ) devam, şerr ve ikabı (kötülük ve ce-zâyı) mûcib ise ictinâb etmeli (sakınmalı).⁽⁵⁵²⁾

٥٥٣ - مَاخَابَ مَنْ اسْتَخَارَ وَلَا تَدِيمَ مَنْ اسْتَشَارَ وَلَا عَالَ مَنْ اقْتَصَدَ .

553- Umurunda (işlerinde) istihâre edenler hâib (zarara uğramadıkları) ve istişâre eyleyenler nâdim (pişman) olmadıkları gibi, idâre-i maî-şetlerinde (yaşantılarında) isrâf etmeyip iltidâli iltizâm edenler (orta-yolu tutanlar) de fakr u zarûrete düşmediler.⁽⁵⁵³⁾

٥٥٤ - الْمُسْتَشَارُ مُؤْتَمَنٌ فَإِذَا اسْتُشِيرَ فَلْيُشِرْ بِمَا هُوَ صَانِعٌ لِنَفْسِهِ .

554- İstişâre olunan zat, mü'temendir (kendisine güvenilen kişidir). İstişâre olundukta (kendine birşey danışıldığında) kendi nefsi için arzu ettiği hayırları kendisiyle istişâre edenlere de söylemeli, demektir.⁽⁵⁵⁴⁾

٥٥٥ - الْمُسْتَشَارُ مُؤْتَمَنٌ .

555- İstişâre olunacak (görüşüne baş vurulacak) zât, emniyyet-i kâ-mile ile mevsuf olmalıdır (kendisine tam bir güven duyulmalıdır), demektir.⁽⁵⁵⁵⁾

٥٥٦ - مَارَاهُ الْمُسْلِمُونَ حَسَنًا فَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ حَسَنٌ .

552- Suyûti, el-Câmiu's-sağir, I, 19.

553- el-Müttekî, Kenzü'l-ummal, VII, hadis no: 21532.

554- Ebû Dâvud, edeb 114; Tirmizî, edeb 57, zühd 39; ibn Mâce, edeb 37; Dârimî, siyer 13; Ah-med b. Hanbel. V, 274.

555- Ebû Dâvud, edeb 114; Tirmizî, edeb 57, zühd 39; ibn Mâce, edeb 37; Dârimî, siyer 13; Ah-med b. Hanbel. V, 274.

556- Müminlerin güzel gördüğü şey, indallah (Allah katında da) güzeldir.⁽⁵⁵⁶⁾

٥٥٧ - لَا تَسْتَشِيرُوا أَهْلَ الْفِسْقِ فَلَيْسَ لَهُمْ رَأْيٌ .

557- Fuseka (fâsık, günahkâr kimseler) ile istişâre etmeyiniz; zîra onlar musîb bir re'ye (isâbetli bir görüşe) mâlik değillerdir.⁽⁵⁵⁷⁾

باب في الامانة

Emânet

٥٥٨ - أَدِّ الْأَمَانَةَ إِلَى مَنْ أَيْتَمَّنَكَ وَلَا تَحْنُ مِنْ خَانِكَ .

558- Nezdînde emânet bırakılan eşyayı sâhibine iâde et. Sana hıyânet eden kimseye de hıyânet etme!⁽⁵⁵⁸⁾

٥٥٩ - الْأَمَانَةُ غِنَى .

559- Emânet (güvene lâyük olmak) ayn-ı ginâdır (bir bakıma zenginliktir). Yâni emânetle mevsûf olan (başkalarının güvenine lâyük olan) zât servet-i itibâra (itibarın sağladığı bir zenginliğe) maliktir.⁽⁵⁵⁹⁾

٥٦٠ - الْأَمَانَةُ تَجْلِبُ الرِّزْقَ وَالْخِيَانَةُ تَجْلِبُ الْفَقْرَ .

560- Nâs'ın (halkın) malında ve ırzında emanete mâlik olmak vüs'at-i rızıkı (rızık bolluğunu), ve hıyânet ise bil'akis fakr ve ihtiyacı celbeder (çağırır).⁽⁵⁶⁰⁾

٥٦١ - لِأَيِّمَانَ لِمَنْ لِأَمَانَةٍ لَهُ .

561- Emanete hıyânet edenler, kemâl-i îmandan mahrumdur.⁽⁵⁶¹⁾

556- Ahmed b. Hanbel, I, 379.

557- Beyhakî, es-Sünenü'l-kübrâ, X, 27.

558- Ebû dâvud, buyu' 79; Tirmizî, buyu' 38; Dârimî, buyu' 57; Ahmed b. Hanbel, III, 414.

559- el-Müttekî, Kenzü'l-ummal, III, hadis no: 5496.

560- Deylemî, Müsned, hadis no: 410.

561- Ahmed b. Hanbel, III, 135, 154, 210, 251.

562- Emânet (güvene lâyük olmak) aynı izzettir (şeref ve yüceliğın ta kendisidir).⁽⁵⁶²⁾

باب ماجاء في حفظ اللسان والصمت

Sükût ve dile sâhib olmak

٥٦٣ - أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ حِفْظُ اللِّسَانِ .

563- Cenab-ı Hakk'ın ziyâde sevdiği amel, lisanı mâla-yâniden (boş sözlerden) husûsiyle kizb (yalan), ve gıybet (dedikodu), sebb ve şetm sövüp sayma) gibi menâhîden (yasaklardan) hıfzetmektir (korumaktır).⁽⁵⁶³⁾

٥٦٤ - أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ حِفْظُ اللِّسَانِ .

564- Sadakatın efdali (sadakaların en değerlisi) mâ-lâ-yânî ve haram olan sözlerden lisanını hıfz eylemektir.⁽⁵⁶⁴⁾

٥٦٥ - أَكْثَرُ حَطَايَا بَنِي آدَمَ مِنْ لِسَانِهِ .

565- Benî Âdem'in (insanoğlunun) başına gelen günahların ekserisi lisanındandır.⁽⁵⁶⁵⁾

٥٦٦ - الْحِكْمَةُ عَشْرَةٌ أَجْزَاءٍ تِسْعَةٌ مِنْهَا فِي الْعُرْلَةِ وَوَاحِدٌ فِي الصُّمْتِ .

566- Hikmet ondur. Dokuzu uzlette (yalnız yaşamakve halkın arasına karışmamakta), diğer biri de sumt ve sükûttadır; yâni mâ-lâ-yâniden lisânını hıfzeylemektedir.⁽⁵⁶⁶⁾

562- el-Müttekî, Kenzû'l-ummal, III, hadis no: 5498.

563- Buhârî, rikak 23; Tirmizî, zühd 61; Dârfmî, rikak 4.

564- el-Müttekî, Kenzû'l-ummal, III, hadis no: 7875.

565- el-Müttekî, Kenzû'l-ummal, III, hadis no: 7841.

566- el-Müttekî, Kenzû'l-ummal, III, hadis no: 6998.

٥٦٧- صُمْتُ الصَّائِمِ تَسْبِيحٍ وَتَوَمُّمِهِ عِبَادَةً وَدُعَائِهِ مُسْتَجَابٌ وَعَمَلُهُ مُضَاعَفٌ

567- Muharremattan (haramlardan) ictinâb eden (sakınan) sâimin sükûtu tesbîh, nevmî (uykuşu) ibadet duâsı makbûl, amel ve ibâdeti mu-dâaf (kat kat) olur.⁽⁵⁶⁷⁾

٥٦٨ - أَلْصُّمْتُ أَرْفَعُ الْعِبَادَةَ .

568- Mâ-lâ-yânî'den sükût, ibâdetlerin efdalidir.⁽⁵⁶⁸⁾

٥٦٩ - أَلْصُّمْتُ زَيْنٌ لِلْعَالِمِ وَسِتْرٌ لِلْجَاهِلِ .

569- Nutk'a (konuşmaya) lüzûm-i şer'î olmazsa (dînî bir gerek bulunmazsa) sükût, ulemâyı (âlimleri) tezyîn eder, cühelânın (câhillerin) aybını örter.⁽⁵⁶⁹⁾

٥٧٠ - أَلْصُّمْتُ سَيِّدَ الْأَخْلَاقِ .

570- Sükût, ahlâk-ı hamîde'nin (güzel ahlakın) başıdır.⁽⁵⁷⁰⁾

٥٧١ - مَنْ صَمَّتْ نَجَا .

571- Mâ-lâ-yânîden sükût eden zât, mehâlik-i dâreynden (dünya ve âhiretin tehlikelerinden) necat buldu (kurtuldu), demektir.⁽⁵⁷¹⁾

٥٧٢ - مَنْ أَرَادَ أَنْ يَسْلَمَ فَلْيَحْفَظْ لِسَانَهُ .

572- Selâmetini arzu edenler lisanlarını hıfz eylesinler.⁽⁵⁷²⁾

٥٧٣ - مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَسْلَمَ فَلْيَلْزِمِ الصُّمْتَ .

573- Selâmetini isteyen kimse, sumt ve sükûtu iltizâm etsin.⁽⁵⁷³⁾

567- Deylemî, Mûsned, hadis no: 3761.

568- el-Müttekî, Kenzû'l-ummal, III, hadis no: 6881.

569- Deylemî, Mûsned, hadis no: 2771.

570- Deylemî, Mûsned, hadis no: 3761.

571- Tirmîzî, kıyâme 50; Dârimî, rikak 5; Ahmed b. Hanbel, VI, 159, 177.

572- bk. Buhârî, rikak 23; Tirmîzî, zühd 61; Dârimî, rikak 4.

573- el-Müttekî, Kenzû'l-ummal, III, hadis no: 6889.

باب ماجاء في عفو الناس وكظم الغيظ

Afv ve öfkeyi yenme

٥٧٤ - قَالَ مُوسَىٰ بْنُ عِمْرَانَ لِرَبِّهِ يَا رَبِّ مَنْ أَعَزُّ عِبَادِكَ عِنْدَكَ قَالَ
مَنْ إِذَا قَدَّرَ عَفَّرَ .

574- Musa-aleyhi's-selâm-: "Yâ Rab senin ind-i ülûhiyyetinde eazz-i ibadın (en değerli kulun) kimdir?" diye suâl eyledikte Cenâb-ı Hakk cevabında: "Kendisine ezâ edenin cezâsını vermeye kudreti olduğu halde afveyleyenler" buyurdu.⁽⁵⁷⁴⁾

٥٧٥ - مَنْ دَفَعَ غَضَبَهُ دَفَعَ اللَّهُ عَنْهُ عَذَابَهُ .

575- Kendi gadabını def' edenlerden Cenâb-ı Allah azâbını ref' eder.⁽⁵⁷⁵⁾

٥٧٦ - مَنْ عَفَا عِنْدَ الْقُدْرَةِ عَفَى اللَّهُ عَنْهُ يَوْمَ الْعُسْرَةِ .

574- bk. Ebû Nuaym, Hilye, VI, 290.

575- el-Müttekî, Kenzû'l-ummal, III, hadis no: 7707.

576- İntikama kadir olduğu halde kendine zulmedeni afveyleyen kimseyi Cenâb-ı Allah yevm-i kıyamette (kıyamet gününde) afveder.⁽⁵⁷⁶⁾

۵۷۷ - مَنْ عَفَا عَنْ دَمٍ لَمْ يَكُنْ لَهُ ثَوَابٌ إِلَّا الْجَنَّةُ .

577- Maktûl'ün (öldürülen kimsenin) kanını afveden verese (vârisler) için cennetten başka bir ecir yoktur.⁽⁵⁷⁷⁾

۵۷۸ - مَنْ عَفَا عَنْ قَاتِلِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ .

578- Esnâ-yı katli ve cerhinde (öldürülmek istenmesi ya da yaralanması halinde) katlini afveden maktûl, cennete dahil olur.⁽⁵⁷⁸⁾

۵۷۹ - خِيَارُ أُمَّتِي أَخْرَارُهَا الَّذِينَ إِذَا غَضِبُوا رَجَعُوا .

579- Ümmetimin ber-güzîdesi (hayırlısı) şol bir hürlerdir ki, gadab ettiklerinde "Nefslerine esir olup fenalık yapmazlar" Allah için gadablarından rücû ederler, demektir.⁽⁵⁷⁹⁾

۵۸۰ - الْعَضْبُ يُفْسِدُ الْإِيمَانَ كَمَا يُفْسِدُ الْحُلُّ الْعَسَلَ .

580- Sirke balı ifsâd ettiği gibi gadab dahî îmanı ifsâd eyler. Yâni lütuf ve şefkat ve hilim gibi evsâf-ı cemîlesini (güzel sıfatlarını) izâle eder.⁽⁵⁸⁰⁾

576- el-Müttekî, Kenzû'l-ummal, III, hadis no: 7007, 7023.

577- el-Müttekî, Kenzû'l-ummal, XV, hadis no: 39854.

578- bk. Heysemî, Mecmâûz-zevâid, VIII, 68.

579- bk. Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, hadis no: 1228.

580- Deylemî, Müsned, hadis no: 4315.

باب ماجاء في حسن الخلق وسوءه

Güzel ahlak ve kötü huy

٥٨١ - أَحَبُّ عِبَادِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا .

581- İndallah (Allah katında) ibâdın ziyâde sevgilisi ahlâk-ı hamîde⁵⁸¹-ye (güzel ahlâka) mâlik olandır.

٥٨٢ - إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيَذُرُّكَ بِحُسْنِ الْخُلُقِ دَرَجَةَ الْقَائِمِ الصَّائِمِ .

582- Tahkîka (gerçekten) mümin, ahlâk-ı hamîde (güzel ahlâk) ve evsâf-ı ber-güzîdesiyle (iyi özellikleriyle) sâimu'd-dehr (gündüzleri devamlı oruçlu) ve kaimu'l-leyl olan (geceleri namaz ve ibadetle geçiren) zâhidlerin makam-ı âlîsine nâil olur.⁽⁵⁸²⁾

Şer'an ve aklen güzel olan ef'âlin (fiillerin) sudûru (ortaya çıkması) için müheyyâ olan (hazırlanan) kuvve-i nefsâniyyeye "hüsn-i hulk" (güzel huy) namı verilir. Sû-i hulk bunun aksidir.

٥٨٣ - سَوُّ الْخُلُقِ يُفْسِدُ الْعَمَلَ كَمَا يُفْسِدُ الْحَلَّ الْعَسَلَ .

581- bk. Buhârî, fedâil'ûs-sahâbe 27, menâkib 23; Tirmîzî, birr 71; Ahmed b. Hanbel, IV, 193, 582- ibn Hibban, Sahih, I, 350. (kelime farkıyla rivâyet edilmiştir)

583- Sirke balı ifsâd ettiği gibi sû-i hulk dahî amel ve ibâdeti ifsâd eder.⁽⁵⁸³⁾

٥٨٤ - اَلْخُلُقُ الْحَسَنُ يُدْخِلُ صَاحِبَهُ الْجَنَّةَ .

584- Ahlâk-ı hasene (güzel ahlâk) kendi sâhibini cennete dâhil eder.⁽⁵⁸⁴⁾

٥٨٥ - رُفَقَائِي مِنْكُمْ فِي الْجَنَّةِ أَحْسِنُكُمْ أَخْلَاقاً فِي الدُّنْيَا .

585- Sizlerden cennette bana refik olan kimse dünyada ahlâk-i haseneye (güzel ahlâka) mâlik olanlarıdır.⁽⁵⁸⁵⁾

٥٨٦ - سُوُّ الْخُلُقِ شُؤْمٌ وَشِرَارُكُمْ أَسْوَأُكُمْ أَخْلَاقاً .

586- Sû-i hulk (kötü huy) insan için şeâmeti mûcib olur. Sizin en fenânız, ahlâk-ı seyyie (kötü huy ve ahlâk) sâhibidir.⁽⁵⁸⁶⁾

٥٨٧ - كَمَالُ الْإِيمَانِ حُسْنُ الْخُلُقِ .

587- İmanın kemâli hüsn-i hulktur (güzel huydur).⁽⁵⁸⁷⁾

باب ماجاء في التواضع

Tevâzu

٥٨٨ - إِنَّ اللَّهَ أَوْصَى إِلَيَّ أَنْ تَوَاضَعُوا .

588- Cenâb-ı Allah, tevâzu ediniz, diye bana emir buyurdu.⁽⁵⁸⁸⁾

583- bk. Ebû Dâvud, talak 40; Tirmîzî, birr 41; Ahmed b. Hanbel, VI, 85.

584- Buhârî, edeb 39; Müslim, birr 14, 15; Ebû Dâvud, edeb 7; Tirmîzî, birr 62, zühd 52; ibn Mâce, zühd 24, 29; Dârimî, rikak 47, 73; Muvatta, hüsnü'l-hulk 6; Ahmed b. Hanbel, II, 177, 220, VI, 74, 90, 133, 159, 187, 291, 392.

585- Deylemî, Müsned, hadis no: 3269.

586- Ebû Dâvud, edeb, 126.

587- Deylemî, Müsned, hadis no: 2262.

588- Müslim, cenne 64; Ebû Dâvud edeb 40; ibn Mâce, zühd 16, 23.

٥٨٩ - تَوَاضَعُوا وَجَالِسُوا الْمَسَاكِينَ تَكُونُوا مِنْ كِبَرَاءِ اللَّهِ وَتَخْرُجُوا
مِنَ الْكِبَرِ .

589- Nâs ile (insanlarla) tevâzu ve fukarâ ile mücâleset ediniz (oturup kalkınız). Zîrâ indallah Allah katında mükerrerem olduğunuz gibi kibir sıfat-ı kabîhasından (kötü özelliklerinden) dahî kurtulursunuz.⁽⁵⁸⁹⁾

٥٩٠ - مَنْ تَوَاضَعَ لِلَّهِ رَفَعَهُ اللَّهُ .

590- Bir kimse Allah korkusuyla tevâzû ederse Cenâb-ı Hakk onu âlî eder (yüceltir), demektir.⁽⁵⁹⁰⁾

٥٩١ - التَّوَّاضُعُ لَا يَزِيدُ الْعَالِمَ إِلَّا رَفَعَةً .

591- Âlim olan zat, halka tevâzu gösterirse kadir ve haysiyetini (değer ve şerefini) tezyîd etmiş (artırmiş) olur, demektir.⁽⁵⁹¹⁾

٥٩٢ - الْجُلُوسُ مَعَ الْفُقَرَاءِ مِنَ التَّوَّاضُعِ .

592- Fukara ile mücâleset (oturup kalkmak) tevâzudur.⁽⁵⁹²⁾

٥٩٣ - لَا تَكُونُ زَاهِدًا حَتَّى تَكُونَ مُتَوَاضِعًا .

593- Mütevâzi olmadıkça zâhid olamazsın.⁽⁵⁹³⁾

٥٩٤ - إِنَّ مِنَ التَّوَّاضُعِ الرِّضَاءَ بِالذُّونِ مِنْ شَرَفِ الْمَجَالِسِ .

594- Mecâlis ve mehâfilin (toplantı yerlerinin) eser-i şeref olmayan bir noktasında oturmaya râzı olmak tevâzudandır.⁽⁵⁹⁴⁾

589- Deylemî, Müsned, hadis no: 2262.

590- Müslim, birr 69; Tirmizî, birr 82; Dârimî, zekat 34; Muvatta', sadaka 12; Ahmed b. Hanbel, II, 382, III, 76.

591- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, hadis no: 1028; el-Müttekî, Kenzû'l-ummal, III, hadis no: 5719, 5740.

592- Deylemî, Müsned, hadis no: 2646.

593- Ebû Nuaym, Hilye, II, 102.

594- el-Müttekî, Kenzû'l-ummal, III, hadis no: 5724.

باب حسن الظن

Hüsn-i zann

٥٩٥ - حُسْنُ الظَّنِّ مِنْ جُمْلَةِ حُسْنِ الْعِبَادَةِ .

595- Müminlere hüsn-i zann ibâdetin birincilerindedir. ⁽⁵⁹⁵⁾

٥٩٦ - قَالَ اللَّهُ تَعَالَى أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي فَلْيُظَّنِّ بِي مَا شَاءَ .

596- Cenâb-ı Allah buyurdu ki: "Ben abdimin (kulumun) zannı indin deyim. İstedîği gibi bana zannetsin. Hiç şüphe yoktur ki, mutî ve muhibb olan kullar, hüsn-i zannandan, ve asî ve mûcrim (günahkârlar) olanlar ise havf ve haşyetten (korku ve endişeden) vâreste olamazlar (uzak kalamazlar). ⁽⁵⁹⁶⁾

٥٩٧ - مَا عِبَدَ اللَّهُ بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ حُسْنِ الظَّنِّ .

597- Hüsn-i zannın fevkında bir ibâdetle Cenâb-ı Allah'a ibâdet olunmamıştır. ⁽⁵⁹⁷⁾

٥٩٨ - مِنْ حُسْنِ عِبَادَةِ الْمَرْءِ حُسْنُ ظَنِّهِ .

598- Şer-i şerîf dâiresinde hareket eden müminlere hüsn-i zann, insanın güzel ibâdetlerindedir. ⁽⁵⁹⁸⁾

باب ماجاء في الموعدة

Mev'ıza ve öğüt

٥٩٩ - اِتَّقِ الْمَحَارِمَ تَكُنْ أَعْبَدَ النَّاسِ .

595- Ebû Dâvud, edeb 81; Tirmîzî, deavât 115; Ahmed b. Hanbel, II, 297, 304, 359, 407, 491; Dârimî, rikak 22.

596- Buhârî, tevhid 15, 35; Müslim, tevbe 1, zikr 2, 19; Tirmîzî, zühd 51, deavât 131; ibn Mâce, edeb 58; Dârimî, rikak 22; Ahmed b. Hanbel, II, 251, 315, 391, 413, 445, 480, 482, 516, 524, 534, 539.

597- Deylemî, Müsned, hadis no: 6276.

598- Suyûtî, el-Câmiûs-sağîr, II, 164.

599- Muharremattan (haramlardan) hazer et (sakın); nâs'ın a'bedi (insanların en âbidi) olursun.⁽⁵⁹⁹⁾

٦٠٠ - أَجِيبُوا الدَّاعِيَ وَلَا تُرَدُّوا الْهَدِيَّةَ وَلَا تَضْرِبُوا الْمُسْلِمِينَ .

600- Velîme (düğün yemeği) gibi bir cem'iyet-i hayriyye için olunan davete icâbet ediniz. Rüşvet nev'inden olmayan bir hediyeyi redd ve müslümanları ruhsat-ı şer'iyeye (dini bir ruhsat) olmaksızın darb etmeyiniz (dövmeyiniz), demektir.⁽⁶⁰⁰⁾

٦٠١ - أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ الصَّلَاةُ لَوْ قَتَلَهَا ثُمَّ بَرَّ الْوَالِدَيْنِ ثُمَّ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

601- Cenab-ı Hakk'ın birinci sevdiği amel, vaktin hulûlüyle (girmesiyle) beraber edâ olunan namazdır. İkincisi vâlideyn'e (ana-babaya) ihsân ve muhâlif-i şerîat (dine aykırı) olmayan emirlerine imtisâldir (uymaktır). Üçüncüsü mahzâ fi-sebilillâh (Allah yolunda) olan cihâddir.⁽⁶⁰¹⁾

٦٠٢ - أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ أَدْوَمُهَا وَإِنْ قَلَّ .

602- Cenâb-ı Hakk'ın ziyâde sevdiği amel, dâimî sûrette edilen bir ameldir, velev az olsun.⁽⁶⁰²⁾

٦٠٣ - أَحَبُّ لِلنَّاسِ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ .

603- Nefsin için arzu ettiğin hayrı nâs (insanlar) için dahî arzû et!⁽⁶⁰³⁾

٦٠٤ - أَحْسِنُوا إِذَا وُلِّيتُمْ وَاعْفُوا عَمَّا مَلَكَتُمْ .

599- Ahmed b. Hanbel, II, 31; Tirmîzî, zühd 2; ibn Mâce, zühd 24.

600- ibn Hibban, Sahih, VII, 448.

601- bk. Müslim, İman 140; Buhârî, libas 43, rîkak 18; Müslim, müsâfirîn, 215, 218; Nesâî, kible 13; Ahmed b. Hanbel, V, 146, VI, 165, 268, 273, 61.

602- Nesâî, kible 13; Buhârî iman 32, rîkak 18; Müslim, müsâfirîn 216, 218, münâfikîn 78; Ebû Dâvud, tatavvu' 27; ibn Mâce, zühd 28; Ahmed b. Hanbel, II, 350, V, 219, VI, 40, 61, 125, 165, 176, 18, 241, 268, 273, 322.

603- Tirmîzî, zühd 2; ibn Mâce, zühd 24; Ahmed b. Hanbel, II, 310, III, 473, IV, 70, 77.

604- Sifat-ı âmiriyyeti hâiz olduğunuz halde (insanlar üzerine idareci olduğunuz zaman) halka ihsân ve memlûkünüze (kölelerinize ve işçilerinize) afv ile muâmele ediniz.⁽⁶⁰⁴⁾

٦٠٥ - إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثٍ صَدَقَةٌ جَارِيَةٌ
أَوْ عِلْمٌ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٌ صَالِحٌ يَدْعُو لَهُ .

605- İnsan fevt olursa (ölünce) amel ve ibâdetin sevâbı munkati' olur (sona erer). Şu kadar var ki, bir mülk vakfeder, yahut ulûm-i diniyyeyi (dîni bilgileri) tedaris ile çırak yetiştirir. Ve yahut kendisini ed'iyye-i hayriyye (hayır duâ) ile yâd ettirir bir veled-i sâlih terkederse işte bunların baka ve teselsülüyle (devam edip durmasıyla) ecir ve mesûbatı (sevâbı) devâm ve tevâli eder.⁽⁶⁰⁵⁾

٦٠٦ - إِذَا مَرِضَ الْعَبْدُ أَوْ سَافَرَ كَتَبَ اللَّهُ تَعَالَى لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلَ مَا كَانَ يَعْمَلُ صَاحِحًا مُقِيمًا .

606- Abd (kul) hasta olur veya seferde bulunursa hâl ve sıhhat ve ikametinde itiyâd ettiği (alışageldiği) amel ve ibâdetin sevâbı gibi Cenâb-ı Allah kendisine ecir ve mesûbat in'âm ve ihsân eder.⁽⁶⁰⁶⁾

٦٠٧ - أَقَلُّ أُمَّتِي أَبْنَاءُ السَّبْعِينَ .

607- Ümmetimden yetmiş sene yaşayan pek azdır, demektir.⁽⁶⁰⁷⁾

٦٠٨ - إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ أَنْ يَرَى أَثَرَ نِعْمَتِهِ عَلَى عَبْدِهِ .

608- Cenâb-ı Hakk ibâdına (kullarına) i'tâ buyurduğu (verdiği) nimetlerin âsârını (eserlerini) görmek ister. Ulemâda (âlimlerde) tedaris (öğretim) ümerâda (idâreciler de) adâlet, aĝniyâda (zenginlerde) tasadduk gibi.⁽⁶⁰⁸⁾

604- el-Müttekî, Kenzû'l-ummâl, VI, hadis no: 1409.

605- Müslim, vasiyye 14; Ebû Dâvud, vasâyâ 14; Tirmizî, ahkâm 38; Nesâî, vesâyâ 8; Ahmed b. Hanbel, II, 372.

606- bk. Buhârî, cihad 134; Ahmed b. Hanbel, IV, 410, 418.

607- el-Müttekî, Kenzû'l-ummâl, XV, hadis no: 42698.

608- Tirmizî, edeb 54; Ahmed b. Hanbel, II, 311, 438.

٦٠٩ - إِنَّ مِمَّا يَلْحَقُ الْمُؤْمِنَ مِنْ عَمَلِهِ وَحَسَنَاتِهِ بَعْدَ مَوْتِهِ عِلْمًا نَشَرَهُ
وَوَلَدًا صَالِحًا تَرَكَهُ وَمُصْحَفًا وَرَثَةً أَوْ مَسْجِدًا بَنَاهُ أَوْ بَيْتًا لِابْنِ السَّبِيلِ
بَنَاهُ أَوْ نَهْرًا أَجْرَاهُ أَوْ صَدَقَةً أَخْرَجَهَا مِنْ مَالِهِ فِي صِحَّتِهِ وَحَيَاتِهِ تَلْحَقُهُ
مِنْ مَوْتِهِ .

609- Tahkika (gerçekten) ba'de'l-mevt (ölümünden sonra) müminîne (müminlere) vâsıl olan ecir ve mesûbat (sevap) neşr-i ilminden, veled-i sâlihinden tevrîs ettiği (miras bıraktığı) Mushaf-ı şerîf'ten yaptırmış olduğu câmiden, yollar da binâ-kerdesi olan (yaptırmış bulunduğu) mi-sâfirhânelerden, cârî ettiği (çeşme yapıp akıttığı) suların, hâl-i sıhhat ve hayatında malından vermiş olduğu sadakadan ibârettir.⁽⁶⁰⁹⁾

٦١٠ - إِيَّاكَ وَالتَّعَمُّمَ فَإِنَّ عِبَادَ اللَّهِ لَيَسُوهُ بِالْمُتَّعَمِّينَ .

610- Tena'um'a dalmaktan (nimet peşine düşmekten) hazer ve ictinâb et! Zîrâ Cenâb-ı Allah'a abd (kul) olanlar, dâimâ mütena'im olmak (nimete dalmak) fikrinde bulunmazlar, demektir.⁽⁶¹⁰⁾

٦١١ - إِيَّاكُمْ وَالْحُمْرَةَ فَإِنَّهَا أَحَبُّ الرَّيْبَةِ إِلَى الشَّيْطَانِ .

611- Gayetle kırmızı renkli libastan hazer ediniz (sakınız). Zîrâ şeytanın en ziyâde sevdiği bir zînettir.⁽⁶¹¹⁾

٦١٢ - الثُّومُ وَالْبَصَلُ وَالْكَرَّاثُ مِنْ سُلِّ إبْلِيسَ .

612- Sarmısak ve pişmemiş soğan ve pırasa şeytanın itriyyatındandır (kokularındandır).⁽⁶¹²⁾

609- ibn Mâce, mukaddime' 20.

610- Ahmed b. Hanbel, V, 243, 244.

611- bk. Buhârî, îtikat 10, bedü'l-halk 7; Müslim, iman 267, buyu' 51, Ebû Dâvud, savm 80, imâre 36, melâhim 14, libas 17; Tirmîzî, edeb 47, fiten 26; ibn Mâce, sıyâm 66; Ahmed b. Hanbel, I, 19, 96, 101, 116, 117, 127, 134, III, 19, 5, 266.

612- Deylemî, Mûsned, hadis no: 2560.

باب ماجاء في محبة الله وخوفه

Allah sevgi ve korkusu

٦١٣ - رَأْسُ الْحِكْمَةِ مَخَافَةُ اللَّهِ .

613- Hikmetin başı insanı her türlü günahıtan men'eden mahâfetullah'dır (Allah korkusudur).⁽⁶¹³⁾

٦١٤ - شَيْئَتِي هُودٌ وَأَخْوَاتُهَا .

614- Sûre-i Hûd ile emsâli beni ihtiyarlattı. "Maksad-ı Risâletpenâhileri" bu sûre-i şerîfelerde mezkûr olan ehvâl-i âhiret (âhiretin dehşeti) ve ümmetin فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ (Emrolunduğun gibi dosdoğru ol!) muktezâsı üzere saâdeti için mevkuf aleyh olan (üzerinde durulan) emr-i istikamet (doğru olma işi) hâtıra geldikçe bu yüzden hâsıl olan gam ve gâile-i azîmeyi (büyük sıkıntıyı) takdir ve beyandır.⁽⁶¹⁴⁾

٦١٥ - مَنْ أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ أَحَبَّ اللَّهُ لِقَائَهُ .

615- Bir kimse kesret-i muhabbetten (aşırı sevgiden) dolayı Cenâb-ı Hakk'ın likasını (O'na ulaşmayı) severse Cenâb-ı Hakk da onun likası-

613- Deylemî, Müsned, hadis no: 3258.

614- Tirmizî, tefsîru sure 56.

nı sever. Bu muhabbet ekser müminler için mevte karîb (ölüme yakın) bir zamanda zuhûr eder.⁽⁶¹⁵⁾

٦١٦ - مَنْ رَضِيَ عَنِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ .

616- Cenâb-ı Hakk'ın kazâ ve kaderine râzı olandan Cenâb-ı Hakk râzı olur.⁽⁶¹⁶⁾

٦١٧ - إِذَا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْدًا لَمْ يَضُرَّهُ ذَنْبٌ .

617— Cenâb-ı Allah'ın sevdiği kula günah zarar vermez. *Yâni o gibi kimseleri Cenâb-ı Allah maâsîden (günahlardan) muhâfaza eyler ve geçmiş günahlarını da tevbe ile afv ve mağfiret buyurur.*⁽⁶¹⁷⁾

٦١٨ - إِنْ اللَّهُ يُحِبُّ كُلَّ قَلْبٍ حَزِينٍ .

618- Tahkîka (gerçekten) şedâid-i uhreviyyeyi (âhiret sıkıntılarını) temmül ve tefekkürle kalbi mahzûn olanları Cenâb-ı Allah sever.⁽⁶¹⁸⁾

٦١٩ - عَلَامَةُ حُبِّ اللَّهِ حُبُّ ذِكْرِهِ وَعَلَامَةُ بُغْضِ اللَّهِ بُغْضُ ذِكْرِهِ .

619- Muhabbetullah'ın alâmeti zikrullahı sevmek olduğu gibi buğzunun alâmeti dahi zikrini buğz etmektir (sevmemektir).⁽⁶¹⁹⁾

٦٢٠ - مَنْ خَافَ اللَّهَ خَوَّفَ اللَّهُ مِنْهُ كُلَّ شَيْءٍ .

620- Cenâb-ı Allah kendisinden korkan müfilere (itaatkârlara) bir heybet ihsan eder ki herşey ondan korkar, demektir.⁽⁶²⁰⁾

٦٢١ - وَاللَّهُ لَا يُلْقِي اللَّهُ حَبِيبَهُ فِي النَّارِ .

621- Vallahi Cenâb-ı Allah kendi sevgilisini nâr-ı cahîme (cehennem ateşine) ilka etmez (atmaz).⁽⁶²¹⁾

615- Müslim, zikr 14, 18; Tirmizî, cenâiz 67, zühd 6; Nesâî, cenâiz 10; Dârimî, rikak 43; Muvatta, cenâiz 51; Ahmed b. Hanbel, II, 313, 346, 418, 420, 451, 107, VI, 44, 55, 207, 218, 236.

616- el-Müttekî, Kenzü'l-ummal, III, hadis no: 5956.

617- Heysemî, Mecmâü'z-zevâid, X, 285, 271 (değişik lafızla rivâyet edilmiştir).

618- Deylemî, Müsned, hadis no: 572.

619- el-Müttekî, Kenzü'l-ummal, I, hadis no: 1776.

620- Deylemî, Müsned, hadis no: 5539.

621- Ahmed b. Hanbel, III, 235, 104.

باب ماجاء في البكاء والخشية والحشوع

Ağlâma, haşyet ve huşû

٦٢٢ - دَعُهُنَّ يَبْكِينَ وَإِيَّاكُنَّ نَعِيَقَ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ مَهْمَا كَانَ مِنَ الْعَيْنِ
وَالْقَلْبِ فَمِنَ اللَّهِ وَمِنَ الرَّحْمَةِ وَمَهْمَا كَانَ مِنَ الْيَدِ وَاللِّسَانِ فَمِنَ
الشَّيْطَانِ .

622- İmam Ömer -radiyallahu Teâlâ anh- Efendimiz'in kerîmesi Ru-kiye'nin vefatında cemaat-i nîsvân (kadınlar topluluğu) ağlamaya baş- lamalarıyla İmam Muşârun ileyh (adı geçen Ömer) Efendimiz bunların men'i için darblarına (vurulup dövülmelerine) kadar bir muâmele-i şe- dîdede bulunduğu Aleyhi's-salâtü ve's-selâm Efendimiz tarafından mü- şâhede buyuruldukte: "Yâ Ömer, dokunma ağlasınlar" buyurduktan sonra hanımlara hitaben de: "Şeytan sayhasından (çağırışmasından) hazer ediniz! Tahkika (gerçekten) ağlamak, gözden, kalpten olursa Rah- mânî; elden, lisândan olursa şeytânî" olduğunu beyan buyurmuştur. ⁽⁶²²⁾

622- Ahmed b. Hanbel, I, 238, 325.

٦٢٣ - مَنْ ذَكَرَ اللَّهَ فَفَاضَتْ عَيْنَاهُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ حَتَّى يُصِيبَ
الْأَرْضَ مِنْ دُمُوعِهِ لَمْ يُعَذِّبْهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ .

623- Bir kimse Cenâb-ı Allah'ı zikreder de havf ve haşyetten (korku-
dan) göz yaşları yere dökülürse Cenâb-ı Allah, kıyâmette onu muaz-
zeb etmez (azaba uğratmaz).⁽⁶²³⁾

٦٢٤ - بُكَاءُ الْعُيُونِ وَخَشْيَةُ الْقُلُوبِ رَحْمَةٌ .

624- Gözyaşı dökerek sedasız (sessizce) ağlamak nâr-ı Cahîmden ha-
lâs ve necâtı mûcibdir (cehennem kurtuluşu gerektirir).⁽⁶²⁴⁾

٦٢٥ - الْبُكَاءُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ نَجَاةٌ مِنَ النَّارِ .

625- Gözyaşı dökerek sadâsız (sessizce) ağlamak, nâr-i cahîmden
halâs ve necâtı mûcibdir (cehennemden kurtuluşu gerektirir).⁽⁶²⁵⁾

٦٢٦ - الْبُكَاءُ مِنَ الرَّحْمَةِ وَالصُّرَاخُ مِنَ الشَّيْطَانِ .

626- Ağlamak rahmet-i Rahmândan, bağırmak, çağırmak ise iğva -
yı şeytandandır.⁽⁶²⁶⁾

٦٢٧ - وَاللَّهِ إِنِّي لَأَعْلَمُكُمْ بِاللَّهِ وَأَشَدُّكُمْ مِنْهُ خَشْيَةً .

627- Vallahi ben, cümlienizden ziyâde Cenâb-ı Hakk'ı bilirim ve cüm-
lenizden ziyâde ondan korkarım.⁽⁶²⁷⁾

٦٢٨ - لِأَصْلَاةٍ لِمَنْ لَا يَخْشَعُ فِي صَلَاتِهِ .

628- Namazında huşû ve huzuru olmayan kimsenin namazı şâyân-ı
kabûl (kabûle lâyık) bir namaz değildir.⁽⁶²⁸⁾

623- bk. Tirmîzî, fedâilü'l-cihad 25.

624- Deylemî, Müsned, hadis no: 241.

625- bk. Tirmîzî, fedâilü'l-cihad 8, 12, 25; Buhârî, rikak 24; Nesâî, cihad 8; ibn Mâce, zühd 19;
Dârimî, cihad 11; Ahmed b. Hanbel, II, 505, IV, 135.

326- el-Müttekî, Kenzü'l-ummal, XV, hadis no: 42415.

627- Buhârî, edeb 72, i'tisam 5; Müslim, fedâil 127, 128; Dârimî, mukaddime 32; Ahmed b. Han-
bel, VI, 45, 181.

628- Deylemî, Müsned, hadis no: 7935.

٦٢٩ - لَا يَلِجُ النَّارَ أَحَدٌ بَكَى مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ .

629- Haşyet-i ilâhî'den (Allah korkusundan) ağlayan bir kimse nâr-cahîme (cehennem ateşine) dâhil olmaz (girmez).⁽⁶²⁹⁾

باب ماجاء في العمل والعبادة

Amel ve ibâdet

٦٣٠ - تَعَلَّمُوا مِنَ الْعِلْمِ مَا شِئْتُمْ فَوَاللَّهِ لَا تُؤْجَرُوا بِجَمْعِ الْعِلْمِ حَتَّى تَعْمَلُوا .

630- İsteddiğiniz kadar ilmi tahsil ediniz. Allah hakkı için, ameliniz olmadıkça ilmin cem'iyile me'cûr olamazsınız (tam ecir ve sevab kazanamazsınız).⁽⁶³⁰⁾

٦٣١ - إِذَا قَصَرَ الْعَبْدُ فِي الْعَمَلِ ابْتِلَاؤُهُ اللَّهُ تَعَالَى بِالْهَمِّ .

631- Vazâif-i ubûdiyyetini (kulluk vazîfelerini) îfâda kusur edenleri Cenâb-ı Hakk, gam ve kedere mübtelâ eder.⁽⁶³¹⁾

٦٣٢ - لَا يَقْبَلُ إِيْمَانٌ بِلاَ عَمَلٍ وَلَا عَمَلٌ بِلاَ إِيْمَانٍ .

632- İmân amelsiz, amel de îmansız makbûl olamaz.⁽⁶³²⁾

٦٣٣ - أَعْبُدِ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ .

633- Cenâb-ı Allah'ı gûyâ ki karşında görüyorsun gibi kemâl-i huşû ve huzûr ile ibadet et, zirâ her ne kadar sen O'nu göremiyorsan da muhakkak o seni görüyor.⁽⁶³³⁾

٦٣٤ - اِعْمَلْ يَا مُعَاذُ وَلَا تَتَّكِلْ عَلَى شَفَاعَتِي .

629- Tirmizî, fedâilü'l-cihad 8, zûhd 8; Nesâî, cihad 8; Ahmed b. Hanbel, II, 505, IV, 136.

630- el-Müttekî, Kenzû'l-ummal, X, hadis no: 28719.

631- Deylemî, Müsned, hadis no: 1140.

632- el-Müttekî, Kenzû'l-ummal, I, hadis no: 260.

633- Buhârî, iman 37, tefsîru sûre 31, 6; Müslim, iman 1, 5, 7; Nesâî, iman 5, 6.

634- Yâ Muâz! İbâdet et! Benim şefaati-me güvenip ibadette kusur etme).⁽⁶³⁴⁾

٦٣٥ - اَعْمَلُوا فِكُلِّ مَيْسَرٍ لِمَا خُلِقَ لَهُ .

635- Ey müminler, ibâdet ediniz!Zîra her kimse cennet veya cehennemden herhangi biri için halk olunmuş (yaratılmış) ise onunla müte-nasib amelde bulunur.⁽⁶³⁵⁾

٦٣٦ - الدُّنْيَا مَزْرَعَةٌ الْآخِرَةُ .

636- Dünya âhiretin mezraasıdır. Yâni dünyada ne ekilirse âhirette o biçilir.⁽⁶³⁶⁾

٦٣٧ - كَمَا تَدِينُ تُدَانُ .

637- Amelin nisbetinde ceza görürsün.Bu hadis, الْجَزَاءُ مِنْ جِسْرِ الْعَمَلِ ("Cezâ amel çeşidinden olur" hadisi) gibidir.⁽⁶³⁷⁾

٦٣٨ - مَنْ تَمَسَّكَ بِالسُّنَّةِ دَخَلَ الْجَنَّةَ .

638- Sünnet-i seniyye-i Nebeviyye'ye temessük eden (Hz. Peygam-ber'in yüce sünnetine sarılan) mümin cennete dâhil olur (girir).⁽⁶³⁸⁾

٦٣٩ - مَنْ عَمِلَ بِمَا عَلَّمَ رَزَقَهُ اللَّهُ عِلْمَ مَا لَمْ يَعْلَمْ .

639- İlmiyle âmil olan âlime Cenâb-ı Allah ilm-i ledünnü ihsân eder, demektir.⁽⁶³⁹⁾

٦٤٠ - وَئِيلَ لِمَنْ لَا يَعْلَمُ وَوَيْلَ لِمَنْ عِلْمٌ ثُمَّ لَا يَعْمَلُ .

640- Yâni azâb, şol bir kimseye ki, evâmir-i ilâhiyyeyi (ilâhî emirleri)

634- Buhârî, tefsîru sûre 92, 3, 5, kader 4, tevhid 54; Müslim, kader 17; Ebû Dâvud, edeb 120; Tirmizî, kader 3; ibn Mâce, mukaddime 10; Ahmed b. Hanbel, I, 29, 133, 140.

635- Buhârî, kader 4. tefsîru sûre 92, 3, 4, 5, 7, tevhid 54; Müslim, kader 6, 7, 8; Tirmizî, kader 3, tefsîru sûre 92; Ahmed b. Hanbel, IV, 67.

636- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, hadis no: 1320.

637- Buhârî, tefsîru sûre 1.

638- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 139.

639- Deylemî, Müsned, hadis no: 7161.

öğrenmez, kezâlik (aynı şekilde) azâb şol bir kimseye de olsun ki evâmiri ilâhiyyeyi öğrenir de mûcibince amel etmez.⁽⁶⁴⁰⁾

٦٤١ - لِأَجْرٍ لِمَنْ لَأَحْسَنَةً لَهُ .

641- Dünyada hasenâtı olmayan kimse için kıyâmette ecir ve sevâb yoktur.⁽⁶⁴¹⁾

٦٤٢ - لِاتَّلَقَى اللَّهَ وَأَنْتَ آئِمٌ .

642- Günâhkâr ve âsî olduğun halde Cenâb-ı Hakk'ın şeref-i likasına (O'nunla mülâki olma şerefine) nâil olamazsın. Meğer ki fazlıyla muâmele buyursun.⁽⁶⁴²⁾

باب ماجاء في حق المساجد

Mescidler

٦٤٣ - إِذَا رَأَيْتُمُ الرَّجُلَ يَعْتَادُ الْمَسَاجِدَ فَاشْهَدُوا لَهُ بِالْإِيمَانِ .

643- Vazâif-i ubüdiyyeti (kulluk vazifelerini) îfâ için kalbi, mesâcid-i şerîfeye muhib ve merbut olan (gönlü câmilere bağlı ve onları seven) bir zâtı görürseniz kemâl-i îmânına şehâdet ediniz!⁽⁶⁴³⁾

٦٤٤ - بَشِّرِ الْمَشَائِينَ فِي الظُّلَمِ إِلَى الْمَسَاجِدِ بِالنُّورِ التَّامِّ يَوْمَ الْقِيَمَةِ

644- Gece karanlığında mesâcid-i şerîfeye (câmilere) gidenleri yevm-i kıyâmette nûr-i tâm ile tebşîr ediniz (müjdeleyiniz!)⁽⁶⁴⁴⁾

٦٤٥ - رِيَاضُ الْجَنَّةِ الْمَسَاجِدُ .

640- el-Müttekî, Kenzü'l-ummal, III, hadis no: 7250.

641- Deylemî, Mûsned, hadis no: 7483.

642- Tirmizî, tefsîru sûre 9, 8; ibn Mâce, mesâcid 19; Dârimî, salât 23; Ahmed b. Hanbel, III, 28, 76.

643- Tirmizî, mevâkit 51; ibn Mâce, mesâcid 14.

644- bk. Tirmizî, deavât 82.

645- Mesâcid (câmiler), cennet bahçeleridir. Binâen aleyh ibâdet için mesâcidde bulunmak cennette bulunmak, demektir.⁽⁶⁴⁵⁾

٦٤٦ - مَنْ بَنَى لِلَّهِ مَسْجِدًا بَنَى اللَّهُ لَهُ يَتًا فِي الْجَنَّةِ .

646- Hâlisân li-vechillâh (sırf Allah rızası için) bir mescid binâ eden kimse için Cenâb-ı Allah cennette bir hâne yapar.⁽⁶⁴⁶⁾

٦٤٧ - لِأَصْلَاةٍ لِحَارِ الْمَسْجِدِ إِلَّا فِي الْمَسْجِدِ .

647- Mescide komşu olan kimsenin mescidin gayrında kıldığı namaz nâkıstır (eksiktir).⁽⁶⁴⁷⁾

٦٤٨ - الْآبَعْدُ فَلَا بَعْدُ مِنَ الْمَسْجِدِ أَعْظَمُ أَجْرًا .

648- Cemaata gidenler için yolarının bu'd ve mesâfesi nisbetinde (uzaklığı ölçüsünde) ecr-i azîm (büyük mükâfât) vardır, demektir.⁽⁶⁴⁸⁾

٦٤٩ - مَنْ أَلْفَ الْمَسْجِدِ أَلْفَ اللَّهِ .

649- İbâdât u tâât için mescide ülfet eden (kalben ısınıp devam eden) kimse Cenâb-ı Hakk'a ülfet etmiş, demektir.⁽⁶⁴⁹⁾

٦٥٠ - مَنْ اِتْتَمَرَ صَلَاةً فَهُوَ فِي صَلَاةٍ حَتَّى يُصَلِّيَهَا .

650- Edâ-yı salâti (namaz kılmayı) gözeten kimse namaza durmuş, gibidir. Namazını edâ edinceye kadar sevâb istimrâr eder (devam eder).⁽⁶⁵⁰⁾

٦٥١ - مَنْ جَلَسَ فِي الْمَسْجِدِ يَنْتَظِرُ الصَّلَاةَ فَهُوَ فِي صَلَاةٍ .

645- Müslim, meşâcid 24, 25, müsâfirin 103, zühd 43, 44; Buhârî, salat 65; Ebû Dâvud, tatavvu 1; Tirmizî, salât 120; 129, 204; Nesâî, mesâcid 1, kıyâmü'l-leyl 66, 67; ibn Mâce, ikâme 100, 185, meşâcid 1, 9; Ahmed b. Hanbel, I, 20, 53, 61, 70.

646- Deylâmî, Müsned, hadis no: 7929.

647- Ebû Dâvud, salat 48; Buhârî, ezan 31; ibn Mâce, mesâcid 15; Muvatta', tahâre 33.

648- el-Müttekî, Kenzû'l-ummâl, VII, hadis no: 20727.

649- Ahmed b. Hanbel, V, 451.

650- Ebû Dâvud, salât 201; Tirmizî, cum'a 2; Nesâî, mesâcid 40; Muvatta', cum'a 16; Ahmed b. Hanbel, V, 451, 453.

651- Mescidde oturup namaza muntazır olan (bekleyen) kimse, bilfiil namazda bulunmuş gibidir.⁽⁶⁵¹⁾

باب ماجاء في التوبة والاستغفار

Tevbe ve istiğfâr

٦٥٢ - اِلسْتِغْفَارُ فِي الصَّحِيفَةِ يَتَلَوُّهُ نُورًا .

652- İstiğfâr, insanın sahife-i âmâlinde (amel defterinde) nûr gibi parlar.⁽⁶⁵²⁾

٦٥٣ - اَلتَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَادَنْبَ لَهُ وَالْمُسْتَعْفِرُ مِنَ الذَّنْبِ وَهُوَ مُقِيمٌ عَلَيْهِ كَالْمُسْتَهْزِئِ بِرَبِّهِ .

653- Günahdan tevbe eden kimse günah etmemiş gibi olur. Bir taraftan istiğfâr, diğcr taraftan günaha ısrar eden ise "el-ıyâzu billâh" (Allah'a sığınırız) Cenâb-ı Hakk ile istihzâ (alay) etmiş gibi olur.⁽⁶⁵³⁾

٦٥٤ - مَنْ أَكْثَرَ مِنَ اِلسْتِغْفَارِ جَعَلَ اَللَّهُ لَهُ مِنْ كُلِّ هَمٍّ فَرْجًا وَمِنْ كُلِّ ضِيقٍ مَخْرَجًا وَرَزَقَهُ اَللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ .

654- Bir kimse kalben ve kalıben (cesed itibâriyle) "Estağfirüllah" zikr-i şerîfine devam ederse Cenâb-ı Allah, o kimsenin gamlarını fereha (üzüntülerini sevince) ve muzâyakasını vüs'ate tebdîl ile (darlığını genişliğe çevirerek) me'mûl olunmadık (umulmadık) bir taraftan kendisini merzûk eder (nasîblendirir).⁽⁶⁵⁴⁾

٦٥٥ - لِاَلْكَبِيرَةِ مَعَ اِلسْتِغْفَارِ لِاَلصَّغِيرَةِ مَعَ اِلْاِصْرَارِ .

655- Tevbe ve istiğfâr ile günah-ı kebâir afvolunduğı gibi mükerre-

651- Deylemî, Müsned, hadis no: 429.

652- bk. İbn Mâce, zühd 20.

653- Ebû Dâvud, vitr 26; İbn Mâce, edeb 57; Ahmed b. Hanbel, I, 248.

654- el-Müttekî, Kenzü'l-ummal, IV, hadis no: 10238.

ren (tekrar tekrar) irtikâb edilen günah-ı sağıre (küçük günah) dahî ke-
bîre (büyük günah) a'dâdına (sirasına) dahil olur, demektir.⁽⁶⁵⁵⁾

٦٥٦ - اِنِّى لَآتُوْبُ اِلَى اللّٰهِ فِى الْيَوْمِ سَبْعِيْنَ مَرَّةً .

656- Tahkika (gerçekten) ben, günde yetmiş defa Cenâb-ı Hakk'a
tevbe ederim.⁽⁶⁵⁶⁾

٦٥٧ - اِنِّى لَاسْتَغْفِرُ اللّٰهَ فِى الْيَوْمِ سَبْعِيْنَ مَرَّةً .

657- Tahkika ben, günde yetmiş defa Hazret-i Allah'dan mağfiret is-
terim.⁽⁶⁵⁷⁾

٦٥٨ - اِلِّسْتِغْفَارُ فِى اللِّسَانِ تَوْبَةٌ اَلْكُذَّابِيْنَ .

658- Kalbinde nedâmet olmadığı halde yalnız lisânen edilen istiğ-
fâr, yalancılar tevbesidir.⁽⁶⁵⁸⁾

٦٥٩ - تُوْبُوا اِلَى رَبِّكُمْ فَاِنِّى اَتُوْبُ اِلَى اللّٰهِ فِى الْيَوْمِ مِائَةً مَرَّةً .

659- Cenâb-ı Hakk'a tevbe ediniz, tahkika ben, günde yüz defa
Cenâb-ı Allah'a tevbe ederim.⁽⁶⁵⁹⁾

٦٦٠ - تُوْبُوا اِلَى اللّٰهِ فِى كُلِّ يَوْمٍ مِائَةً مَرَّةً .

660- Günde yüz defa Cenâb-ı Hakk'a tevbe ve istiğfâr ediniz.⁽⁶⁶⁰⁾

٦٦١ - اَلتَّوْبَةُ مِنَ الذَّنْبِ اَنْ لَا يَعُوْدَ اِلَيْهِ اَبَدًا .

661- Günahdan tevbe bir daha o günahı işlememeyi cezmeylemek-
tir (kesin karar vermektir).⁽⁶⁶¹⁾

655- Buhârî, deavât 3; Müslim, zikr 42; Ebû Dâvud, diyât 3; ibn Mâce, edeb 57; Ahmed b. Han-
bel, IV, 211, 260, 261, 40, 411.

656- Buhârî, deavât 3; Müslim, zikr 42; Ebû Dâvud, diyât 3; ibn Mâce, edeb 57; Ahmed b. Han-
bel, IV, 211, 260, 261, 411.

657- Deylemî, Müsned, hadis no: 427.

658- Müslim, zikr 41; Ebû Dâvud, vitr 26; Tirmîzî, tefsîru sûre 47, 1; ibn Mâce, edeb 57; Dârimî,
rikak 15; Ahmed b. Hanbel, II, 45, IV, 260, V, 394, 396, 397, 402.

659- Müslim, zikr 41; Ebû Dâvud, vitr 26; Tirmîzî, tefsîru sûre 47, 1; ibn Mâce, edeb 57; Dârimî,
rikak 15; Ahmed b. Hanbel, II, 45, IV, 260, V, 394, 396, 397, 402.

660- bk. Ahmed b. Hanbel, I, 446.

661- ibn Mâce, edeb 57.

٦٦٢ - طُوبَى لِمَنْ وَجَدَ فِي صَحِيفَتِهِ إِسْتِغْفَارًا كَثِيرًا .

662- Cennet ve rahat şol bir kimse içindir ki defter-i a'mâlinde (amel defterinde) kesretle "Estağfirullah" zikr-i şerîfini bulur.⁽⁶⁶²⁾

٦٦٣ - يَا أَيُّهَا النَّاسُ تَوَبُّوا إِلَى اللَّهِ قَبْلَ أَنْ تَمُوتُوا .

663- Ey nâs (insanlar)! Mevtten mukaddem (ölümden önce) tâib ve müstağfir olunuz (tevbe ve istiğfar ediniz!), demektir.⁽⁶⁶³⁾

662- ibn Mâce, ikâme 78.

663- Deylemî, Müsned, hadis no: 363.

باب ماجاء في ذم الدنيا واموالها

Dünya ve dünya malının kötülüğü

٦٦٤ - أُتْرِكُوا الدُّنْيَا لِأَهْلِهَا فَإِنَّهُ مَنْ أَخَذَ مِنْهَا فَوْقَ مَا يَكْفِيهِ أَخَذَ مِنْ حَتْفِهِ وَهُوَ لَا يَشْعُرُ .

664- Mâl-i dünyayı (dünya malını) ehline terkediniz. Zira ondan kifa-yet fevkinde (yetenin dışında) ahzeden (alan) kimse bilâ-şuûr (şuûrsuzca) kendini helâk etmiş olur. ⁽⁶⁶⁴⁾

٦٦٥ - حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ .

665- Dünya muhabbeti her günahın başıdır. ⁽⁶⁶⁵⁾

٦٦٦ - إِحْذَرُوا الدُّنْيَا فَإِنَّهَا أَسْحَرُ مِنْ هَارُوتَ وَمَارُوتَ .

666- Dünyadan hazer ediniz (sakininiz)! Zira Hârût ve Mârût'un 'fevkinde bir sâhiredir (büyüleyici özelliğe sahiptir). ⁽⁶⁶⁶⁾

★ **Hârût ve Mârût:** Kur'an'da insanlara sihri öğrettiği bildirilen iki melek. Tafsîlât için Bakara Sûresi 102. âyetin tefsirlerine bakılmalıdır.

664- el-Müttekî, Kenzül-ummal, III, hadis no: 6114.

665- el-Müttekî, Kenzül-ummal, III, hadis no: 6065.

666- Tirmîzî, Zühd 26; Ahmed b. Hanbel, IV, 160.

٦٦٧ - لِكُلِّ أُمَّةٍ فِتْنَةٌ وَفِتْنَةُ أُمَّتِي الْمَالُ .

667- Her ümmetin helâkini mûcib bir fitne vardır. Benim ümmetimin sebab-i helâki ise mâl-i dünyâdır.⁽⁶⁶⁷⁾

٦٦٨ - مَنْ أَصْبَحَ وَهَمُّهُ الدُّنْيَا شَتَّتَ اللَّهُ عَلَيْهِ أَمْرَهُ .

668- Bir kimse uykudan uyanır uyanmaz, herşeyden mukaddem (önce) dünyayı düşünürse Cenâb-ı Allah onun işini perîşân edip rahatını selbeder (söküp alır).⁽⁶⁶⁸⁾

٦٦٩ - هَاجِرُوا مِنَ الدُّنْيَا وَمَافِيهَا .

669- Dünyadan ve zînet-i metândan (süslü mallarından) muhabbetinizi kat'ediniz (kesiniz).⁽⁶⁶⁹⁾

٦٧٠ - لَا تَشْغَلُوا قُلُوبَكُمْ بِذِكْرِ الدُّنْيَا .

670- Dünya muhabbetiyle kalbinizi işgâl ve Cenâb-ı Hakk'ın zikir ve muhabbetinden tâfîl etmeyiniz (habersiz hâle getirmeyiniz).⁽⁶⁷⁰⁾

٦٧١ - أَكْبَرُ الْكِبَائِرِ حُبُّ الدُّنْيَا .

671- Dünyaya muhabbet, günah-ı kebâirin ekberidir (büyük günahların en büyüğüdür). *Vâkia, dünya muhabbetine dûçâr olanların (tutulanların) her türlü menâhîyi (yasağı) irtikâb edegeldikleri müsellemdir (herkesin bilip kabul ettiği bir husûstur).*⁽⁶⁷¹⁾

٦٧٢ - إِنَّ هَذَا الدِّينَارَ وَالذَّرْهَمَ أَهْلَكَمَا مَنْ قَبِلَكَمَا وَهَمَامَهُمَا كَأَكْمَامِكُمْ .

672- Tahkîka bu altın ve gümüş, sizden mukaddem (önce) gelen ümmeti ihlâk ettiler (helâkine sebep oldular). Buhl (cimrilik), hırs ve tefâ-

667- Hâkim, Müstedrek, IV, 317. (Değişik lafızla)

668- bk. Buhârî, cihad 5, 6, 73, rikak 3, 51; Müslim, iman 242, imâre 112, 115; Tirmizî, tefsîru sûre 3, 22; Ahmed b. Hanbel, III, 141, 151, 157, 207, 264, 433, 434, V, 275, 330, 335, 337, 339, 438.

669- el-Müttekî, Kenzü'l-ummal, III, hadis no: 6153.

670- Deylemî, Müsned, hadis no: 1468.

671- Deylemî, Müsned, hadis no: 898.

hurdan (övünmeden) ictinâb etmediğiniz takdirde bunlar sizin dahi
sebeb-i helâkiniz olur.⁽⁶⁷²⁾

٦٧٣ - الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَجَنَّةُ الْكَافِرِ .

673- Dünya müminin cehennemi ve kâfirin cennetidir. Yâni bir mümin dünyada ne kadar garik-ı niam-i lâ-yuhsâ (sayısız nimetlere gark) olsa yine cennete nisbetle cehennemdir. Ve bir kâfir, dünyâda ne kadar belâ ve musibetle muazzeb bulunsa yine cehenneme nisbetle cennettir.⁽⁶⁷³⁾

٦٧٤ - لَعْنَ عَبْدُ الدِّينَارِ لِعِنَ عَبْدُ الدَّرْهَمِ .

674- Altın ve gümüşe tapanlar; yâni Cenâb-ı Hakk'ı unutup da muhabbetlerini onlara hasredenler mel'ûndur (lânete uğramıştır).⁽⁶⁷⁴⁾

٦٧٥ - حِسَابُ ذِي الدَّرْهَمَيْنِ أَشَدُّ حِسَاباً مِنْ ذِي الدَّرْهَمِ .

675- İki dirheme mâlik olanın hesâbı, bir dirheme mâlik olan kimse-
nin hesâbından eşeddir (daha zorludur).⁽⁶⁷⁵⁾

باب ماجاء في الموت والموتى

Ölüm ve ölümler

٦٧٦ - اِدْفِنُوا مَوْتَاكُمْ وَسَطَ قَوْمٍ صَالِحِينَ فَإِنَّ الْمَيِّتَ يَتَأَذَى بِجَارِ

السُّوءِ كَمَا يَتَأَذَى الْحَيُّ بِجَارِ السُّوءِ .

676- Mevtânızı (ölülerinizi) sulehâ civarında (sâlih kimselerin yanın-
da) defnediniz. Zira diriler, fenâ komşudan muazzeb olduğu (sıkıntı çektiği)
gibi, ölümler de fenâların mûcâveretiyle (kötülerin komşuluklarından)
rahatsız olur.⁽⁶⁷⁶⁾

672- Müslim, zühd 1; Tirmizî, zühd 16; ibn Mâce, zühd 3; Ahmed b. Hanbel. III, 197, 323, 389, 485.

673- Tirmizî, zühd 42.

674- Deylemî, Müsned, hadis no: 2709.

675- Ebû Nuaym, Hilye, VI, 354.

676- Ebû Dâvud, cenâiz 20; ibn Mâce, cenâiz 4; Ahmed b. Hanbel, V, 26, 27.

٦٧٧ - اِقْرَآؤْا عَلٰى مَوْتَاكُمْ يَس .

677- Ölüm mukaddimleri (işaretleri) zuhûr eden hastalarınız üzerine Yâsin-i şerîf'i kırâat ediniz.⁽⁶⁷⁷⁾

٦٧٨ - كَفٰى بِالْمَوْتِ وَاِعْظَاً وَكَفٰى بِالْبٰلِقِيْنَ غِنٰى .

678- Nâs'a (halka) vaaz için tefekkür-i mevt yetişir. Ginâ (zenginlik) için de, Rezzâk-ı hakîki'ye sıdk ve yakîn kâfidir.⁽⁶⁷⁸⁾

٦٧٩ - لَقِنُوْا مَوْتَاكُمْ لِاِلٰهٍ اِلَّا اللّٰهُ .

679- Mukaddimât-ı mevt (ölüm alâmetleri) zâhir olan hastalarınızın yanlarında kelime-i tevhidi tekrar ile kendilerine ismâ' ve ihtâr ediniz, (onlara bunu işittirip söylemelerini sağlayınız.) demektir.⁽⁶⁷⁹⁾

٦٨٠ - مَنْ اَتْبَعَ الْجَنَازَةَ فَلْيَحْمِلْ بِجَوَانِبِ السَّرِيْرِ كُلِّهَا .

680- Cenâzeyi teşyî eden kimse tabutun her bir koluna girip birkaç hutve (adım) götürmeli.⁽⁶⁸⁰⁾

٦٨١ - مَنْ مَاتَ عَلٰى شَيْءٍ بَعَثَهُ اللّٰهُ عَلَيْهِ .

681- Ömrünü ibâdetle geçirip vefat edenleri Cenâb-ı Hakk hayır ile ihyâ buyuracağı gibi vakitlerini meâsî ve menâhî (isyan ve günahlar) ile imrâr eyleyenleri (geçirenleri) dahî amelleriyle mütenâsib bir sûrette bâ'seyler (diriltir).⁽⁶⁸¹⁾

٦٨٢ - مَوْتُ الْفُجَاةِ رَاحَةٌ لِلْمُؤْمِنِيْنَ وَاخْذَةُ اَسْفٍ لِلْفَاجِرِ .

682- Mevt-i mufacie; yâni keyifsiz olmaksızın birden bire vefat etmek, redd-i mezâlim (hakk sâhiplerine haklarını vermek) ve vasiyyet gibi mukaddimât-ı saâdeti (mutluluğun ön hazırlıklarını) ikmâl etmiş sule-

677- Deylemî, Müsned, Hadis no: 4866

678- Müslim, cenâiz 1, 2; Ebû Dâvud, cenâiz 16; Tirmîzî, cenâiz 7; Nesâî, cenâiz 4; ibn Mâce, cenâiz 3; Ahmed b. Hanbel, III, 3.

679- ibn Mâce, cenâiz 15.

680- Hâkim, Müstedrek, IV, 313.

681- Ebû Dâvud, cenâiz 10; Ahmed b. Hanbel, III, 424, IV, 219.

hâ için sebep-i rahat, ve fuseka (fâsıklar) için dahî alâmet-i gadabdır (gadab-ı ilâhiyye uğrama işâretidir).⁽⁶⁸²⁾

٦٨٣ - لَا تُؤَخِّرُوا الْجَنَازَةَ إِذَا حَضَرَتْ .

683- Cenâze hazır olunca defnini tehir etmeyiniz; lâkin namaz kılanlar yüze yahut kırka bâliğ olmak (ulaşmak) için zararsız tehir, müstesnâdır.⁽⁶⁸³⁾

٦٨٤ - لَا تَتَمَنَّوْا الْمَوْتَ .

684- Tezyîd-i ibâdet, (ibâdeti artırmak) nimet-i hayata mutevakkif (hayat nimetine bağlı) bulunduğundan mevt (ölüm) ile o nimetin zevâlini (yok olmasını) temennî etmeyiniz, demektir.⁽⁶⁸⁴⁾

٦٨٥ - يُبْعَثُ الْعَبْدُ عَلَى مَامَاتٍ عَلَيْهِ .

685- Salâh-ı hâl ile (iyi bir hâlde) vefât edenler mesrûren (sevinerek) dirileceği gibi, -el-lyâzû billâh- (Allah'a sığınırız) isyân ve tuğyan (azgınlık ve taşkınlık) içinde vefât edenler de me'yûsen (ümitsiz) dirilecektir.⁽⁶⁸⁵⁾

٦٨٦ - ذِكْرُ الْمَوْتِ صَدَقَةٌ .

686- Mevti tezekkür (ölümü hatırlama) yâni dünyada misafir olduğunu ve karîben (yakında) cemaat-i emvât'a (ölüler kervanına) iltihak edeceğini tefekkür (düşünmek) sadakadır.⁽⁶⁸⁶⁾

٦٨٧ - ذِكْرُ الْقَبْرِ يُقَرِّبُكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ .

687- Hakikatte hâneniz kabir olduğunu tahattur eylemek (düşünmek) sizi a'mâl-i sâlihaya teşvik cennete karîb eyler (yaklaştırır), demektir.⁽⁶⁸⁷⁾

682- İbn Mâce, cenâiz 18.

683- Buhârî, temennî 6; Müslim, zikr 11; Tirmizî, cenâiz 3, kıyâme 40; İbn Mâce, zühd 13; Ahmed b. Hanbel, III, 258, V, 109, 110, 111.

684- Müslim, cenne 83.

685- bk. Tirmizî, zühd 4; Nesâî, cenâiz 3.

686- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 72.

687- İbn Mâce, cenâiz 19.

٦٨٨ - مَنْ صَلَّى عَلَيْهِ مِائَةٌ مِنْ الْمُسْلِمِينَ غُفِرَ لَهُ .

688- Bir müslim meyyitin (ölünün) üzerine müslimînden (müslümanlardan) yüz kişi namaz kılsa mağfûr olur (bağışlanır).⁽⁶⁸⁸⁾

٦٨٩ - مَنْ كَفَّنَ مَيِّتًا كَسَاهُ اللَّهُ مِنَ السُّنْدُسِ .

689- Muhtac bir meyyiti (ölüyü) tekfin eyleyen (kefenleyen) mümini Cenâb-ı Allah cennet sündüsü (ipeği) ile iksâ eder (örter).⁽⁶⁸⁹⁾

باب في الوصية وتركه

Vasiyyet

٦٩٠ - تَرَكَ الْوَصِيَّةَ عَارًا فِي الدُّنْيَا وَنَارًا وَشَارًا فِي الْآخِرَةِ .

690- Terk-i vasiyyet (vasiyyet etmemek) dünyada ayıp ve âr olduğu gibi, ukbada da bâis-i şeyn ve nâr olur. (âhirette de kusûr ve cehenne-me girme sebebi olur).⁽⁶⁹⁰⁾

٦٩١ - الْمَحْرُومُ مَنْ حَرَّمَ الْوَصِيَّةَ .

691- Mahrûm şol bir kimsedir ki vasiyyet gibi sebab-i necât ve ulüvv-i derecâtı (kurtuluşa ve yüksek derecelere ermeyi) müstelzim olan (ge-rektiren) hayırdan mahrûm olarak vefât eder, demektir.⁽⁶⁹¹⁾

٦٩٢ - مَنْ لَمْ يُوصَ لَمْ يُأْذَنْ فِي الْكَلَامِ مَعَ الْمَوْتَى .

692- Vasiyyet etmeksizin vefat eden bir mümin, civârında medfûn olan emvât (ölüler) ile tekellüm ve muhabbet etmeye (görüşüp konuş-maya) mezûn olamaz (bu konuda kendisine izin verilmez).⁽⁶⁹²⁾

688- Münâvî, Künûzû'l-hakâik, s. 147.

689- el-Müttekî, Kenzû'l-ummal, XVI, hadis no: 46019.

690- bk. ibn Mâce, vesâyâ 2.

691- bk. Dârimî, vesâyâ 3.

692- Deylemî, Müsned, hadis no: 7259.

٦٩٣ - الْوَصِيَّةُ حَقٌّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ .

693- Vasiyyet etmek, her mümin üzerine haktır.⁽⁶⁹³⁾

باب ماجاء في النياحة

Ölüye bağırarak ağlamak

٦٩٤ - اِثْنَانِ هُمَا بِهِمْ كُفْرٌ الطَّعْنُ فِي الْأَنْسَابِ وَالنِّيَاحَةُ عَلَى الْمَيِّتِ .

694- İki şey vardır ki onlar bir insanda bulunursa sıfat-ı küfürden (küfür özelliklerinden) sayılır. Birisi sahihu'n-neseb (nesebi sahih) olan bir kimseye veled-i zinâ; yâni piçtir, diyerek iftirâ ve bu sûretle kendisini tâf-dih eylemek (rezil ve mahcûb etmek). Diğeri vefât etmiş bir zâtın evsâf ve ahvâlini (özellik ve ve sıfatlarını) nazmen ve nesren (şîir veya nesir yoluyla) zikir ve ta'dâd ederek (sayıp dökerek) savt (ses) ile ağlamaktır.⁽⁶⁹⁴⁾

٦٩٥ - إِنَّ الْمَيِّتَ لَيَعَذَّبُ بِبُكَاءِ الْحَيِّ .

695- Tahkika (gerçekten) meyyit (ölü), dirilerin savt (ses) ile olan bü-kâlarından (ağlamalarından) muazzeb olur (sıkıntı çeker, azâb duyar).⁽⁶⁹⁵⁾

٦٩٦ - أَنَا بَرِيءٌ مِمَّنْ حَلَقَ وَسَلَقَ وَخَرَقَ .

696- Musibet zamanında saçını yolmak, savt (ses) ile ağlamak, yakasını yırtıp elbisesini parçalamak gibi âdât-ı kabîhayı (çirkin âdetleri) irtikâb edenlerden ben, teberrî ederim (uzak dururum).⁽⁶⁹⁶⁾

693- Müslim, iman, 161.

694- Buhârî, cenâiz 32, 33, 44, megâzî 8; Müslim, cenâiz 16, 18, 19, 22, 23, 25, 27, 28; Ebû Dâvud, cenâiz 24, 25; Tirmîzî, cenâiz 22, 24; ibn Mâce, cenâiz 54; Muvattâ, cenâiz 27, Ahmed b. Hanbel, I, 36, 38, 41.

695- Buhârî, ilim 23, 24, 46, hacc 125, 130, 131, iman 15; Müslim, hacc 327, 330, 331; Ebû Dâvud, menâsik 78, 87; Tirmîzî, hacc 76; Nesâî, hacc 225; ibn Mâce, menâsik 74; Muvatta, hacc 242; Ahmed b. Hanbel, I, 216, 258, 269, 291, 300, 311.

696- el-Müttekî, Kenzû'l-ummâl, XV, hadis no: 42416.

٦٩٧ - تُجْعَلُ النَّوَاحُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ صَفَيْنِ صَفٌّ عَنْ يَمِينِهِمْ وَصَفٌّ
عَنْ يَسَارِهِمْ فَيُنْبَحَنَّ عَلَى أَهْلِ النَّارِ كَمَا يَنْبَحُ الْكِلَابُ .

697- Emvât (ölüler) için savt ile (sesli) ağlayanlar yevm-i kıyâmette iki saf üzerine tertib olunurlar. Saffin birisi ehl-i azâbın (azâb görenlerin) sağında, diğeri solunda ahz-ı mevki-i şeâmet ederler (uğursuz yerlerini alırlar). Ve kelpelerin bağırışı gibi bağırarak, haykırarak derekât-i nâr-ı cahîm için (cehennem ateşinin alt basamaklarına) sevkolunurlar.⁽⁶⁹⁷⁾

٦٩٨ - ثَلَاثٌ مِنَ الْكُفْرِ شُقُّ الْجَيْبِ وَالتَّيَاحَةُ وَالطَّعْنُ فِي النَّسَبِ .

698- Üç şey, ehl-i küfür ef'âlindedir (davranışlarındandır). Musîbet zamanında yaka yırtmak, emvat (ölüler) için savt ile (sesli) ağlamak ve neseb hakkında ta'netmek (kişilerin nesepleri hakkında ileri geri konuşmak).⁽⁶⁹⁸⁾

٦٩٩ - صَوْتَانِ مَلْعُونَانِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مِزْمَارٌ عِنْدَ نِعْمَةٍ وَرَنَةٌ عِنْدَ مُصِيبَةٍ

699- İki sadâ (ses) vardır ki, bu sadâların sahibi iki cihanda mel'ûn; yâni rahmet-i Hakk'tan mahrûmdur. Birisi hengâm-ı sūrûrda (sevînc ânında) düdük ve zurna; birisi musîbet zamanında feryâd ile ağlamak sadâsıdır.⁽⁶⁹⁹⁾

٧٠٠ - لَعْنَةُ اللَّهِ النَّائِحَةَ وَالْمُسْتَمِعَةَ .

700- Musîbet için savt ile (sesli) ağlayan ve istimâ' edenlere (dinleyenlere) Cenâb-ı Hakk lânet etsin. İşte bunun için matemde bulunmak câiz olamaz.⁽⁷⁰⁰⁾

٧٠١ - إِنَّ الْمَيِّتَ يُعَذَّبُ بِكَيْدِ أَهْلِهِ عَلَيْهِ .

697- bk. Tirmizî, cenâiz 23; Ahmed b. Hanbel, II, 526; Nesâî, cenâiz 21, 85; Buhârî, cenâiz 78; ibn Mâce, cenâiz 40.

698- Deylemî, Mûsned, hadis no: 3778 (değişik keliméyle).

699- Ebû Dâvud, cenâiz 25; Ahmed b. Hanbel, III, 65.

700- Nesâî, cenâiz 15; Ahmed b. Hanbel, I, 26, 36.

701- Tahkika (gerçekten) vefat eden kimse âilesinin bükâsıyla (ağlamasıyla) kabirde muazzeb olur (azâb görür, sıkıntı çeker).⁽⁷⁰¹⁾

باب ماجاء في عذاب القبر ودخول جهنم

Kabir azabı ve cehennem

٧٠٢ - اِتَّقُوا الْبُؤْلَ فَإِنَّهُ أَوَّلُ مَا يُحَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ فِي الْقَبْرِ .

702- İstibrâ husûsunda takvâ üzere olunuz; zîrâ kabirde birinci muhâsebe (hesap görme) bevlden taharet (idrardan temizlenmek) hakkındadır.⁽⁷⁰²⁾

٧٠٣ - عَذَابُ الْقَبْرِ حَقٌّ فَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِهِ عُدِّبَ فِيهِ .

703- Kabir azâbı hakktır. Tasdik etmeyen kimse kabirde muazzeb olur (azab görür).⁽⁷⁰³⁾

٧٠٤ - الْمَوْحِدُونَ مِنْ أُمَّتِي يُعَذَّبُونَ عَلَى نُقْصَانِ إِيْمَانِهِمْ .

704- Ümmetim olan muvahhidin (tevhid ehli müminler) mükellef oldukları ibâdâtın (ibâdetlerin) noksanıyla muazzeb olurlar (azab görürler).⁽⁷⁰⁴⁾

٧٠٥ - يَخْرُجُ مِنَ النَّارِ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ ذَرَّةٌ مِنْ إِيْمَانٍ .

705- Kalbinde zerre kadar îmanı olan kimse, nâr-ı cahîmde (cehennem ateşinde) ebedî olarak kalmaz, demektir.⁽⁷⁰⁵⁾

701- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 35.

702- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, I, hadis no: 74.

703- Buhârî, cenâiz 87; Nesâî, sehv 64; Ahmed b. Hanbel, VI, 174.

704- el-Müttekî, Kenzû'l-ummal, XIV, hadis no: 39551.

705- bk. Buhârî, tevhid 24, 36; Müslim, îman 147, 149; 185, 302; Tirmîzi birr 61; Nesâî, îman 18; Ahmed b. Hanbel I, 296, 416; II, 166, III, 94; V 43.

باب ماجاء في المديون

Borçlu

٧٠٦ - صَاحِبُ الدِّينِ مَأْسُورٌ فِي قَبْرِهِ .

706- Medyûn (borçlu) kabrinde mahbûstur (orada da rahat değildir, esir ve hapis gibidir).⁽⁷⁰⁶⁾

٧٠٧ - صَاحِبُ الدِّينِ مَعْلُولٌ فِي قَبْرِهِ لَا يُفَكُّهُ إِلَّا قَضَاءُ دَيْنِهِ .

707- Medyûnen (borçlu olarak) vefat edenlerin kabirlerinde elleri omuzlarına bağlıdır. Edâ-yı deynden (borçlarını ödemekten) başka, ellerini birşey açamaz.⁽⁷⁰⁷⁾

٧٠٨ - خِيَارُكُمْ أَحْسَنُكُمْ قَضَاءً لِلدِّينِ .

708- Sizin ber-güzideniz (hayırlınız) şol bir kimsedir ki, zimmetinde olan borcu hakk sâhibini incitmeden îfâ eder.⁽⁷⁰⁸⁾

706- bk. Deylemî, Müsned, hadis no: 3787.

707- Deylemî, Müsned, hadis no: 3788.

708- Buhârî, vekâle 5, 6; istikrâz 4, 6, 7; hibe 23, 25; Müslim, musâkât 118, 122; Ebû Dâvud, buyû' 11; Tirmizî buyû' 73, 75; Nesâî, buyû' 64, 103; ibn Mâce sadakât 16, ticârât 62; Mu-vatta', buyû' 79; Dârimî, buyû' 31; Ahmed b. Hanbel, II, 377, 393, 416, 431, 456, 476, 509, VI, 390.

باب القرض Borç verme

٧٠٩ - كُلُّ قَرْضٍ صَدَقَةٌ .

709- Muhtâc olup da mürâcaat edenlere verilen şeylerin kâffesi (tamamı), sadaka gibi ecir ve mesûbâtı (sevâbi) mûcibdir.⁽⁷⁰⁹⁾

٧١٠ - كُلُّ قَرْضٍ جَرَّ مَنَفَعَةً فَهُوَ رِبَاءٌ .

710- Herhangi bir karz (borç) ki bir menfaati (faydayı) cerr etsin (celb etsin) fâiz gibi haramdır.⁽⁷¹⁰⁾

٧١١ - قَرْضُ الْعِنِيِّ خَيْرٌ مِنْ صَدَقَتِهِ .

711- Ağniyânın (zenginlerin) muhtâcin'e (ihtiyac sâhiplerine) ikrâzı (borç vermesi), sadakasından efaldır. Zirâ muhtac olmayan istikrâz etmez (borç istemez).⁽⁷¹¹⁾

باب ماجاء في الربا Ribâ (fâiz)

٧١٢ - أَلَاخِذْ وَالْمُعْطَى فِي الرَّبَا سَوَاءٌ .

712- Fâizde alan-veren müsâvidir (eşittir, gûnahta ortaktır).⁽⁷¹²⁾

٧١٣ - بَشَرٌ آكَلَ الرَّبَا وَمَانَعَ الرَّكُوعَ بِالنَّارِ .

713- Fâiz yiyenlerle zekât vermeyenleri nâr-ı cahîm ile (cehennem ateşiyle) tebşîr et (müjdele).⁽⁷¹³⁾

709- Suyûtî, el-Câmi'u's-sağîr, II, 98.

710- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ II, hadis no: 1991.

711- bk. Beyhakî, es-Sünenü'l-kübrâ, V, 354.

712- Müslim, müsâkât 82; Nesâi, buyû 44.

713- Deylemî, Müsned; hadis no: 2171.

باب ماجاء في الطمع

Tama'

٧١٤ - إِيَّاكُمْ وَالطَّمَعُ فَإِنَّهُ هُوَ الْفَقْرُ الْحَاضِرُ وَإِيَّاكُمْ وَمَا يُعْتَدَرُ مِنْهُ .

714- Nâs'ın (halkın) elinde bulunan şeye tama'dan hazer ediniz; zî-râ tama' ayn-ı fakrdır (fakirliğin ta kendisidir). Kezâlık (aynı şekilde) neticesi mahcûbiyetle mazereti müstelzim (mahcub olup özür dilemeyi gerektirecek) olan fenâlıktan da ictinâb ediniz (sakınınız).⁽⁷¹⁴⁾

٧١٥ - الطَّمَعُ يُذْهِبُ الْحِكْمَةَ مِنْ قُلُوبِ الْعُلَمَاءِ .

715- Mal-i dünyaya (dünya malına) tama; marifetullah'ı kulûb-i ulemâdan (âlimlerin kalplerinden) izâle eder.⁽⁷¹⁵⁾

714- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, I, hadis no: 859.

715- Suyûtî, el-Camî'u's-sağîr, II, 60.

باب ماجاء في النهب والسرقة والغش والخيانة

Hırsızlık, adam kandırma ve hıyânet

٧١٦ - لَيْسَ مِنَّا مَنْ اِنْتَهَبَ اَوْ سَلَبَ اَوْ اَشَارَ بِالسُّلْبِ .

716- Nehb u gâret edenler (çapulculuk ve yağmacılık edenler) ve haksız yere-insanları soyanlar, veyahut soymak için emir ve işâret edenler, bizden değillerdir. Yâni ümmet-i kâmilemizden hâricdirler. ⁽⁷¹⁶⁾

٧١٧ - لَيْسَ مِنَّا مَنْ غَشَّ .

717- Gaşş ve hîle eden (başkasını kandıran) kimseler cemaat-i islâmiyyemizden ma'dûd olmaz (müslümânlardan sayılamaz).⁽⁷¹⁷⁾

٧١٨ - مَنْ غَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا .

718- Müâmelâtta bize gaşş (kandırma) ve hîle edenler bizden değildir.⁽⁷¹⁸⁾

٧١٩ - الْمُحْتَكِرُ مَلْعُونٌ .

719- Muhtekir (ihtikâr yapan, karaborsacı) mel'ûndur.⁽⁷¹⁹⁾

716- Hâkim, Müstedrek, II, 135.

717- Müslim, iman 164; Ebû Dâvûd, buyû 50; Tirmizî, buyû' 72; ibn Mâce, ticârât 36; Dârimî, buyû' 10; Ahmed b. Hanbel, II, 50, 242, 417, III, 466, IV, 45.

718- 717 nolu hadiste geçen kaynaklar.

719- ibn Mâce, ticârât 6; Dârimî, buyû' 12.

٧٢٠ - مَنْ عَشَّرَ أُمَّتِي فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ .

720- Muâmelât-ı dünyeviyyede (dünyevî işlerde) olsun, umûr-i dîniyyede (dînî konularda) olsun, ümmetime hîle ve hud'a eden kimseye Cenâb-ı Hakk lânet etsin.⁽⁷²⁰⁾

باب ماجاء في الرشوة

Rüşvet

٧٢١ - أَخَذُ الْأَمِيرِ الْهَدِيَّةَ سُحْتٌ وَقَبُولُ الْقَاضِي الرِّشْوَةَ كُفْرٌ .

721- Âmirlerin aldığı hediye haram, kadıların rüşvet kabulü ise küfre karîb (yakın) bir günahdır.⁽⁷²¹⁾

٧٢٢ - الرَّاشِي وَالْمُرْتَشِي فِي النَّارِ .

722- Rüşveti veren ve alan her ikisi de nâr-ı cahîmdedir.⁽⁷²²⁾

٧٢٣ - لَعَنَ اللَّهُ الرَّاشِيَّ وَالْمُرْتَشِيَّ وَالرَّائِثَ الَّذِي يَمْشِي بَيْنَهُمَا .

723- Rüşveti alana, verene ve tavassut edene Cenâb-ı Hakk lânet etsin.⁽⁷²³⁾

٧٢٤ - لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الرَّاشِيِّ وَالْمُرْتَشِيِّ .

724- Rüşveti veren ve alana Hazret-i Allah lânet etsin.⁽⁷²⁴⁾

٧٢٥ - مَنْ أَخَذَ رِشْوَةً فِي الْحُكْمِ كَانَتْ سِتْرًا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ .

725- Hükmi şer'îyi infâz için hâkimin aldığı rüşvet kendisiyle cennet arasında, bir hâil-i hâil (korkulu perde) olur.⁽⁷²⁵⁾

720- 717 nolu hadisteki kaynaklar.

721- Suyûtî, el-Camî'u's-sağîr, I, 14.

722- Tirmizî; ahkâm 9; Ebu Dâvûd, ekziye 4; ibn Mâce ahkâm 2; Ahmed b. Hanbel II, 164, 190, 194, 212, 387, 388, V, 279.

723- Tirmizî; ahkâm 9; Ebu Dâvûd, ekziye 4; ibn Mâce ahkâm 2; Ahmed b. Hanbel II 164, 190, 194, 212, 387, 388, V, 279.

724- Tirmizî; ahkâm 9; Ebu Dâvûd, ekziye 4; ibn Mâce ahkâm 2; Ahmed b. Hanbel II 164, 190, 194, 212, 387, 388, V, 279.

725- Dârimî, ekziye 4; ahkâm 2; Muvatta', musâkât 2.

باب ماجاء في الكذب والزور

Yalan konuşmak

٧٢٦ - إِذَا كَذَبَ الْعَبْدُ كَذِبَةً تَبَاعَدَ عَنْهُ الْمَلِكُ مِيلًا مِنْ تَنْ مَاجَاءَ بِهِ

726- İnsan kizbi (yalanı) irtikâb edince o kizbin râyiha-i kerîhesiyle (kötü kokusuyla) muhâfızı olan melâike-i kirâm kendisinden bir mil te-bâud eder (uzaklaşır).⁽⁷²⁶⁾

٧٢٧ - أَعْظَمُ الْخَطَايَا اللِّسَانُ الْكَذُوبُ .

727- Günahların a'zamı (en büyüğü) lisânın kizbidir (yalandır).⁽⁷²⁷⁾

٧٢٨ - أَنْهَأَكُمُ عَنِ الزُّورِ .

728- Kizb (yalan), bühtân (iftirâ), gıybet (dedikodu), şehâdet-i zûr (yalancı şahidlik) gibi kabâyihden (günahlardan) sizi nehyederim.⁽⁷²⁸⁾

٧٢٩ - إِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ فَإِنَّ الْكَذِبَ مُجَانِبٌ لِلْإِيمَانِ .

726- Tirmizî, birr 46.

727- Suyûtî, el-Cami' u's-sağîr, I, 48.

728- Suyûtî, el-Cami' u's-sağîr, I, 111.

729- Yalandan hazer ediniz (sakininiz). Zira yalan ile iman cem'olmaz (bir arada bulunmaz).⁽⁷²⁹⁾

٧٣٠ - الْكِذْبُ يُسْوَدُ الْوَجْهَ وَالنَّمِيمَةُ عَذَابُ الْقَبْرِ .

730- Kizb (yalan) insanın yüzünü kara eyler, iki şahsın beynini ifsâda (arasını bozmaya) çalışmak, azâb-ı kabri intâc eder (kabir azâbını gerektirir).⁽⁷³⁰⁾

٧٣١ - الْكِذْبُ مُجَانِبُ الْإِيمَانِ .

731- Yalan ile iman bir mahalde bulunmaz.⁽⁷³¹⁾

٧٣٢ - الْكِذْبُ يَنْقُصُ الرِّزْقَ .

732- Yalan rızkın bereketini tenkis eder (eksiltir).⁽⁷³²⁾

٧٣٣ - مَلْعُونٌ مَلْعُونٌ مَنْ كَذَبَ .

733- Yalan söyleyenler ekîden (muhakkak) mel'undur (lânete uğramıştır).⁽⁷³³⁾

٧٣٤ - مَنْ كَذَبَ كِذْبَةً فَهُوَ مَلْعُونٌ ثَلَاثًا .

734- Bir defa yalan söyleyen üç defa lânete müstahak olur.⁽⁷³⁴⁾

باب ماجاء في الغيبة

Gıybet (dedikodu)

٧٣٥ - إِيَّاكُمْ وَالغَيْبَةَ. فَإِنَّ الْغَيْبَةَ أَشَدُّ مِنَ الزُّنَا .

729- Ahmed b. Hanbel, I, 5.

730- Aclûni, keşfü'l-hafâ, II, hadis no: 1920.

731- Aclûni, Keşfü'l-hafâ, hadis no: 1921.

732- Deylemî, Müsned, hadis no: 4947.

733- Deylemî, Müsned, hadis no: 6394.

734- el-Müttekî, Kenzü'l-ummâl, III, hadis no: 7033.

735- Gıybetten hazer ediniz (sakınınız); zira gıybetin bir kısmı zinâdan eşedir (beterdir).⁽⁷³⁵⁾

٧٣٦ - لَيْسَ لِلْفَاسِقِ عَيْبَةٌ ..

736- Fısk ve fücûru zâhir olanların (haramları açıktan işleyen fasıkların) gıybeti haram olmaz.⁽⁷³⁶⁾

٧٣٧ - مَنْ أَلْقَى جِلْبَابَ الْحَيَاءِ فَلَاغِيَةَ لَهُ .

737- Bir kimse hayâ.libâsını bırakırsa (hayâsızlaşırsa) gıybeti haram olmaz.⁽⁷³⁷⁾

٧٣٨ - الْعَيْبَةُ أُخْتُ الزُّنَا وَهِيَ مُضَارِعَتُهُ .

738- Gıybet, zînânın hemşiresi (kızkardeşi) ve onun şebîhesidir (benzeridir).⁽⁷³⁸⁾

٧٣٩ - الْمُعْتَابُ وَالْمُسْتَمِعُ شَرِيكَانِ فِي الْإِثْمِ .

739- Gıybet edenlerle istimâ eyleyenler (gıybeti dinleyenler) günah-ta şeriktirler (ortaktırlar).⁽⁷³⁹⁾

باب ماجاء في الحسد

Hased (kıskançlık)

٧٤٠ - إِيَّاكُمْ وَالْحَسَدَ فَإِنَّ الْحَسَدَ تَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ .

740- Hasedden hazer ediniz (sakınınız). Tahkika (gerçekten) ateş hababı (odunu) mahvettiği gibi hased de hasenâtın mahvına (sevap ve iyiliklerin yok olmasına) sebep olur.⁽⁷⁴⁰⁾

735- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, II, hadis no: 1812.

736- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, II, hadis no: 2151.

737- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, II, hadis no: 2151.

738- bk. Deylemî, Müsned, hadis no: 4323.

739- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, II, hadis no: 2323.

740- ibn Mâce. zühd. 22; Ebû Dâvûd. edeb. 44.

٧٤١ - الْحَسَدُ يُفْسِدُ الْإِيمَانَ كَمَا يُفْسِدُ الصَّبْرُ الْعَسَلَ .

741- Sarı sabir (acı otun özü) balı ifsâd ettiği gibi hased de müminin îmanını ifsâd eder (bozar).⁽⁷⁴¹⁾

٧٤٢ - لَا يَجْتَمِعُ الْإِيمَانُ وَالْحَسَدُ فِي قَلْبِ عَبْدٍ أَبَدًا .

742- Îmân ile hased bir mümin-i kâmilin kalbinde kat'iyen birleşmez.⁽⁷⁴²⁾

٧٤٣ - الْحَسَدُ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ .

743- Ateş hatabı (odunu) yakıp imhâ ettiği gibi gayrda (başkasında) olan nimetin zevâlini arzu eylemek mânâsında olan "hased", dahî insanın amel ve ibâdetini mahveyler.⁽⁷⁴³⁾

باب ذم العجب والكبر

Ucüb ve kibir

٧٤٤ - إِنَّ الْعُجْبَ لَيَحْبِطُ عَمَلَ سَبْعِينَ سَنَةً .

744- Tahkika (gerçekten) ucüb yâni bir insan kendini beğenip diğelerini (başkasını) beğenmemek, yetmiş sene bile ibadeti ifnâ ve imhâ eder (yok eder).⁽⁷⁴⁴⁾

٧٤٥ - إِيَّاكُمْ وَالْكِبْرَ فَإِنَّ إِبْلِسَ حَمَلَهُ الْكِبْرُ عَلَى أَنْ لَا يَسْجُدَ لِآدَمَ .

745- Kibirten hazer ediniz (sakininiz); zîra İblis'i, Adem -aleyhisselâm- 'a secde etmemeye kibir, sevk etmiştir.⁽⁷⁴⁵⁾

741- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, I, hadis no: 1131.

742- Nesâî, cihad 8.

743- Ebû Dâvûd, edeb 44; ibn Mâce, zühd 22.

744- Suyûti, el-câmi'u's-sağîr, I, 84.

745- Heysemî, Mecmeu'z-zevâid, X, 226.

٧٤٦ - بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ تَحَيَّلَ وَانْخَتَلَ وَنَسِيَ الْكَبِيرَ الْمُتَعَالِ بِئْسَ الْعَبْدُ
عَبْدٌ تَجَبَّرَ وَاعْتَدَى وَنَسِيَ الْجَبَّارَ الْأَعْلَى .

746- Ne fenâ bir kuldur şol kimse ki kendini fâzıl (değerli) bilip kibreyler ve azamet-i kibriyâ (gerçek büyüklük) Cenâb-ı Hakk'a mahsûs olduğunu düşünmez. Kezâlik (aynı şekilde) ne kadar kötüdür şol kimse ki tecebbür ve teaddî ile (büyüklenerek ve zulmederek) hukuk-ı ibâda (kul hakkına) tecâvüz eder, Cebbâr olan Cenâb-ı Aliyyü'l-A'lâ'yı unuttur.⁽⁷⁴⁶⁾

٧٤٧ - قَالَ اللَّهُ تَعَالَى الْكِبْرِيَاءُ رِدَائِي فَمَنْ نَازَعَنِي فِي رِدَائِي قَصَمْتُهُ .

747- Cenâb-ı Allah buyurmuştur ki, büyüklük kendime mahsûs bir sıfat-ı Sübhâniye'mdir. Bunda benimle iştirak eylemek fikrinde bulunan mütekebbirleri yevm-i kıyâmette zelif ve helâk ederim.⁽⁷⁴⁷⁾

٧٤٨ - مَنْ تَكَبَّرَ وَضَعَهُ اللَّهُ .

748- Bir kimse kendini büyük zannedip nâs'ı (insanları) tasgîr ederse (küçük görürse) Cenâb-ı Allah o kimseyi hakîr eder.⁽⁷⁴⁸⁾

٧٤٩ - لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كِبَرٍ .

749- Kalbinde cüz'î (zerre kadar) bir kibir bulunan kimse azâb görmedikçe cennete dâhil olmaz.⁽⁷⁴⁹⁾

746- Tirmizî, kıyâme 17; Ahmed b. Hanbel, V, 445.

747- Ahmed b. Hanbel, II, 248, 376, 414, 427, 442; Ebû Dâvûd, libâs 25; ibn Mâce, zühd 16.

748- ibn Mâce, zühd 16.

749- Buhârî, îman 15; rikâk 35, 51; fiten 13, tevhid 24, 36; Müslim, îman 147, 149, 185, 230, 302, 304, 326, fiten 52, 116; ibn Mâce, mukaddime 9, zühd 16, 37; Dârimî, mukaddime 8; Ahmed b. Hanbel, I, 272, 296, 399, 412, 416, 451, II, 164, 166, 215, III, 12, 17, IV, 151, V, 198, 199.

باب ماجاء فى المنافق والشرك الحفى

Münafıklık ve Şirk-i hafı

٧٥٠ - أَخَوْفُ مَا أَخَافُ عَلَى أُمَّتِي كُلِّ مُنَافِقٍ عَلِيمِ اللِّسَانِ .

750- Ümmetim üzerine en ziyâde korktuğum Şey, amel ve ibâdeti olmadığı halde mehâfil ve mecâlîste (toplantı ve meclislerde) ibrâz-ı ilim ve fesâhat (ilim ve güzel konuŐma gösterisi) gibi sıfat-ı nifakı (nifak özelliklerini) ihtiyâr eden kimsenin hâl ve Őânıdır (durumudur).⁽⁷⁵⁰⁾

٧٥١ - ذُوالْوَجْهَيْنِ فِى الدُّنْيَا يَأْتِى يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَلَهُ وَجْهَانِ مِنْ نَارٍ .

751- Dünyada ikiyüzlü olan hâin ve münâfıklar yevm-i kıyamete iki yüzü ateş olduğu hâlde gelirler.⁽⁷⁵¹⁾

٧٥٢ - الشِّرْكُ الحَفِىُّ أَنْ يَعْْمَلَ الرَّجُلُ لِمَكَانِ الرَّجُلِ .

752- Şirk-i hafı (gizli Şirk) nâs'ın (halkın) medhini veya ihsânını veya-

750- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, I, hadis no: 160.

751- Heysemî, Mecmeu'z-zevâid, VIII, 95.

hud tâzîmini kazanmak maksadıyla amel ve ibâdet etmektir. *Şirk-i zâ-hir ise beyandan müstağnidir (açıklamaya gerek yok).*⁽⁷⁵²⁾

٧٥٣ - الشِّرْكُ أَحْفَى فِي أُمَّتِي مِنْ دَيْبِ النَّمْلِ عَلَى الصَّفَا فِي اللَّيْلَةِ
الظُّلْمَاءِ وَأَذْنَاهُ أَنْ تُحِبَّ عَلَى شَيْءٍ مِنَ الْجَوْرِ أَوْ تُبْغِضَ عَلَى شَيْءٍ
مِنَ الْعَدْلِ .

753- Şirk benim ümmetimde karanlık geceleri mermer taş üzerinde yürüyen karıncanın izinden, eserinden daha hafidir (gizlidir). Bunun ed-nâsı (aşağı derecesi) cevr ile (zulümle) yapılan ef'âli (davranışları) hoş görmek yahud adâlet dairesinde görülen birşeyi sevmemektir.⁽⁷⁵³⁾

٧٥٤ - مَنْ أَرَى النَّاسَ فَوْقَ مَا عِنْدَهُ مِنَ الْحَسَنَةِ فَهُوَ مُنَافِقٌ .

754- Nâs'a (halka) sâlih (iyi) görünmek için Cenâb-ı Hakk'tan olan havf ve haşyetinin (korkusunun) fevkında bir haşyet gösterenler riyâ-kâr ve münâfıktır.⁽⁷⁵⁴⁾

٧٥٥ - مَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا بِعَمَلِ الْآخِرَةِ فَمَالُهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ .

755- Dünya için ibâdet eden kimse nâm-i uhrevî'den (ahiret rahatlığından ve cennetten) mahrum olur. *Meğer ki mağfûr olsun (ilâhî afva nâil bulunsun).*⁽⁷⁵⁵⁾

٧٥٦ - وَيَلْ لِمَنْ لَبَسَ الصُّوفَ وَخَالَفَ فِعْلُهُ قَوْلَهُ .

756- Veyl şol bir kimseye (yazıklar olsun o adama) ki, libâs-ı sûfiyye-yi iksâ eder (derviş hırkası giyer) de kavil ve fiili birbirine muhâlif olur.⁽⁷⁵⁶⁾

٧٥٧ - وَيَلْ لِمَنْ يَذْكُرُ اللَّهَ بِلِسَانِهِ وَيَعْصِيهِ بِقَلْبِهِ .

752- bk. Deylemî, Müsned, hadis no: 3675.

753- Ebû Nuaym, Hilye, IX, 253.

754- Deylemî, Müsned, hadis no: 5880.

755- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, II, hadis no: 2527.

756- Deylemî, Müsned, hadis no: 7162.

757- Veyl şol kimseye (yazıklar olsun o şahsa) ki lisan ile Allah'ı zikreder, kalbinden ise Cenâb-i Hakk'ın yaptığına râzı olmaz.⁽⁷⁵⁷⁾

٧٥٨ - وَيَلِّ لِمَنْ يُكْثِرُ ذِكْرَ اللَّهِ يَلْسَانَهُ وَيَعَصِي اللَّهَ بِعَمَلِهِ .

758- Veyl şol kimseye (yazıklar olsun o şahsa) ki lisân ile Cenâb-ı Allah'ı çok zikreder, fiile gelince şer'im hilâfını (şeriatın emirinin aksini) irtikâb ile Allah'a âsî olur.⁽⁷⁵⁸⁾

٧٥٩ - فِي أُمَّتِي كَذَّابُونَ دَجَّالُونَ .

759- Ümmetimde yalancılar, deccâllar vücûda gelir. *Yalancı ve deccâlden maksad-ı Risalet-penâhîleri (Peygamberimizin bundan kasdı), zâhirde nâs'ı (halkı) irşâd ve ıslah etmek sıfatıyla görünüp hakikatte halkı mütâbaat-i şerâatten (şeriata uymaktan) alıkoyanlardır.*⁽⁷⁵⁹⁾

باب ماجاء في ذم الجهل

CEHÂLETİN KÖTÜLÜĞÜ

٧٦٠ - ذَنْبُ الْعَالِمِ ذَنْبٌ وَاحِدٌ وَذَنْبُ الْجَاهِلِ ذَنْبَانِ .

760- Âlimin günâhı birdir, cahilin ise ikidir. Zira cehl (bilmemek) de bir günah addolunur.⁽⁷⁶⁰⁾

٧٦١ - الْمَتَعَبُّ بِغَيْرِ فِقْهِ كَالْحِمَارِ فِي الطَّاحُونِ .

761- Feraiz-i diniyyesini(dînin emrettiği farzları) öğrenmeksizin ibâdet edenler değirmen eşeği gibidir; *yâni seyr u sülûk edip Hakk'a vâsil olamaz.*⁽⁷⁶¹⁾

757- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 164.

758- Deylemî, Müsned, hadis no: 7160.

759- el-Müttekî, Kenzü'l-ummâl, XIV, hadis no: 38360.

760- Deylemî, Müsned, hadis no: 3165.

761- Dârimî, Mukaddime 29.

باب في السب والشتم والاذى

**İnsanlara sövmek, kötü söz söylemek
ve onlara eziyet etmek**

٧٦٢ - سِيَابُ الْمُسْلِمِ فُسُوقٌ وَقِتَالُهُ كُفْرٌ .

762- Mümini sebb ve şetmetmek (sövüp saymak) fısk ve bi-gayri hakkın (haksız yere) katli ise küfre karîbdir (yakındır).⁽⁷⁶²⁾

٧٦٣ - مَنْ آذَى مُسْلِمًا فَقَدْ آذَانِي وَمَنْ آذَانِي فَقَدْ آذَى اللَّهَ .

763- Bir müslim'e ezâ eden bana ezâ etmiş olur. Ve bana yapılan ezâ ise Cenâb-ı Hakk'a rücû eder.⁽⁷⁶³⁾

٧٦٤ - مَنْ آذَى ذِمِّيًّا فَأَنَا حَصْمُهُ .

764- Her kim ki hükûmet-i islâmiyyenin (islâm devletinin) zîr-i cenâh (kanadı altında) ve taht-ı emânetinde (emaneti altında) bulunan bir gayri-müslim'e ezâ ederse ben o kimsenin hasmıyım.⁽⁷⁶⁴⁾

762- Buhârî, îman 36, edeb 44, fiten 48; Müslim, îman 116; Tirmizî, birr 51, îman 15; Nesâî, tahrim 27; ibn Mace, fiten 4, mukaddime 7, 9; Ahmed b. Hanbel, I, 176, 178, 385, 411, 417, 433, 439, 446, 454, 460.

763- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, II, hadis no: 2349.

764- Suyûtî, el-Cami'u's-sağîr, II, 165.

٧٦٥ - مَنْ حَمَلَ عَلَيْنَا السَّلَاحَ فَلَيْسَ مِنَّا .

765- Müminlere teşhîr-i silâh eden (müminlere kullanmak üzere silâh taşıyan) kimse, cemâat-i müminine iltihak etmez (onlara karışamaz), demektir. ⁽⁷⁶⁵⁾

٧٦٦ - مَنْ ضَرَبَ مَمْلُوكَهُ ظُلْمًا أُقِيدَ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ .

766- Memlûkûnû (kölesini veya işçisini) haksız yere darb eden (döven) kimse, yevm-i kıyâmette mahbûsiyetle cezâ görür. ⁽⁷⁶⁶⁾

٧٦٧ - قِتَالُ الْمُسْلِمِ كُفْرٌ وَسِبَابُهُ فُسُوقٌ وَلَا يَجِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ .

767- Müslîmi katl (müslimanı öldürmek) küfür gibi günah, sebb ve şetm (sövüp saymak) ise bâis-i fisktır (günaha girmeğe sebebedir). Ke-zâlik (aynı şekilde) bir mümin için üç günden ziyâde din kardeşiyle kîn tutmak câiz olamaz. ⁽⁷⁶⁷⁾

٧٦٨ - مَنْ عَيَّرَ أَخَاهُ بِذَنْبٍ لَمْ يَمُتْ حَتَّى يَعْمَلَهُ .

768- Din kardeşini meâyibden biriyle (herhangi bir ayıpla) tâyib eden (ayıplayan) kimse, o aybı bizzat kendisi yapmadıkça vefât etmez. ⁽⁷⁶⁸⁾

٧٦٩ - الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَبَدِهِ .

769- Müslîm-i kâmil (gerçek müslüman) şol bir kimsedir ki, müslümanlar onun dilinden ve elinden emîn olsun. ⁽⁷⁶⁹⁾

765- Buhârî, fiten.7, diyât 2; Müslîm, îman 161, 163, 164, fiten 16; Nesâî, tahrim 26, 29; Tirmizî, hudûd 26; ibn Mâce, fiten 11; Dârimî, siyer 76; Ahmed b. Hanbel II, 3, 53, 184, 185, 224, 329, 417.

766- Müslîm, îman 29.

767- Buhârî, îman 36, edeb 44, fiten 8; Müslîm, îman 116; Tirmizî, birr 51, îman 15; Nesâî, tahrim 27; ibn Mâce, fiten 4, mukaddime 8, 9; Ahmed b. Hanbel, I, 176, 178, 385, 411, 433, 454, 417, 439, 446, 460.

768- Tirmizî, kıyâme 53.

769- Buhârî, îman 4, 5, rikâk 26; Müslîm, îman 64, 65; Ebû Dâvûd, cihad 2; Tirmizî, kıyâme 52, îman 12; Nesâî, îman 8, 9; Dârimî, rikâk 4, 8; Ahmed b. Hanbel, II, 160, 163; 187, 191, 192, 195, 205, 206, 209, 212, 215, 224, 379, III, 154, 372, 391, 440, IV, 114, 385, VI, 21, 22.

۷۷۰ - لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ سِوَى الْمَلَكَةِ .

770- Kölelerine bed (kötü) muâmelede bulunan kimse azâbsız cennete dühûl edemez (giremez).⁽⁷⁷⁰⁾

۷۷۱ - الْوَيْلُ لِمَنْ غَضِبَ وَيَنْسَى غَضَبَ اللَّهِ .

771- Veyl şol kimseye (yazıklar olsun o şahsa) ki bir mümine gadab eder, Cenâb-ı Hakk'ın gadabını düşünmez.⁽⁷⁷¹⁾

۷۷۲ - لَا تُقَلِّ لِقَصِيرٍ يَا قَصِيرُ تُرِيدُ بِذَلِكَ عَيْهٖ .

772- Aybını yüzüne söylemek üzere kasîr olanlara (kısa boylulara): "Yâ kasîr" (hey kısa boylu) diyerek hitâb eyleme!⁽⁷⁷²⁾

باب شهادة الزور

Yalancı şahidlik

۷۷۳ - شَاهِدُ الزُّورِ لَا تَزُولُ قَدَمَاهُ حَتَّى يُوجِبَ اللَّهُ لَهُ النَّارَ .

773- Şâhid-i zûr (yalancı şâhid) edâ-yı şehâdet için (şahidlik etmek üzere) daha yerinden hareket etmezden evvel, kendisini Cenâb-ı Allah azâb-i cahîm'e (cehennem azabına) müstahak eder.⁽⁷⁷³⁾

۷۷۴ - مَنْ كَتَمَ شَهَادَةً إِذَا دُعِيَ إِلَيْهَا كَانَ كَمَنْ شَهِدَ بِالزُّورِ .

774- Edâ-yı şehâdet için (şahidlik etmek üzere) dâvet olunan kimse şehâdetini ketmederse (gördüğünü söylemezse) şâhid-i zûr (yalancı şâhid) gibi bir günah-ı kebîr (büyük günah) irtikâb etmiş olur.⁽⁷⁷⁴⁾

770- ibn Mâce, edeb 10.

771- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, II, hadis no: 2976.

772- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 161.

773- ibn Mâce, ahkâm 32.

774- Heysemî, Mecmeu'z-zevâid IV, 200.

باب ماجاء فى الزنا

Zinâ

٧٧٥ - إِذَا زَنَى الْعَبْدُ خَرَجَ مِنْهُ الْإِيمَانُ فَكَانَ عَلَى رَأْسِهِ كَالظَّلَّةِ فَإِذَا
أَقْلَعَ رَجَعَ إِلَيْهِ .

775- Bir kul zinâ ettikte nûr-ı îman kalbinden hâric olur (çıkâr, gider). Bir gölge gibi üstünde bulunur. Ancak tevbe ile rücû eder (geri döner).⁽⁷⁷⁵⁾

٧٧٦ - إِذَا ظَهَرَتِ الْفَاحِشَةُ كَانَتْ الرَّجْفَةُ .

776- Zinâ gibi fuhşiyâtın (kötülüklerin) zuhûru, hareket-i arzın vukuunu (yerin sarsılmasını) mûcib olur.⁽⁷⁷⁶⁾

٧٧٧ - إِنَّ الزُّنَاةَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ تَشْتَعِلُ وَجُوهُهُمْ نَارًا .

777- Tahkika (gerçekten) zinâ eden kimselerin vücûdu yevm-i kıyâmette ateş kesilir, fırın gibi iştiâl eder (alev alır parlar).⁽⁷⁷⁷⁾

775- Ebû Dâvûd, sünne 15; Tirmizî, îman 11.

776- Deylemî, Mûsned, hadis no: 1010.

777- Heysemî, Mecmeu'z-zevâid, VI, 255.

٧٧٨ - إِيَّاكُمْ وَالزَّانَا فَإِنَّ فِيهِ أَرْبَعٌ حِصَالٍ يُذْهَبُ الْبَهَاءُ عَنِ الْوَجْهِ
وَيَقْتَعُ الرَّزْقُ وَيُسْخَطُ الرَّحْمَنُ وَيُورِثُ الْخُلُودَ فِي النَّارِ .

778- Zinâdan hazer ediniz (sâkininiz). Zirâ zinâda dört hal vardır. Ve-
cihte (yüzde) olan nûr-i cemâli (güzellik nûrünü), rızıkta olan hayır ve
bereketi giderir. Cenâb-ı Allah'ın gadabını ve tûl müddet nâr-ı cahîm
ile azâbı intâc eder (uzun süre, cehennem azâbına uğramayı gerekti-
rir).⁽⁷⁷⁸⁾

٧٧٩ - زِنَاءُ الْعَيْنَيْنِ النَّظَرُ .

779- Gözlerin zinâsı, harama nazardır.⁽⁷⁷⁹⁾

٧٨٠ - زِنَاءُ اللِّسَانِ الْكَلَامُ .

780- Lisanın zinâsı, câiz olmayan kelâmı söylemektir.⁽⁷⁸⁰⁾

٧٨١ - مَنْ زَنَى خَرَجَ مِنْهُ الْإِيمَانُ فَإِنْ تَابَ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ .

781- Bir kimse zinâ ederse îmanı ondan çıkar. Şu kadar var ki kemâl-i
nedâmetle (tam bir pişmanlıkla) hâlisân tevbe ederse afvolunur.⁽⁷⁸¹⁾

٧٨٢ - مَنْ حَفِظَ مَا بَيْنَ فَكِّيهِ وَرَجَلَيْهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ .

782- Bir kimse ağzını menhiyâtta (yasaklardan) ve fercini (avret ma-
hallini) fuşşiyâtta (haram münâsebetlerden) hifz ederse (korursa) cen-
nete dahil olur.⁽⁷⁸²⁾

*Yâni bazı kimseler, her hâl ve harekâtını Şer'-i şerîf'e tevfiik etmiş
(uydurmuş) iken yalnız lisanını muhâfaza edemediği; veyâhud esir-i şeh-
vet olduğu görülür ki bu gibiler işbu hadîs-i şerîfin hükmüyle âmil ol-
dukları hâlde dâhil-i cennet olacakları şüphesizdir.*

٧٨٣ - الزَّانَا يُورِثُ الْفَقْرَ .

778- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, I, hadis no: 858; Ebû Nuaym, Hilye, IV, 111.

779-780- Ahmed b. Hanbel, II, 276, 318, 329, 343, 344, 349, 372, 379, 411, 431, 535, 536; Buhâ-
rî, İsti'zân 12, kader 9; Müslim, kader 2021; Ebû Dâvûd, nikah 43.

781- Ebû Dâvûd, sünne 15; Tirmizî, imân 11.

782- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, II, hadis no: 2462.

783- Zinâ, fakrı tevîd eder (fakirlik meydana getirir).⁽⁷⁸³⁾

باب في عمل قوم لوط

Livâta

٧٨٤ - مَنْ مَاتَ مِنْ أُمَّتِي يَعْمَلْ عَمَلَ قَوْمِ لُوطٍ نَقَلَهُ اللَّهُ إِلَيْهِمْ حَتَّى يُحْشَرَ مَعَهُمْ .

784- Lût kavminin amelini işleyenler, yâni livâta edenler vefat âdincede Cenâb-ı Allah cesedlerini kavm-i mezkûr'a (Lût kavmine) ilhak edip onlarla haşreyler.⁽⁷⁸⁴⁾

٧٨٥ - لَعَنَ اللَّهُ مَنْ عَمِلَ عَمَلِ قَوْمِ لُوطٍ .

785- Lût kavminin fiilini irtikâb edenlere Cenâb-ı Hakk lânet etsin!⁽⁷⁸⁵⁾

٧٨٦ - مَلْعُونٌ مَنْ عَمِلَ عَمَلِ قَوْمِ لُوطٍ .

786- Lût kavminin ef'âl-i şenâsını (kötü fiilini) irtikâb edenler mel'ûndur.⁽⁷⁸⁶⁾

783- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, I, hadis no: 1427, 1432.

784- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, II, hadis no: 2621.

785- Ahmed b. Hanbel, I, 309, 317.

786- Tirmizî, hudûd 24; Ahmed b. Hanbel, I, 217.

باب ماجاء فى النهى عن المسكرات

Alkollü içkilerden nehy hakkında

٧٨٧ - اجْتَنِبُوا كُلَّ مُسْكِرٍ .

787- Her ne olursa olsun kesiri (çoğu) müskir olan (sarhoşluk veren) şeylerin kalîlinden de (azından da) ictinâb ediniz (sakininiz).⁽⁷⁸⁷⁾

٧٨٨ - أَنَهَاكُمْ عَنْ قَلِيلِ مَا سَكَّرَ كَثِيرُهُ .

788- Kesiri (çoğu) müskir olan (sarhoşluk veren) şeylerin azından da sizi nehyederim (sakındırırım).⁽⁷⁸⁸⁾

٧٨٩ - شَارِبُ الْخَمْرِ كَعَابِدٍ وَثَنٍ .

789- Şarab içen puta ibâdet eden gibidir.⁽⁷⁸⁹⁾

٧٩٠ - كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ .

787- Nesâî, cenâiz 100, eşribe 40, duhâya 36; ibn Mâce, eşribe 14; Ahmed b. Hanbel I, 452, IV, 187, V, 359.

788- Ebû Dâvûd, eşribe 5; Tirmizî, eşribe 3; Nesâî, eşribe 25; Dârimî, eşribe 8; Ahmed b. Hanbel, II, 91, 167, 179, III, 343.

789- Heysemî, Mecmeu'z-zevâid, V, 70.

790- Her sekr (sarhoşluk) veren haramdır.⁽⁷⁹⁰⁾

٧٩١ - كُلُّ مُسْكِرٍ حَمْرٌ .

791- Her sekr (sarhoşluk) veren hamrdır (alkollü içkidir).⁽⁷⁹¹⁾

٧٩٢ - مَا سَكَّرَ كَثِيرُهُ فَقَلِيلُهُ حَرَامٌ .

792- Kesiri (çoğu) müskir olan (sarhoşluk veren) şeyin kalîli de haramdır.⁽⁷⁹²⁾

٧٩٣ - مَنْ شَرِبَ حَمْرًا حَرَجَ نُورَ الْإِيمَانِ مِنْ جَوْفِهِ .

793- Nûr-ı İman şarab içenin kalbinden çıkar.⁽⁷⁹³⁾

٧٩٤ - مَنْ شَرِبَ مُسْكِرًا لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ لَهُ صَلَاةَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا .

794- Bir kimse sekr-(sarhoşluk) verici birşeyi içerse Cenâb-ı Allah o kimsenin kırk gün namazını kabûl buyurmaz.⁽⁷⁹⁴⁾

٧٩٥ - إِنَّهُ لَيْسَ بِدَوَاءٍ وَلَكِنَّهُ دَاءٌ يَعْنِي الْحَمْرُ .

795- Tahkika (gerçekten) hamr (şarap) devâ değildir. Bilakis marazdır (hastalık sebebidir).⁽⁷⁹⁵⁾

٧٩٦ - شَارِبُ الْحَمْرِ مَلْعُونٌ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْفُرْقَانِ .

796- Müskîratı (alkollü içkileri) içen kimsenin Cenâb-ı Allah'ın rahmetinden mahrûm olacağı Tevrat ve İncil ve Kur'ân'da beyan buyurulmuştur.⁽⁷⁹⁶⁾

790-791- Müslim, eşribe 64, 69, 73, 75; Buhârî, edeb 80, ahkâm 22, meğâzi 60; Ebû Dâvud, eşribe 5, 7; Tirmizî, eşribe 1, 2; Nesâî, eşribe 40, 49, 53; İbn Mâce, eşribe 9, 13, 14; Dârimî, eşribe 8, Muvatta, duhâya 8; Ahmed b. Hanbel I, 274, 279, 350, II, 16, 29, 31, 91, 98, 105, 158, 171, 175, 429, 501, III, 63, 66, 112, 119, 237, 361, 466, IV, 410, 416, 417, V, 356, VI, 314, 333.

792- Ebû Dâvud, eşribe 5; Tirmizî, eşribe 3, Nesâî, eşribe 25, İbn Mâce 10; Dârimî, eşribe 8; Ahmed b. Hanbel, II, 91, 167, 179, III, 343.

793- Heysemî, Mecmeu'z-zevâid, V, 72.

794- Tirmizî, eşribe 1; İbn Mâce, eşribe 4; Ahmed b. Hanbel, II, 35, 176, 189, 197; Nesâî, eşribe 43.

795- Dârimî, eşribe 6; Müslim, eşribe 12; Ebû Dâvud, tıb 11; Tirmizî, tıb 8.

796- Deylemî, Müsned, hadis no: 3638.

٧٩٧ - لَتَشْرَبَنَّ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي الْخَمْرَ بِاسْمِ يَسْمُونَهَا إِيَاهُمْ .

797- Ümmetinden bir tâife olur ki hamr (içki) içerler ve hamrın nâmini tebdil edip (adını değiştirip) istedikleri bir ismi ona takarlar.⁽⁷⁹⁷⁾

باب ماجاء في قص الشوارب وماشبه ذلك

بیıkları kısaltmak

٧٩٨ - أَحْفُوا الشَّوَارِبَ وَاعْفُوا اللَّحَا .

798- Dudaklarınız üzerine gelen bıyıklarınızı kesiniz, sakallarınızı çok kesmeyiniz, demektir.⁽⁷⁹⁸⁾

٧٩٩ - أَحْفُوا الشَّوَارِبَ وَاعْفُوا اللَّحَا وَلَا تَشْبَهُوا بِالْيَهُودِ .

799- Bıyıklarınızı kesiniz, sakalınızı ziyâde kesmeyiniz ve kendinizi yahûdilere benzetecek kadar da uzatmayınız.⁽⁷⁹⁹⁾

٨٠٠ - اِحْلِقُوهُ كُلَّهُ أَوْ اتْرُكُوهُ كُلَّهُ .

800- Saçlarınızı tamamiyle traş ediniz, yahud tamamiyle traş etmeyiniz; yâni bir bölüğünü traş edip diğerini bırakmayınız.⁽⁸⁰⁰⁾

٨٠١ - أَنْهَكُوا الشَّوَارِبَ وَاعْفُوا اللَّحَى .

801- Dudaklarınız görülecek kadar bıyığınızı kesiniz, sakalınızı terkediniz (birakınız).⁽⁸⁰¹⁾

٨٠٢ - جُزُّوا الشَّوَارِبَ وَارْحُوا اللَّحَى وَخَالِفُوا الْمَجُوسَ .

797- Ahmed b. Hanbel, V, 342.

798- Müslim, tahâre 52-55; Buhârî, libâs 64; Tirmizî, edeb 18; Nesâî, tahâre 14; Ahmed b. Hanbel, II, 16, 52, 229, 239, 283, 356, 365, 366, 387, 410, 489.

799- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, I, hadis no: 142.

800- ibn Hıbbân, Sahîh, IV, 417.

801- Buhârî, libâs 65.

802- Dudaklarınız üzerine inmiş olan bıyıklarınızı kesiniz, sakalınızı ziyâde kesmeyiniz; yâni mecûsilere muhâlefet ediniz.⁽⁸⁰²⁾

٨٠٣ - قُصُّوا الشُّوَارِبَ مَعَ الشُّفَاةِ .

803- Bıyıklarınızı dudaklarınızla beraber edinceye kadar kesiniz.⁽⁸⁰³⁾

٨٠٤ - مَنْ لَمْ يَأْخُذْ مِنْ شَارِبِهِ فَلَيْسَ مِنَّا .

804- Bıyığını dudaklar görününceye kadar kesmeyen bizden; yâni ümmet-i kâmilemizden (seçkin ümmetimizden) değildir.⁽⁸⁰⁴⁾

٨٠٥ - أَوْفُرُوا اللَّحَا وَقُصُّوا الشُّوَارِبَ .

805- Sakalınızı çoğaltınız, bıyıklarınızı kısaltınız.⁽⁸⁰⁵⁾

٨٠٦ - قَصُّ الشَّارِبِ مِنَ الدِّينِ .

806- Bıyık kesmek dînimizin şîârındandır (dînimize has özelliklerdendir).⁽⁸⁰⁶⁾

٨٠٧ - مَنْ طَوَّلَ شَارِبَهُ لَمْ يَسْتَجِبِ اللَّهُ دُعَاءَهُ .

807- Bıyıklarını kesmeyip dudakları üstüne uzatan kimsenin duâsını Cenâb-ı Allah kabûl buyurmaz.⁽⁸⁰⁷⁾

٨٠٨ - وَقُرُّوا عَنَّا نَيْكُمُ وَقُصُّوا سَيِّئِكُمْ .

808- Sakalınızı uzatınız ve bıyıklarınızı kesiniz.⁽⁸⁰⁸⁾

802- Müslim, tahâre 55; Ahmed b. Hanbel, II, 365, 366.

803- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, II, hadis no: 1876.

804- Tirmizî, edeb 16; Nesâî, tahâre 12, ziyet 2.

805- Buhârî, libâs 64.

806- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 100.

807- Deylemî, Müsned, hadis no: 5648.

808- Ahmed b. Hanbel, IV, 265.

باب ماجاء في صاحب البدعة

Bid'at ve ehli

٨٠٩ - أَبِي اللَّهِ أَنْ يَقْبَلَ عَمَلِ صَاحِبِ بَدْعَةٍ حَتَّى يَدَعَ بَدْعَتَهُ .

809- Akayid-i fâside ashâbının (bozuk inaç sahiplerinin) ibâdetini Cenâb-ı Allah kabûlden imtinâ buyurmuştur. Meğer ki tevbe edip ehli-sünnet ve cemâat itikadına rücû etsin (dönsün).⁽⁸⁰⁹⁾

٨١٠ - كُلُّ بَدْعَةٍ ضَلَالَةٌ إِلَّا فِي عِبَادَةٍ .

810- Bid'atın cümlesi dalâlettir. Meğer ki ibâdet nev'inden olsun.⁽⁸¹⁰⁾

باب ماجاء في النهي عن بعض المجالسة

Kötülerle oturup kalkmaktan sakınmak

٨١١ - اجْتَنِبُوا مَجَالِسَ الْعَشِيرَةِ .

809- ibn Mâce, mukaddime 7.

810- bk. Keşfü'l-hafâ, II, hadis no: 1981.

811- Tazyî-i evkat (zaman kaybını) ve gafleti mucib olan mecâlis ve mehâfilden (toplantı ve meclislerden) ictinâb ediniz (sakınınız).⁽⁸¹¹⁾

٨١٢ - إِيَّاكَ وَقَرِينَ السُّوءِ فَإِنَّكَ بِهِ تُعْرَفُ .

812- Sû-i karîn'den yâni âsî ve mücrim rüfekadan (günahkâr ve is-yânkâr arkadaşlardan) hazer et (sakın). Zira senin de onlardan olduğun anlaşılır, demektir.⁽⁸¹²⁾

٨١٣ - نُهَى عَنْ إِجَابَةِ طَعَامِ الْفَاسِقِينَ .

813- Fusekanın (alenen haram işleyen fasıkkimselerin) ziyâfet ve dâvetine icâbet menhiyâtandır (yasaklar cümlesindedir).⁽⁸¹³⁾

باب ماجاء في الرياء وما شبه ذلك

Riyâ ve benzeri davranışlar

٨١٤ - إِحْذَرُوا الشَّهْوَةَ الْخَفِيَّةَ الْعَالِمُ يُحِبُّ أَنْ يُجْلَسَ إِلَيْهِ .

814- Şehvet-i hafiyyeden (gizli şehvetten) hazer ediniz (sakınınız). Meselâ bir âlimin nâsin (insanların) rağbet ve ikbâlini arzu edip başına toplanmasını sevdiği gibi.⁽⁸¹⁴⁾

٨١٥ - إِحْذَرُوا الشُّهْرَتَيْنِ الْصُّوفِ وَالْحَزْرِ .

815- Halka karşı zühd ve takvâ ibraz için (gösteri yapmak üzere) libâs-ı sûfiyye (dervişlik hırkası) veyahud mütemevvil (zengin) görünmek üzere elbise-i fâhire (pahalı giysiler) iksâsıyla (giyerek) hâsil olacak şöretlerden hazer ediniz (sakınınız).⁽⁸¹⁵⁾

٨١٦ - إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى حَرَّمَ الْجَنَّةَ عَلَى كُلِّ مُرَاءٍ .

811- Suyûti el-Camiu's-sağîr, I, 10.

812- Suyûti, el-Camiu's-sağîr, I, 118.

813- Heysemî, Mecmeu'z-zevâid, IV, 54.

814- Suyûti, el-Camiu's-sağîr, I, 12.

815- Deylemî, Müsned, hadis no: 258.

816- Tahkika (gerçekten) Cenâb-ı Allâh riyâkârların bilâ-azâb (azâb görmeden) cennete dühûlünü haram buyurmuştur.⁽⁸¹⁶⁾

٨١٧ - الشَّهْوَةُ الْخَفِيَّةُ وَالرِّيَاءُ شِرْكٌ .

817- Şehvet-i hafiyye (gizli şehvet) ile riyâ, şerrin asgarıdır (en küçüğüdür). Riyâ, nâs'a (halka) göstermek üzere yapılan ibâdet, "şehvet-i hafiyye" ise nâs'ın hüsn-i zannını kazanmak maksadıyla taklîl-i taâm (yemeği azaltmak), terk-i kelâm (az konuşmak) gibi şeylere itlak olunur (denir).⁽⁸¹⁷⁾

٨١٨ - مَنْ رَانِي بِاللَّهِ لِعَيْرِ اللَّهِ فَقَدْ بَرَّأَ مِنَ اللَّهِ .

818- Bir kimse nâs'a (halka) göstermek maksadıyla amel ve ibâdette bulunursa tahkika (gerçekten) merâhim-i celfîle-i ilâhî'den (Cenâb-ı Hakk'ın yüce merhametinden) mahrum olur.⁽⁸¹⁸⁾

٨١٩ - أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا مَنْ يُرَى النَّاسَ فِيهِ خَيْرًا وَلَا خَيْرَ فِيهِ .

819- Nâs'ın (halkın) ziyâde müstehakk-ı azâb olanları (azabı hakk edenleri) şol bir kimsedir ki, kendini âleme iyi gösterir, halbuki hakikatte hayırdan behresizdir.⁽⁸¹⁹⁾

816- Suyûti, el-Camiu's-sağîr, I, 70.

817- Tirmizî, nüzûr 9; ibn Mâce, fiten 16; Ahmed b. Hanbel, V, 428.

818- Heysemî, Mecmeu'z-zevâid, X, 223.

819- Deylemî, Müsned, hadis no: 1458.

احاديث متفرقة

Muhtelif hadîs-i şerifler

٨٢٠ - إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَيُؤَيِّدُ الدِّينَ بِالرَّجُلِ الْفَاجِرِ .

820- Cenâb-ı Allah, dîn-i islâm'ı bir racül-i fâcir ile (günahkâr bir adamla) da teyid eder (güçlendirir). *Racül-i fâcir, ilmiyle âmil olmayan âlime de şâmildir.*⁽⁸²⁰⁾

٨٢١ - إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَبْعَثُ كُلَّ عَالِمٍ بِالدُّنْيَا جَاهِلٍ بِالْآخِرَةِ .

821- Muâmelât-ı dünyeviyyeyi (dünyaya âid muâmeleleri) tamamiyle öğrenip de umûr-i âhirete (âhiret işlerine) cahil kalanlara Cenâb-ı Hakk buğz eder.⁽⁸²¹⁾

٨٢٢ - إِنَّ الشَّيْطَانَ قَدْ آيَسَ أَنْ يَعْْبُدَهُ الْمُصَلُّونَ وَلَكِنْ فِي التَّحْرِيشِ

بَيْنَهُمْ .

822- Tahkîka şeytan musallî olan kimselerin (namaz kılanların) ken-

820- Buhârî, cihâd, 182, meğâzî 38, kader 5; Müslim, îmân 178; ibn Mâce, fiten 35, Dârimî, siyer 73; Ahmed b. Hanbel, II, 309, V, 45.

821- Suyûtî, el-Câmiu's-sağîr, I, 75.

dine ibâdet etmesini beklemez. Lâkin o gibiler arasına buğz ve adâvet gibi mesâvî (kötülükler) ilkası için (sokmak üzere) son derecelerde çalışıyor.⁽⁸²²⁾

۸۲۳ - إِنَّ الصُّبْحَةَ تَمْنَعُ بَعْضَ الرِّزْقِ .

823- Tahkîka sabah namazıyla tulû-ı şems beyninde olan taksîm-i erzâk (rızk dağılımı) zamanını uykuda geçirmek rızkın bir kısmına mâni olur.⁽⁸²³⁾

۸۲۴ - إِنَّ مِنَ الْبَيَانِ سِحْرًا وَإِنَّ مِنَ الشَّعْرِ حِكْمًا .

824- Tahkîka gayet fesâhatla (düzgün ve edebî lâfızlarla) vakı olan nasâyih ve mevâizdeki (öğüt ve nasihatlardaki) tesîrât-ı azîmeye (büyük tesire) sihir denilse sezâ (layıktır). Ve Cenâb-ı Allah ve Rasûlullah'ın hamd ve senâsında ve menakıb-i asliyâda ve guzzâtı teşcî (gâzileri harb ve cihada teşvik) ve ümmeti hayır ve hasenâta teşvik yolunda kemâl-i belâgatla (beliğ bir üslûpla) inşâd olunan (söylenen) eş'âr-ı müessireye (etkili şiirlere) ayn-ı hikmet söylenilse (hikmetin ta kendisi dense) becâdır (yeridir), demektir.⁽⁸²⁴⁾

۸۲۵ - إِنِّي فِيمَا لَمْ يُوحَ إِلَيَّ كَأَحَدِكُمْ .

825- Tahkîka vahiy nâzil olmayan mesâilde (konularda) ben de sizler gibiyim.⁽⁸²⁵⁾

۸۲۶ - إِنِّي لَأَمْرَحُ وَلَا أَقُولُ إِلَّا حَقًّا .

826- Tahkîka ben lâtife ve mizâh ederim. Lâkin Hakk'ın gayrısını da söylemem. Meselâ sinn-i şeyhûhata (ihtiyarlık çağına) vasıl olmuş bir hatûna: "إِنَّ الْجَنَّةَ لَا تَدْخُلُهَا عَجُوزٌ" "İhtiyar kadın cennete dâhil olamaz." yolunda vâkı olan iltifât ve lâtife-i Risâletpenâhileri gibi ki bundan maksad-

822- Müslim, münâfikîn 65; Tirmizî, birr 25, fiten 2; İbn Mâce, menâsik 76.

823- Ahmed b. Hanbel, I, 73.

824- Buhârî, nikâh 47, tıb 51; Müslim, cum'a 47; Ebû Dâvud, edeb 87; Tirmizî, birr 81; Dârimî, salât 199; Muvattâ, kelâm 7; Ahmed b. Hanbel, I, 269, 303, 309, 313, 327, 332, 397, II, 16, 59, 62, 94; III, 470, IV, 263.

825- Heysemî Mecmeu'z-zevâid, IX, 46.

âfileri Cenâb-ı Hakk'ın lütfuyla cennete dâhil olacak zevâtın umûmiyetle genç olacağına işaret buyurmaktır.⁽⁸²⁶⁾

٨٢٧ - الْأَرْوَاحُ جُنُودٌ مُجَنَّدَةٌ فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا اِتَّخَلَفَ وَمَا تَنَافَرَ مِنْهَا اِخْتَلَفَ .

827- Ervâh (ruhlar) mütenevvi ve muhtelifdir (değişik değişikdir). Evsâf ve ahlâkı muvâfık (uygun) olanlar dünyada diğerleriyle ülfet ve istinâs ederler. Muvafık olmayanlar, sevişemezler, demektir.⁽⁸²⁷⁾

٨٢٨ - الْبَرَكَةُ فِي تَوَاصِيِ الْخَيْلِ .

828- Hayır ve bereket, cihâd gibi makasid-i mebrûra (iyi gâyeler) üzerine beslenen at ve kısrakların nâsiyesindedir (alnındadır).⁽⁸²⁸⁾

٨٢٩ - تَقَرَّبُوا إِلَى اللَّهِ بِبُعْضِ أَهْلِ الْمَعَاصِي .

829- Erbâb-ı mâsiyete (günahkârlara) buğz ile Cenâb-ı Hakk'a takrib ediniz (yaklaşmaya çalışınız).⁽⁸²⁹⁾

٨٣٠ - ثَلَاثَةٌ يُهْلَكُونَ عِنْدَ الْحِسَابِ جَوَادٌ وَشُجَاعٌ وَعَالِمٌ .

830- Üç fırka (grup) yevm-i hisâbda (hesap gününde) helâk olur. **Birincisi** ihsân ve in'âmı Allah için olmayan eshiyâ (cömerdler); **ikincisi** mahzâ (yalınız) din uğrunda muhârebeye gitmeyen şüc'ân; **üçüncüsü** ilmiyle âmil olmayan ulemâdır (âlimlerdir).⁽⁸³⁰⁾

٨٣١ - جَمَالُ الرَّجُلِ فَصَاحَةٌ لِسَانِهِ .

831- Ricâlin (erkeklerin) hüsn-i cemâli (güzelliği) lisânındaki fesâhat ve belâgatidir (düzgün ve edebî konuşmasıdır).⁽⁸³¹⁾

826a- bk. İbn Mâce, cihâd 40.

826b: (الجنة لاندخلها عجز) Şemâilü't-Tirmizî, bab: fî sıfatı mîzahi resulillah (S.A.V.)

827- Buhârî, enbiyâ 2; Müslim, birr 159, 160; Ebû Dâvud, cihâd 16; Ahmed b. Hanbel, II, 295, 527, 537.

828- Buhârî, cihâd 43; Müslim, imâret 100; Nesâî, hayl 6; İbn Mâce, ticârât 69; Ahmed b. Hanbel, III, 114, 127, 171, IV, 184, 188.

829- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, I, hadis no: 1008.

830- Hâkim, Müstedrek, I, 108.

831- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ I, hadis no: 1075.

٨٣٢ - حُبُّ الثَّنَاءِ مِنَ النَّاسِ يُعْمِي وَيُصِمُّ .

832- Nâs'ın (halkın) medih ve senâsıyla mesrûr ve müftahir olmak (sevinç ve övünç duymak) insanı kendi aybını görmekten kör ve işitmekten sağır eder.⁽⁸³²⁾

٨٣٣ - حُبُّكَ الشَّيْءِ يُعْمِي وَيُصِمُّ .

833- Senin birşeye veyahut bir şahsa muhabbetin, onun meâyib ve kabâyihından (ayıp ve kusurlarından) seni görmez ve işitmez eder.⁽⁸³³⁾

٨٣٤ - دِينَ الْمَرْءِ عَقْلُهُ وَمَنْ لَأَعْقَلَ لَهُ لِأَدِينِ لَهُ .

834- Din ile akıl birdir. Aklı olmayanın dini de yok demektir. *Yâni din, akıl nisbetinde olur ki erbâb-ı ukul (akıl sâhipleri) dâimâ rızâullah'ı istihsâl yolunda kimseyi incitmeyerek kulûb-i nâs'ı (insanların kalplerini) tatyib ve taltife (hoş tutmaya) say ve ihtimam ile (gayret göstererek) dinlerini takviye ederler (güçlendirirler).*⁽⁸³⁴⁾

٨٣٥ - أَلَدَجَّالُ أَعْوَرَ الْعَيْنِ الْيُسْرَى جُفَالُ الشَّعْرِ مَعَهُ جَنَّةٌ وَنَارٌ فَنَارُهُ جَنَّةٌ وَجَنَّتُهُ نَارٌ .

835- Deccâlin sol gözü yoktur. Vücûdu gâyet tüylüdür. Cennet ve cehennem nâmıyla nezdinde iki mevki vardır. Lâkin hakikatte cehennem gösterdiği mevki cennet ve cennet gösterdiği mevki ise cehennemdir.⁽⁸³⁵⁾

٨٣٦ - ذَرَارِي الْمُسْلِمِينَ فِي الْجَنَّةِ يَكْفُلُهُمْ إِبْرَاهِيمُ .

836- Etfâl-i müslimîn (müslümanların çocukları) cennette İbrahim-aleyhisselâm- hazretlerinin taht-i tekeffül ve terbiyelerinde (teminat ve eğitimi altında) bulunurlar.⁽⁸³⁶⁾

832- Deylemî, Müsned, hadis no: 2726.

833- Ebû Dâvud, edeb 116; Ahmed b. Hanbel, V, 194, VI, 450.

834- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, II, hadis no: 3065.

835- Müslim, fiten 104; ibn Mâce, fiten 33; Ahmed b. Hanbel, V, 383, 397.

836- Ahmed b. Hanbel, II, 326.

۸۳۷ - الشَّبَابُ شُعْبَةٌ مِنَ الْجُنُونِ .

837- Gençlik cünûndan bir şûbedir (deliliğin bir çeşididir).

Bu hadis-i şeriften anlaşılıyor ki, gençlerin kendi akıllarına itimâdları câiz olmayıp belki dâima ehl-i fadl (fazilet sahiplerine) ve erbâb-ı kemâle (olgun kişilere) müracaat eylemeleri ehemm ve elzemdir (gerekli ve önemlidir).⁽⁸³⁷⁾

۸۳۸ - قَلْبُ الشَّيْخِ شَابٌّ عَلَى حُبِّ ابْتِنَانِ طَوْلِ الْحَيَاةِ وَكَثْرَةِ الْمَالِ

838- İhtiyarların kalbi, iki şeyin muhabbetinde gençtir. Birisi çok yaşamak, diğeri para toplamak.⁽⁸³⁸⁾

۸۳۹ - كَادَ الْفَقْرُ أَنْ يَكُونَ كُفْرًا .

839- Fakr ve ihtiyâç kısmet-i ilâhiyye'ye (ilahî taksime) itirâz ve adem-i rizâyı (râzı olmamayı) intâc edince küfre karib (yakın) olur.⁽⁸³⁹⁾

۸۴۰ - لَيْسَ شَيْءٌ خَيْرًا مِنْ أَلْفِ مِثْلِهِ إِلَّا الْإِنْسَانُ .

840- İnsandan başka birşey yoktur ki, "biri" kendi cinsinden "bine"⁽⁸⁴⁰⁾ değsin.

۸۴۱ - لَيْسَ مِنَّا مَنْ تَشَبَّهَ بَعِيرِنَا .

841- Kendilerini ehl-i küfre benzetenler bizden değiller.⁽⁸⁴¹⁾

۸۴۲ - وَبَيْلٌ لِلْعَالِمِ مِنَ الْجَاهِلِ وَوَيْلٌ لِلْجَاهِلِ مِنَ الْعَالِمِ .

842- Veyl (yazık) şol bir âlimedir ki, muhtac olan bir câhile farâiz-i dîniyyesini (dînin emirlerini) tâlim etmez (öğretmez). Kezâlik (aynı şekilde) cehennem şol bir câhil içindir ki faraiz-i dîniyyesini ulemâdan öğrenmeye sa'y ve gayret eylemez (uğraşmaz).⁽⁸⁴²⁾

837- bk. Keşfü'l-hafâ, II, hadis no: 1530.

838- Müslim, zekât 113-114; Tirmizî, zühd 28; İbn Mâce, zühd 27; Ahmed b. Hanbel, II, 358, 379, 380, 394, 443, 447, 501.

839- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, II, hadis no: 1919.

840- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, II, hadis no: 2141.

841- Tirmizî, İstî'zân 7.

842- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, II, hadis no: 2974.

٨٤٣ - اِنَّمَا الْمَجْنُونُ الْمُقِيمُ عَلَى مَعْصِيَةِ اللَّهِ .

843- Mecnûn ancak şol bir kimsedir ki tevbe ve nedâmet etmeyip mâsiyette devam ede.⁽⁸⁴³⁾

٨٤٤ - يَتَّ لَأَصِيَّانَ فِيهِ لِأَبْرَكَةَ فِيهِ .

844- Çocuk bulunmayan bir hânede bereket yoktur.⁽⁸⁴⁴⁾

٨٤٥ - كَرَمُ الدُّنْيَا الْغِنَا وَكَرَمُ الْآخِرَةِ التَّقْوَى .

845- Dünyanın izzeti (şerefi) gına ve servetle (zenginlik ve mal ile), âhiretin saâdeti ise takvâ ve tâatladır.⁽⁸⁴⁵⁾

٨٤٦ - ذَرَارَى الْمُشْرِكِينَ حَاحْمُ أَهْلِ الْجَنَّةِ .

846- Müşrikinin (müşriklerin) sinn-i bülûğa (ergenlik çağına) ermeyen çocukları ehl-i cennete hizmetçi olurlar.⁽⁸⁴⁶⁾

٨٤٧ - رِيحُ الْوَالِدِ مِنْ رِيحِ الْجَنَّةِ .

847- Evlâd kokusu, cennet kokusundandır. *Bu kokunun hafid'e (toruna) da şu mûlû olduğu nice meşhûd ve muhakkaktır (görölmüş ve kesinlik kazanmıştır).*⁽⁸⁴⁷⁾

٨٤٨ - الشُّعْرُ كَلَامٌ فَحَسَنُهُ حَسَنٌ وَقَبِيحُهُ قَبِيحٌ .

848- Şiir kelâmdır. Şer'a muvâfik (şeriata uygun) ve Hakk'a muşavîk (teşvîk edici) olanları güzel ve bunun hilâfında bulunanları çirkindir.⁽⁸⁴⁸⁾

٨٤٩ - مَنْ أَحَبَّ شَيْئًا أَكْثَرَ ذِكْرَهُ .

843- Munâvî, Künûzû'l-hakâik s. 41.

844- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, I, hadis no: 938.

845- Deylemî, Müsned, hadis no: 4893.

846- bk. Müslim, cihâd 27; Ebû Dâvud, sünne 17; Nesâi, cenâiz 60; Ahmed b. Hanbel, I, 215.

847- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, hadis no: 1402.

848- Buhâri, Edebû'l-müfred, II, sh: 20, hadis no: 865-866.

849- İnsan bir şeyi severse dâima onu yâd eder (anar). Yâni bir insan Cenâb-ı Hakk'ı çok zikretmezse iddiâ-yı muhabbette (sevgi iddiâsında) kâzibdir (yalancıdır).⁽⁸⁴⁹⁾

٨٥٠ - مَنْ أَرَادَ أَنْ يَشُمَّ رَائِحَتِي فَلْيَشُمَّ الْوَرْدَ الْأَحْمَرَ .

850- Benim râyihamı (kokumu) almak arzu edenler, kırmızı gül koklasınlar.⁽⁸⁵⁰⁾

٨٥١ - مَنْ عَشَقَ فَعَفَّ فَمَاتَ مَاتَ شَهِيدًا .

851- Bir kimse aşka dûcâr olur da iffetine hâlel getirmezse (harama düşmezse) vefat ederken şühedâ zümresine (şehidler kervanına) lâhik olur (karışır).⁽⁸⁵¹⁾

٨٥٢ - مَنْ قَالَ أَنَا عَالِمٌ فَهُوَ جَاهِلٌ .

852- İlim ve irfan sâhibi olduğunu iddiâ eden câhildir.⁽⁸⁵²⁾

٨٥٣ - مَنْ قَالَ أَنَا فِي الْجَنَّةِ فَهُوَ فِي النَّارِ .

853- Bir kimse Cenâb-ı Hakk'ın gadabından emîn olarak herhalde cennete gideceğini iddiâ ederse cehennemdedir.⁽⁸⁵³⁾

٨٥٤ - لَا تَسْتَرْضِعُوا الْحَمَقِيَّ فَإِنَّ اللَّيْنَ يُعَدِّي .

854- Akılsız; yâni diyânetsiz (dindar olmayan) kadınların südünü çocuklarınıza vermeyiniz; zirâ tesîr eder.⁽⁸⁵⁴⁾

٨٥٥ - لَا يُعْنَى حَذْرٌ مِنْ قَدَرٍ .

855- Hazer (sakınma ve tedbîr) kaderden kurtulmaya medâr olamaz. Lâkin bu kaderden maksad, duâ ve tasadduk gibi hiçbir şeye muallak olmayan (bağlı bulunmayan) bir kaderdir.⁽⁸⁵⁵⁾

849- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, II, hadis no: 2352.

850- Deylemî, Müsned, hadis no: 5863.

851- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, II, hadis no: 2538.

852- Heysemî, Mecmeu'z-zevâid, I, 186.

853- Heysemî, Mecmeu'z-zevâid, I, 186.

854- Heysemî, Mecmeu'z-zevâid, IV, 262.

855- Ahmed b. Hanbel, V, 234.

باب ماجاء فى النكاح

Nikâh

٨٥٦ - تَنَاكَحُوا تَكْتَرُوا فَإِنِّى أَبَاهِى بِكُمْ أَلَمَّ يَوْمَ الْقِيَمَةِ .

856- Teehhül ediniz (evleniniz), çok olunuz; zîrâ beñ sizin kesretinizle ümem-i sâlife (geçmiş ümmetler) üzerine iffihâr ederim.⁽⁸⁵⁶⁾

٨٥٧ - خَيْرُ النِّكَاحِ أَيْسَرُهُ .

857- Nikâhın hayırlısı gerek mehir ve gerekse kabûl ve muvâfakat cihetlerinden olsun, kolaylıkla husûle gelenidir.⁽⁸⁵⁷⁾

٨٥٨ - مَنْ أَرَادَ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ طَاهِرًا مُطَهَّرًا فَلْيَتَزَوَّجِ الْحَرَائِرَ .

858- Gûnahtan pâk olarak Cenâb-ı Hakk'a mülâki olmasını murad eden kimse, teehhül etmelidir, (evlenmelidir) demektir.⁽⁸⁵⁸⁾

٨٥٩ - تَزَوَّجُوا النِّسَاءَ فَإِنَّهُنَّ يَأْتِينَ بِالْمَالِ .

856- Ebû Dâvud, nikâh 3; ibn Mâce, nikah 1.

857- Ebû Dâvud, nikâh 31.

858- ibn Mâce, nikâh 8.

859- Nisâ tezvîc ediniz (kadınlarla evleniniz); zira onlar, mal ve rızık ile gelirler.Yâni iâşelerinden korkup teksîr-i nüfûs-i islâm (müslümanların sayısı artması) için meşrû ve mesnûn (şeriat ve sünnete uygun) olan emr-i nikâhı (evlenme konusunu) terketmeyiniz.⁽⁸⁵⁹⁾

٨٦٠ - مِنْ يُمْنِ الْمَرْأَةِ تَيْسِيرُ أَمْرِهَا وَقَلَّةُ صَدَاقِهَا .

860- Mehrinin killeti (azlığı) ve mukaddimat-ı nikâhın (nikâh hazırlıklarının) teshîl ve teysiri (kolaylaştırılması) kadınların meymenetine (uğur ve bereketine) delâlet eder.⁽⁸⁶⁰⁾

٨٦١ - مَنْ زَوَّجَ كَرِيمَتَهُ مِنْ فَاسِقٍ فَقَدْ قَطَعَ رَجْمَهَا .

861- Her kimse ki kerîmesini (kızını) bir fasıka tezvîc ederse (verirse) kat'-ı rahm etmiş olur (kızıyla akrabalık bağını kesmiş olur).⁽⁸⁶¹⁾

٨٦٢ - النِّكَاحُ مِنْ سُنَّتِي فَمَنْ لَمْ يَعْمَلْ بِسُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي .

862- Nikâh benim sünnetimdir. Sünnetimle âmil olmayan kimse ümmet-i kâmilemden değildir.⁽⁸⁶²⁾

٨٦٣ - حُبِّبَ إِلَيَّ مِنْ دُنْيَاكُمْ النِّسَاءُ وَالطَّيِّبُ وَجَعَلْتُ قُرَّةَ عَيْنِي فِي الصَّلَاةِ

863- Cenâb-ı Allah bana dünyanızdan nisâ (kadınlar) ile itriyyâtı (güzel kokuyu) sevdirdi. Mahzûziyyet-i kesîrem (en çok hazz aldığım şey) ise münâcât-ı Halık'tan (Yaratıcı'ya yalvarmaktan) ibâret olan salât ile husûle geldi.⁽⁸⁶³⁾

859- Hâkim, Müstedrek, II, 161.

860- Ahmed b. Hanbel, VI, 77, 91.

861- Deylemî, Müsned, hadis no: 5645.

862- ibn Mâce, nikâh 1.

863- Nesâî, işretü'n-nisâ 1; Ahmed b. Hanbel, III, 128, 199, 285.

باب ماجاء في حق النساء

Kadınlar

٨٦٤ - أَبْعَضُ الْحَلَالِ إِلَى اللَّهِ الطَّلَاقُ

864- Cenâb-ı Allah, şer'an câiz olan şeyler meyânında (arasında) talâkı (boşanmayı) sevmez.⁽⁸⁶⁴⁾

٨٦٥ - إِذَا اسْتَعْطَرَتِ الْمَرْأَةُ فَمَرَّتْ عَلَى الْقَوْمِ لِيَجِدُوا رِيحَهَا فَهِيَ زَانِيَةٌ

865- Râyiha-i tayyibesini (güzel kokusunu) nâs'a (insanlara) duyurmak üzere istimâl-i itriyyât eden (güzel koku kullanan) kadınlar zâniye (zinâ etmiş) hükmündedir.⁽⁸⁶⁵⁾

٨٦٦ - إِذَا صَلَّتِ الْمَرْأَةُ حَمْسَهَا وَصَامَتْ شَهْرَهَا وَحَفِظَتْ فَرْجَهَا
وَاطَاعَتْ زَوْجَهَا دَخَلَتْ الْجَنَّةَ .

864- Ebû Dâvud, talâk 3; ibn Mâce, talâk 1.

865- Ebû Dâvud, tereccül 7; Tirmizî, edeb 35; Nesâî, zînet 35; Dârimî, isti'zân 18; Ahmed b. Hanbel, IV, 414, 418.

866- Kadın beş vakit namazını kılar, ramazan orucunu tutar, fercini hıfz (namusunu korur) ve zevcine (kocasına) itâat ederse muazzeb olmaksızın (azab görmeden) cennete dâhil olur.⁽⁸⁶⁶⁾

٨٦٧ - اِطَّلَعْتُ فِي الْجَنَّةِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا الْفُقَرَاءَ وَاطَّلَعْتُ فِي النَّارِ فَرَأَيْتُ أَكْثَرَ أَهْلِهَا النِّسَاءَ .

867- Cennete muttali oldum (baktım). Ehlinin ekserisini dünyada fakir olan kimselerden buldum. Nâr-ı cahîme (cehenneme) kesb-i vukuf eyledim (baktım). Ehlinin ekserisini kadınlardan gördüm.⁽⁸⁶⁷⁾

٨٦٨ - أَيُّمَا امْرَأَةٍ أَغْضَبَتْ زَوْجَهَا فَعَلَيْهَا لَعْنَةُ اللَّهِ .

868- Hangi kadın ki zevcini (kocasını) gadablandırır (öfkelendirir), Cenâb-ı Allah'ın lânetine müstehtak olsun.⁽⁸⁶⁸⁾

٨٦٩ - أَيُّمَا امْرَأَةٍ مَاتَتْ وَزَوْجُهَا عَنْهَا رَاضٍ دَخَلَتْ الْجَنَّةَ .

869- Zevci (kocası) kendisinden râzı olduğu halde bir kadın vefat ederse cennete dâhil olur. Bu hadîs-i şerîfteki beşaret (müjde) günah-ı kebîreden (büyük günahtan) masûn olan (korunan) hanımlara âid olduğu âşikârdır.⁽⁸⁶⁹⁾

866- Ahmed b. Hanbel, I, 191.

867- Buhârî, nikâh 88, rikâk 16, 51, bed'ül-halk 8, Tirmîzî cehennem 11; Ahmed b. Hanbel, I, 234, 359, II, 173, 297, IV, 429, 443.

868- Mûnâvî, Kûnûzü'l-hakâik, s. 49.

869- ibn Mâce, nikah 4; Tirmîzî, rıdâ 10.

باب ماجاء في المال الصالح

Helâl ve temiz mal

٨٧٠ - نِعَمَ الْعَوْنُ عَلَى تَقْوَى اللَّهِ الْمَالُ .

870- Takvâ ve tâat için mal ve servet, müminlere ne güzel bir muindir (yardımcıdır).⁽⁸⁷⁰⁾

٨٧١ - نِعَمَ الْعَوْنُ عَلَى الدِّينِ قُوَّةُ سَنَةِ .

871- Bir senelik taayyüşüne (hayatına) medar (yeterli) olan kut (azık) insanın diyânetine ne güzel bir muindir (yardımcıdır).⁽⁸⁷¹⁾

٨٧٢ - نِعَمَ الْمَالُ الصَّالِحُ لِلرَّجُلِ الصَّالِحِ .

872- Racül-i sâlih (salih adam) için mâl-i helâl (helâl mal) ne güzel-dir.⁽⁸⁷²⁾

870- Aclûni; Keşfü'l-hafâ, II, hadis no: 2820.

871- Aclûni, keşfü'l'hafâ, II, hadis no: 2819.

872- Ahmed b. Hanbel, IV, 197, 202.

باب فضل الاخوان والتودد
Dostluk ve kardeşliğin fazîleti

٨٧٣ - اسْتَكْبَرُوا الْإِخْوَانَ فَإِنَّ لِكُلِّ مُؤْمِنٍ شَفَاعَةً يَوْمَ الْقِيَمَةِ .

873- Sulehâdan (sâlihlerden) birçok ihvan edininiz. Zirâ sulehâdan her ferd, şefaât için kıyâmette mezûndur (şefaatine izin verilecektir).⁽⁸⁷³⁾

٨٧٤ - أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ بَعْدَ الْإِيمَانِ بِاللَّهِ تَعَالَى التَّوَدُّدُ إِلَى النَّاسِ .

874- Cenâb-ı Allah'a imandan sonra efdal-i a'mâl (amellerin en fazîletlisi) sulehâ (salih kimseler) ile muhabbet ve meveddet (dostluk) eylemektir.⁽⁸⁷⁴⁾

٨٧٥ - أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ الْحُبُّ فِي اللَّهِ وَالْبُغْضُ فِي اللَّهِ .

875- Efdal-i a'mâl (amellerin en değerlisi) Allah için sulehâyı sevmek, Allah için fusehaya (fâsiklara) buğzeylemektir.⁽⁸⁷⁵⁾

873- Âclünî, Keşfü'l-hafâ, I, hadis no: 352.

874- Âclünî, Keşfü'l-hafâ, I, hadis no: 450.

875- Ebû Dâvud , sünne 2.

٨٧٦ - رَأْسُ الْعَقْلِ بَعْدَ الْإِيمَانِ بِاللَّهِ التَّحَبُّبُ (وفي رواية) التَّوَدُّدُ

إِلَى النَّاسِ .

876- Aklın başı ba'de'l-îmân (îmândan sonra) kavlen ve fiilen nâs (insanlar) ile muhabbet ve meveddeti (dostluğu) husûle getirmektir.⁽⁸⁷⁶⁾

٨٧٧ - الشَّيْطَانُ يَهْمُ بِالْوَاحِدِ وَالْإِثْنَيْنِ فَإِذَا كَانُوا ثَلَاثَةً لَمْ يَهْمَ بِهِمْ .

877- Şeytan bir veya iki mümine tasalluta ikdâm eder (yönelir). Lâkin üç olunca me'yûs olur (ümitsizliğe düşer). *Yâni insan namaz için olsun, zikir için olsun, dâimâ cemaatten ayrılmamalıdır. Bir sefer bile murâd olundukta kezâlik (aynı şekilde) sulehâdan (sâlihlerden) müte-addid (birkaç) refik aramalıdır.*⁽⁸⁷⁷⁾

٨٧٨ - لِكُلِّ شَيْءٍ مِفْتَاحٌ وَمِفْتَاحُ الْجَنَّةِ حُبُّ الْمَسَاكِينِ وَالْفُقَرَاءِ .

878- Herşey için bir anahtar vardır. Cennetin anahtarı ise fakara ve mesâkîni (fakir ve miskinleri) sevmektir.⁽⁸⁷⁸⁾

٨٧٩ - مَنْ أَحَبَّ لِلَّهِ وَابْعَضَ لِلَّهِ وَأَعْطَا لِلَّهِ وَمَنَعَ لِلَّهِ فَقَدِ اسْتَكْمَلَ الْإِيمَانَ

879- Bir kimse hubb ve buğzunu (sevgi ve düşmanlığını); men' ve atasını (vermesini ve vermemesini) hâlisân Cenâb-ı Allah rızâsı için ederse tahkîka îmanını kâmil etmiş olur.⁽⁸⁷⁹⁾

٨٨٠ - الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا .

880- Mümin mümin için duvar gibidir. Birbirinden kuvvet alır. *Filhakika (gerçekte) ne büyük hikmettir ki müminler kemal-i ihlas ve muhabbetle yekdiğlerine (birbirine) rabt-ı kalb edince (gönül bağlayınca) maddi olsun, mânevî bulunsun zuhûr ve sudûru (ortaya çıkması) me'mûl ve melhûz olan (umulan) mekâyid ve mefasid-i a'dâdan (düşmanların hîle ve bozgunculuklarından) masûn ve mahtûz olur (korunur).*⁽⁸⁸⁰⁾

876- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, I, hadis no: 1352.

877- Muvatta, isti'zân 36.

878- Deylemî, Müsned, hadis no: 4993.

879- Ebû Dâvud, sünne 15; Tirmizî, kıyâme 60; Ahmed b. Hanbel, III, 438, 440.

880- Buhârî, salât 88, edeb 36, mezâlim 5; Müslim, birr 65; Tirmizî, birr 18; Nesâî, zekat 67; Ahmed b. Hanbel, IV, 104, 405, 409.

٨٨١ - الْمُتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ عَلَى كُرَاسِيٍّ مِنْ يَأْقُوتِ حَوْلَ الْعَرْشِ .

881- Hasbeten lillâh (sadece Allah rızâsı için) yekdiğerine muhabbet eden müminler etrâf-ı Arş-ı azîmde (Arş'in çevresinde) yakuttan musanna' (yapılmış) kursîler üzerinde otururlar.⁽⁸⁸¹⁾

٨٨٢ - الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ .

882- İnsan sevdiğiyle haşrolunur.⁽⁸⁸²⁾

٨٨٣ - الْوَحْدَةُ خَيْرٌ مِنْ جَلِيسِ السُّوءِ وَالْجَلِيسُ الصَّالِحُ خَيْرٌ مِنَ الْوَحْدَةِ

883- Yalnız bulunmak, kötü refikleriyle (arkadaşlarıyla) bulunmaktan ve sulehâ (salihler) ile refakat (arkadaşlık) yalnızlıktan hayırlıdır.⁽⁸⁸³⁾

٨٨٤ - لَا تُصَاحِبِ الْآمُومِنَاءَ .

884- Mümin-i kâmilden başka kimse ile musâhabe etme (sohbet etme).⁽⁸⁸⁴⁾

٨٨٥ - أَحَبُّ لِلنَّاسِ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ تَكُنْ مُسْلِمًا .

885- Nefsin için sevdiğin hayrı nâs (halk) için dahî sev; o halde müslim-i kâmil (gerçek müslüman) olursun.⁽⁸⁸⁵⁾

٨٨٦ - أَحِبُّوا الْمَسَاكِينَ وَجَالِسُوهُمْ .

886- Fukarâ ve mesâkini (fakir ve miskinleri) seviniz ve onların mecalisinde (toplantılarında) oturunuz.⁽⁸⁸⁶⁾

٨٨٧ - إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُدَاوِمَةَ عَلَى الْإِخَاءِ الْقَدِيمِ .

881- Heysemî, Mecmeu'z-zevâid, X, 278.

882- Buhârî, edeb 96; Müslim, birr 165; Tirmizî, zühd 50, deavât 98; Dârimî, rikak 71; Ahmed b. Hanbel, I, 392, III, 104, 110, 159, 165, 167, 168, 172, 173, 178, 192, 198, 200, 202, 207, 208, 213, 222, 226, 227, 228, 255, 268, 276, 283, 288, 336, 394, IV, 107, 160, 239, 241, 392, 395, 398, 405.

883- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, II, hadis no: 2893.

884- Ebû Dâvud, edeb 16; Tirmizî, zühd 56.

885- Tirmizî, zühd 2; ibn Mâce, zühd 24; Ahmed b. Hanbel, II, 310, III, 473, IV, 70, 77.

886- Hâkim, Müstedrek, IV, 332.

887- Tahkika (gerçekten) uhuvvetin (kardeşliğinin) muhâfazasıyla muhabbet-i kadimeye (eski dostluğa) devam olunmasını Cenab-ı Allah sever.⁽⁸⁸⁷⁾

٨٨٨ - إِنَّ الْمُتَحَابِّينَ فِي اللَّهِ تَحْتَ ظِلِّ الْعَرْشِ .

888- Tahkika Cenâb-ı Allah için birbirini sevenler, yevm-i kıyamette Arşu'llah'ın gölgesinde kemâl-i âsâyiş (tam bir emniyyet) ve istirahatla mahfuz olurlar (korunurlar).⁽⁸⁸⁸⁾

٨٨٩ - الْحُبُّ فِي اللَّهِ فَرِيضَةٌ وَالْبُغْضُ فِي اللَّهِ فَرِيضَةٌ .

889- Allah için sulehâyı sevmek, Allah için fusekaya (fasıklara) buğz eylemek (onları sevmemek) farzdır.⁽⁸⁸⁹⁾

٨٩٠ - مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ أَنْ يَكُونَ إِخْوَانُهُ صَالِحِينَ .

890- Sâlih ihvana mâlik olmak, insanın saâdet ve selâmetindedir.⁽⁸⁹⁰⁾

٨٩١ - مَنْ أَحَبَّ قَوْمًا حَشَرَهُ اللَّهُ فِي زُمْرَتِهِمْ .

891- Cenâb-ı Hakk, herkesi sevdiği tâife ile haşreder (diriltir).⁽⁸⁹¹⁾

٨٩٢ - مَنْ أَحَبَّ قَوْمًا عَلَى أَعْمَالِهِمْ حُشِرَ فِي زُمْرَتِهِمْ .

892- Bir insan bir tâifeyi yaptıkları amel sebebiyle severse yevm-i kıyamette onlarla haşrolunur.⁽⁸⁹²⁾

٨٩٣ - أَكْثَرُ مِنَ الْأَصْدِقَاءِ فَإِنَّهُمْ شُفَعَاءُ .

893- Sıdk ve salâh ile (doğruluk ve iyilikle) mevsûf olanlardan ahbâbı çoğaltınız; zîrâ onlar şefaaf ederler.

887- Deylemî, Mûsned, hadis no: 563.

888- Suyûtî, el-Câmiu's-sağîr, I, 85.

889- Buhârî, iman 1.

890- Münâvî, Kûnûzü'l-hakâik, s. 134.

891-892- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, II, hadis no: 2353.

باب ماجاء في الهدية والصدقة وطلب الحاجة

Hediye, sadaka ve ihtiyacını istemek

٨٩٤ - مَا آتَاكَ اللَّهُ مِنْ أَمْوَالِ السُّلْطَانِ مِنْ غَيْرِ مَسْئَلَةٍ وَلَا إِشْرَافٍ فَكُلْهُ
وَتَمَوَّلْهُ .

894- Taleb ve tese'ül etmeksizin (dilenmeksizin) emvâl-i selâtından (sultanların mallarından) Cenâb-ı Allah sana birşey ihsân ederse onu alıp yemeli ve kendine mal etmelisin.⁽⁸⁹⁴⁾

٨٩٥ - اِبْتَعُوا الْخَيْرَ عِنْدَ حِسَانِ الْوُجُوهِ .

895- İ'tâ ve in'âmederken (verirken) yüzünde âsâr-ı lütuf ve şefkat nemûdar olan (görünen) zevât-ı kiramda (değerli şahsiyetlerde) hayrınızı arayınız.⁽⁸⁹⁵⁾

٨٩٦ - إِذَا أُعْطِيتَ شَيْئًا مِنْ غَيْرِ أَنْ تَسْئَلَ فَكُلْ وَتَصَدَّقْ .

894- Suyûtî, el-câmiûs-sağîr, II, 147.

895- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, I, hadis no: 28.

896- Bilâ-tese'ül (dilenmeksizin) mâl-i helâlden (helâl maldan) sana birşey i'tâ olundukta (verildiğinde) bittenâvül (alarak) fazlasını tasad-duk et.⁽⁸⁹⁶⁾

۸۹۷ - اَطْبُوا الْحَوَائِجَ بِعِزَّةِ الْاَنْفُسِ فَاِنَّ الْاُمُورَ تَجْرِي بِالْمَقَادِيرِ .

897- Muhtac olduğunuz şeyleri izzet-i nefis ile isteyiniz; zîrâ umûrun kâffesi (işlerin hepsi) mukadderât-ı ilâhiyye ile cereyân eder (meydana gelir).⁽⁸⁹⁷⁾

۸۹۸ - تَهَادَوْا تَحَابُّوا .

898- Yekdiğerinize (birbirinize) hediye veriniz, beyninizde (aranız-
da) muhabbet vücûda getiriniz.⁽⁸⁹⁸⁾

۸۹۹ - تَهَادَوْا الطَّعَامَ بَيْنَكُمْ فَاِنَّ ذٰلِكَ تَوْسِعَةٌ فِى اَرْزَاقِكُمْ .

899- Yekdiğerinizle (birbirinizle) taâtî-i taâm ediniz (karşılıklı birbiri-
nize yemek ikram ediniz). Zîrâ tevsi-i rızka (rızkın bollaşmasına) me-
dar olur (sebeb olur).⁽⁸⁹⁹⁾

۹۰۰ - مَنْ آتَاهُ اللّٰهُ مِنْ هٰذَا الْمَالِ شَيْئًا مِنْ غَيْرِ اَنْ يَسْئَلَهُ فَلْيَقْبَلْهُ .

900- Mâl-i dünyâdan her kime istemeksizin bir şey verilirse onu ka-
bûl etmeli.⁽⁹⁰⁰⁾

۹۰۱ - تَهَادَوْا تَزِدُّوْا حُبًّا .

901- Hediyeleşiniz, bu sûretle beyninizdeki (aranızdaki) muhabbeti
teksîr ve tezyîd etmiş (artırmış) olursunuz.⁽⁹⁰¹⁾

896- Ebû Dâvud, zekat 28; Müslim, zekat 112; Nesâî, zekat 94.

897- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, I, hadis no: 399.

898- bk. Muvatta, hûsnü'l-hulk 16.

899- Suyûtî, el-Câmiûs-sağîr, I, 137.

900- bk. Nesâî, zekat, 94; Ahmed b. Hanbel, V, 65.

901- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, I, hadis no: 1023.

٩٠٢ - تَهَادَوْا فَإِنَّ الْهَدِيَّةَ تَزِيدُ فِي الْقَلْبِ حُبًّا .

902- Yekdiğerinize (birbirinize) hediye veriniz; zîra hediye kalpte-ki muhabbeti tezyîd eder (artırır).⁽⁹⁰²⁾

باب ماجاء في فضل التجارة والكسب والحرفة

Ticaret, kazanç ve meslek

٩٠٣ - أَفْضَلُ كَسْبِ الرَّجُلِ وَلَدُهُ وَكُلُّ بَيْعٍ مَبْرُورٍ .

903- İnsanın kazandığı şeylerin efdali (en değerlisi) yetiştirdiği evlâdı ve hiyânetsiz olan mubâyeatıdır (alış-veriştir).⁽⁹⁰³⁾

٩٠٤ - إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ الْعَبْدَ الْمُؤْمِنَ الْمُحْتَرِفَ .

904- Temîn-i maîşet (geçimini sağlamak) için çalışan hırfet ve san'at sâhiplerini Cenâb-ı Hakk sever.⁽⁹⁰⁴⁾

٩٠٥ - التَّاجِرُ الصَّدُوقُ الْأَمِينُ يُحْشَرُ مَعَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ .

905- Sâdik ve emîn olan tâcir yevm-i kıyâmette enbiyâ (nebîler) ve siddîkîn (siddiklar) ve şühedâ (şehidler) ile haşrolunur.⁽⁹⁰⁵⁾

٩٠٦ - التَّاجِرُ الصَّدُوقُ تَحْتَ ظِلِّ الْعَرْشِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ .

906- Sıdk ile mevsûf olan tâcir yevm-i kıyâmette Arşullah sâyesinde (Allah'ın Arş'ının gölgesinde) harâretten (sıcaktan) mahfûz olur (korumur).⁽⁹⁰⁶⁾

902- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, I, hadis no: 1023.

903- bk. Ahmed b. Hanbel, III, 466.

904- Heysemî, Mecmeûz-zevâid, X, 200.

905- ibn Mâce, ticârât 1; Tirmizî, buyû' 4; Dârimî, buyu' 8.

906- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, I, hadis no: 941.

٩٠٧ - التَّاجِرُ الْجَبَانُ مَحْرُومٌ وَالتَّاجِرُ الْجَسُورُ مَرْزُوقٌ .

907- Korkak tâcir, ticâretten mahrum, ve cesûr ise bilâkis merzûk (rızkı bol) olur.⁽⁹⁰⁷⁾

٩٠٨ - الْجَالِبُ مَرْزُوقٌ وَالْمُحْتَكِرُ مَلْعُونٌ .

908- Vatanına hizmet ve kendisine ticâret maksadıyla diyâr-ı âhar-dan (başka beldeden) erzâk celbedenler (rızk getirenler) merzûk (rızkı bol), ve yüksek fiyatla satmak garazıyla (amacıyla) erzâkı (rızkıları) hap-seden muhtekirler (karaborsacılar) mel'ûndur.⁽⁹⁰⁸⁾

٩٠٩ - طَلَبُ الْحَلَالِ جِهَادٌ .

909- Helâl lokma aramak, ve onunla karnını doyurmak, cihâd gibi mûcib-i ecirdir (sevap kazandırır).⁽⁹⁰⁹⁾

٩١٠ - مَنْ عَرَسَ عَرَسًا لَمْ يَأْكُلْ مِنْهُ آدَمِيٌّ وَلَا خَلْقٌ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ
إِلَّا كَانَ لَهُ صَدَقَةٌ .

910- Bir ağacın yenilen meyvesi o ağacı diken için sadaka olur, demektir.⁽⁹¹⁰⁾

907- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, I, hadis no: 942.

908- ibn Mâce, ticârât 6.

909- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, II, hadis no: 1929.

910- Ahmed b. Hanbel, III, 362, 391.

باب ماجاء فى الاطعمة والاشربة

Yiyecek ve içecekler

٩١١ - أَبْرِدُوا بِالطَّعَامِ فَإِنَّ الْحَارَّ لِابْرَكَةِ فِيهِ .

911- El ve ağız yakacak kadar sıcak olan taâmdan vücûd müsteşrin olamayacağı cihetle derece-i itidâli buluncaya kadar soğutunuz.⁽⁹¹¹⁾

٩١٢ - ابْنِ الْقَدَحَ عَنْ فَيْكٍ ثُمَّ تَنْفَسْ .

912- Su içerken nefes almak icâb ederse bardağı ağızından ayır, sonra nefes al.⁽⁹¹²⁾

٩١٣ - اجْتَمِعُوا عَلَى طَعَامِكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ يُبَارِكْ لَكُمْ فِيهِ .

913- Taâma (yemeye) müctemian (toplucu) oturunuz ve besmele-i şerîfe ile bed'ediniz (başlayınız); o taâm sizin için bil-vücûh (pekçok bakımdan) mübârek ve müteyemmen (uğurlu) olur.⁽⁹¹³⁾

911- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, I, hadis no: 36.

912- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, I, hadis no: 56.

913- Ebû Dâvud, etime 14; ibn Mâce, etime 17.

٩١٤ - إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُحِبُّ أَنْ يَرَى أَثَرَ نِعْمَتِهِ عَلَى عَبْدِهِ فِي مَأْكَلِهِ
وَمَشْرَبِهِ .

914- Cenâb-ı Allah kullarının me'kûlât ve meşrûbâtında (yiyecek ve içeceklerinde) -ve belki melbûsâtında (giyeceklerinde) bile- âsâr-ı ni'metini (nimetinin izlerini) görmeyi sever.⁽⁹¹⁴⁾

٩١٥ - إِنَّ الْبَرَكَةَ تَنْزِلُ فِي وَسْطِ الطَّعَامِ فَكُلُوا مِنْ حَافَاتِهِ وَلَا تَأْكُلُوا
مِنْ وَسْطِهِ .

915- Tahkika bereket, Cenâb-ı Allah tarafından taâmın vasatına nâzil olur. Binâenaleyh yemeğin sonuna kadar taâmı kenardan yiyiniz, ortasından yemeyiniz.⁽⁹¹⁵⁾

٩١٦ - سَيِّدُ طَعَامِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ اللَّحْمُ .

916- Dünya ve âhîret taâmının (yemeğinin) eaz ve elezzi (en değerlisi ve en lezzetlisi) lâhmdir (ettir).⁽⁹¹⁶⁾

٩١٧ - شَرُّ الطَّعَامِ طَعَامُ الْوَلِيمَةِ يُدْعَى إِلَيْهِ الشَّبْعَانُ وَيُحْبَسُ عَنْهُ الْجَائِعُ

917- Taâmın (yemeklerin) fenâsı bir velîme taâmıdır (düğün yemeğidir) ki ona tok ve ağniyâ (zenginler) dâvet olunup ac ve muhtac olan fukarâ ondan mahrum edilir.⁽⁹¹⁷⁾

٩١٨ - كُلُّوا جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا فَإِنَّ الْبَرَكَةَ مَعَ الْجَمَاعَةِ .

918- Taâmı (yemeği) müctemian (toplucu) yiyiniz. İnfirâd etmeyiniz (tekbaşınıza yemeyiniz); zîra bereket cemaatladır.⁽⁹¹⁸⁾

914- Ahmed b. Hanbel, II, 182.

915- Tirmîzi, et'ime 12; Ebû Dâvud, et'ime 17; ibn Mâce, et'ime 12; Dârimî, et'ime 16; Ahmed b. Hanbel, I, 270, 343, 345, 364, III, 490.

916- ibn Mâce, et'ime 27.

917- Buhârî, nikah 72; ibn Mâce, nikah 25; Muvatta, nikah 50.

918- ibn Mâce, et'ime 17.

٩١٩ - لَا تَأْكُلُوا بِالشَّمَالِ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَأْكُلُ بِالشَّمَالِ .

919- Sol el ile yemek yemeyiniz; zîra şeytan sol eliyle yer.⁽⁹¹⁹⁾

٩٢٠ - إِذَا أَقَلَّ أَحَدُكُمْ الطَّعَامَ مَلَأْ قَلْبُهُ نُورًا .

920- Bir insan Allah için az yerse kalbi nûr ile memlû olur (dolar).⁽⁹²⁰⁾

٩٢١ - إِنَّ اللَّهَ يَبْغِضُ الْأَكْلَ فَوْقَ شِبَعِهِ .

921- Tahkika, doyduktan sonra yemek yenilmesine Cenâb-ı Allah buğz eder.⁽⁹²¹⁾

٩٢٢ - أَيَّمَا لَحْمٍ نَبَتْ مِنْ حَرَامٍ فَالنَّارُ أَوْلَى بِهِ .

922- Lokma-i haramdan (haram lokmadan) neşv u nemâ bulan (geleşip büyüyen) vücûd-i insana (insan vücûduna) nâr-ı cahîm (cehennem ateşi) evlâdır (daha uygundur).⁽⁹²²⁾

٩٢٣ - الْأَكْلُ فِي الْيَوْمِ مَرَّتَيْنِ إِسْرَافٌ .

923- Bir günde iki defa yemek israftır.⁽⁹²³⁾

٩٢٤ - كُلُوا الزَّيْتِ وَأَدِّهِنُوا بِهِ فَإِنَّهُ مُبَارَكٌ .

924- Zeytin yağını yiyiniz ve hastalarınıza sürünüz. Tahkika o, mu-bârektir.⁽⁹²⁴⁾

٩٢٥ - مَنْ تَعَوَّدَ كَثْرَةَ الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ قَسَا قَلْبُهُ .

925- Çok yiyip içen kimsenin kalbi kasî (kasvetli ve kara) olur; yâni zikredemez.⁽⁹²⁵⁾

919- ibn Mâce, et'ime 8; Müslim, eşribe 104-106; Ebû Dâvud, et'ime 15, Tirmizî, et'ime 9; Mu-vatta, sıfâtü'n-nebî 6; Ahmed b. Hanbel, II, 8, 33, 80, 106, 128, 135, 146.

920- Deylemî, Müsned, hadis no: 1138.

921- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, I, hadis no: 760.

922- el-Müttekî, Kenzü'l-ummal, XII, hadis no: 35699 .

923- bk. Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, I, hadis no: 518.

924- Tirmizî, et'ime 43; ibn Mâce, et'ime 43; Dârimî, et'ime 20; Ahmed b. Hanbel, II, 497.

925- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 139.

٩٢٦ - دَعَّ مَائِرِيَّكَ إِلَى مَائِرِيَّكَ

926- Hill ve hürmeti (haram ve helâl oluşu) dâî-i şüphe olan (şüpheli bulunan) nesneyi terk ve helâl olduğu muhakkak bulunan şeyleri kabûl et.⁽⁹²⁶⁾

Bu hadîs-i şerif, insan bâtınıni hâramdan tevakki etmek (korumak) için kemâl-i ihtiyât üzere bulunmasının lüzûmu hakkında îrâd buyurulmuş ise de ef'âl ve akvâl (söz ve davranışları) vesair muâmelâtına dahi tatbik için bir kaide-i külliyye (genel kural) tarzında bulunmuştur.

٩٢٧ - نَهَى عَنِ الشُّرْبِ قَائِمًا وَالْأَكْلِ قَائِمًا .

927- Kiyamen ekl ve şurb menhîdir (Ayakta yiyip içmek yasaktır).⁽⁹²⁷⁾

باب ماجاء في التخم

Yüzük kullanmak

٩٢٨ - تَحْتَمُوا بِالْعَقِيقِ فَإِنَّهُ يُنْفِي الْفَقْرَ .

928- Kaşı akik taşından olan hâtemi (yüzüğü) istimâl ediniz (kullanınız); zîra gam-ı fakrı (fakirlik derdini) ifnâ eder (yok eder), demektir.⁽⁹²⁸⁾

٩٢٩ - تَحْتَمُوا بِالزُّبُرِّ جِدِّ فَإِنَّهُ يُسْرِمُ لِأَعْسَرَ فِيهِ .

929- Kaşı zeberced taşından olan hâtemi (yüzüğü) istimâl ediniz. Tahkika usrsüz bir yusrdur. (Gerçekten zorluğu olmayan bir kolaylıktır).⁽⁹²⁹⁾

٩٣٠ - تَحْتَمُوا بِالزُّمَرِّدِ فَإِنَّهُ يُنْفِي الْفَقْرَ .

926- Buhârî, buyû 3; Tirmizî, kıyâme 60; Ahmed b. Hanbel, III, 153.

927- Müslim, eşribe 112-115; Tirmizî, eşribe 11; ibn Mâce, eşribe 21; Dârimî, eşribe 24; Ahmed b. Hanbel, III, 54, 182, 199, 250, 277, 291, (Not: Bu kaynaklarda gösterilen yerler ayakta su içmenin yasak olduğuna dâir olup, ayakta yemenin yasak olduğunu göstermemektedir.)

928- bk. Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, I, hadis no: 958.

929- bk. Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, I, hadis no: 956.

930- Kaşı zümrüdden hâtem ediniz (yüzük yapınız); zîra fakrı (fakirliği) izâle eder (yok eder).⁽⁹³⁰⁾

٩٣١ - مَنْ تَحْتَمَّ بِالْيَاقُوتِ الْأَصْفَرِ لَمْ يَفْتَقِرْ .

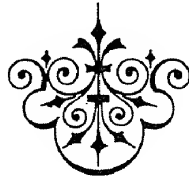
931- Yakut-i asferden (sarı yakuttan) hâtem istimâl eden (kullanan) kimse fakîr olmaz.⁽⁹³¹⁾

باب ماجاء في المصافحة والتقبيل

Musâfaha ve el öpme

٩٣٢ - تَقْبِيلُ الْمُسْلِمِ يَدَ أَخِيهِ مُصَافَحَةٌ .

932- Din kardeşinin elini öpmek musâfahadır. Öyle olunca *تَصَافَحُوا* ilh, (musâfaha ediniz) hadîs-i şerîfi mûcibince el öpmek sünnet-i seniyyeden olur.⁽⁹³²⁾

930- bk. Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, I, hadis no: 957.

931- bk. Aclûnî, keşfü'l-hafâ, I, hadis no: 958.

932- el-Müttekî, Kenzû'l-ummâl, IX, hadis no: 25367.

باب صلة الرحم

Sıla-i rahim

٩٣٣ - صَلَّةُ الرَّحْمِ تَزِيدُ فِي الْعُمْرِ وَصَدَقَةُ السِّرِّ تُطْفِئُ غَضَبَ الرَّبِّ

933- Sıla-i rahim ömrü tezyîd (artırır), ve sadaka-i hafıyye (gizlice verilen sadaka) Cenâb-ı Hakk'ın gadabını itfâ eder (söndürüp rızâsını kazandırır).⁽⁹³³⁾

٩٣٤ - مَنْ قَطَعَ رَحْمًا قَطَعَ اللَّهُ حَسَنَاتِهِ مِنَ الْجَنَّةِ .

934- Sıla-i rahimi kat'eden (akrabâ ile bağıını koparan) kimsenin nasîbini Cenâb-ı Allah cennetten keser.⁽⁹³⁴⁾

٩٣٥ - قَطِيعَةُ الرَّحْمِ وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ مِنَ الْكِبَائِرِ .

935- Sıla-i rahimi kat'eden (akrabâ ile bağıını koparan) ve ebeveynine (aņa-babaya) isyan, günâh-ı kebairdendir (büyük günahlardandır).⁽⁹³⁵⁾

933- Tirmizî, zekat 28.

934- Münâvî, Künûzü'l-hakâik, s. 146.

935- Buḥârî, edeb 6, iman 16, diyât 2, istitâbe 1; Tirmizî, tefsir 4. sûre 4, 6, 7; Nesâî, tahrim 3, kasame 48; Dârimî, diyât 9; Ahmed b. Hanbel, II, 201, 214, III, 495.

باب ماجاء في اصلاح ذات البين و ذم الفتنة

İnsanların arasını islâh ve fitne

٩٣٦ - أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ إِصْلَاحُ ذَاتِ الْبَيْنِ .

936- İki zat beynindeki (iki kişi arasındaki) adâveti (düşmanlığı) izâle ve islah, efdal-i sadakattandır (sadakaların fazîletlilerindendir).⁽⁹³⁶⁾

٩٣٧ - الْفِتْنَةُ نَائِمَةٌ لَعَنَ اللَّهُ مَنْ أَيْقَظَهَا .

937- Fitne hadd-i zâtında uykudadır Cenâb-ı Allah onu uyandıranlara lânet etsin.⁽⁹³⁷⁾

٩٣٨ - أَصْلِحْ بَيْنَ النَّاسِ وَلَوْ تَبَغَى الْكِذْبَ .

938- Nâs'ın (halkın) beynini (arasını) islah et, velev ki yalan bir sözü irtikâb ile olsun.⁽⁹³⁸⁾

936- Buhârî, sulh 1, 11; Ebû Dâvud, edeb 50; Muvatta', hüsnü'l-hulk 7; Ahmed b. Hanbel, VI, 445.

937- Müslim, fiten 12; Ahmed b. Hanbel, I, 448.

938- Suyûtî, el-Câmi'u's-sağîr, I, 43-44.

باب فضل الجمعة

Cumanın fazileti

٩٣٩ - تُضَاعَفُ الْحَسَنَاتُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ .

939- Cuma gününe müsâdîf (rastlayan) hasenâtın ecri mudâaftır (kat kattır).⁽⁹³⁹⁾

٩٤٠ - مَنْ تَرَكَ الْجُمُعَةَ ثَلَاثًا مِنْ غَيْرِ عُدْرِ كُتِبَ مِنَ الْمُنَافِقِينَ .

940- Bilâ-özür (özürsüz yere) üç cuma namazını terkedenler münâfikîn gürûhundan (münâfiklar topluluğundan) yazılırlar.⁽⁹⁴⁰⁾

٩٤١ - مَنْ مَاتَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَقِيَ فِتْنَةَ الْقَبْرِ .

941- Cuma günü vefat eden mümin azâb-ı kabirden hıfz buyurulur (korunur).⁽⁹⁴¹⁾

939- Heysemî, Mecmeûz-zevâid, II, 164.

940- Ebû Dâvud, salât 205; Tirmizî, cum'a 7; Nesâî, cum'a 3; ibn Mâce, ikâme 93; Dârimî, salât 205; Muvattâ, cum'a 20; Ahmed b. Hanbel, III, 332, 425, V, 8.

941-bk. Tirmizî, fedâilü'l-cihad 26; Ahmed b. Hanbel, II, 237, 289.

باب ماجاء فى الامام والمؤذن

İmam ve müezzin

٩٤٢ - لِلْإِمَامِ وَالْمُؤَذِّنِ مِثْلُ أَجْرِ مَنْ صَلَّى مَعَهُمَا .

942- İmam ve müezzin için hâsıl olan ecir, cemaatin umumuna verilen ecirin bir mislidir. (942)

٩٤٣ - الْمُؤَذِّنُونَ أَطْوَلُ النَّاسِ أَعْنَاقًا يَوْمَ الْقِيَمَةِ .

943- Cenâb-ı Allah'ın in'âm ve ihsânını herkesten ziyâde bekleyen fî-sebîlillah ezan okuyanlardır, demektir. (943)

942- Deylemî, Müsned, hadis no: 4964.

943- Müslim, salât 14; ibn Mâce, ezân 5; Ahmed b. Hanbel, III, 169, 264, IV, 95, 98.

باب ماجاء في كلمة الشهادة

Kelime-i şehâdet

٩٤٤ - مَنْ شَهِدَ أَنْ لَأِلَهِ إِلَّا اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ .

944- Her kim Cenâb-ı Hakk'ın birliğine şehâdet ederse cennete dâhil olur—velev ki günahı nisbetinde bir zaman muazzab olsun—⁽⁹⁴⁴⁾

٩٤٥ - مَنْ شَهِدَ أَنْ لَأِلَهِ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ النَّارَ .

945- Her kim ki Cenâb-ı Hakk'ın vahdâniyyetini ve Muhammed el-Mustafâ -aleyhi ekmelü't-tehâyâ- Efendimiz'in rasûlullah (Allah'ın peygamberi) olduğunu kemâl-i hulûs ile tasdîk ederse onun üzerine azâb-ı ebedî (devamlı azâb) haram olur.⁽⁹⁴⁵⁾

٩٤٦ - مَنْ قَالَ لَأِلَهِ إِلَّا اللَّهُ مُخْلِصًا دَخَلَ الْجَنَّةَ .

944- ibn Hibban, Sahih, I, 211, 212, 214.

945- Müslim, iman 47, Buhârî, cihâd 102; Tirmizî, iman 17; Dârimî, siyer 11; Ahmed b. Hanbel, III, 451, 467, IV, 402, 411, V, 236, 318, 413.

946- Bir kimse hulûs-ı kalb ile kelime-i tevhidi söylerse cennete dâhil olur; *yâni gûnahı nisbetinde muazzeb olsa (azab görse) bile, nihâvet afv olunur.*⁽⁹⁴⁶⁾

٩٤٧ - مَنْ كَانَ آخِرُ كَلَامِهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ دَخَلَ الْجَنَّةَ .

947- “Lâ ilâhe illallah” kelime-i tayyibesıyla hatm-ı hayat eden (hayatını tamamlayan) mümin cennete dahil olur.⁽⁹⁴⁷⁾

باب ماجاء في الانبياء

Peygamberler

٩٤٨ - أَشَدُّ النَّاسِ بَلَاءً الْأَنْبِيَاءُ ثُمَّ الْأَمْثَلُ فَلَا مِثْلُ .

948- Nâs (halk) içinde ziyâde mihnet ve meşakkatle (sıkıntı ve güçlükle) imtihan olunan enbiyâ-i ızâm (büyük peygamberler), ikinci derecede evliyâ-i kirâm ve üçüncü derecede onlara müşâbih (benzeyen) zevât-ı zevî'l-ihiramdır (saygıya lâyık kimselerdir).⁽⁹⁴⁸⁾

٩٤٩ - الْأَنْبِيَاءُ تَنَامُ أَعْيُنُهُمْ وَلَا تَنَامُ قُلُوبُهُمْ .

949- Enbiyânın gözleri uyur, kalbleri uyumaz; *yâni dâimâ Cenâb-ı Hakk'ı zikreder.*⁽⁹⁴⁹⁾

946- Tirmizî, iman 17; cehennem 9; ibn Mâce, zühd 37; Ahmed b. Hanbel, II, 68, 128, 210, 214, 238, 302, 310, 360, 371, 375, 483, III, 116, 173, 178, 276, 345, 383, IV, 103, 285, 286, V, 391, VI, 442.

947- Buhârî, cenâiz 1; Ebû Dâvud, cenâiz 16.

948- Tirmizî, zühd 57; ibn Mâce, fiten 23; Dârimî, rikak 67.

949- Buhârî, menâkib 24, tevhid 37.

باب من لم يصل على النبي

Peygamberimize salat ü selâm getirmeyen

٩٥٠ - إِنَّ أَبْخَلَ النَّاسِ مَنْ ذُكِرَتْ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ .

950- Tahkika (gerçekten) nâsın (insanların) en ziyâde bahili (cimrisi) ismimi iştirip de bana salât ü selâm göndermeyen kimsedir.⁽⁹⁵⁰⁾

٩٥١ - مِنَ الْجَفَاءِ أَنْ أُذْكَرَ عِنْدَ الرَّجُلِ فَلَا يُصَلِّي عَلَيَّ .

951- Bir kimse ismimi iştirir de salât ü selâm getirmezse bana cefâ etmiş olur.⁽⁹⁵¹⁾

٩٥٢ - مَنْ ذُكِرْتُ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ فَهُوَ شَقِيٌّ .

952- Bir kimse indinde ismim zikrolunur da bana salât ü selâm göndermezse o kimse şakidir (kötüdür).⁽⁹⁵²⁾

950- bk. Tirmizî, deavât 100; Ahmed b. Hanbel, I, 201.

951- Suyûtî, el-Câmiu's-sağîr, II, 163.

952- Heysemî, Mecme'ü'z-zevâid, III, 139.

٩٥٣ - مَنْ نَسِيَ الصَّلَاةَ عَلَيَّ أَخْطَأَ طَرِيقَ الْجَنَّةِ .

953- Bana salevât vermeyi unutan kimse cennetin yolunu şaşırır.⁽⁹⁵³⁾

باب ماجاء في السلام وتركة

Selâm vermek, ya da vermemek

٩٥٤ - إِنْ أَبْخَلَ النَّاسَ مَنْ بَخَلَ بِالسَّلَامِ .

954- Tahkika nâs'ın (halkın) ziyâde bahîl olanı mülâkî olduğu (karşılaştığı) din kardeşlerine selâm vermeyen kimsedir.⁽⁹⁵⁴⁾

٩٥٥ - تَرَكَ السَّلَامَ عَنِ الضَّرِيرِ خِيَانَةٌ .

955- A'mâya selâm vermemek hıyânettir.⁽⁹⁵⁵⁾

٩٥٦ - السَّلَامُ تَطَوُّعٌ وَالرَّدُّ فَرِيضَةٌ .

956- Selâm vermek sünnet, ve reddetmek yâni: "ve aleykümü's-selâm" demek farzdır.⁽⁹⁵⁶⁾

٩٥٧ - مِنْ مُوجِبَاتِ الْمَغْفِرَةِ بَذْلُ السَّلَامِ وَحُسْنُ الْكَلَامِ .

957- Müminlere selâm vermek ve umûr-i hayriyyeye (iyi işlere) dâir güzel söz söylemek, Cenâb-ı Hakk'ın afv ve mağfiretini mûcib olan şeylerdendir.⁽⁹⁵⁷⁾

953- ibn Mâce, ikâme 25.

954- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, I, hadis no: 667.

955- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, I, hadis no: 970.

956- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, I, hadis no: 1476

957- Münâvî, Kûnûzü'l-hakâik, s. 134.

باب ماجاء في كثرة الكلام والضحك

Çok konuşmak ve gülmek

٩٥٨ - مَنْ أَذْنَبَ وَهُوَ يَضْحَكُ دَخَلَ النَّارَ وَهُوَ يَبْكِي .

958- Bir kimse gülerек günah işlerse ağlayarak cehenneme dahil olur.⁽⁹⁵⁸⁾

٩٥٩ - مَنْ كَثُرَ كَلَامُهُ كَثُرَ سَقَطُهُ وَمَنْ كَثُرَ سَقَطُهُ كَثُرَتْ ذُنُوبُهُ
وَمَنْ كَثُرَتْ ذُنُوبُهُ كَانَتْ النَّارُ أَوْلَىٰ بِهِ .

959- Çok söyleyenlerin hatâsı çok olur. Hatâsı çok olanların ise günahları çok olur, günahı çok olanlara da yevm-i kıyâmette lâıyk olan azâbdır.⁽⁹⁵⁹⁾

٩٦٠ - الْقَهْقَهَةُ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالتَّبَسُّمُ مِنَ اللَّهِ .

960- Kahkaha ile gülmek şeytandan, ve gülümsemek Rahmân'dandır.⁽⁹⁶⁰⁾

٩٦١ - كَثْرَةُ الضَّحْكِ تُمِيتُ الْقَلْبَ وَتُورِثُ الْفَقْرَ .

961- Çok gülmek kalbi öldürür; yâni zikirden gafil eder, mûcib-i fakr olur (fakirliğe düşürür).⁽⁹⁶¹⁾

958- Ebû Nuaym, Hilye, IV, 96.

959- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, II, hadis no: 2592.

960- Heysemî, Mecmeu'z-zevâid, X, 296.

961- bk. Tirmizî, zühd 2; ibn Mâce, zühd 19, 24; Ahmed b. Hanbel, II, 310.

باب ماجاء فى زيارة القبور وذكر الموت

Kabir ziyâreti ve ölümü hatırlama

٩٦٢ - مَنْ زَارَ قَبْرَ وَالِدَيْهِ أَوْ أَحَدِهِمَا يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَقَرَأَ عِنْدَهُ يَسَّ غُفِرَ لَهُ .

962- Bir kimse ebeveyninin (ana-babasının) veya onlardan birisinin cuma günü kabrini ziyâretle Yâsîn-i şerîf okusa günâh-ı sağairi (küçük günahları) mağfûr olur (bağışlanır).⁽⁹⁶²⁾

٩٦٣ - زُورُوا الْقُبُورَ فَإِنَّهَا تُذَكِّرُكُمْ الْآخِرَةَ .

963- Kabirleri ziyâret ediniz; zîrâ âhireti hatırınıza getirir.⁽⁹⁶³⁾

٩٦٤ - عُوِدُوا الْمَرَضَى وَاتَّبِعُوا الْجَنَائِزَ يُذَكِّرُكُمْ الْآخِرَةَ .

964- Hastaları iyâdet (ziyâret) ve cenazeleri teşyî ediniz (cenâze merasimine katılınız); zîrâ bunlar âhireti hatırınıza getirirler.

962- bk. Heysemî, Mecme'ü'z-zevâid, III, 59.

963- Müslim, cenâiz 108; Tirmizî, cenâiz 60; Nesâî, cenâiz 101; İbn Mâce, cenâiz, 47, 48.

(Peygamber -aleyhisselâm-: ölümü çokça hatırlayınız, buyurmuştur.)⁽⁹⁶⁴⁾

٩٦٥ - مَنْ أَكْثَرَ ذِكْرَ الْمَوْتِ أَحَبَّهُ اللَّهُ .

965- Mevti (ölümü) çokça tezekkür ve tefekkür edenleri (hatırlayanları) Cenâb-ı Allah sever.⁽⁹⁶⁵⁾

باب ماجاء في قيام الساعة Kiyâmet

٩٦٦ - لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى لَا يُقَالَ فِي الْأَرْضِ اللَّهُ اللَّهُ .

966- Yeryüzünde: "Allah Allah" zikri munkati" olmadıkça (kesilmedikçe) kiyâmet zamanı gelmez.⁽⁹⁶⁶⁾

٩٦٧ - لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى لَا يُحَجَّ الْبَيْتُ .

967- Beytullah'ı tavâf etmek terk olunmadıkça kiyâmet kaim olmaz (kopmaz).⁽⁹⁶⁷⁾

٩٦٨ - لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يُرْفَعَ الرُّكْنُ وَالْقُرْآنُ .

968- Kur'ân ile Hacer-i Esved, yeryüzünden kalkmadıkça kiyamet kaim olmaz (kopmaz).⁽⁹⁶⁸⁾

٩٦٩ - يَكُونُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ عِبَادٌ جُهَالٌ وَفُرَاءٌ فَسَقَةٌ .

969- Âhir zamanda bir takım âbid zuhur eder ki, faraiz-i dîniyyesini (dîni farzları) olsun öğrenmemiştir. Kezâlik (aynı şekilde) bazı kurrâya (ilimle uğraşanlara) tesâdüf olunur ki fisk ile âlûdedir (bulaşık haldedir).⁽⁹⁶⁹⁾

964- ibn Hibban, sahih IV, 267.

965- Heysemî, Mecmeûz-zevâid, X, 325.

966- ibn Hibban, Sahih, VIII, 299.

967- Buhârî, hacc 47.

968- Deylemî, Müsne'd, hadis no: 7531.

969- Hâkim, Müstedrek, IV, 315.

باب ماجاء في سقى الماء

Su hayrı

٩٧٠ - أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ سَقَى الْمَاءِ .

970- Sadakanın efdali (en değerlisi) muhtac olanlara su içirmektir.⁽⁹⁷⁰⁾

٩٧١ - لَيْسَ صَدَقَةٌ أَعْظَمَ أَجْرًا مِنْ سَقَى الْمَاءِ .

971- Hiçbir sadaka yoktur ki su içirmek gibi bir ecr-i azîmi (büyük sevâbı) müstelzim olsun (gerektirsin).⁽⁹⁷¹⁾

٩٧٢ - مَنْ سَقَى عَطْشَانًا فَارْوَاهُ فَتَحَ لَهُ بَابُ الْجَنَّةِ .

972- Susuz kalan bir şahsı su ile doyuran kimse için cennet kapısı küşâd olunur (açılır).⁽⁹⁷²⁾

٩٧٣ - مَنْ سَقَى مُؤْمِنًا عَلَى ظَمَائِهِ سَقَاهُ اللَّهُ مِنَ الرَّحِيقِ الْمَخْتُومِ .

973- Susuz bir mümini sakyeden (sulayan) kimseye Cenâb-ı Allah cennet şarâbından ihsân eder.⁽⁹⁷³⁾

970- Nesâî, vesâyâ 9; ibn Mâce, edeb 8; Ahmed b. Hanbel. V, 285, VI, 7.

971- Deylemî, Müsned, hadis-no: 5223.

972- Heysemî, Mecmeûz-zevâid, III, 131.

973- Ahmed b. Hanbel, III, 13; Ebû Dâvud, zekat 41; Tirmizî, kıyâme 18.

باب فى الرؤيا والمبشرات

Rüyâ

٩٧٤ - إِنَّ الرِّسَالَةَ وَالنُّبُوَّةَ قَدْ انْقَطَعَتْ فَلَا رَسُولَ بَعْدِي وَلَا نَبِيَّ وَلَكِنَّ
المُبَشِّرَاتُ رُؤْيَا الرَّجُلِ المُسْلِمِ وَهِيَ جُزْءٌ مِنْ أَجْزَاءِ النُّبُوَّةِ .

974- Tahkika risâlet ve nübüvvet munkatı oldu. Benden sonra dün-
yaya rasûl ve nebî gelmez, ancak mümin-i kâmil'in âlem-i mânâda (rü-
yâda) gördüğü mübeşşirât; yâni rüyâ-yı sâliha munkati olmaz (sona
ermez). Bunu eczâ-yı nübüvvetten (peygamberlik cüzlerinden) bir cüz
makamında kabûl ve telâkki ediniz.⁽⁹⁷⁴⁾

٩٧٥ - ذَهَبَتِ النُّبُوَّةُ وَبَقِيَتِ المُبَشِّرَاتُ .

975- Benden sonra nübüvvet kalmaz; lâkin rüyâ-yı sâliha bâkîdir (o,
devam eder).⁽⁹⁷⁵⁾

٩٧٦ - الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ جُزْءٌ مِنْ سِتِّ وَأَرْبَعِينَ جُزْأً مِنَ النُّبُوَّةِ .

974- Tirmizî, rüyâ 2; Ahmed b. Hanbel, III, 267.

975- ibn Mâce, rüyâ 1; Dârimî, rüyâ 3.

976- Rüyâ-yı sâliha, nübüvvetin (peygamberliğin) kırkaltı cüz'ünün birisidir; zîra Aleyhi's-salâtü ve 's-selâm Efendimiz, müddet-i nübüvveti (peygamberlik süresi) olan yirmi üç sene zarfında evâmîr-i ilâhiyyeyi (ilâhî emirleri) altı mâh (ay) rüyâ ile ahz ve telâkkî buyurmuştur. Altı mâh (ay) ise yirmi üç senenin kırkaltı cüz'ünden bir cüzdür.⁽⁹⁷⁶⁾

۹۷۷ - مَنْ رَأَى فِي مَنَامِهِ فَقَدْ رَأَى فَإِنَّ الشَّيْطَانَ لَا يَتَمَثَّلُ بِي .

977- Âlem-i mânâda beni gören, hakikatte görmüştür. Zîra şeytan bana temessül edemez (benim şeklime giremez).⁽⁹⁷⁷⁾

۹۷۸ - بُشْرَى الْمُؤْمِنِ الرَّؤْيَا الصَّالِحَةَ .

978- Rüyâ-yı sâliha, mümin için beşârettir (müjdedir).⁽⁹⁷⁸⁾

۹۷۹ - شَرِبُ اللَّبَنِ مَحْضُ الْإِيمَانِ آيٌ مَنَامًا .

979- Rüyâda süt içmek kemâl-i îmana işârettir.⁽⁹⁷⁹⁾

۹۸۰ - لَا تَقْصُ الرُّؤْيَا إِلَّا عَلَى عَالِمٍ أَوْ نَاصِحٍ .

980- Rüyâyı ulemâ ve sulehânın gayrı bir kimseye tabir ettirme!⁽⁹⁸⁰⁾

976- Buhârî, ta'bir 3, 4, 10, 26; Müslim, rüyâ 6, 7, 8, 9; Ebû Dâvud, edeb 88; ibn Mâce, rû'ya 1, 3, 6, 9; Dârimî, ru'yâ 2; Muvatta, ru'yâ 1, 3; Ahmed b. Hanbel, II, 18, 50, 219, 232, 233, 269, 314, 342, 369, 438, 495, 507, IV, 10, 11, 12, 13, V, 316, 319.

977- Buhârî, ilim 38; ta'bir 10; Müslim, ru'yâ 11; Ebû Dâvud, edeb 88; Tirmizî, rüyâ 4, 7; ibn Mâce, rû'ya 2; Dârimî, ru'yâ 4; Ahmed b. Hanbel, II, 232, 261, 342, 410, 411, 425, 463, 469, 472, V, 306, VI, 394.

978- Münâvî, Feyzû'l-kadîr, III, hadis no: 314.

979- Deylemî, Müsned, hadis no: 3640.

980- Tirmizî, ru'yâ 7; Dârimî, ru'yâ 10.

باب ماجاء في اصابة العين

Nazar değmesi

٩٨١ - اِسْتَعِيْذُوْا بِاللّٰهِ مِنَ الْعَيْنِ فَاِنَّ لَهَا حَقًّا .

981- İsâbet-i ayndan (göz değmesinden) muhâfazanız için Cenâb-ı Allah'a sığınınız; zira isâbet-i ayn vardır.⁽⁹⁸¹⁾

٩٨٢ - تَعَوَّذُوا بِاللّٰهِ مِنَ الْعَيْنِ وَالتَّنَفْسِ .

982- Gözden ve nefesten Cenâb-ı Hakk'a sığınınız.⁽⁹⁸²⁾

٩٨٣ - الْعَيْنُ حَقٌّ تُدْخِلُ الرَّجُلَ الْقَبْرَ وَالْجَمَلَ الْقَدْرَ .

983- İsâbet-i ayn haktır. İnsanı kabire deveyi kazana idhâl eder.⁽⁹⁸³⁾

٩٨٤ - الْعَيْنُ حَقٌّ يَسْتَنْزِلُ الْحَالِقَ .

984- İsâbet-i ayn haktır, dağı yerinden oynatır.⁽⁹⁸⁴⁾

981- ibn Mâce, tıb; 32.

982- Münâvî, Kunûzu'l - Hakaik, s. 58.

983- Aclûnî, Keşfü'l-harâ, II, hadis no: 1797.

984- Ahmed b. Hanbel, I, 274, 294.

باب ماجاء في الصور والمصور

Resim ve resim yapan

٩٨٥ - أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْمُصَوَّرُونَ .

985- Tahkika (şüphesiz) yevm-i kıyâmette eşedd-i azâb ile muazzeb olan (azâb gören) bir hayvanın (canlının) resmini çikaran kimsedir.⁽⁹⁸⁵⁾

٩٨٦ - إِنَّ الْبَيْتَ الَّذِي فِيهِ الصُّورُ لَأَتَدْخُلُهُ الْمَلَائِكَةُ .

986- Tahkika (şüphesiz) içinde hayvan (canlı) resmi bulunan bir hâneye melâike-i rahmet (rahmet melekleri) girmez.⁽⁹⁸⁶⁾

٩٨٧ - قَاتَلَ اللَّهُ قَوْمًا يُصَوِّرُونَ مَا لَيْسَ لَهُمْ مَالٌ بِمَنْزِلَةِ مَا يَخْلُقُونَ .

987- Cenâb-ı Allah o kimseleri helâk etsin ki, halkına kadir olamadıkları zî-rûhu (canlıları) tasvîr ederler (resimlerini yaparlar).⁽⁹⁸⁷⁾

985- Buhârî, libas 79, 91, 92, 95; Müslim, libas 96, 97, 98, 99; Nesâî, zînet 113; Ahmed b. Hanbel, I, 326, 375, III, 26.

986- Buhârî, libâs 95, bedû'l-halk 7, 17, nikah 76, 96; Ebû Dâvud, tahâre, 89, libas 44, 45; Tirmizî, edeb 44; Nesâî, tahâre 167, sayd, 9, 11, zînet 110; Dârimî, istî'zan 34; Ahmed b. Hanbel, I, 83, 104, 107, 139, 146, 148, 150, 277, III, 90, IV, 28, 29, 30, VI, 143, 246, 330.

987- Heysemî, Mecmeu'z-zevâid, V, 173.

٩٨٨ - مَنْ صَوَّرَ صُورَةَ الْأَرْوَاحِ فَهُوَ مَلْعُونٌ .

988- Zî-rûh (canlı) olanların resmini çıkaran kimse mel'ûndur.⁽⁹⁸⁸⁾

٩٨٩ - لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتًا فِيهِ كَلْبٌ أَوْ صُورَةٌ .

989- İçinde kelb veya heykel mevcûd olan hâneye melâike-i rahmet (rahmet melekleri) dâhil olmaz.⁽⁹⁸⁹⁾

باب ماجاء في امر التداوى

Tedavi olma

٩٩٠ - إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَنْزَلَ الدَّاءَ وَالذَّوَاءَ وَجَعَلَ لِكُلِّ دَاءٍ دَوَاءً فَتَدَاوُوا فَلَا تَدَاوُوا بِحَرَامٍ .

990- Cenâb-ı Hakk, derdi de, devâyı da nâzil ettiği (indirdiği) gibi her derd için bir devâ halk buyurmuştur (yaratmıştır). Binaenaleyh tedâviye devam ediniz; fakat haram ile tedâvi etmeyiniz.⁽⁹⁹⁰⁾

٩٩١ - الدَّوَاءُ مِنَ الْقَدْرِ وَقَدْ يَنْفَعُ بِإِذْنِ اللَّهِ تَعَالَى .

991- Devâ (ilâç) mukadderât-ı ilâhiyyedendir (onun etkisi de ilâhi takdire bağlıdır). Tahkika (şüphesiz) Cenâb-ı Hakk'ın lütuf ve ihsanıyla menfaat-bahş olur (fayda sağlar).⁽⁹⁹¹⁾

٩٩٢ - تَدَاوُوا فَإِنَّ اللَّهَ لَمْ يُنَزِّلْ دَاءً إِلَّا أَنْزَلَ دَوَاءً .

988- Münâvî, Künûzû'l-hakâik, s. 143.

989- Buhârî, bedü'l-halk 7, 17, megâzî, 12, libas 88, 94; Müslim, libas 81, 82, 83, 84; Ebû Dâvud, tahâre 89, libas 45; Tirmizî, edeb 44; Nesâî, tahâre 167, sayd 9, 11, zînet 110; İbn Mâce, libas 44; Dârimî, istizan 34; Ahmed b. Hanbel, I, 80, 83, 104, 107, 139, 148, 150, II, 390, IV, 28, 29, 30, V, 203, 353, VI, 143, 330.

990- Ebû Dâvud, tıb 11; Muvatta, ayn 12.

991- Heysemî, Mecmeüz-zevâid, V, 85.

992- Bir hastalık zuhûrunda tedâviye devam ediniz; zîra Cenâb-ı Allah devâsız bir hastalık nâzil buyurmamıştır (yaratıp yeryüzüne indirmemiştir).⁽⁹⁹²⁾

٩٩٣ - مَنْ تَدَاوَى بِحَرَامٍ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ شِفَاءً .

993- Bir kimse şarap gibi birşey ile tedâvi ederse Cenâb-ı Allah onu kendine şifâ etmez.⁽⁹⁹³⁾

باب ماجاء في الايام

Günler

٩٩٤ - مَنْ وَسَّعَ عَلَى عِيَالِهِ فِي يَوْمِ عَاشُورَاءَ وَسَّعَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي سَنَّتِهِ كُلِّهَا

994- Bir kimse Aşûre gününde ehl ü iyâlinin (çoluk çocuğunun) rızkını tevsi ederse Cenâb-ı Allah o kimsenin senesini kâmilten (tamâmen) vüs'at-i rızk (rızk bolluğu) ile geçirir.⁽⁹⁹⁴⁾

٩٩٥ - يَوْمُ الْأَحَدِ يَوْمُ غَرْسِ وَبِنَاءٍ .

995- Pazar günü ağaç dikmek ve ebniye (binâ) yaptırmak için mübârek bir gündür.⁽⁹⁹⁵⁾

٩٩٦ - يَوْمُ الْإِثْنَيْنِ يَوْمُ طَلَبِ سَفَرٍ وَرِزْقٍ .

996- Pazartesi günü sefer ve taleb-i rızık (rızk aramak) için mübârek bir gündür.⁽⁹⁹⁶⁾

٩٩٧ - يَوْمُ الثَّلَاثَةِ يَوْمُ حَدِيدٍ وَبَأْسٍ .

997- Salı günü, hiddet ve şiddet ve muhârebe günüdür.⁽⁹⁹⁷⁾

992- bk. Tirmizî, tıb 2; Ebû Dâvud tıb 1, 11; ibn Mâce, tıb 1; Ahmed-b. Hanbel, III, 156, IV, 278.

993- Suyûtî, el-Câmiu's-sağîr, II, 151.

994- Aclûnî, Keşfü'l-hafâ, II, hadis no: 2642.

٩٩٨ - يَوْمُ الْأَرْبَعَاءِ يَوْمٌ لَأَتَّخِذَ وَلَاعْطَاءً .

998- Çarşamba günü, ahz ve itâ (alıp vermek) için meş'ûd bir gün değildir.⁽⁹⁹⁸⁾

٩٩٩ - يَوْمُ الْخَمِيسِ يَوْمٌ طَلَّبِ الْخَوَائِجِ .

999- Perşembe günü taleb-i hâcât (ihtiyaçların temin edilmesi) için mübarek bir gündür.⁽⁹⁹⁹⁾

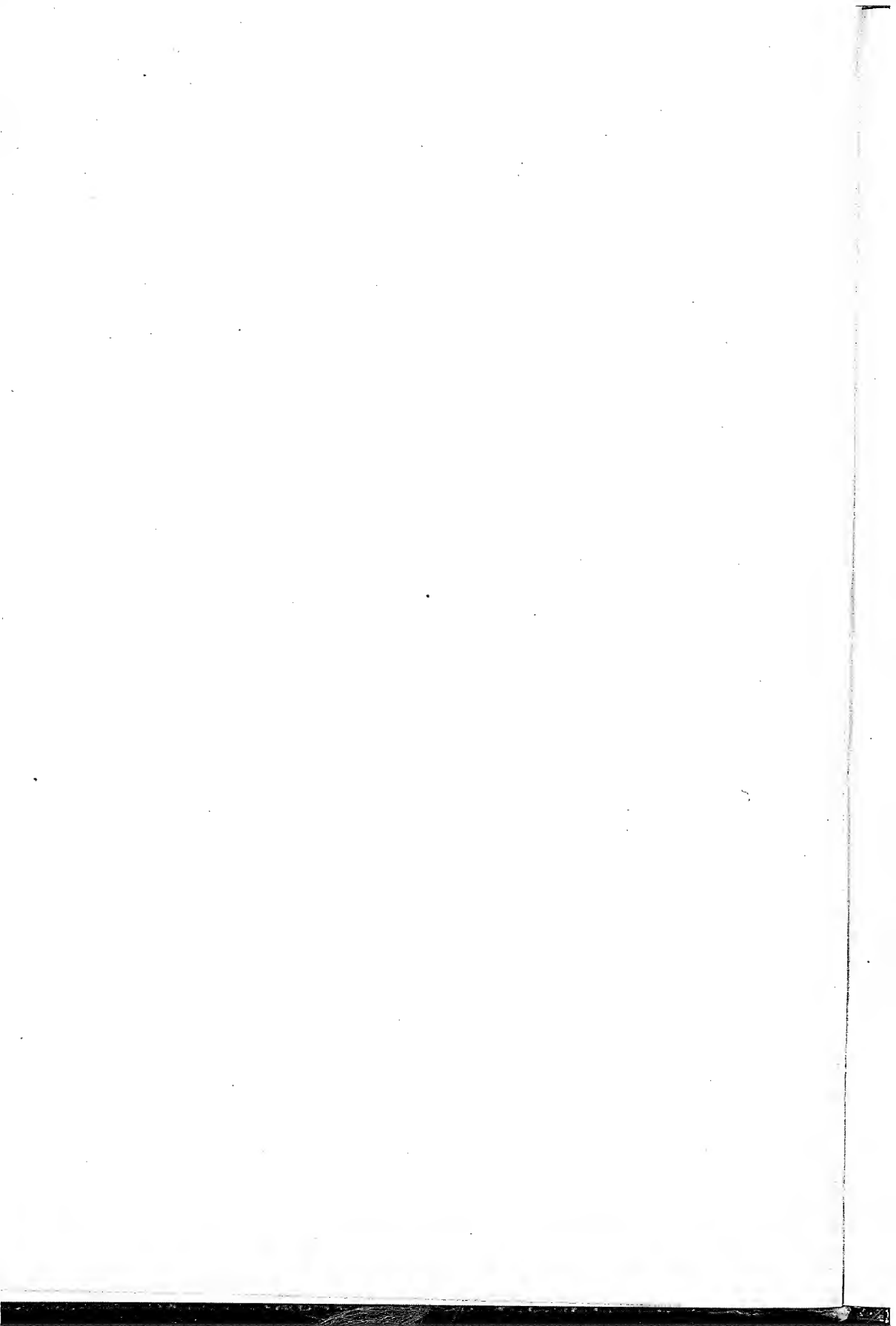
١٠٠٠ - يَوْمُ الْجُمُعَةِ يَوْمٌ عِيدٍ وَذِكْرٍ .

1000- Cuma günü ibâdât ve ezkâr (zikir) ile müminlerin kalbi mes-rûr olacak bir yevm-i îddir (bayram günüdür).⁽¹⁰⁰⁰⁾

١٠٠١ - يَوْمُ السَّبْتِ يَوْمٌ مَكْرٍ وَخُدْعَةٍ .

1001- Cumartesi günü a'dâ-yı dîn-i mübîne (din düşmanlarına) letâif-i hiyel (hoş hileler) ile gâlib olacak bir gündür.⁽¹⁰⁰¹⁾

995, 996, 997, 998, 999, 1000, 1001- Ebû Ya'lâ ibn Abbas'dan haftanın 7 günü hakkında merfû olarak rivâyette bulunmuş, ancak bu rivâyetler zayıftır. bk. Keşfü'l-hafa, II, 3255 no'lu hadisin altındaki açıklamada yer almaktadır.

KENZÜ'L-İRFAN'A YAZILAN TAKRİZLER

Fâzıl-i şehîr ve ârif-i rûşen zamîr Mektûbî-
ser-askerî utûfetlû Muhtar Bey Efendi haz
retlerinin takrîz-i âlîleridir.*

- 1 Bârekellâh ey mukaddes kenz-i irfan u hüdâ
Sendedirenvâr-ı tevfik-i ilâhî rûşenâ
- 2 Her güher kim senden oldu cilve-sâz-ı itibar
Dîde-i akla verir nûr-i yakîn ü ihtidâ
- 3 Cevheru'l-asl-ı füyûzundan olanlar behre-mend
Olsa lâyıktır seâdet-yâb-ı nef'-i dû-serâ
- 4 Vacibu't-takdîssin zîrâ tecellî eyledi
Senden envâr-ı ahâdis-i Habîb-i Kibriyâ
- 5 Bâdî-i îcâd-ı âlem şâfi-i rûz-i nedem
Seyyid-i evlâd-ı Âdem nûr-i çeşm-i enbiyâ
- 6 Sırr-ı pâk-ı akl-ı küll ayn-ı tecellî-i rusûl
Hâdî-i hayru's-sübûl Ahmed Muhammed Mustafâ
- 7 Her hadîsidir Anın bir gevher-i rahşân-ı vahy
Nûr-i feyz-efrûzuna karşı güneştir çün sehâ
- 8 Âfitâbın nûru zâildir, bu nûr amma verir
Subh-ı mahşerde uyûn-i mü'minîne incilâ
- 9 Hasılı bilcümle meknûzât-ı hikmet-perverin
Her biridir ehline bir âfitâb-ı Hakk-nümâ
- 10 Söyle kimdir hâzin-i danîşver-i ulviyyetin
Kim seni keşfetti ey kenz-i hakayık-ihitivâ
- 11 Himmet-i ulyâsı şöhret-gîr olan ârif midir
Eyleyen senden nikab-endâz-ı eşkâl u hafâ

* Takrîz'in nâzımı, Gazî Ahmed Muhtar Paşa'nın oğlu, Mahmud Muhtar Paşa'dır.

- 12 Mürşid-i rüşen-güher allâme-i ulvî-nazar
Şeyh-i Bistâmî-siyer, minhâc-ı Hakka pîşuvâ
- 13 Hazret-i Es'ad Efendî kim uluvv-i şânını
Dâniş u irfanını tasdik eder ehl-i nihâ
- 14 Teng'estân-ı meânî-i hadîs-i envere
Kenz-i irfan açtı ol gencûr-i irşâd u tuka
- 15 Hikmet-i vakte göre cem-i ahâdis eyleyip
Türkçe medlûlâtını tezyile kıldı i'tinâ
- 16 "Kellimu'n-nâse" hadîs-i intibâh-efzâsına
İmtisâlen meslek-i icâz'a kıldı iktifâ.
- 17 Behre-dâr etti Arabca bilmeyen müminleri
Hikmet-i hükm-i ahâdis-i Nebî'den ni'me-zâ
- 18 Nef'i şâmil, feyzi kâmil böyle bir türki eser
Intibâ etmiş eğer varsa cihana es-salâ
- 19 Revnak-ı taht-i hilâfet rûh-ı cism-i saltanat
Hâmî-i irfan-ı ümmet Husrev-i fermân-revâ
- 20 Hazret-i Abdülhamîd Han'ın mukaddes asrıdır
Böyle âsâra veren hüsn-i revâc u i'tilâ
- 21 Hakk Teâlâ ömr ü iclâlin firâvân eylesin
Her işi olsun tahakkuk-yâb-ı tevfik-i Hudâ
- 22 Ahd-i lütfunda nice âsâr-ı feyzâ feyz-i dîn
Münteşir olsun uyûn-i ehl-i Hakk bulsun cilâ
- 23 Her ne sûye' veche-dâr olsa cünûd-i şevketi
Mazhar-ı nasr u fütûh olsun ilâhî dâimâ
- 24 Bu duâya lâ-cerem Muhtâr âmîn-hân olur
Yerde müminler, semâda hep serv-şân-ı alâ

İÇİNDEKİLER

Mukaddime	7
Besmele'nin fazîleti	9
Elhamdülillah'ın fazîleti	10
Peygamberimize salât'ın fazîleti	11
İslâm ve İman	13
Niyet	15
Amelde sıdk ve ihlâsın fazîleti	16
Temizlik ve misvak kullanmanın fazîleti	19
Abdest	20
Farz namazlar ve cemâatin fazîleti	21
Sünnet namazlar	24
Ramazân ve Oruc'un fazîleti	26
Zekât ve zekâtı terkedenler	30
Hacc, Umre ve Hacer-i Esved	32
Hz. Ebû Bekr'in fazîleti	34
Ebû Bekr ve Ömer'in fazîleti	35
Hz. Ömer'in fazîleti	37
Hz. Osman'ın fazîleti	38
Hz. Ali'nin fazîleti	39
Hasan ve Hüsey'nin fazîleti	42
Hz. Fâtîmâtü'z-Zehrâ'nın fazîleti	43
Hz. Aişe'nin fazîleti	44
Ashaba saygı ve onlara dil uzatmama	45
Sultana saygı	48
Takvâ ve verâ' ehli	50
Muhammed ümmetinin fazîleti	52
Âlimlerin fazîleti	54
Fıkıh ve fakihler	57
İlim öğrenmek	58
İlimin fazîleti	59
İlim öğrenmek ve öğretmek	60
Kötü âlimler	61
Bilmeden fetvâ ve hüküm vermek	62
Kur'ân ve Kur'ân okumanın fazîleti	64
Bazı evrâd ve ezkâr	67
Zikir ve fikrin fazîleti	69
Cihad ve nefisle cihâdın fazîleti	73
Veli'nin alâmeti ve fazîleti	75
Emr bi'l-ma'ruf ve hayra delâlet fazîleti	77
Tevbekâr gencin fazîleti	79
Şehidlerin fazîletleri	80
Hadis ezberlemek ve nakletmenin fazîleti	82
Bilmeden Kur'an ve hadis hakkında söz söylemek	83

Mekke ve Medine'nin fazileti	85
Şefâat	87
Duâ	88
Mazlûmun duâsı	92
Sadaka	93
Mü'mini sevindirmeğe dâir	95
Misafire İkrâmın fazileti	96
Kerem ve Cömertliğin fazileti	97
Rızık	100
Dilenmenin kötülüğü	101
Cimriliğin kötülüğü	102
Bazı öğütler	104
Ümmetin ittifak ve ihtilâfı	110
Büyüklere saygı	111
Ana-babaya iyilik	111
Evlâdın ana-baba üzerindeki hakkı	113
Çocuk-çocuk nafakası	114
Akrabalık hakları	115
Komşuluk hakkı	116
Kardeşinin ihtiyacını görmek	117
Yemek yedirmek	118
Bir takım âdâb	120
Mü'minlerin özellikleri	123
Şükür	125
Kanâat, tevekkül ve rızâ	126
Şefkat ve merhametin fazileti	127
Yumuşak başlılık	130
Haya	131
Sekînet ve vakar	132
Sabrın fazileti, aceleciliğin kötülüğü	133
Tedbir, istişâre ve istihâre	135
Emânet	136
Sükût ve dile sahib olmak	137
Avf ve öfkeyi yenme	139
Güzel ahlâk ve kötü huy	141
Tevâzu	142
Hüsn-i zann	144
Mev'ıza ve öğüt	144
Allah sevgi ve korkusu	148
Ağlama, haşyet ve huşû	150
Amei ve ibâdet	152
Mescidler	154
Tevbe ve istiğfâr	156
Dünya ve dünya malının kötülüğü	159
Ölüm ve ölümler	161
Vasiyyet	164
Ölüye bağırarak ağlama	165
Kabir azabı ve cehennem	167
Borçlu	168
Borç verme	169

Ribâ (faiz)	169
Tama	170
Hırsızlık, adam kandırma ve hiyanet	171
Rüşvet	172
Yalan konuşmak	173
Gıybet (dedikodu)	174
Hased (kıskançlık)	175
Ucûb ve kibir	176
Münafıklık ve şirk-i hafî	178
Cehâletin kötülüğü	180
İnsanlara sövmek, kötü söz söylemek ve onlara eziyet etmek	181
Yalancı şahidlik	183
Zinâ	184
Livâta	186
Alkollü içkilerden nehy	187
Bıyıkları kısaltmak	189
Bid'at ve ehli	191
Kötülerle oturup kalkmaktan sakınmak	191
Riyâ ve benzeri davranışlar	192
Muhtelif hadis-i şerifler	194
Nikâh	201
Kadınlar	203
Helâl ve temiz mal	205
Dostluk ve kardeşliğin fazileti	206
Hediye, sadaka ve ihtiyacını istemek	210
Ticaret, kazanç ve meslek	212
Yiyecek ve içecekler	214
Yüzük kullanmak	217
Musafaha ve el öpme.....	218
Sıla-i rahim	219
İnsanların arasını ıslah ve fitne	220
Cuma'nın fazileti	221
İmam ve müezzin	222
Kelime-i Şehâdet	223
Peyamberler	224
Peygamberimize salât ü selâm getirmeyen	225
Selâm vermek ya da vermemek	226
Çok konuşmak ve gülmek	227
Kabir ziyareti ve ölümü hatırlama	228
Kiyamet.....	229
Su hayrı	230
Rüya.....	231
Nazar değmesi	233
Resim ve resim yapan	234
Tedâvî olma.....	235
Günler.....	236
Kenzü'l-İrfan'a yazılan takrizler	239